

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmiński, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna
w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 447 Wydanie P

Poznań, niedziela dnia 29 września 1935

Rok 30

Poznań, 28 września.

Siła i trwałość ustrojów

W dzisiejszych czasach, gdy społeczeństwa są mocno znuzone, a zarazem przesiąknięte materializmem, mają naturalną skłonność do tego, by przeceniać znaczenie siły i przymusu, jako czynnika, zabezpieczającego trwałość ustrojów społecznych i państwowych. Wydaje się czasem ludziom, że, jeśli ktoś ma w swych rękach wszystkie narzędzia przymusu, całą jego rozwiniętą technikę, to wówczas rządzić może, jak chce, narzucając społeczeństwu ustawy według swojej woli i samowoli.

Nikt oczywiście nie może lekceważyć znaczenia przymusu, siły fizycznej jako czynnika, utrzymującego przy życiu ustroje społeczne. Prawo bez siły jest martwe. Nikt nie twierdzi, że może trwać ten ustrój, który ma za sobą tylko prawo. Siła nieraz stwarza prawo. Ale byłoby błędem, gdyby się pojmowało ustrój społeczny czy państwowy w sposób mechaniczny, gdyby zagadka jego trwałości wyrażała się tylko w stopniu uzbrojenia w różne narzędzia represji tych, którzy rządzą, i w stopniu rozbrojenia rządzonej masy.

Ludzie mają wolną wolę. Poddają ocenę ustrojów, w którym żyją, odnosząc się do niego z pozytywnymi lub negatywnymi uczuciami. Nie jest obojętnym, ilu ludzi uważa ustrój za dobry, za zgodny z ich dążeniami i interesami, a ilu uważa go za zły, wymagający zmiany. Nie jest obojętnym natężenie tych uczuć, ich siła, stopień aktywności, którą one mogą wydobyc.

W pewnym znaczeniu każdy ustrój, który trwa, który utrzymuje się przy życiu, opiera się na zgodzie rządzonych, a nie na woli wyłącznie rządzących. Chociażby na zgodzie, wymuszonej postrachem, ale ta zgoda w każdym razie dowodzi słabości woli zmiany ustroju, niechęci do ofiar i poświęceń, których wymaga wprowadzenie nowego ustroju.

Ze opinia społeczna, przekonanie, panujące w masach narodu, ma ogromne znaczenie, o tem wiedzą dobrze rządy najbardziej absolutne, najbardziej dyktatorskie. Wiedział o tem stary Machiavelli i dlatego doradzał, jak paraliżować siły, wrogie księciu, jak ten książę ma pozyskiwać sobie opinię.

Jednym ze sposobów utrzymywania się rządów siły jest rozproszkowanie społeczeństwa, niszczenie wszystkich autorytetów i wszelkich organizacji, niezależnych od aparatu rządzącego. Ale to nie wystarczy. Rządy siły, zawdzięczające pochodzenie przemocy, starają się o to, by swoją siłą przeobrazić w prawo, by umocnić się w poczuciu prawnym społeczeństwa, by mieć za sobą coś więcej, pewne wartości ideowe i moralne, a nie tylko narzędzia represji.

Brytyjska krucjata przeciw dyktatorom?

W Genewie o wytycznych polityki angielskiej — Londyn postanowił zlikwidować afrykańską awanturę — Pogłoski o zachwianem stanowisku Mussoliniego

Warszawa. (Tel. wł.) Korespondent genewski „Kurjera Warszawskiego” stwierdza pogorszenie się sytuacji Mussoliniego.

Jeden z najlepszych nad Lemanem znawców polityki angielskiej oświadczył, że Europa powinna uświadomić sobie, iż w polityce angielskiej zaszedł głęboki przełom. Nie cofnie się ona przed żadnym krokiem, aby zlikwidować włoskie przedsięwzięcie w Afryce. Może z tego powodu rozeszła się pogłoska, że gabinet brytyjski domaga się od rządu włoskiego w formie jakoby ultimatywnej wycofania z pogranicza Etopji 200 tysięcznej armii, którą Włochy przepравиły przez morze.

„Dopóki Mussolini tego nie uczyni — mówił ów głęboki znawca polityki brytyjskiej — nie może być mowy o polubownem załatwieniu zatargu. Anglja dopiero teraz zrozumiała błędy swej dotychczasowej polityki na kontynencie. Dlatego jest zdecydowana przejść na nową orientację w stosunku do niektórych państw. Anglja miała przekonać się, że pokojowi zagrażają głównie państwa rządzące się w ustrojach autorytatywnych i stąd zaczynają się rzekomo pod auspicjami Ligi, a właściwie W. Brytanji krucjaty przeciwko dyktatorom jako jedynie odpowiedzialnym za sytuację polityczną, pełną trwogi wojennej i marazmu gospodarczego.”

Te informacje przyjąć należy z dużymi zastrzeżeniami, chociaż znajdują one pośrednio potwierdzenia w fakcie, że Anglja gotowa jest dziś interwenjować w obronie paktów i pokoju u boku Francji przeciw mącicielom nowego porządku rzeczy, wysuwającym pod groźbą wojny rozmaite rewindykacje. Londyn po mistrzowsku uruchomił aparat nad Lemanem przeciw Włochom.

W Genewie rozeszła się pogłoska o bardzo poważnych jakoby tarcjach w łonie sfer rządzących w Rzymie. Niektórzy twierdzą już całkiem serjo, że

Dlatego też rządy te rozwijają tak gorliwą progandę, by umocnić się w przekonaniu najszerzych warstw ludności; dlatego tak wiele uwagi zwracają na to, by przez wychowanie wtłoczyć młodemu pokoleniu wiarę w nowy ustrój. A czyż nie jest rzeczą znamienną, że te rządy, które uważają się za autorytatywne, które zerwały z demokracją, mimo wszystko tak często apelują do powszechnego głosowania i chcą się umocnić przez plebiscyty?

Krótko mówiąc, każdy ustrój w mniejszym lub większym stopniu, ale nawet w stopniu bardzo znacznym zawdzięcza swoją trwałość przekonaniu obywateli, wierze w jego dobroć i pożytek. Utrzymuje się czemś więcej, niż przymusem; barw życia może mu nadać tylko idea, którą on wyraża.

Jeżeli ma się utrzymać, musi pro-

Mussolini jest w mniejszości co do wojny, że niedługo będzie utworzony w Rzymie pewnego rodzaju triumwirat, który przystąpi do likwidacji awantury afrykańskiej. Mówi się, że włoski następca tronu jest jakoby najbardziej przeciwny wojny kolonialnej

i że z tej strony Duce napotyka na duże trudności. Te pogłoski nie są pozbawione podstaw, gdyż w przeciwnym razie następca tronu już dawno wyruszyłby osobiście na teren operacji afrykańskich. (w)

Gwałtowna burza na Bałtyku

Fale groziły przerwaniem półwyspu Helskiego pod Chałupami

Wielka Wieś. (PAT). Huragan, jaki szalał wczoraj nad brzegiem otwartego Bałtyku, wyrządził wiele szkód. Udało się je stwierdzić dopiero w późnych godzinach wieczornych, zwłaszcza na półwyspie Helskim.

Fale podmyły na kilkusetmetrowej przestrzeni wydmy, pod osadą rybacką Chałupy i kąpieliskiem Jurata. Przez pewien czas sytuacja była bardzo poważna, gdyż zachodziła obawa przerwania wydmy w miejscu gdzie pod

Chałupami półwysep jest najwęższy. Dziś przybyła na Hel specjalna komisja z Gdyni dla zbadania szkód.

Pomiędzy Wielką Wsią i Chałupem morze wyrzuciło na brzeg zbudowaną w lecie przez saperów skocznice, a huragan zwałił w kościele w Hallerowie ciężki żelazny krzyż, 3-metrowej długości.

Obecnie nawałnica osłabła u brzegów. Jest tylko silna fala.

Sprawa organizacji bezpieczeństwa Europy

Prasa paryska o odpowiedzi rządu brytyjskiego

Paryż (PAT) Pierwsze informacje prasy francuskiej na temat odpowiedzi rządu brytyjskiego w sprawie organizacji bezpieczeństwa w Europie, są nader powściągliwe. Dzienniki ograniczają się jedynie do podania głosów korespondentów londyńskich i zgodnie stwierdzają, iż odpowiedź jest właściwie rozszerzeniem, oraz i sprzecyzowaniem przemówienia sir Samuela Hoare i że między obu rządami toczą się dalsze rokowania w tej sprawie.

Oficjalne koła brytyjskie — oświadcza korespondent „Echa de Paris” — dają do zrozumienia, że nota brytyjska może być jeszcze zmieniona, stosownie do odpowiedzi, jakiej oczekują od premiera Laval. W każdym razie nota ta zostanie ogłoszona dopiero wtedy, gdy odpowiedź będzie już wiadoma.

„L'Oeuvre” zaznacza, że odpowiedź angielska jest wymijająca, o ile chodzi o formę, a zadawająca co do

treści. Dziennik potwierdza również informacje na temat nowych rokowań.

„Le Journal” dość krytycznie ustosunkowuje się do odpowiedzi. „Wielka Brytanja zgadza się z nami całkowicie — pisze — o ile chodzi o wzięcie na siebie odpowiedzialności na wypadek wyraźnego pogwałcenia paktu Ligi Narodów. W tem jednak leży cała drażliwość zagadnienia. Trzeba więc, by W. Brytanja uznała, iż rzeczywiście pakt Ligi został w danym wypadku wyraźnie pogwałcony. Zdaniem Anglii, nie wchodziło to w grę ani wtedy, gdy była akcja hitlerowska w Austrii, ani tembardziej, gdy Niemcy pogwałciły klauzulę wojskową traktatu wersalskiego. Czy tego rodzaju elastyczna interpretacja utrzymana będzie w dalszym ciągu?”

„Le Matin” potwierdza wiadomość o dalszych pertraktacjach. „Od 40 godzin — pisze dziennik — zarówno w Genewie, jak i w Londynie, odbywa się bardzo poważna wymiana opinii między przedstawicielami Francji i Anglii. Nawiazane zostały rokowania, zmierzające do ustalenia ścisłego porozumienia francusko-brytyjskiego.”

Pewne światło na stanowisko Anglii w tej sprawie rzuca komunikat Agencji Havasa z Londynu, stwierdzający, że oficjalne koła brytyjskie zaprzeczają informację, publikowaną zagranicą, według której mianoby omawiać obecnie sprawę zawarcia paktu wzajemnej pomocy.

Reklamowy balon?

Warszawa. (Tel. wł.). Ambasada niemiecka zwróciła się do niemieckich instytucji lotniczych z żądaniem informacji o balonie „Braune Messe”.

Okazało się, że takiego balonu nie ma. Przypuszczają, że chodzi tu o reklamę Targów Lipskich, które obecnie się odbywają i noszą nazwę „Braune Messe”. (w)

Nie potrzebujemy przypominać, że w dzisiejszej epoce tą wielką ideą jest idea narodu. ROMAN RYBARIKI

Przed niedzielnymi wyborami w Kłajpedzie

Ogromne zainteresowanie — Liczny zjazd dziennikarzy — „Times“ podkreśla znaczenie wyborów i przestrzega przed pogłębianiem zatargu

Berlin. (PAT.) Niem. Biuro Inf. donosi z Kowna, iż miarą wielkiego zainteresowania, jakie budzą zbliżające się wybory, jest fakt, że już we czwartek znajdowało się w Kłajpedzie zgórą 50 specjalnych wysłanników największych dzienników europejskich, amerykańskich, a nawet japońskich.

Przybyło też kilku operatorów filmowych. Z Francji przyjechał specjalny wysłannik, wioząc ze sobą aparaty telewizyjne.

London. (PAT.) „Times“, omawiając wybory do sejmiku kłajpedzkiego, zaznacza:

Wobec kryzysu w stosunkach między Włochami a Ligą Narodów, wybory te wywołują zwiększone zainteresowanie. Polityka rządu litewskiego z jednej strony, a mowa kanclerza Hitlera w Norymberdze z drugiej, dają powód do zaniepokojenia nie tylko w związku z ewentualne zaburzenia w niedziele, ale raczej na możliwość bardziej poważnych wydarzeń w bliskiej przyszłości.

Należy przyznać, że winę za niedawne kłopoty Niemców kłajpedzkich ponosi partia narodowo-socjalistyczna, a obawa skłoniła władze litewskie do użycia środków represyjnych. W tych warunkach dobrze się stało, że mocarstwa, gwarantujące statut, mimo zaabsorbowania sporem w Afryce, nie zapomnieli o wyborach w Kłajpedzie, podejmując demarche w Kownie. Fakt, że Litwini zobowiązali się przeprowadzić wybory zgodnie ze statutem, wskazuje, że interwencja ta była skuteczna.

Jest obecnie rzeczą najważniejszą, żeby rząd litewski dołożył wszelkich starań, aby nie dawać Niemcom powodów do słusznych pretensyj. Rząd litewski winien zdać sobie sprawę, że zbytne podkreślanie praw suwerennych w związku z administracją Kłajpedy, utrudnia mocarstwom zadanie. Jeżeli wyniki wyborów wywołają kryzys w stosunkach między Litwą i Rzeszą, to mocarstwa i Liga zostaną również wciągnięte.

Milcząca zgoda na zajęcie Kłajpedy

O spuściznę po Norwidzie

Warszawa. (Tel. wł.) Wczoraj odbył się proces o spuściznę po Norwidzie pomiędzy Mirjamem Przesmyckim, a Tadeuszem Pinim.

Wezwano na rzeczoznawców prof. Chrzanowskiego, prof. Ujejskiego, dyr. Lorentowicza, prof. Drogoszewskiego i Stanisława Miłaszewskiego, którzy podnieśli zasługi Zenona Mirjama Przesmyckiego jako wydawcy, nie przecząc jednak znaczeniu przedsięwziętego przez prof. Pinięgo zbiorowego wydawnictwa dzieł Norwida.

Dziś ma być ogłoszony wyrok w tej sprawie. (w)

Wladomości

Lord Edward Montagu skazany został przez sąd londyński na 9 miesięcy więzienia za kradzież i fałszerstwo.

Odbyło się w Saarbrücken zebranie przedstawicieli przemysłu elektrycznego z całych Niemiec. Na tem zebraniu min. gospodarki Rzeszy dr. Schacht wygłosił przemówienie, w którym zapowiedział, iż rząd wyda w najbliższym czasie ustawę wprowadzającą nadzór nad gospodarką elektryczną.

W Atenach krąży najrozmaitsze pogłoski na temat możliwości ustąpienia prez. Zaimisa. Według jednej wersji prezydent ma bezwarunkowo ustąpić, według innych zaś, zamierza podjąć się przeprowadzenia porozumienia między rządem i opozycją celem wspólnego ustalenia warunków plebiscytu.

Prezydent Roosevelt rozpoczął podróż po Stanach Zjednoczonych, do której przywiązują dużą wagę polityczną. Prezydent wygłosi 4 przemówienia.

Dowódca floty Ameryki adm. Reeves wydał rozkaz do podległych jednostek morskich, aby przygotowały się do ćwiczeń taktycznych, które rozpocząć się mają w poniedziałek. Miejsca ćwiczeń nie podano. Oficerowie odmawiają wyjaśnień w sprawie tej nieoczekiwanej decyzji.

W Cleveland zakończył się kongres eucharystyczny. Bulli papieskiej wysłuchało 250 000 wiernych.

w r. 1923 może była wówczas uzasadniona, ale historia potępi ten akt, o ile okaże się, że napelniał on rząd kowieński przekonaniem, iż wielkie mocarstwa będą go zawsze ratowały z trudności, wywołanych błędami przeszłości.

Gdańsk (Tel. wł.) Na zebraniu partii narodowo-socjalistycznej z udziałem kierownika wykształcenia z Rze-

szy dr. Rampfa, oświadczył tenże, iż kanclerz Hitler przybędzie do Królewa, aby w dniu wyborów kłajpedzkich być jak najbliższej granicy litewskiej.

(Jak już przed kilku dniami donosiliśmy, w Prusach Wschodnich skoncentrowano znaczne niemieckie siły zbrojne. — Przyp. red.)

Pogotowie zbrojne Anglii i Włoch

London. (Tel. wł.) Z Kairu donoszą, że przed portem w Aleksandrii zarzuciły kotwicę dwa wielkie pancerniki brytyjskie, które przybyły tam w ciągu piątku. Są to dwa olbrzymie wojenne „Renown“ i „Hoood“. Przy wejściu do portu władze zainstalowały potężne zapory stalowe, które uniemożliwiają łodziom podwodnym wjazd. Równocześnie rozpoczęły się na okolicznych wodach manewry stacjonarnej tam floty z współudziałem oddziałów lotniczych.

W samym porcie wre przygotowanie wojenne. Widać liczne samochody pancerne i gęste patrole wojskowe. Wylądowane są w większych ilościach samoloty i samochody. W ciągu ostatnich 5 dni przybyło 170 nowych aparatów, które montuje się dla użytku lotniska w Abukir, położonego na wschód niedaleko Aleksandrii. W mieście rozłożono ścisłą kontrolę nad osobami cywilnymi oraz cenzurę prasową.

Donoszą, że koło Cyrenaiki Włosi zbudowali potrójne zasieki z drutu kol-

czastego, aby uniemożliwić Beduinom przejście granicy.

W ciągu piątku port Said opuściły 3 wielkie transportowce włoskie, na których pokładzie znajduje się ogółem 5 tys. żołnierzy. Wszystkie statki, pomiędzy nimi wielki transportowiec „Balamonx“, który niedawno dopiero zakupiony został przez rząd włoski, zabrały z portu węgiel.

Ateny. (PAT.) Prasa donosi, że Włosi gorączkowo prowadzą prace fortyfikacyjne na wyspach Dodekanezu.

Na wyspie Astrabalos znajduje się 1500 żołnierzy zajętych przy umacnianiu. Na Gerpathos jest obecnie 500 ludzi, 25 wodnopłatowców i 2 okręty wojenne. Na Rodos również przybywają codziennie oddziały wojskowe.

Wielu Greków, zamieszkałych na wyspie Rodos aresztowano pod zarzutem sprzyjania Anglikom. Pod Talymonos skoncentrowano znaczną liczbę torpedowców, łodzi podwodnych i wodnopłatowców.

Wybory do sejmiku wojewódzkiego

Obornik. Z ramienia rady powiatowej weszli do sejmiku wojewódzkiego jako członkowie pp. Cieśniak, burmistrz z Rogoźna i Adam Kuehn, burmistrz m. Obornik; jako zastępcy: pp. Teodor Kozubski z Uścikowa i Smukalski, burmistrz m. Rogoźna.

Ostrów. Rada powiatowa wybrała na członków sejmiku wojewódzkiego pp.: Stefana Rowińskiego (Kl. Nar.), starostę dr. Ekkerta, Marcina Marciniaka i Jana Stasiaka (B. B.).

Powrót min. Becka

Warszawa. (Tel. wł.) Min. Beck wyjeżdża dziś z Genewy i wraca jutro do Warszawy. (w)

Szcście rybaka

Jastarnia. (PAT.) Po gwałtownej wichurze, jaka przeszła nad brzegami polskiego morza, rybak Emil Herman z Jastarni zastawił na półwyspie jeden żak na węgorze. Następnego dnia z trudem zdołał się wydobyć, znajdując w niej aż 270 sztuk węgorzy o ogólnej wadze 155 kg, a wartości kilkuset złotych.

Niebywała ta zdobycz stanowi swego rodzaju sensację wśród rybaków, gdyż dotychczas nie zdarzyło się, by w jednej sieci można było schwycić tak olbrzymią ilość węgorzy.

Niszczycielski orkan

Miami. (PAT.) Na wyspie Jamajce miliony drzew bananowych uległy zniszczeniu wskutek orkanu. Siła wiatru dochodziła do 75 mil na godzinę.

Ludność prowincji Camaguey na Kubie, w obawie przed rozszalałym żywiołem, opuściła dziś rano swe domostwa.

Ofiary tajfunu

Tokio. (PAT.) Komunikat ministerstwa spraw wewn. stwierdza, że ofiarami tajfunu padło 230 zabitych, 195 zaginionych bez wieści i 84 rannych.

Poza tem zginęło 54 oficerów i marynarzy, którzy brali udział w ćwiczeniach na wschodnim wybrzeżu. Gdy tajfun uderzył całą siłą na okręty wojenne, olbrzymie fale zmyły marynarzy z pokładu.

Zniszczeniu uległo około 8 000 domów i 190 mostów.

Dziwne odkrycie

London. (Tel. wł.) Dziwne zaiste skutki miało trzęsienie ziemi na wyspie japońskiej Hokkaido w okolicach miasta Momtsetu.

Oto w jednej z licznych potężnych szczylin, powstałych w ziemi z powodu katastrofy, okoliczni mieszkańcy ku swemu najwyższemu zdumieniu, odkryli doskonale zachowaną świątynię staro-japońską.

Wysłana na miejsce tego niesamowitego wypadku komisja specjalistów stwierdziła, że odkryta przez trzęsienie ziemi świątynia przed kilku wiekami zapadła się i to również na skutek ówczesnego trzęsienia ziemi.

Ludność japońska uważa to zdarzenie za cud a do świeżo odkrytej świątyni pielgrzymują tłumy japońskich pątników.

Z rady miejskiej m. Grodziska

Wiceburmistrzem wybrano kandydata Klubu Narod. p. Wł. Szuwalskiego

Od czerwca rb. Klub Narodowy w radzie miejskiej m. Grodziska domagał się rozpisania konkursu na posadę burmistrza. Zabiegi te były daremne, pozostawiono je bez skutku. W ostatnim czasie starostwo zarządziło wybór nowego burmistrza i to w ciągu dni 6 bez konkursu.

Posiedzenie wyborcze rady miejskiej odbyło się w poniedziałek, 23 bm. Na porządku dziennym znalazł się również punkt dotyczący wyboru wiceburmistrza.

Zebranie zagał komisaryczny burmistrz p. dr. Mazurkiewicz. Przed przystąpieniem do wyborów Klub Narodowy chciał złożyć następujące oświadczenie:

„W związku z zarządzonym wyborem burmistrza m. Grodziska oświadczamy, że zasadniczo Klub nasz odniósłby się przychylnie do kandydatury p. dr. Mazurkiewicza. Ponieważ jednak w zbyt krótkim czasie jego urzędowania, nie mogliśmy go jeszcze dostatecznie poznać, Klub nasz dziś jeszcze do wyboru przystąpić nie może, nie przesądzając jego ewtl. wyboru w następnym zebraniu wyborczym.“

Ponieważ burmistrz do złożenia uстного takiego oświadczenia nie dopuścił, złożono to oświadczenie pisemnie do protokołu.

Na przewodniczącego zebrania wyborczego, wobec odmowy prezesa Klubu Narodowego, wybrano znanego p. Andersa. Klub Narodowy w wyborach nie brał udziału. Na zgłoszoną kandy-

daturę p. dr. Mazurkiewicza padło 5 głosów, przy 10 kartkach białych. Zarządzone ponowne wybory dały ten sam rezultat, wobec czego wyboru nie dokonano.

Na wiceburmistrza zgłoszono dwie kandydatury. Z Klubu Narod. p. Władysława Szuwalskiego i z klubu B. B. — p. Józefa Wielocha. P. Szuwalski otrzymał 10 głosów, a p. Wieloch 5, wobec czego wiceburmistrzem wybrany został p. Władysław Szuwalski.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.27 — 5.28 zł, w Gdańsku na Warszawę 5.32 1/2 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 28. 9. 1935 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poz. konwers. 67 1/2%; pozatem płacono za 4% premj. dol. 51,— bez oddawców.

Z papierów lokacyjnych P. Z. Z. obracano 4 1/2% dol. listy zast. po 37,— oraz 4 1/2% listy zast. złote w złocie po 39,—, natomiast płacono za 4% listy zastawne konwert. 37,—.

Z akcji bankowych ofiarowano Bank Polski po 92,— bez obrotu.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu

Kurs w procentach nominalu wzgl. w złotych za sztukę.

Papiery procentowe

5% państw. poz. konwers. 67,75 P.
4 1/2% dol. listy zastawne serji K. z r. 1933 Pozn. Ziem. Kred. 37,— +
4 1/2% listy zast. złote w złocie przestemplowane Pozn. Ziem. Kred. (dawn. 4 1/2% dol. listy zast. w złocie = 8,90 za 1 dol. 39,— +
4% listy zast. konwert. ostempl. P. Z. K. 37,— P.
Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 27. 9. 1935 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznania, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.

Ceny transakcyjne:

Zyto 165 tonn par. Poznań 12,25

Ceny orientacyjne:

Zyto zdr. suche (Usp. spok.) 12,25—12,50
Pszenna (Usp. spokojne) 17,25—17,50
Jęczmień browarowy 15,25—16,25
Uspokobienie spokojne.
Jęczmień 700—725 g/l. 14,25—14,75
Jęczmień 670—680 g/l. 13,75—14,00.
Uspokobienie spokojne.

Owies (Uspokob. spokojne) 14,50—15,00

Mąka żytnia I gat. 0,55% wł. w. 18,75—19,75

żytnia I gat. 0,65% wł. w. 17,75—18,75

żytnia II gat. 55—70% wł. w. 15,50—16,50

żytnia pośl. pon. 70% wł. w. 13,50—14,50

Uspokobienie spokojne.

pszenna gat. IA 0-20% wł. w. 30,75—33,25

pszenna gat. IB 0-45% wł. w. 30,25—30,75

pszenna gat. IC 0-55% wł. w. 29,25—29,75

pszenna gat. ID 0-60% wł. w. 28,25—28,75

pszenna gat. IE 0-65% wł. w. 27,25—27,75

pszen. gat. IIA 20-55% wł. w. 26,75—27,25

pszen. gat. IIB 20-65% wł. w. 26,25—26,75

pszen. gat. IID 45-65% wł. w. 24,00—24,50

pszen. gat. IIF 55-65% wł. w. 22,50—23,00

psz. gat. IIIA 65-70% wł. w. 21,50—22,00

psz. gat. IIIB 70-75% wł. w. 19,50—20,00

Uspokobienie spokojne.

Otręby żytnie stand. 9,00—9,50

Otręby pszen. grube stand. 9,50—10,00

Otręby pszenne średnie st. 9,00—9,50

Otręby jęczmienne 9,50—10,75

Rzepak zimowy 39,00—40,00

Rzepak zimowy 36,00—37,00

Siemię lniane 35,00—37,00

Gorczyca 35,00—37,00

Groch Viktorja 26,00—31,00

Groch Folgera 21,00—23,00

Mak niebieski 43,00—45,00

Koniczyna biała 70,00—80,00

Ziemiaki fabr. za kilo 19

Makuch lnian. w taflach 17,75—18,00

Makuch rzepakowy w tafl. 13,50—13,75

Makuch słon. w tafl. 42/43% 18,75—19,25

Śrut Soja 19,00—20,00

Słoma pszenka luzem 1,50—1,70

„ pszenka prasowana 2,10—2,30

„ żytnia luzem 1,75—2,00

„ żytnia prasowana 2,25—2,50

„ owsiana luzem 2,50—2,75

„ owsiana prasowana 3,00—3,25

„ jęczmienna luzem 1,00—1,50

„ jęczmienna prasow. 1,90—2,10

Siano zwykłe luzem 6,50—7,00

„ zwykłe prasowane 7,00—7,50

„ nadnoteckie luzem 7,50—8,00

„ nadnoteckie pras. 8,00—8,50

Ogólne uspokobienie spokojne.

Ogólny obrót: 3971 tonn, w tem żyta 953 tonn, pszenicy 423 tonn, jęczmienia 801 tonn, owsa 217 tonn.

„EKSPORT SŁOMY“

Poznań, telefon 65-57

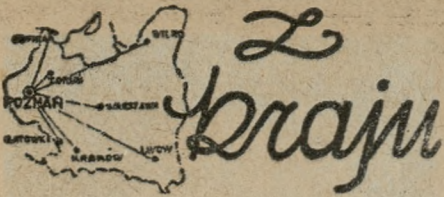
KUPIJE stale po najwyższych cenach: słomę prasowaną, ziemiaki jadalne, fabryczne i cebule.

zg 11 880

**URZĘDY I AGENCJE POCZTOWE
BĘDĄ SPRZEDAWAŁY GAZETY**

Zarząd poczt z dniem 1 października br. wprowadza sprzedaż czasopism przez urzędy i agencje pocztowe. W ten sposób cała sieć placówek, nawet w najodleglejszych ośrodkach stanie się łącznikiem między społeczeństwem a prasą. Czasopisma w agencjach i urzędach pocztowych sprzedawane będą po cenie normalnej, uwidocznionej na numerze wydawnictwa, bez pobierania dalszych dopłat. Aby otrzymać czasopismo tą drogą, wystarczy zgłosić nazwę żądane go wydawnictwa do najbliższego urzędu pocztowego, czy też agencji pocztowej, bezpośrednio lub też przez listonosza.

**WYMIENNE PRAKTYKI WAKACYJNE
STUDENTÓW**

W ciągu ubiegłych wakacji przebywało na praktykach zagranicą około 600 studentów polskich, z tego 112 w Jugosławii, 54 w Rumunii, 50 na Węgrzech, 48 we Francji, 28 Czechosłowacji, 17 w Bułgarii, 16 w Niemczech, 13 w Anglii, 12 w Estonii, 12 na Lotwie, 9 w Finlandii, 5 w Szwecji, 5 we Włoszech, 3 w Palestynie, 3 w Szwajcarii, 2 w Grecji, 2 w Belgii, reszta w innych krajach. Praktyki te organizowane są na zasadzie wzajemności. Do Polski przybyło na praktyki wakacyjne w roku bieżącym około 500 studentów zagranicznych, w tym m. in. 79 z Jugosławii, 53 z Węgier, 50 z Rumunii, 32 z Czechosłowacji, 24 z Lotwy, 22 z Francji, 16 z Estonii, 12 z Bułgarii, 7 z Finlandii, 3 z Włoch itd.

Wymiana objęła praktyki techniczne, rolniczo - leśne, ogrodnicze, medyczne i handlowe. Wszystkie praktyki były płatne. Studenci zagraniczni, przebywający na praktykach w Polsce, otrzymali ponadto bezpłatne bilety kolejowe na objazd całej Polski.

**LICZNE KONFISKATY PISMA
NARODOWEGO**

W ciągu tego tygodnia „Warszawski Dziennik Narodowy” był konfiskowany nieomal codziennie. Ostatnio konfiskata została zarządzona za sprawozdanie z procesu w Łęczycy.

**NA BUDOWĘ GMACHU BIBLIOTEKI
W KRAKOWIE**

Ministerstwo spraw wewnętrznych zatwierdziło kosztorys robót kamieniarskich przy budowie gmachu biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie, przewidując wydatkowanie na ten cel 504.000 zł. Jednocześnie ministerstwo zawiadomiło urząd wojewódzki w Krakowie, że z pożyczki inwestycyjnej ministerstwo oświaty przyznało na dalsze prace przy budowie gmachu biblioteki Jagiellońskiej na rok 1935/36 kredyt w wysokości jednego miliona złotych.

WYBUCH W KOTŁOWNI

Mieszkańcy Wilanowa pod Tomaszowem Mazowieckim zaalarmowani zostali głośną detonacją, która rozległa się w tomaszowskiej odlewni żelaza Wilanów. Okazało się, że fabryka zakupiła przed kilkoma tygodniami większy transport czerpów armatnich. Żelazowo przewieziono do fabryki i tam stopiono. W chwili gdy ładunek żelaza znalazł się w kotle, nastąpił silny wybuch. Piec do przetapiania został całkowicie zniszczony, a odłamki żelaza przebiły sufit. Siedmiu robotników uległo katastrofie, a dwunastu jest ciężiej lub lżej rannych. Przypuszczalnie wśród odłamków pocisków był niewystrzelony nabój armatni, który eksplodował w kotle. Władze wszczęły dochodzenia.

**NIEMIŁA PRZYGODA PEWNEGO
DYGNITARZA**

O godz. 8 rano na dworcu kolejowym we Lwowie, osobna delegacja oczekiwała w tych dniach przybycia pewnego dygnitarza ze stolicy, który miał przybyć pospieszным pociągiem. Pociąg zjechał, lecz oczekiwanego dygnitarza nie wychodził. Co się bowiem okazało? W drodze, kładąc się na spocznik, ów dygnitarz przywdział piżamę, ubranie zaś, w którym był także portfel, powiesił obok. Drzwi do przedziału pozostały jednak niedomknięte, z czego skorzystał jakiś złodziej i ukradł ubranie. Trzeba więc wpiern było posłać po jakiś garnitur, a dopiero potem oczekiwanego mógł być opuścić dworzec kolejowy.

**REFLEKTANCI NA MIJONOWY
SPADEK**

Jak donosi prasa żydowska, przed niedawnym czasem zmarł w Brazylii właściciel olbrzymiej plantacji, Moritz Zwick, pozostawiając w spadku 3.640.000 dolarów, które mają być rozdzielone między jego krewnych. Do tego miljonowego spadku zgłosiło się dotychczas w samej Małopolsce 164 Zwicków.

ŁYSINA NIE JEST ZJAWISKIEM NATURY, lecz zaniedbaniem. — Jeżeli się bowiem włosy pielęgnuje kremem SORELA do łysiny dojść nie może. SORELA w tubach różowych — krem wolny od alkali — myje włosy znakomicie i doprowadza im środki, które je regenerują. Żądać wszędzie SORELA kremu.
ag 15 427

Mądra matka daje dziecku

BEBEDONT SZOFMANA

specjalna dla dzieci pomarańczowa pasta do zębów

nr 15 450

Manifestacje niemieckie na Pomorzu bez końca

Manifestacje niemieckie na Pomorzu, urządzone pod pokrywką różnych „świąt ludowych”, „dożynek” itd., nie ustają. Po Chojnicach i powiecie kościerskim przyszła obecnie kolej na inne strony, w pobliżu pogranicza Prus Wschodnich.

Z organu Partii Młodziemieckiej „Deutsche Nachrichten” dowiadujemy się mianowicie, że w miejscowości Tragoszcz (pow. świecki) odbędzie się w najbliższą niedzielę, 29 b. m., wielkie „młodziemieckie święto ludowe”, na które zjadą Niemcy z całego Pomorza,

a nadto delegacje niemieckie z reszty Polski, nawet z pod Suwałk i Stanisławowa. Pierwsza taka uroczystość odbyła się w Tragoszczy w r. ub.; uczestniczyło w niej wówczas prawie 5.000 osób. Obecnie liczy się na jeszcze większą frekwencję.

Jak podkreślają „Deutsche Nachrichten”, odbycie się uroczystości umożliwione zostało przez przychylny stosunek władz polskich, których przedstawiciele mają nawet w uroczystości wziąć udział.

Skandaliczny proces b. posła B. B., Wojciechowskiego

Donosiliśmy już o skazaniu na 4 lata więzienia b. posła B. B., Wojciechowskiego.

W czasie procesu wyszły na jaw skandaliczne szczegóły całej afery.

Świadkowie zgodnie stwierdzili, że Wojciechowski zadał łapówek od każdego, kto przychodził z prośbą o posadę. Targi te toczyły się w lokalu związku kolejowych drużyn konduktorskich, gdzie Wojciechowski urzędował, piastując godność prezesa. Targi o posady i kłótnie o zwrot pieniędzy toczyły się przez cały dzień. Wieczorem zaś Wojciechowski sprowadzał do lokalu kobiety lekkich obyczajów i z nimi urządził libacje.

Przewód sądowy wykazał też, że dochody Wojciechowskiego były olbrzymie. Ze związku kolejarzy otrzymywał 400 zł pensji, 150 złotych ryczałtu miesięcznego na wydatki i 200 złotych na fundusz reprezentacyjny. Drugie tyle przynosiła mu gaża poselska, a przytem posiadał bilet bezpłatny.

Duże wrażenie na sali sądowej uczyniło zeznanie współnika Wojciechowskiego Kani, który odsiaduje obecnie karę w więzieniu, a który wyjaśnił, że przez jego tylko ręce przeszło 30.000 zł łapówek, przeznaczonych dla Wojciechowskiego.

Z TEATRU

TEATR NOWY: „Trafika Pani Generalowej”, komedia w 3 aktach (5 odsłonach) L. Bus-Fekete.

Ta zagraniczna nowalijka zgrabnego i obeznanego ze swym fachem — jednego z wielu zresztą — węgierskich dostawców teatralnych ma wszelkie dane, aby podobać się publiczności. Kto więc pragnie zabawić się, może śmiało podążyć do Teatru Nowego i nie spotka go napewno zawód. Budapeszteńska „Trafika” posiada bowiem w przednim gatunku haszysz humoru, który nieci iskierki szczerzej wesołości, nie budząc równocześnie przykrego uczucia niesmaku. Nawet wówczas, kiedy autor potrąca o nieco drastyczne sprawy — stara się robić to możliwie dyskretnie i zawsze wychodzi zwycięsko z tych ryzykownych prób. W dodatku z równą wprawą wplata w zajmującą fabułę inne motywy. Operuje zatem nastrojami, daje doskonale napisane dialogi, umiejętnie stopniuje efekty — słowem, robi wszystko, aby urozmaicić akcję i ożywić całość, co mu się w znacznej mierze udaje.

Nic też dziwnego, że widzownia z dużym zainteresowaniem śledzi przeżycia jednej z wielu rodzin, na której kamieniem cięża następstwa ostatniej wojny. Jesteśmy świadkami trosk pani generalowej, utrzymującej się obecnie ze sprzedaży wyrobów tytoniowych. W

Plon szczęścia klientów „NADZIEI”!

W 33 Loterii Państwowej padły u nas następujące wygrane:

zł. 50.000 na Nr. 118373

zł. 20.000 na Nr. 142556
zł. 20.000 na Nr. 164991
zł. 20.000 na Nr. 164999
zł. 10.000 na Nr. 16464
zł. 10.000 na Nr. 43103
zł. 10.000 na Nr. 60487
zł. 10.000 na Nr. 79166
zł. 10.000 na Nr. 80815
zł. 10.000 na Nr. 81649
zł. 10.000 na Nr. 155258
zł. 10.000 na Nr. 161947
zł. 10.000 na Nr. 167215
zł. 10.000 na Nr. 184610

ponadto:

13 wygranych po zł. 5.000
 29 wygranych po zł. 2.500
 78 wygranych po zł. 2.000
 43 wygranych po zł. 1.000

oraz tysiące innych wygranych na sumę **kilku milionów złotych.**

szczęśliwe losy I-szej klasy ku puja wszyscy w największej i najszybszej kolekturze kraju

„NADZIEJA”
 Lwów, Legionów 11.
PAMIĘTAJCIE:
 „Nadzieja” nigdy nie zawodzi!

ten sposób zarabia na chleb powszedni, bardzo dla niej gorzki, bowiem przyzwyczajona była in illo tempore do dobrobytu, do życia bez kłopotów o najbliższe jutro. A tu w dodatku starsza córeczka, również wychowana w atmosferze dostatku, zaczyna buhtować się na dobre. Ciągnie ją szeroki świat, nęcą jego rozkosze, dlatego postanawia zerwać z mężem - safandulą, zarazem sknerą nielada, o ptasim mózdzku. Ten typ nie byłby się udał — nawiasem mówiąc — p. Bus-Feketemu, odbiega bowiem od pozostałych postaci, przechylając się niepotrzebnie ku farsie.

Pani generalowa nie może sobie poradzić z wyrodną córką, która znalazła jakiegoś adoratora, hrabiego z prawdziwego zdarzenia i wyrusza z nim w świat. Z pomocą matce przychodzi tu młodsza córeczka, świeżo upieczona maturzystka, taka węgierska i nowoczesna zarazem odmiana Hajduczka. Rezolut-

na ta osóбка postanawia działać na własną rękę i przeszkodzić siostrze Zapuszcza więc sieci na owego hrabiego, usiłując odwieść go od zamiaru podróży, nie wyjawiając istnego celu swych poczynań.

W zapale nie waha się nawet pójść wieczorem do palacu wspomnianego hrabiego - samotnika, pragnąc umożliwić mu zapowiedziany na piątą rano następnego dnia wyjazd z siostrą. Wytwarza się dosyć dwuznaczna sytuacja, która kończy się pełnym sukcesem rezolutnej dziewczyny.

Ranek wszakże przynosi jej rozczarowanie, dowiaduje się bowiem, że w sieci wpadła niewłaściwa ryba: zatrzymała hrabiego - syna, a tymczasem hrabia - ojciec pojechał z siostrą... Nie potrzebując dodawać, że to niepowodzenie jest tylko chwilowe: autor postarał się, aby Hajduczek wyszedł zwycięsko i dopiął swego, ku pełnemu zadowoleniu wszystkich słuchaczy.

Dużą niewątpliwie zasługę mają tu również i wykonawcy. Więc przede wszystkim znana dobrze naszej publiczności p. Koronkiewiczówna znalazła świetne pole do popisu w roli energicznej maturzystki, którą zagrała z porównywalnym temperamentem i przemilą szczerością, zbierając zasłużone oklaski przy otwartej kurtynie. Dzielnym jej partnerem był p. Loedl, posiadający doskonałe warunki, wrodzoną intuicję i ujmującą swobodę. W trudnych zwłaszcza scenach, opartych wyłącznie na dialogu, wykazał, że ma wszelkie dane, aby wybić się na czoło wśród młodego pokolenia aktorów, gdy nabierze większej rutyny i pewności. Wczoraj dał postać, zarysowaną bardzo trafnie i przeprowadzoną konsekwentnie. Doskonałą, pełną prostoty i bezpośredniości panią generalową była p. Zbikowska, rasowa aktorka wysokiej klasy. P. Stanisławska posiada dobre warunki, przy pewnym braku opanowania ruchów i skłonności do zbyt szybkiego mówienia. W epizodach wszyscy grali dobrze, na czele z pp. Taborską, Kadenem, Nowakowskim, Sulimą i in.

Całość zasługuje na pełne uznanie. Szkoda tylko, że reżyser zapomniiał o czerwonym ołówku, dałoby się bowiem niejedno skreślić i wyszłoby to na dobre samej komedji, którą naprawdę warto zobaczyć.

P. S. Dla „sanatorów” specjalnie aktualna niespodzianka, która ich niewątpliwie głęboko wzruszy: w sztuce występuje — Hindenburg. J. H.

Hemoroidy

są przyczyną złego samopoczucia i t. p. Należy bezwzględnie usunąć te dokuczliwe cierpienia. Przy hemoroidach stosuje się

Czapki **Anusol** - Gnedecke

Obrońca spelunek

Warszawa. (Tel. wł.). Sąd okręgowy ogłosił wyrok w sensacyjnym procesie właściciela domu przy ul. Zielnej, bar. Stanisława de Muriesa, którego skazano na 3 lata więzienia za czerpanie zysków z nierządu. Drugi oskarżony, dozorca Franciszek Czapla został skazany na 2 lata więzienia.

W motywach wskazano jako okoliczności obciążające wysoki poziom intelektualny podsądnego, który ma ukończone dwa wydziały uniwersytetu, oraz jego sytuację towarzyską. Trybunał uznał winę za udowodnioną świadkami, którzy ustalili ponad wszelką wątpliwość materialne zainteresowanie bar. de Muriesa w egzstencji spelunek oraz w obronie spelunek przed eksmisją.

MYDŁO i PUDER DLA DZIECI?

TO OCZYWIŚCIE

BEBE SZOFMANA

20 LAT 35 NA STRAŻY ZDROWIA DZIECKA

VADEMECUM PASTA DO ZĘBÓW i WODA DO UST

nr 1 673

nr 14 759

Ku normalizacji stosunków w Hiszpanji

Pięć dni trwało ostatnie przesilenie rządowe. W młodej republice hiszpańskiej, gdzie oblicze społeczno-polityczne kraju jest wciąż jeszcze nieokreślone, kryzysy rządowe są dość częste.

Rząd starego republikanina, premiera Lerroux, który przezornie odciął się od lewicy hiszpańskiej, politykującej w oderwaniu od życia i interesów narodu hiszpańskiego, rozszepcił się na sku-

tek tarć wśród członków rządu na tle stosunku do pewnego odcinka kwestji katalońskiej. Prezydent Zamora, po niepowodzeniu stworzenia rządu przewodniczącego kortezów, Santjago Albe, powierzył tę misję dotychczasowemu ministrowi skarbu, Chapaprieta'cie. Nowy premier piastuje równocześnie tę rolę ministra skarbu; Lerroux został ministrem spraw zagranicznych, a Gil Robles, szef

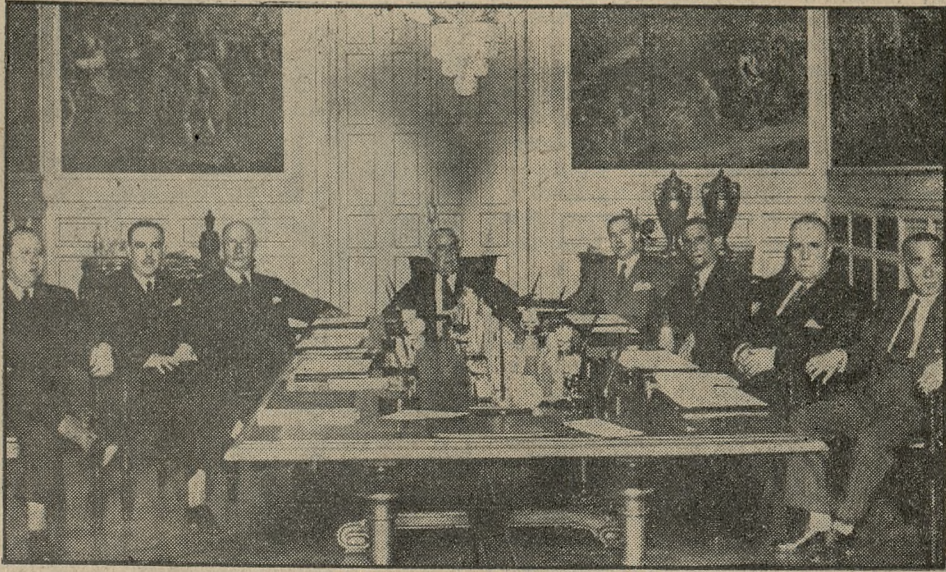
silnego stronnictwa umiarkowanego, Katolickiej Akcji Ludowej, zatrzymał resort min. wojny.

Nowy premier, jako fachowiec w skarbowości, uchodzi za człowieka ponadpartyjnego. Rząd jego opiera się jednak nadal o tę większość, która dawała podstawy premierowi Lerroux. Koalicja rządowa, sięgając na lewym skrzydle po radykałów Lerrouxa, rozszerzyła się w prawo jeszcze o grupę katalońskich regionalistów.

Przed nowym rządem stoją dwa palące zagadnienia: 1) dźwignięcie rentowności rolnictwa hiszpańskiego i dostosowanie budżetu, a więc i administracji państwowej do zdolności płatniczych kraju; 2) reforma konstytucji w kierunku bardziej umiarkowanym, ku czemu prze Katolicka Akcja Ludowa, pragnąc przekreślić radykalizm ustrojowy, uchwalony pod naciskiem żywiołów czerwonych, upojonych zwycięstwem obaleniem monarchji.

Pierwsze redukcje zaczął tymczasem rząd w swoim łonie, redukując liczbę dotychczasowych ministrów z 13 na 9.

W razie przeziębienia, grypy, zapalenia gardła, migdałów, przy bólach nerwowych i lamaniu w kościach, należy dbać o codzienne, regularne wypróżnienie i w tym celu używać pół szklanki naturalnej wody gorzkiej Franciszka Józefa. Zalecana przez lek. Tg 1759

PREMIER CHAPAPRIETA W OTOCZENIU RZĄDU

Estetyka w mostach

Mosty podlegają tak samo prawom estetyki jak inne budowle; kształtują się w „stylu” epoki. Uległość epoce jest może wolniejsza, aniżeli w architekturze i sztukach dekoracyjnych, poddających się łatwiej kaprysowi nawet

mian. Tradycyjny „łuk” rzymski, wykonany w kamieniu, jest podstawą konstrukcyjną wielu późniejszych mostów we Włoszech (Florence, Rzym), Francji (Paryż, Lyon i in.), Anglii (Canterbury), zachodnich Niemczech (miasta nadreńskie, Frankfurt), a kończąc na Pradze (most Karola). W dobie wpływu romańskich łuk konstrukcyjny był okrągły, w erze gotyku przybierał kształt ostrego łuku. W obu wypadkach łuk spoczywał w dolnej części mostu, czyli że jezdnia z balustradą tworzyła uwieńczenie konstrukcji i stąd rozciągał się swobodny widok na rzekę i okolice.

Ten system budowlany, rozwiązujący problem statyki mostu poniżej jezdnii, pozwolił mostom kamiennym ubiegłych stuleci wytworzyć własne piętno artystyczne. W licznych odchyleniach odtwarzany jest również i dziś. Specjalne zastosowanie znalazł on przy budowie mostów górskich, ponad przepaściami. Rzymski łuk spoczywa wówczas na wydłużonych filarach jak to ma miejsce na załączonej rycinie mostu w Luksemburgu.

Początkowo jedynym materiałem budowlanym tego typu mostów był kamień. Dziś stosuje się również beton.

W Ameryce rozwinął się tymczasem inny sposób budowania mostów, który oparł się na materiale XIX stulecia, t. j. na żelazie. Są to imponujące mosty wiszące, które składają się ze zwisających z dwu wież lin stalowych, podtrzymujących całą jezdnię. Mosty takie buduje się ponad szerokimi rzekami i urwistymi brzegami.

Reprodukowany obok most Waszyngtona ponad Hudsonem w Nowym Jorku może służyć za typowy przykład nowoczesnych mostów. Na obrazku widoczne są olbrzymie rozmiary konstrukcji, spoczywające na dwu tylko filarach. Idealny most dla żeglugi. Mostów takich ma Nowy Jork kilka; stanowią one wybitne akcenty architektoniczne tego miasta. Dodać należy, że mosty linowe stanowią zarazem

przyczynę do urbanistycznego widoku miasta. Są dowodem rozmachu, lekkości.

Dowodem tego, że mosty amerykańskie zdały egzamin estetyczny, jest fakt, iż miasta europejskie biorą je coraz częściej za wzór. Przed kilkoma laty Kolonja nad Renem zbudowała most tego systemu pomimo, że miasto posiada własne tradycje w budownictwie mostów, sięgające jeszcze czasów rzymskich.

Zalować należy, że nowy system

Nowy most Waszyngtona w N. Jorku. O rozmiarach świadczą czarne punkciki na jezdni, które są samochody.

przemijających kierunków artystycznych. Ale i konstrukcje mostowe nabierają piętno epoki. Łatwo to stwierdzić, porównując starsze i nowsze mosty w różnych krajach.

Po dziś dzień odzwierciedla się jeszcze w budownictwie mostowym, zwłaszcza w Europie zachodniej wpływ metod konstrukcyjnych starych Rzy-

MOST MIEJSKI W LUKSEMBURGU

**Predko-tanio-
oszczędnie
czyści**

Odrobina Vimu na wilgotnej szmatce/tylko aluminium czyści się na sucho / wystarczy, aby wszystko w kuchni lśniło czystością.

UNIERSALNY ŚRODEK DO SZOROWANIA I CZYSZCZENIA W PRAKTYCZNEJ PUSZCE

Pg 5397-62,379

budowlany tak mało jest rozpowszechniony w Polsce. Kilka lat temu wybudowany most kolejowy dla nowej linii średnicowej w Warszawie wyposażony został w starej daty konstrukcję żelazną, zeszłego stulecia.

Konstrukcja „wisząca” przyczyniłaby się więcej do upiększenia stolicy.

Purgan Erbe
Ziołowy lek
przeznaczający
działa łagodnie

ng 14 383

plotki stołeczne

27 września.

Odprowadziliśmy na spoczynek wieczny dr. Bohdana Derynga. Ostatniej jego drodze towarzyszyła liczna grupa znajomych, przyjaciół i wychowanków. Osobliwy był to człowiek. Doktor nauk technicznych. Pasjonat w dziedzinie matematyki. Ogłosił z tej dziedziny szereg rozpraw. Wchodził w finały nauki, dostępne tylko niewielkiemu gronu fachowców. Posiadał metodykę pracy, a przede wszystkim celował w pracy. Dźwigał jej ogrom. To nie frazes, lecz rzeczywistość.

Lubił wnikać w nauki tajemne. Należał do niewielu znawców u nas żydostwa. Nauczył się sam po żydowsku i czytał płynnie. Przeprowadzał bogate studia w tej dziedzinie. A co ważniejsze: tchnął zainteresowanie temi zagadnieniami wśród licznych znajomych, którym służył bogatą swą wiedzą w tej dziedzinie i mnóstwem pieczołowicie zebranych materiałów. Jak przypadało na wielką i bogatą duszę, był nieprawdopodobnie skromny i mało o sobie mówiący. Kiedyś o nim się będzie pisało szeroko.

W początkach października sfery polityczne oczekują zmian w rządzie i zwołania sesji. Właściwie wakacje politycznych żądnych w tym roku nie było. Ciągłe się czegoś oczekuje. Zobaczymy, jak się ułoży przyszły rząd. Utrzymują, że na jego czele premier Sławek już nie stanie. Ale kto? I jaki będzie garnitur przyszłego rządu? Nikt jeszcze nie wie. Ciągłe tylko kursują przeróżne plotki.

Tak to bywa, że dzisiaj, kiedy życie polityczne chce się zamknąć w szczupłym kółeczku, kursuje mnóstwo pogłosek i ploteczek. Co dziwniejsze: po jakimś czasie okazuje się, że te ploteczki miały swoją podstawę, że w pewnym przynajmniej stopniu odbijały rzeczywistość. Bo sprawdza się nasze stare przysłowie, że w każdej plotce jest cośkolwiek prawdy...

Np. z tym Ribbentropem. Doszła wieść z zagranicy. Często się o tem dowiadujemy via zagranica, jakkol-

wiek wiadomości zagraniczne o Polsce są bardzo często zupełnie mylne i fantastyczne. Oni tak samo niewiele wiedzą, chyba, że są inspirowani przez swe przedstawicielstwa. A te nieraz więcej wiedzą, aniżeli my sami, Polacy. Np. ambasada sowiecka pono się orientuje świetnie w naszych stosunkach. Tak samo świetnie orientuje się wielu Anglików.

Wracajmy do Ribbentropa. Gdy nadeszła pierwsza o nim wiadomość, nikt jej nie chciał wierzyć. Ale nauczony doświadczeniem — bo tak już było z Goeringiem — czekaliśmy kilka dni. Aż wreszcie nadchodzi potwierdzenie. Polowanie na grubego zwierza we wschodnich Karpatach. Dyplomacja i łowy. Oprowadzać będzie ambasadora niemieckiego ambasador Lipski.

Ale kto będzie oprócz niego?... Wiadomo, że myśliwych wśród dyplomatów liczymy bardzo wielu. Że też to ten sport myśliwski cieszy się takim powodzeniem przede wszystkim wśród dyplomatów...

WARSZAWIANIN.

Z Stronnictwa Narodowego

Gostyń. — W Bodzewie i Łagowie odbyły się zebrania Str. Narodowego. Na zebraniu w Bodzewie przemawiał p. Stanisław Grzempowski z Piaszków. Po zebraniu gremjalnie wpisywano się na członków Str. Narodowego. Na zebraniu było około 100 osób.

Na zebraniu w Łagowie odbyła się m. in. dekoracja 25 członków mieczykami Chrobrego.

W ub. niedzielę odbyły się również zebrania w Siemowie, Bierzynie i Czachorowie przy bardzo licznych udziałach członków.

Po ostatnich wyborach entuzjazm dla Str. Narodowego po wsiach powiatu gostyńskiego jest tak wielki, jak jeszcze nigdy dotychczas.

Dla dzieci i dorosłych

STOSUJĄ SIĘ ROŚLINNE PIGUŁKI PRZECZYSZCZAJĄCE z ZAKONNIKIEM

PUDEŁKO 40 GROSZY

ng 14 615

Na marginesie Zjazdu Historyków Polskich w Wilnie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Wilno, 26 września.

Zakończył swe obrady VI Pow-szechny Zjazd Historyków Polskich w Wilnie. Wprost niemożliwym było objąć naraz prace wszystkich komisji i wysłuchać chociażby tylko najgłośniejszych referatów, które niejednokrotnie wygłaszane były jednocześnie w różnych komisjach i w różnych salach, a nawet gmachach uniwersyteckich — ale teraz da się już zestawzić przegląd prac zjazdu, po zorientowaniu się w całokształcie materiału. A było go bardzo dużo. Wygłoszono ogółem we wszystkich komisjach ponad 60 referatów, chociaż około 20 spadło z porządku dziennego z powodu nieprzybycia niektórych referentów. M. in. z powodu choroby nie mógł wygłosić referatu b. profesor Uniwersytetu Stefana Batorego, p. Teofil Modelski. Jeden z prelegentów nie przybył na zjazd z powodu braku... środków na opłacenie kosztów podróży. Nie świadczy to pochylnie o położeniu materialnym naszych uczonych, którzy nieraz muszą żyć i pracować w warunkach bardzo ciężkich.

Ale wróćmy do obrad.

Odbywały się one w atmosferze nader sprzyjającej i niewątpliwie wydadzą bogaty plon w postaci szeregu prac, których zapowiedź mieliśmy w licznych referatach. W pierwszym rzędzie da się to powiedzieć o wielkiej dwutomowej monografii prof. Kościakowskiego, poświęconej politycznej i gospodarczej działalności Tyzenhauza. Jest to dzieło, będące owocem 30 lat studjów. Dzieło już całkowicie ukończone i gotowe do druku.

Wiele rzeczy wprost rewelacyjnych przyniósł także referat generała Kukiela p. t. „Litwa i Białoruś a wojska Napoleona w 1812 r.” Referat ten, oparty na najnowszej literaturze francuskiej i rosyjskiej, był zapowiedzią nowego dzieła o wojnie 1812 r. Oznaczał się tem, iż w całkiem odmiennym niż dotychczas świetle przedstawiał stosunek Napoleona do Polski. Do rewelacji należała m. in. kwestja stosunku Kościuski do wysiłków Polski w 1812 r. Mianowicie, ogłosił gen. Kukiel nieznaną jeszcze list Kościuski do ks. Sapieżyńskiego.

Niewątpliwie do najciekawszych zaliczyć musimy referat prof. Oskara Haleckiego o dziejach unji kościelnej w Wielkim Księstwie Litewskim do roku 1596-go. Prof. Halecki dał się przy tej okazji poznać nie tylko jako wybitny uczony, o szerokiej perspektywie i dużej wiedzy, umożliwiającej mu oświetlanie każdego zagadnienia łącznie z dziejami powszechnymi, ale także jako świetny mówca, któremu bodaj nie było równego na zjeździe. Ponadto zarówno w referatach, jak i w dyskusji, mógł prof. Halecki powoływać się na bogaty plon własnych dociekań naukowych, prowadzonych w archiwach zagranicznych.

W dyskusji, która się wywiązała po referacie prof. Haleckiego, wysunięto m. in. postulaty utworzenia katedry religjoznawstwa tak, jak to ma miejsce w Czechach i innych państwach zachodnich. Ponadto postanowiono tam, gdzie istnieją oddziały T-wa Historycznego, tworzyć sekcje badania Unji.

Z liczby gwiazd pierwszej wielkości wyróżnić należy także prof. Władysława Konopczyńskiego, jednego z najczynniejszych członków sekcji I-ej, historii politycznej. Jego dwa referaty oraz wystąpienia dyskusyjne słuchane były ze szczególną uwagą i zainteresowaniem. W szczególności w dziedzinie zagadnień z wieku XVIII, był on wprost bezkonkurencyjnym, mierząc formalnie przeciwników siłą swych argumentów.

W pierwszym rzędzie uwydatniło się to w dyskusji nad referatem prof. Handelsmana p. t. „Problem słowiański w polityce polskiej XVIII i XIX wieku”. Mianowicie, prof. Handelsman mówi w swym referacie o szukaniu oparcia przez rząd i społeczeństwo polskie o Rosję, przyczem miało to być „dobrowolną rezygnacją pod władzą Rosji i moralnym przygotowaniem przy szłej niewoli”. Tej koncepcji właśnie niezwykle ostro przeciwstawił się prof. Konopczyński i udowodnił, że o żadnej słowiańskiej polityce Polscy w XVIII-ym wieku nie może być mowy. Wywody prof. Konopczyńskiego m. in. oparł gorąco dr. Lewak.

Ale może najmocniej się dostało znanemu „odbronzowiaczowi” naszych postaci historycznych, p. Olgierdowi

Górcę, którego referat był bodaj jedynym, naszpikowanym „aktualjami” przemówieniem.

P. Górka usiłował udowodnić istnienie wewnętrznej sprzeczności w tezach Balcera o przyczynach upadku Polski. Niestety, operowanie faktami historycznymi, ich dobór i interpretacja przez p. Górkę wywołały gorące sprzeciw ogromnej większości słuchaczy.

W dyskusji nad referatem zabierali głos m. in. profesorowie Kolankowski, Halecki, Adamus i Konopczyński, przyczem ten ostatni wyraził się o tezach p. Górki, że „zawierają one tyleż prawdy, co twierdzenie o zdradzie Jarzemiego Wiśniowieckiego lub o kozackim pochodzeniu Skrzetuskiego”.

Drugi raz nie powiodło się p. Górcę przy okazji dyskusji nad referatem prof. Jana Dąbrowskiego o zagadnieniu czarnomorskim w XIV i XV wiekach. Prof. Dąbrowski udowodnił p. Górcę, iż nie uwzględnia on faktów już ustalonych przez naukę historii i ucieka się do interpretacji tak mętnej, że musi ona obudzić bardzo poważne zastrzeżenia.

Gorącą dyskusję wywołał skolei wysoce ciekawy referat prof. Witolda Ziembickiego ze Lwowa, p. t. „Barbara Radziwiłłówna w oświetleniu lekarskim”.

Referat ten poruszył zagadnienie, które budzi dziś wielkie zainteresowanie nie tylko w ścisłym gronie historyków, lecz i w szerszych kręgach społeczeństwa, któremu się trudno pogodzić z myślą, iż legenda o wiernej towarzysze ostatniego króla z dynastji Jagiellonów ma być tylko legendą. Jak wiadomo, prof. Kolankowski w swej rozprawie, poświęconej dzieciom małżeństwa Zygmunta Augusta z Barbarą Radziwiłłówną, stawia tej ostatniej zarzut zniszczenia dynastji Jagiellonów. Otóż prof. Ziembicki występuje z pewnego rodzaju obroną małżonki Zygmunta Augusta. Badając dokładnie objawy śmiertelnej choroby królowej Barbary, przychodzi on do przekonania, iż umarła ona z powodu choroby kobiecej, będącej zapewne skutkiem poronień, oraz niefortunnnych zabiegów lekarskich, zmierzających do przywrócenia królowej płodności.

Zaprzeczając o wersji, jakoby śmierć Barbary Radziwiłłówny została spowodowana przez raka macicy, względnie nieuleczalną chorobą weneryczną.

W dyskusji, jaka nad tym ciekawym referatem wywiązała się, m. in. zabierali głos profesorowie Halecki i Kolankowski. Pierwszy z nich poniekąd godził się z wywodami referenta, uznając, iż przeciwnicy małżeństwa Zygmunta z Barbarą oczerniali tę ostatnią, natomiast drugi nadal bronił swej tezy, co do bezwzględnej odpowiedzialności królowej za losy dynastji Jagiellonów.

Dodać tu musimy, że badanie szczątków Barbary Radziwiłłówny jeszcze

nie zostało ukończony i na wywody prof. Ziembickiego nie wpłynęło. Wnioski swe oparł on na pracach Pocięchy i Kolankowskiego.

By skończyć z referatami sekcji historii politycznej, nadmienić musimy o niezbyt fortunnym wystąpieniu p. Antoniego Łuckiewicza, którego referat p. t. „Narodowcy-Białorusini i ich organ „Homon” (przyczynek do ewolucji ideologii politycznej Białorusi)” zaliczyć musimy do najsłabszych.

Z referatów, wygłoszonych na innych sekcjach, oprócz cytowanych przez nas referatów prof. Haleckiego i gen. Kukiela, większe zainteresowanie wywołały referaty prof. Kota — („Rozwój życia umysłowego na Litwie w stuleciu reformacji i humanizmu 1530—1630”), prof. Kutrzeby („Charakter prawnego związku Polski z Litwą”), który bronił tezy inkorporacyjnej, prof. Bujaka („Przygotowania naukowe nauczyciela historii”) oraz profesorów Steina i ks. Szydelskiego p. t. „Hellenizm i Judaizm”.

Jak widać chociażby z tych kilku referatów, zjazd poświęcony był w pierwszym rzędzie zagadnieniom z dziejów Wielkiego Księstwa Litewskiego, to też wysunięte przez zjazd postulaty szły głównie po linii ułatwienia i umożliwienia dalszych badań w tej dziedzinie historii W. Księstwa.

W pierwszym rzędzie więc postanowiono domagać się wyegzekwowania dokumentów historycznych, wywiezionych do Rosji, jak Metryki Litewskiej, pamiętników Albrechta Radziwiłła, korespondencji Lelewela itp. Ponadto kładziono nacisk na konieczność zajęcia się dziejami Wielkiego Księstwa po roku 1569, historją możnowładztwa na Litwie, uwłaszczenia włościan, historją Korpusu litewskiego w latach 1819—1831 itp.

Co się tyczy organizacji Zjazdu, to, jak twierdzą uczestnicy, wypadła ona naogół b. dobrze. Niemala w tem zaśługa gospodarzy z prof. Zajaczkowskim na czele. Także i wileńska młodzież akademicka przyczyniła się w miarę sił do sprawnego funkcjonowania agend komitetu zjazdowego.

Zwiedzanie Wilna i jego pamiątek historycznych odbywało się składnie, a do takich Trok wybrało się na wycieczkę około 120 osób. Ogółem brało udział w zjeździe blisko 620 osób, w tem z Wilna około 200. Również bardzo ładnie wypadły grodzkie uroczystości inauguracji oddziału T-wa Historycznego. W każdym razie Zjazd Wileński wypadł niemiędożnie od Zjazdu Warszawskiego z roku 1930, a pod względem wartości referatów bodajże go przewyższył.

Następny zjazd ma się odbyć we Lwowie i poświęcony będzie zagadnieniom ruskim. Odbędzie się on w rocznicę przyłączenia Rusi Czerwonej do Polski przez Kazimierza Wielkiego w r. 1340.

P. K.

Wybitny Francuz o armji polskiej

Interesujący artykuł z uwagi na osobę autora — byłego szefa francuskiej misji wojskowej w Polsce, gen. Niessela — ukazał się w ostatnim numerze poważnego „Revue de Deux Mondes” na temat siły wojskowej Polski.

Gen. Niessel pisze o naszej armji z całym uznaniem. Wojsko polskie pod względem materiału żołnierskiego przedstawia się znakomicie. Żołnierz polski, pochodzący przeważnie z ludu, jest cierpliwy, przywykły do karności, wytrzymały na wszelkie niewygody; przytem pełen entuzjazmu, zamienia się w rękach inteligentnych oficerów na pierwszorzędną materją.

Poszczególne oddziały broni przedstawiają się doskonale. Oddziały techniczne, dzięki wysoko postawionym szkołom specjalnym, w zupełności odpowiadają swemu zadaniu. Kawalerja polska jest jedną z najlepszych w Europie.

Najgorzej przedstawia się sprawa ze strategicznym położeniem Polski, niemającej, z wyjątkiem południa, granic naturalnych. Dołącza się do tego niebezpieczeństwo wewnętrzne, grożące od obcej religij i rasą, ludności żydowskiej, liczącej 14 proc. ogółu mieszkańców. Wreszcie brak fabryk amunicji — mimo, że warunki naturalne dla tego działu przemysłu wojennego posiada Polska dobre. Tarcia z Czechosłowacją wykluczają moż-

liwość współpracy Polski z zakładami amunicyjnymi tego państwa, a taka współpraca na wypadek wojny ze wszechmiar byłaby pożądana.

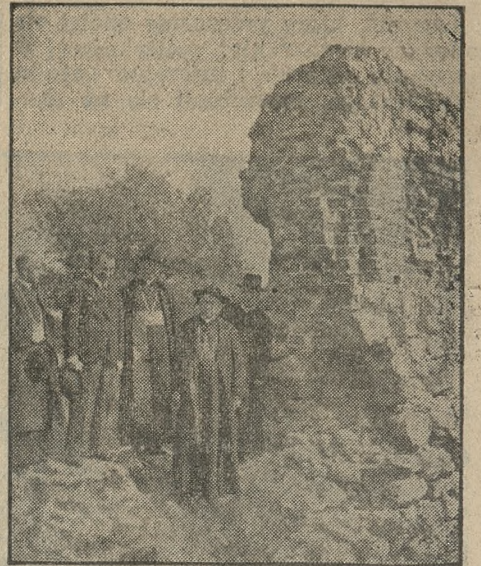
Niebezpieczeństwo grozi Polsce, mimo zawarcia paktu o nieagresji, tylko ze strony Niemiec, dla których istnienie silnego państwa polskiego, z dostępem do morza, jest równoznaczne z pogrzebaniem planów ekspansji tak na wschód, jak i na zachód. Francja związana jest z Polską najżywniejszymi interesami. Nie da się, jakby chcieli niektórzy, zastąpić przyjaźni z Polską, przymierzem z Rosją, która na wypadek konfliktu z Niemcami nie przedstawia dla Francji większej wartości.

Artysta Cyrku Staniewskich wygrał 100 000

W cyrku Staniewskich, którego I oddział bawi w Poznaniu, zaangażowany jest głośny treser psów, Polak Andrzej Sobski, którego pieski jeżdżą na rowerach wprowadzają w zdumienie każdego. P. Sobski jest w życiu prywatnym bardzo wesoły, mówi zawsze o sobie, że zeszedł na psy. Lecz na psach dorobił się większej sumki pieniędzy. Los chce, że artysta przybywa na występy do Polski i kupuje los loteryjny. Wczoraj zabiłany telegram, który był nadsyłany szczęśliwcowi w „ślad za cyrkiem” doniósł Sobskiemu, że wygrał 100.000 zł. Sobski chciał zaprzestać pracować, lecz Dyrekcja cyrku nie chciała go zwolnić, ponieważ produk-

Wenecja — Biskupin — Marcinkowo Górne

Zwiedzając wykopaliska prehistoryczne w Biskupinie, nie można ominąć po drugiej stronie jeziora położonej Wenecji. Jej piękne położenie między wodami samo się tego doprasza.

J. E. X. Prymas Hlond w otoczeniu ks. kan. Dąbrowskiego z Warszawy, ks. kan. Błecnicka z Gniezna, p. starosty Wuyka ze Żnina i ks. prob. Wawrzynowicza z Wenecji.

Ekspedycja wykopaliskowa w Biskupinie kieruje zwiedzających na Gąsawę, skąd jest droga do wykopalisk trochę krótsza, ale pozbawia turystę pięknego widoku; jaki się przedstawia, gdy się do wykopalisk jedzie z szosy Gąsawa—Żnin brukiem na Wenecję. Poza swem położeniem ściąga Wenecja turystów swem zamczyskiem z roku 1930, który był siedzibą obronną „Djabła Weneckiego”.

Zamek ten — castrum maius — staje się niestety coraz większą ruiną. Niemcy, parcelując w r. 1911 Wenecję, zostawili dla gminy tamtejszej jako „Ausstattung” jezioro Biskupińskie, z którego dochody powinny przede wszystkim być obrócone na konserwację zabytku budownictwa polskiego, jakim jest zamek wenecki.

Niestety, nie się nie robi, aby zamczysko to nie zniszczało. Rozmaite wycieczki młodzieży, które obóz na zamczysku rozbijają, wyrwywają cegły z murów, w czasie odpustu biorą kramarze cegły do podparcia swych bud etc. Z pewnością nie będzie lepiej, jeżeli kompetentne władze nie zabiorą się do konserwacji zamczyska. Sprawa ta jest tem aktualniejsza obecnie z powodu Biskupina, przyczem połączenie Wenecji z Biskupinem i Marcinkowem górnym, gdzie jest pomnik Leszka Białego, dobrą drogą, stanowiłoby ważną i piękną atrakcją dla wycieczek na Pałuki.

Uczony niemiecki w Biskupinie

W tych dniach zwiedzał osadę bałgienną w Biskupinie prehistoryk niemiecki prof. Unverzagt, dyrektor muzeum prehistorycznego w Berlinie. Uczony niemiecki bawił na miejscu przez półtora dnia i wyrażał się z wielkim uznaniem o sposobie prowadzenia prac wykopaliskowych oraz o ogromnym znaczeniu naukowym tak wspaniale zachowanej osady przedhi-

stycznej. Na zdjęciu widzimy prof. Unverzagt i kierującego pracami wykopaliskowymi prof. Kostrzewskiego wraz ze swymi współpracownikami.

Kupon ulgowy „Kurjera Poznańskiego” do Cyrku Staniewskich
ważny na sobotę o 8.30 wieczór oraz na niedzielę na obywatela przedstawienia o 4.30 po pol. i 8.30 wiecz. Okazje! n.n. kuponu otrzyma po wykupieniu jednego biletu w kasie cyrku drugi bilet analogiczny
BEZPŁATNIE

WIADOMOŚCI POTOCZNE

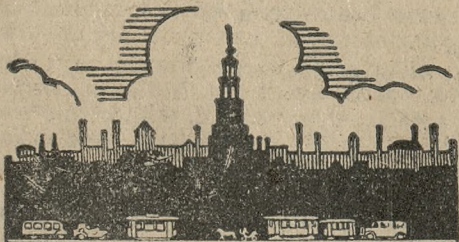
Wrzesień
29
NIEDZIELA

Kalendarz rzym.-kat.
Niedziela: Michała Arch.
Poniedziałek: Hieronima w. Zofji
Kalendarz słowiański
Niedziela: Dadziboga
Poniedziałek: Imielawa
Środa: wschód 5,48 zachód 17,36
Długość dnia 11 g. 48 min.

Księżycyca: wschód 7,51 zachód 17,33
Faza: 2 dzień po nowiu.

Przewidywana pogody na niedzielę:
Pogodnie lub dość pogodnie i ciepło.

Poradnia przedślubna Polskiego Towarzystwa Eugenicznego Collegium Medicum, Fredry 10, udziela bezpłatnych porad w poniedziałki o godz. 18-iej — kobietom, we wtorki o godz. 18-iej — mężczyznom, zg 10 386

KRONIKA POZNANIA

KRONIKA KOŚCIELNA

— Odpust w kościele św. Michała Archanioła przypada jutro w niedzielę. — Uroczystości rozpoczną się dzisiaj nie- szporami z wystawieniem Najśw. Sakramentu. Jutro uroczysta suma z procesją i kazaniem o godz. 10,30. Kazanie wygłosi ks. dyr. Misiołek. Zakończenie nie- szporami o godz. 17. (wel)
— Nabożeństwo misyjne w kościele św. Marcina. W niedzielę 29 bm. o go- dzinie 4 po południu (po nieszpórach) od- prowadzi się nabożeństwo misyjne z kaza- niem.

OSOBISTE

— 30-lecie członka Straży Pożarnej. Długoletni członek Kat. Tow. Robotników Polskich przy Farze, druh Jan Rodaks, lat 57, obchodzić będzie dnia 1 październi- ka rb. 30-lecie pracy zawodowej przy Straży Pożarnej w Poznaniu. Od roku 1915 pełni służbę sierżanta, a wśród współpracowników cieszy się szacunkiem i zaufaniem. Dowodem uznania ze stro- ny przełożonych są liczne odznaczenia Jubilatą, które zdobywał wytrwałą pracą przez długie lata w akcji ratowniczej. — Kat. Tow. Robotników składa zacnemu Jubilatowi jak najserdeczniejsze życzenia obfitych łask Bożych na długie lata. Szczęście Boże!

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Zjazd kolejarzy rozpoczął się. W piątek w godzinach wieczornych zaczęli przybywać na zjazd do Poznania koleja- rze z całej Polski. Dziś od rana odbywa- ją się na stadionie K. P. W. na Dębcu za- wody eliminacyjne sportowców w lekkiej atletyce i grach sportowych do niedziel- nych głównych zawodów, zaś na strzeżni- cy Warowni VII strzelanie trójbojowców. Po południu dalszy ciąg eliminacyj i bu- dowa przesta szyn, wieczorem przedsta- wienie w Teatrze Wielkim. (sk)

WYSTAWY

— Ostatnie dni wystaw. Wystawy Akwarjów i Terrarijów w Palmiarni par- ku Wilsona jak i Zieleni Miejskiej i

Zasłużona placówka

Niezwykle pomysłowa i piękna deko- racja oglądać można w oknie wystawo- wem kolektury Loterii Państwowej F. Zygareńskiego przy ul. 27 Grudnia 12. Świadczy ona jak doskonale zastosowa- na być może prawdziwa sztuka do potrzeb reklamy handlowej. — Z krainy szczęścia zdała milion do kolektury Zygareńskie- go — oto myśl zawarta we wspomnianej dekoracji. Na piaskach pustyni wylania się z oazy palmowej legendarny biały słoń, dźwigający upragniony przez wszystkich milion. Towarzysząca mu es- korta dopytuje o drogę, a siedzący na uboczu wróbita wskazuje na kolekturę Zygareńskiego. Zyczymy Poznańowi, aby przyszły milion nie ominął go i aby trafił do graczy przez najstarszą placówkę loteryjną. W archiwum kolektury oglądać można oryginalne telegramy, dowodzące, że już w latach przed wielką wojną głów- ne wygrane za pośrednictwem kolektury Zygareńskiego trafiały do Poznania, a i w latach ostatnich cieszyła się kolektura częstokroć wielkimi wygranymi po 100.000,— zł, 50.000,— zł i mnóstwem wy- granych srebrnych. Zasłużonej placówce polskiej, która w roku bieżącym obcho- dziła jubileusz 25-lecia, życzymy dalszych sukcesów.

ng 15 472

Rozmowa z lotniczką Osterkamp

W mieście naszym bawi niemiecka lotniczką, żona słynnego lotnika nie- mieckiego, p. Gudrun Maria von Oster- kamp. Nasz współpracownik odwiedził p. Osterkamp w hotelu „Monopol“, gdzie obecnie zamieszkuje. P. Oster- kamp oświadczyła naszemu współpra- cownikowi:

— Jestem po raz trzeci w Polsce. Pierwszy raz byłam podczas Challenge'u 1934 krótko w Warszawie. Po raz wtóry byłam w maju b. r. przez dwa dni w Poznaniu, a obecnie bawię po raz trzeci na zaproszenie i jako gość pol- skich związków sportowych, aby zapo- znać się z kulturą polską. Byłam w Warszawie, gdzie zwiedziłam stare za- bytki i kilka pięknych muzeów. W Kra-

Lotniczką niemiecką Gudrun von Osterkamp.

— kowie podziwiałam ołtarz Wita Stwo- sza, Wawel itd. Wielkie wrażenie zro- biły na mnie Wieliczka i Ojców.

Za zezwoleniem polskiego ambasa- dora w Berlinie wożę ze sobą dwa fil- my, które wyświetle jutro w Poznaniu w kinie „Metropolis“ o godz. 12 w po- łudnie. Jeden przedstawia prace bu- dowlane nad polem sportowym Rzeszy (Reichssportfeld) pod Berlinem, a dru- gi zimowe gry sportowe w Garmisch- Partenkirchen.

Lotnictwa — opowiada dalej p. v. Osterkamp — wyuczyłam się zima w r. 1932/33 w Hamburgu. Jako lotniczką poznałam też mego męża. Korzystam z samolotu, bo to prędzej i bezpieczniej niż koleją. Loty zagraniczne wykona- lam dotychczas do Anglii, Szwajcarii i obecnie do Polski. Jestem nadzwyczaj rozczulona szczerą serdecznością, jaką mnie wszędzie przyjmowano i opieką, jaką mnie otaczano. Posiadam w Pol- sce już wiele i drogich przyjaciół. Z po- czątkiem przyszłego tygodnia wracam do Berlina, lecz mam jeszcze przedtem zamiar pojechać do znajomych na po- lowanie, pod Leszno, gdzie spotkam się z Maksem Schmelingiem i Anny On- dra. (pt)

Ogródków Działkowych w pawilonie Tar- gów przy ul. Bukowskiej, dobiegają koń- ca. Jeszcze tylko dziś i jutro można je oglądać. W niedzielę 29 bm. nastąpi zamknięcie tych interesujących wystaw. (sk)

WYCHOWANIE, KURSY

— Piąty rok wyższych kursów języ- ka angielskiego, organizowanych pod protektorem Towarzystwa Polsko - An- gielskiego w Poznaniu rozpoczyna się we wtorek, dn. 1 października rb., w no- wym lokalu Kursów przy ul. Rzeczypos- politej 9, II piętro. Kierownik kursów, p. dr. Arend, lektor języka angielskiego w Uniwersytecie Poznańskim, ułożył pro- gram, przewidujący utworzenie czterech klas rocznych: dla początkujących, oraz dla nieco, średnio i bardzo zaawanso- wanych. Nauka odbywać się będzie, jak do- tychczas, metodą bezpośrednią — konwer- sacyjną na podstawie lektury ze szcze- gólnym uwzględnieniem trudności fone- tycznych języka angielskiego. Nowością jest cykl wykładów o rozwoju literatury angielskiej. Wykłady te odbywać się mają raz na tydzień (dwadzieścia wy- kładów w ciągu roku akademickiego). — Udział w nich jest bezpłatny (z wyjąt- kiem wpisowego), liczba uczestników o- graniczona. Spodziewamy się, że pozy- teczne i popularne kursy Tow. Polsko- Angielskiego, zmierzające do zacieśnienia węzłów kulturalnych między Polską, a krajami anglosaskimi,

SYLVIA SIDNEY
mówi:

„Używam Mydła Toaletowego Lux codziennie”.

PARAMOUNT

Idźcie za przykładem Sylwji Sidney, a przekonacie się, że Mydło Toaletowe Lux jest najlepszym środkiem do pie- legnowania cery.

LUX Mydło Toaletowe

UŻYWANE PRZEZ 9 NA 10 GWIAZD FILMOWYCH

Hulaj-nogi na start!

Duch współzawodnictwa, sięgający tradycją do starogreckich Olimpiad, do rzymskich wyścigów kwadryg, pie- legnowany współcześnie na różnorod-

Ale to nie umniejsza ich pędu do ry- walizacji, tęsknoty za zwycięstwem w zawodach sportowych. Skromna „hu- laj-noga“ jest w stanie dostarczyć ta-

Wyścigi na „hulaj-nogach“ w Poznaniu. U góry chłopcy na starcie, na lewo — na trasie.

nych konkursach sportowych: challen- ge'ach, Gordon-Bennetach, wyścigach o różne puchary i honorowe wstęgi — nie może pozostać bez wpływu na młode pokolenie. Przedstawionej na powyższych zdjęciach młodzieży niedostępne są wyścigowe auta, czy motorówki, szybowce, czy awjonetki. roku akademickim cieszyć się będą zasłu- żonym powodzeniem.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Licytacja w lombardzie miejskim. Licytacja niewykupionych zastawów (do nr. 132.380) i niewykupionych prolongat (do nr. 275.190) rozpocznie się w Lombar- dzie Miejskim w Poznaniu dnia 8 pa- ździernika rb. Prolongaty przyjmuje Lombard Miejski tylko do 3 październi- ka r. b.

— Przedszkole dla inteligencji p. w. św. Teresy od Dzieciątka Jezus, przy ul. Dąbrowskiego 15, donosi, iż msza św. na intencję pomysłnego roku szkolnego od- będzie się dn. 3 października r. b. w ko- ściele Serca Jezusowego na Jeźcach o godz. 9,30. Zapisy dzieci od lat 3 do 7 przyjmuje się nadal między 9 a 11 rano.

— Chór P. P. W. z Poznania wystąpi w dniu 28 bm. od godz. 16,45—17 przed mikrofonem rozgłośni Polskiego Radja w transmisji na całą Polskę. Chór pod dy- rekcją kapelmistrza opery poznańskiej Stefana Barańskiego wykona: „Groźna dziewczynę“, „Jadą husarzy“, „Wedle tego Jędrzejczka“ i „Daleko, daleko“.

kich samych emocyj, jak rasowy Au- stro-Deimler, czy Erwude.

— Hulaj-nogi na start! kortów-tennisowych AZS-u. Tutaj od- bywają się trenningi, gdyż okoliczne ulice, równo asfaltowane, dają dosko- nałą bieżnię.

Współzawodnictwo jest indywidual- ne i „klubowe“.

— Kaziu, trzymaj się!

— Franuś, gazu, gazu!

Hulaj-nogi lecą. Ulica Mickiewicza walczy o prymat z ulicą Poznańską.

— Naprzód wiara! Nie daj się!

W zawrotnym pędzie, ryzykując złamanie karku biorą zawodnicy wi- raż na skrajce ulicy.

— Franuś ciągaq!

— Gazu, gazu! Górą nasza!

Rozgrywka między zespołami hu- lajnogowemi trzech ulic wywołuje sta- nowczo większe podniecenie wśród pu- bliczności, niż wyścigi w Ascott, lub wioślarskie derby Oxford—Cambridge.

Zwiedzajcie Wystawę „Wszystko dla Pani“

od 22 września do 6 października 1935 na terenach Targów Poznańskich, wejście od ul. Marszałka Focha. Wstęp 25 groszy. dg 423/4

KOMUNIKATY RÓŻNE

Tydzień Miłosierdzia. W dn. od 1 do 8 grudnia rb. odbędzie się w Wielkopolsce „Tydzień Miłosierdzia”. Związek „Caritas” i Rady Wyższe organizacyj św. Wincentego a Paulo wysła niebawem do wszystkich oddziałów i stowarzyszeń szczegółowe instrukcje, prosząc wszystkie inne zamierzone imprezy charytatywne odłożyć na czas „Tygodnia Miłosierdzia”.

P. Roszakowi jednak nie zapłacono za dostarczone kamienie. W numerze 383 „Kurjera Poznańskiego” z dnia 23 sierpnia rb. zamieściliśmy na prośbę budowniczego pow. poznańskiego, p. Buczkowskiego, wiadomość, iż p. Roszak z Koźmina, który ma spór z wydziałem pow. poznańskiego w sprawie zapłaty za kamienie, dostarczone do remontu szosy w Luboniu, dostarczył 217 metrów kubicznych kamieni, za które wydział powiatowy wypłacił mu 2.137,40 zł. P. budowniczy Buczkowski prosząc nas wówczas o zamieszczenie powyższego, powoływał się na „hulaj-nogowi” zbiegających się codziennie na ul. Noskowskiego, obok wał się na życzenie starostwa powiatu poznańskiego, a okoliczność tak długiego zwlekania ze sprostowaniem (artykuł nasz o pokrzywdzeniu p. Roszaka przy dostawie kamieni ukazał się w „Kurjerze Poznańskim” z dnia 24 maja rb) tłumaczył tem, iż badanie tej sprawy dopiero ostatnio zostało ukończone.

Obecnie p. Michał Roszak przedłożył nam pismo przewodniczącego wydz. powiatowego w Poznaniu starosty dr. Jerzykowskiego (z datą 10 b. m. Nr. O. 14-137-35), który pisze, że notatka nasza p. t. „Echo sprawy p. Roszaka”, zamieszczona w nr. 383 „Kurjera Poznańskiego” nie jest mu znana i że nie dawał nikomu polecenia do umieszczenia tejże. P. Roszak informuje nas dalej, że sądownie zostało stwierdzone, iż za dostarczone kamienie otrzymał gotówką tylko 50 zł i że dostarczył 297 metrów kub. kamienia, a nie 217, jak twierdzi p. budowniczy Buczkowski.

KRONIKA MIEJSCOWA

Otwarcie Restauracji Bazarowej. We wtorek, dnia 1 października, nastąpi, po renowacji, uroczyste otwarcie „Restauracji Bazarowej”. Zarząd „Bazaru Poznańskiego S. A.” oddał w dzierżawę Restaurację Bazarową p. Stanisławowi Józwiakowi, właścicielowi „Adrii”, „Cafe-Clubu”, cukierni Dobskiego, restauracji w Ludwikowie i t. d.

Miła cukiernia p. Spychały. Długoletni kierownik cukierni A. Fangrat i właściciel śniadalni na Alejach Marcinkowskiego p. Franciszek Spychała, otworzył cukiernię przy ul. Marsz. Focha 38. W pięknie urządzonej lokalach znajdowała się w lecie sprzedaż lodów.

Dalsze zażywanie Poznania. W ostatnim czasie powstał w Poznaniu nowy skład polsko-żydowski z wyrobami

Jutro wyścigi konne

W niedzielę, 29 b. m. w szóstym dniu jesiennego sezonu wyścigów konnych w Ławicy, zgłoszono do gonitw 78 koni.

Rozegranych będzie siedm gonitw, w tem 4 płaskie, jedna z płotami i 2 z przeszkodami.

Początek gonitw o godz. 14 bez względu na pogodę.

Dojazd autobusami od Mostu Teatralnego i pociągami z głównego dworca o godz. 13,39.

Poniżej wynik mianowań:

1. Przeszkody (3 600 m.): Mandaryn, Cherie, Figaro II, Emocja, Igraszka III, Herring, Nefisa, Jedynek II, Gazda, Elka, Giralda.

2. Płaska (1 800 m.): Eneida Sekunda, Dzierlatka, Guldynka, Forys, Piosenka, Baján, Grisetta III, Honorata, Mitsouco, Bimula, Dorołka, Tanagra.

3. Płoty (2 400 m.): Emilius, Lubar, Baby, Gazda, Mandaryn, Carewicz, Felka, Elka.

4. Płaska (1 800 m.): Fantom, Lohelia, Mitsouco, Forys, Dzierlatka, Baján, Dorołka, Grisetta III, Wigor II, Piosenka, Drab II, Bimulda, Eneida.

5. Przeszkody Militari (4 800 m.): Jedynek II, Cherie, Córa Beja, Gazella II, Herring, Elka, Gordon, Mitra, Balsamina, Emocja.

6. Płaska (2 200 m.): Gracz II, Goldella II, Trubie, Flirt, Fronda, Kąboga, Dorołka, Mitka, Wigor II, Madame II, Gigolo, Nefisa, Pandur II, Dzierlatka, Grisetta III, Slipsa II, Dzwon.

7. Płaska (2 200): Nankin, Wexel, Traglast, Bambino, Gbur, Majdan.

Nasze typy: I. Cherie — Jedynek II; II. Guldynka — Honorata — Forys; III. Lubar — Elka; IV. Stajnia „Bończa” — Piosenka; V. Balsamin — Cherie — Gordon; VI. Gigolo — Turlie; VII. Bambino — Traglast.

Wczoraj rano na Ławicy, koń p. Bobińskiego „Maestro” — wracając do stajni po rannym galopie, padł nieżywy na udar serca. Jest to druga bolesna strata dla hodowcy, którego „Royal majestic” z powodu złamania nogi zaszarżono niedawno na torze warszawskim.

Wyrok na sprawców kradzieży w ambulansie pocztowym

Dziś o godz. 12,15 ogłoszony został wyrok na sprawców kradzieży 14.000 zł, dokonanej w Trzemesznie z ambulansu pocztowego. Poniżej zamieszczamy telefonogram naszego korespondenta:

Gniezno. (Tel. wł.) Wyrokiem sądu skazani zostali: Piotr Ceranowicz na 4 lata więzienia i utratę praw obywatelskich na lat 7, Ignacy Ceranowicz na 3 lata więzienia, Czesław Jankowski na 3 lata więzienia, Tomasz Ceranowicz na 3 lata więzienia i 200 zł grzywny, Jan Budzyński na 3 lata więzienia i 50

zł grzywny. Marja Ceranowiczowa na rok więzienia z zawieszeniem wykonania kary na 3 lata, Stanisław Chmielewski został uwolniony, Melanja Jankowska na rok więzienia z zawieszeniem wykonania kary na 3 lata, Józef Ceranowicz skazany został na zakład poprawczy z zawieszeniem na 3 lata.

Poza tem skazani zostali dwaj funkcjonariusze pocztowi: Florjan Olszewski na 2 mies. aresztu z zawieszeniem na 2 lata, Władysław Jasiński na 2 miesiące aresztu z zawieszeniem na 2 lata.

futrzanami pod firmą „Futro” przy ulicy Fr. Ratajczaka 38.

Do wpuszczenia dalszych kupców żydowskich do Poznania i to już do centrum miasta przyczynił się p. Antoni Ferski, który posiada dłuższy kontrakt na wynajem lokalu sklepowego z administratorem wspomnianego domu na ulicy Ratajczaka.

Na podstawie tego kontraktu p. Ferski, po zlikwidowaniu swego składu z biżuterią, stworzył w tym samym lokalu sprzedaż futer do spółki z Żydami: Grywaldem ze Starego Rynku i jakimś jeszcze kupcem wileńskim.

Ponieważ p. Ferski, mimo ostrzeżeń prasy i społeczeństwa, przyczynił się do dalszego zażywania miasta, publiczność nasza powinna zająć wobec jego firmy zdecydowane stanowisko i odpowiedzieć poparciem futrzanych firm chrześcijańskich.

W sprawie składu „Futro” stwierdzamy jeszcze, że ani szyld, ani też szyba wystawowa nie podają nazwiska właściciela, natomiast na bocznej ścianie, przy drzwiach wejściowych, mamy rodzaj małej wywieszki ciemnogranatowej z następującym napisem: Antoni Ferski, Ratajczaka 29.

Istnieje co prawda zwyczaj, że niektóre firmy podają nazwiska swych właścicieli na małych tabliczkach, umieszczonych na drzwiach sklepowych, tutaj zaś opuszczono słowo właściciel, nie wiadomo więc, do kogo firma należy.

Ciekawa jest też relacja jednej z naszych czytelniczek, która wszedłszy do sklepu i wymieniwszy nazwisko domniemanego właściciela, spytała się, czy może się z nim zobaczyć. Na to powstał z zakasy jakiś korpulentny jegomość i oświadczył: — Jestem Ferski. — Wobec tego, że nazwisko to różniło się od podanego, ponadto nie zawierało dodatku właściciel, czytelniczka nasza wyszła. Przed sklepem natknęła się na dwóch Żydów rozmawiających z sobą po niemiecku. (Było to na krótko przed zamknięciem sklepu). Oczekiwali oni na jednego z pracowników firmy, który też niebawem wyszedł do nich. Jak się okazuje — dodaje nasza czytelniczka — Żydzi ci zjawiają się dość często w godzinach wieczornych przed „futrem”, spotykając się zawsze z tym samym pracownikiem.

Ceny nabiału. Ceny detaliczne notowane w mieście Poznaniu w dniu 25 bm.: Mleko niezbierane: cena najniższa 1 litr 20 gr., cena najwyższa 1 litr 26 gr., cena najczęstsza 1 litr 22 gr.; jajka 1 szt 8 gr.; twaróg 1 kg. 80 gr.; masło solone 1 kg. 3,40 zł, mleczarskie 1 kg. 3,60 do 3,80 zł.

Czytelnia czasopism społecznych. Katolickie Stowarzyszenie Kobiet w Poznaniu otwiera z dniem 1 października Czytelnię czasopism społecznych. Czytelnia otwarta będzie codziennie od godziny 16—19 w ubikacjach Katolickiego Stowarzyszenia Kobiet przy Alejach Marcinkowskiego 1. Oprócz prasy wyłożone będą czasopisma kobiece francuskie i niemieckie. Przy okazji prosimy wszystkie osoby, które z czytelni i biblioteki K. S. K. wypożyczyły pisma i książki, o ich zwrot do 1 października rb.

Asfaltowanie ul. Wystawowej. Prace na ul. Wystawowej, finansowane przez Fundusz Pracy, posunęły się znacznie naprzód. Nawierzchnia została już zerwana, obecnie zaś wyrównywana się teren i zakłada krawężniki. W poniedziałek rozpocznie się asfaltowanie ulicy na całej jej przestrzeni. Po jednej stronie jezdni, która ma 5 metrów szerokości, utworzony zostanie chodnik z płyt, druga strona będzie żwirowana. (sk)

Regulacja cmentarza świętomarcinińskiego w Górczynie. W najbliższym czasie rozpocznie się regulacja cmentarza parafjalnego w Górczynie. Z tego powodu proboszcz par. św. Marcina prosi parafjan, którzy pragnęliby zachować swoje groby rodzinne po upływie 20 lat, ażeby zechcieli do 1 stycznia 1936 r. odnowić opłatę pokładnego, o ile termin pokładnego, mija, w kasie kościelnej św. Marcina. Groby, których pokładne nie zostanie odnowione, zostaną przy regulacji zrównane z ziemią.

Biblioteka T. C. L. im. J. I. Kraszewskiego, ul. Wrocławska 14, otwarta codziennie od godz. 12—13 i od 16—19. Wielki wybór książek naukowych, beletrystycznych i dla młodzieży.

KRONIKA WYPADKÓW

Niebezpieczny upadek z krześla przydarzył się 11-letniemu Jerzemu Światońskiemu przy ul. Traugutta 28, bo chlo-

piec złamał przytem nogę w kolanie. Pogotowie ratunkowe (66-66) udzieliło chłopcu doraźnej pomocy lekarskiej i przewiozło go do szpitala miejskiego. (kl.)

KRONIKA POLICYJNA

Maşzynki w komisarjacie. W komisarjacie V na ul. Czartorji znajdują się 4 maszyny do strzyżenia włosów, pochodzące z kradzieży. Znalaziono je podczas rewizji mieszkaniowej u aresztowanego przed kilku dniami przestępcy Orpia. (kl)

KRONIKA SĄDOWA

Proces komunistyczny w apelacji. Na wokandzie sądu apelacyjnego w Poznaniu znalazła się sprawa apelacyjna 33-letniego Józefa Małeckiego, oskarżonego o komunizm. Małeczki ma za sobą już dwa wyroki skazujące za działalność komunistyczną, wydane w Poznaniu przez sąd okręgowy w Poznaniu w 1927 i 1928 r. na kary 16 miesięcy więzienia oraz wyrok sądu okręgowego w Warszawie, skazujący go za działalność komunistyczną na 3 lata więzienia. Małeczki oskarżony jest o to, że od lutego 1935 r. do 7 kwietnia r. B. należał do komunistycznej partii polskiej i uprawiał działalność wyrotową. Mianowicie był w ścisłym kontakcie z miejscowymi działaczami komunistycznymi, redagował odezwy i ulotki, wyjeżdżał często w sprawach partyjnych do Chodzieży, także był autorem listu, skierowanego do robotników związków socjalistycznych, w którym wzywał ich do utworzenia wspólnego frontu z komunistami. Działalność jego była pod ścisłą obserwacją wydziału policji, która też w dniu 7 kwietnia zaarrestowała go na ulicy w chwili, gdy szedł z jednym z działaczy komunistycznych na terenie Poznania. Sąd okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 3 lipca rb. skazał Małeckiego na 5 lat więzienia. Małeczki apelował do sądu apelacyjnego w Poznaniu, który po rozpatrzeniu sprawy w dniu dzisiejszym zmniejszył mu karę do 4 lat więzienia. (m)

Z WIEI KOPOLSKI

Gniezno. Sąd grodzki w Gnieźnie rozpatrywał sprawę przeciwko Józefowi Reksom; z Gniezna, który pomógł akuszerce p. Klawitrowi o niewłaściwe leczenie. Sąd skazał Reksa na 1 miesiąc aresztu i 100 zł grzywny w razie nieściągalności na dalszy trydzień aresztu. Pomiędzy dziećmi szkolnymi powstały kłótnie, we wyniku których kolejarz Wawrzyniec Waliński z Gniezna pobłł Walentego Wrotkowskiego, 14-letniego ucznia szkolnego, za co sąd skazał go na jeden miesiąc aresztu.

W stajni Pomorskiego w Pyszczyźnie, pow. Gniezno, podczas sprzeczki wynikłej między robotnikami Matyszczakiem z Pyszczyzna a Borskim, ten ostatni przebił nożem swego przeciwnika, raniąc go ciężko. Władysławowi Klattowi z Osiecia, pow. Gniezno, skradziono z piwnicy 20 kg wódki i 15 kg smalcu, łącznej wartości

Inowrocław. Bogata przesiódka poszczycić się może 26-letnia Janina Sieradzka ze Sławska Małego, która była już 6 razy karana, a ostatnio zasiadła znów na ławie oskarżonych sądu grodzkiego w Inowrocławiu za kradzież garderoby i gotówki jednemu ze sąsiadów. Sieradzka skazano na rok bezwzględnej więzienia.

Kościan. Kolo kobiece L. O. P. P. w Kościanie urządza od października b. r. w świetlicy państw. gimnazjum kurs rytmiki dla dzieci od 4—12 lat. Opłata wynosi miesięcznie 2,— zł. Zgłoszenia przyjmuje sekretarka p. Dirbachowa.

V. turniej tenisowy o mistrzostwo miasta Kościana został ukończony. Tytuł mistrza w grze pojedynczej pań ujęła p. Jaskowia-kówna „A. Z. S.” Poznań, bijąc w finale p. Golonkówna w stosunku 10:8, 6:4. Mistrzostwo pań w grze podwójnej ujęła p. Jaskowia-kówna i Maciński „A. Z. S.” Poznań. Mistrzami w grze mieszanej zostali pp. Jaskowia-kówna i Maciński, Poznań.

Wesele kościarskie przedstawiają w dniu 29 b. m. stowarzyszenia parafjalne bonikowskiej w Racocie w sali p. Brzozowskiego. Czysty zysk przeznaczają się na cele kościoła parafjalnego w Bonikowie.

Zjazd rejonowy Stow. Burmistrzów na wojew. poznańskie odbył się przy udziale 14 reprezentantów miast. Przewodniczył prezes p. burm. Polski ze Środy. Do południa odbywały się w sali posiedzeń rady miejskiej obrady, które toczyły się wokół zagadnień prac samorządowych, jak: zniesienie jarmarków, opieki społecznej, kwestji bezrobocia, finansów miejskich i nowe ustawy uposażeniowej dla członków zarządów miejskich, poczem odbyło się wspólne zwiedzenie zakładów i urzędów miejskich. Zainteresowani podziwiali wzorowe urządzenie zakładów miejskich.

Kepno. Nieszczęśliwemu wypadkowi uległ znany kupiec Jan Tomczak, który, jadąc rowerem Al. Marcinkowskiego, odniósł lekkie okaleczenia z powodu złamania się widełek.

Dwóch Żydów, Wachsmán i towarzysze, zamieszkuja w Kepnie od kilku tygodni i trudnią się sprzedażą gotowego obuwia. Jak stwierdzono, Żydzi ci nie są zarejestrowani w urzędzie

Nowy kurs w Szkole Muzycznej

W dniu dzisiejszym — o godz. 11 — odbyła się w lokalu Wielkopolskiej Szkoły Muzycznej uroczystość otwarcia nowego kursu — kursu organistowskiego oraz poświęcenia organów. Na uroczystości tej zebrało się grono przyjaciół szkoły, jej wykładowców i uczniów. Dyr. W. Piotrowski w krótkim przemówieniu stwierdził z zadowoleniem i dumą, że dotychczasowa działalność Wielkopolskiej Szkoły Muzycznej spotyka się z należytą oceną i uznaniem. Nowym etapem w pracy jest otwarcie nowego kursu. Podyktowała to potrzeba społeczna: brak jest w Polsce muzycznie wykształconych organistów. Na pięć tysięcy kościołów parafjalnych, nie licząc kościołów filjalnych, kaplic itd., mamy zaledwie tysiąc organistów, przygotowanych muzycznie do swej pracy; a więc zaledwie 20 proc. Staraniem kierownictwa będzie, by klasa organistowska w Wielkopolskiej Szkole Muzycznej w jak najszerszym zakresie dostarczyła kościołom polskim wykształconych naleźycie organistów.

Aktu poświęcenia nowych organów dokonał O. Szopiński T. J., poprzedzając go przemówieniem, w którym określił w słowach podniosłych rolę organów — króla instrumentów muzycznych — w liturgji. Głos pięknie brzmiących organów wnosi duszę ku Bogu, dodaje modlitwie wniosłości i potęgi. Zakończył życzeniem błogosławieństwa Bożego dla nowootwartego kursu i dla całej Szkoły.

Cała uroczystość odbyła się w nastroju poważnym i serdecznym. Przedstawiciele zespołu profesorskiego i uczniów Szkoły składali życzenia dyr. W. Piotrowskiemu.

Wykładowcami na kursie organistowskim będą prócz dyr. W. Piotrowskiego, ks. dyr. Piechura ze Stowarzyszenia OO. Salezjanów, były dyrektor Szkoły Organistowskiej w Przemyslu, oraz profesorowie F. Olszewski i J. Nowak.

Organy Wielkopolskiej Szkoły Muzycznej wykonane zostały całkowicie w Polsce. Wykonała je poznańska firma Saganowski. Organy są pneumatyczne, zupełnie nowoczesne, z pedałem i dwoma manuałami. (tk)

meldunkowym i dostarczają obuwie do tutejszych zakładów obuwicznych. Polskie zakłady obuwiczne zapominają, że obuwie można dostać w polskich hurtowniach i fabrykach.

Koźmin. Otwarcie wystawy rolniczo-ogrodniczej odbędzie się dnia 29 b. m. o godz. 12. Wystawa trwać będzie do 6 października. Wystawa i targi zwierząt odbywać się będą na targowicy miejskiej. W czasie tygodnia wystawy koncertować będzie orkiestra 70 p. p. z Pleszewa oraz odbędzie się dożynki powiatowe, zabawa ludowa, zawody sportowe oraz 2 i 4 października wielki koncert symfoniczny. W związku z wystawą odbędzie się następujące zjazdy: 29 b. m. zjazd Wielkopolskiego Tow. Ogrodniczego, absolwentów szkoły rolniczej w Koźminie, Właścicieli Nieruchomości Miejskiej, Pow. Zjazd Kolek Rolniczych, Rady okręgowego Zw. Tow. Górn. „Sokol” okręgu jarocińskiego, Zw. Drogerzystów Rzpłitej, 2 października absolwentów Szkoły Ogrodniczej w Koźminie, cechu piekarskiego i odprawa naczelników pow. oddziału straży pożarnej.

„Noc cudów w Lourdes”, film religijny wyświetlany będzie we wtorek, 1 października, w sali p. Janiszewskiego.

Krotoszyn. Strajk rolny w maj. Konarszewo, własność p. Eryka Scheiblera, współwłaściciela f-y Scheibler i Grohmann w Łodzi, wybuchł onegdaj na tle znacznych zaległości w wypłacie. W strajku wzięło udział 50 ludzi, którzy po trzech dniach wrócili w środe do pracy.

Kradzieży roweru dokonano dnia 25. bm. w czasie krótkiego pobytu jego właściciela w kancelarii notarialnej p. dr. Pawłowskiego w rynku. Poszkodowanym jest Konieczny Stanisław, rolnik z Rambichowa, pow. Krotoszyn.

Kilka rowerów oraz części rowerowych przytrzymał posterunek P. P. w Raszkowie podejrzany osobnik, który z posiadania tychże nie umieli się wytłumaczyć. Zainteresowani zechcą się zgłosić na posterunek P. P. w Raszkowie w celu rozpoznania swojej własności.

Wystawa L. O. P. P. odbędzie się dzięki zapobiegliwości instruktora powiat. p. naucz. Koźłowskiego w Koźminie z okazji wystawy rolniczo-ogrodniczej w czasie od 29. bm. do 6. października. Wystawa L. O. P. P. jak również prac P. C. K. znajdują pomieszczenie w lokalu dawniejszej Kasy Chorych, przy ul. Boreckiej.

Ostrów. Pociąg-wystawa przybywa — nie 6 — lecz dopiero 8 października i zabawi w Ostrowie przez dwa dni.

25-letnie prace nauczycielskiej obchodzi 1 października b. r. długoletni kierownik szkoły powszechnej im. E. Estkowskiego, Jan Sandach. Jubilat jest również kierownikiem szkoły dokształcającej zawodowej. W ruchu śpiewaczym bierze żywy udział jako prezes ostrowskiego okręgu śpiewackiego i dyrygent Tow. Śpiewackiego oraz członek zarządu związku.

Audycje muzyczne dla młodzieży szkół powszechnych i średnich odbyły się tu w Teatrze Miejskim w czwartek i piątek. Na program złożyły się produkcje orkiestralne i śpiew solowy. Projektuje się koncerty szkolne raz w miesiącu przez cały rok szkolny.

Wyścigi kolarski międzyklubowy o mistrzostwo Ostrowa odbędzie się tu 6 października na torze żużlowym stadionu.

Kweste doroczna na rzecz Kuchni Ludowej w okolicy miasta Ostrowa organizuje Stow. Pań Miłosierdzia w niedzielę, 6 października

* Modrzew. Na zebraniu kierownictwa K. S. M. w parafii Modrze przy współudziale księży, delegata centrali p. Borówki, omówiono sprawy organizacyjne oraz uchwalono wspólnie obchodzący dzień młodzieży i dzień Akcji Katolickiej.

— Na nadzwyczajnym zebraniu K. S. M. w Drożdżynach wybrano prezesem dr. Jakubowskiego z Modrzy.

* Oborniki. W czasie maglowania białej przyniła magiel 4-letnie dziecko Labenzów z Obornik, które odniosło poważne kontuzje głowy. W stanie bardzo ciężkim przewieziono dziecko do szpitala.

— Podczas targu na rynku w Obornikach skradziono rolnikowi Krauzemu z Podlesia 200 zł w gotówce wraz portfelem.

— W „Dniu druchen” odbyło się uroczyste nabożeństwo, w czasie którego wygłosił stosowne kazanie ks. wik. Zygmunt Mikołajczyk. Wieczorem na sali p. Klozego urządzono akademie z bardzo urozmaiconym programem, a na zakończenie wystawiono obraz sceniczny p. t. „Chwała Marii” oraz 3-aktówkę p. t. „Przyjacielka”.

— Koncert urządziła w ub. niedzielę w sali strzelniczy orkiestra 7 dyw. artylerji konnej z Poznania.

— Kradzieży większej ilości żyta dokonano na szkole Władysława Kozłowskiego z Uścikowa.

* Ostrzeszów. Dyplomy mistrzów otrzymali w zawodzie rzeźnicko-wedlarskim pp. Teodor Plewiński i Walerjan Gorgolewski z Ostrzeszowa i W. Poślad z Kobyłejgóry. W zawodzie fryzjerskim p. Stanisław Cieluch z Ostrzeszowa.

— Na ławie oskarżonych zasiadła przed sądem okręgowym z Ostrowa, na sesji wyjazdowej w Ostrzeszowie szajka złodziejska, na czele której stał Zyd Szajka Seidemana i za którego namową dokonywali systematycznych kradzieży w hurtowni kolonialnej W. Góry w Ostrzeszowie robotnik tejże 21-letni Czesław Moch przy pomocy znanego złodziejskiego Jerzego Buchczyka. Dla dokonania większych transakcji złodziejskich dobrali sobie do pomocy 25-letniego Wojciecha Tomaszewskiego, 26-letniego St. Jakubczaka i Rudolfa Breckera. Po ustaleniu winy oskarżonych skazał sąd Seidemana na 2½ roku więzienia, Buchczyka na 1½ roku, Mocha na 10 miesięcy, Tomaszewskiego na 7 miesięcy więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego i ponoszenie kosztów. Brecker na rozprawie się nie stawiał.

— Podczas ostatniej burzy, która przeszła nad Ostrzeszowem, uderzył piorun w dom wdowy Katarzyny Spaniel, położony na Osiedlu nr. 19, który spłonął. Urządzenie domowe uratowano. Straty pokryje ubezpieczenie.

Nowy sensacyjny proces w Gnieźnie

Na ławie oskarżonych zasiadą b. urzędnik banku i kupiec gnieźnieński

Gniezno. (gb) — Dnia 8 października r. b. sąd okręgowy w Gnieźnie rozpatrywać będzie sprawę karną b. urzędnika Banku Kredytowego w Gnieźnie Alfonsa Stelltera i kupca Florjana Kasperskiego z Gniezna. Stellter oskarżony jest o to, że przy pomocy podrabiania ksiąg bankowych przywłaszczył sobie 10.630 zł, Kasperski natomiast o to, że służył pomocą Stellterowi w bezprawnym podejmowaniu pieniędzy na ogólną sumę 7.250 zł.

Alfons Stellter zatrudniony był w Banku Kredytowym od listopada 1927 r. do 30 kwietnia 1935 r., jako główny księgowy. Przetępczość rozpoczął od tego, że kradł pieniądze z fikcyjnego konta Kasperskiego. W czasie od grudnia 1932 do października 1933 r. dokonał przeszło tysiąc fałszywych zliczeń w księgach banku. Kradzieży pieniędzy dokonywał najczęściej w chwili, gdy pomagał kasjerowi w ekspedowaniu klientom. Przetępcstwo swoje ukrywał sprytnym fałszowaniem ksiąg bankowych.

ciw niesłusznemu zarządzeniu magistrata, zakazującemu pod karą ucieczki uczniom z rzeźnikiem na teren rzeźni miejskiej. Przewodniczącym zebrań był wniosek odczytać, wobec czego wnioskodawcy zapowiedzieli wniesienie zażalenia do starostwa. Podczas uchwalania poszczególnych dodatków komunalnych do podatków na rok 1936, rada miejska obniżyła stawki, gdyż tuż przed tym w sprawie w sprawie tak wysokich podatków. W wólnych wnioskach poruszano sprawę bezrobotnych, uregulowanie cen artykułów spożywczych.

* Pniewy. Za odgrążanie się skazał sąd grodzki w Pniewach Jana Szytka z Pakostawia na 2 tygodnie aresztu z zawieszeniem. Brzóska Andrzeja z Błonia za oszustwo na tydzień aresztu z zawieszeniem, Szulca Franciszka z Sędzinka za kradzież rowerową na 6 miesięcy więzienia, Łopatę Leona ze Zebowa na 2 miesiące aresztu za przechowanie skradzionego roweru. Wozniaka Walentego z Lwówka za uraz cielesny w stanie nietrzeźwości na 2 tygodnie aresztu. Przybyły na rozprawie Kokociński Ludwik z Zajaczkowa, awanturując się w sali rozpraw skazany został na 3 dni aresztu. Oskarżonego fryzjera Franciszka Kaczmarka z Pniew o kradzież narzędzi fryzjerskich sąd uolnił od winy i kary.

— Dotychczasowa ul. Cmentarna przemianowana została na ul. Nowa.

* Śmigiel. Roczne walne zebranie Koła T.C.L. w Śmiglu odbyło się pod przewodnictwem ks. prob. St. Nowaka. Jak z sprawozdania wynika, liczy miejscowe koło 50 członków i posiada 767 tomów. Do zarządu weszli ksiądz prob. Stanisław Nowak — prezes, dr. Szczepan Zamojski — wiceprezes, oraz 6 członków. Na okres zimowy uchwalono wykłady. Z dniem 11 października otwarta zostanie publiczna czytelnia w gmachu b. inspektoratu szkolnego.

— „Dzień Druchen” urządził K. S. M. Z. parafji Śmigiel w dniu 29 b. m. z urozmaiconym programem.

— Nieszczęśliwemu wypadkowi uległ robotnik Poślednik z Czaczka, który jadąc rowerem uderzył przedniem kołem w krawężnik chodnika tak nieszczęśliwie, że spadając uderzył głową o mur, doznając wstrząsu mózgu oraz pęknięcia czaszki. Pierwszej pomocy udzielił p. dr. Theune.

— Koło starszych harcerzy im. ks. J. Poniatowskiego z Śmigła urządziło strzelanie z broni małokalibrowej o tytuł mistrza Śmigła, odznaka „O. S.” i cenne nagrody na strzelniczy Bractwa Kurkowego w sobotę 28 i niedzielę 29 bm. do godz. 6 po poł. poczem nastąpi zakończenie i wręczenie nagród.

* Rogoźno. Za kradzież skazał sąd grodzki w Rogoźnie na tydzień aresztu z zawieszeniem Helenę Buchwald, marszantkę z Czarnkowa Edwarda Gerke, rolnika z Grzybowia i Antoniego Grocholskiego ze Skoków. Handlarzy Edmunda i Tadeusza Stachowiaków z Obrzycka skazał sąd na miesiąc i 2 tygodnia aresztu, a Sypniewskiego Józefa z Prusie na 6 miesięcy z zawieszeniem. Za kradzież leśne skazani zostali Konopiński, Poddebniak, Gajewski, Jesse i Maczyński na 20 zł grzywny albo 2 dni aresztu. Za namawianie do fałszywych zeznań skazany został Szewczyński Czesław ze Skoków na 6 tygodni bezwzględny aresztu. Musiał Aleksander z Boguszewa skazany został za zadanie ciężkiego urazu cielesnego na 7 miesięcy aresztu, a Owczarski Stefan za fałszerstwo dokumentów na 6 miesięcy z zawieszeniem na 2 lata.

— Stóg słomy spalili się w Golaszewie na szkole rolnika Deresńskiego. Rolnikowi Stanisławowi Przybylskiemu spaliła się stodola ze zborami. Szkoda wynosi 5 tysięcy złotych.

* Skoki. Na zarządzenie starosty powiatowego p. Zenklera z Wągrowca lustrował ogrody owocowe w Skokach p. Łañcucki z wydziału pow. z Wągrowca.

— Zebranie konstytucyjne Tow. Czytelnii Ludowych odbędzie się w Skokach w niedzielę, 29 b. m., po niezaprzeczonych w sali „Sokoła”. Referat wygłosi ks. dr. Milik z Poznania.

— Klub sportowy „Węha” w Skokach obchodzi dnia 6 października b. r. 10-lecie swego istnienia. Z tej okazji odbędzie się uroczystość z bardzo obszernym programem.

— Wybory członków do sejmiku wojewódzkiego odbyły się 24 b. m., których dokonała rada powiatowa w Wągrowcu. Na członków wybrano pp.: b. pos. Mikołajczyk, mec. Wrzyszczyński, a na następców p. Szatkowski i Jabłoński.

* Szamotulę. Mecz towarzyski w piłkę nożną pomiędzy szamotulskim S. K. S. 1 i S. K. S. 11 zakończył się wynikiem 5:4 na korzyść pierwszej drużyny.

— Z okazji „Dnia druchen” urządziły Młode Polski wieczornice na sali hotelu „Eldorado”. Słowo wstępne wygłosił asystent kościelny ks. Tomczak, a przyrzeczenie od druchen odebrał ks. dziekan Kaźmierski, wygłaszając przemówienie. Na zakończenie odegrano dwie sztuczki

Kasperski w zмовie z Stellterem założył w Banku Kredytowym na swoje nazwisko konto bieżące. W jego księżce kwitowej widniały rozmaite sumy. Jak stwierdzono, pozycje te były fałszywane, gdyż Kasperski pieniądze nigdy nie wpłacał. Tym sposobem Kasperski podjął około 7 tys. złotych, które potem wręczył Stellterowi. Podobnym sposobem oskarżeni zrealizowali dwa чеки na sumę 750 zł.

Wskutek tych oszukańczych manipulacji obu oskarżonych Bank Kredytowy poniósł stratę w wysokości przeszło 18 tys. złotych.

Stellter do winy się nie przyznał, jakkolwiek udowodniono mu, że pieniądze użył na własne potrzeby, w szczególności na hulanki i nocne zabawy.

Kasperski twierdzi, że nie orjentuje się w sprawach swojego konta, a więc uważa, że zarzucanego mu przestępstwa nie popełnił.

Sprawa obu oszustów należy do serii sensacyjnych procesów, jakie się obecnie w Gnieźnie odbywają.

wzięnie niewiadomo. Należy nadmienić, że przesłuchani świadkowie rekrutują się przeważnie z restauratorów Witkowa i okolicznych wsi.

— Dnia 16. b. m. na zarządzenie władz szkolnych przybył do Witkowa p. Lemanowicz z Nowego Miasta, aby objąć kierownictwo tej szkoły. Nauuczyciel Gapiński zdziwiony niespodziewanym zarządzeniem wzbraniał się nowemu kierownikowi zdać kierownictwo i dopiero po porozumieniu w kuratorjum zaniechał opór. P. Gapiński, który pełnił w Witkowie funkcje zastępcze kierownika, został przeniesiony do Wejherowa na Pomorze. Mieszkańcy Witkowa wiadomości o przeniesieniu przyjęli z zadowoleniem, bowiem w czasie jego urzędowania w Witkowie powstał oślawiony „Legion Młodych”. Sprawdzenie policji, przy pomocy której zamierzal wyprowadzić z szeregu sokolich podczas pochodu uroczystości 3 maja uczeni szkoły kształcącej, było również jego dziełem. Ostatnio próbował opanować kasę szkolną, co mu się jednak nie udało. Podczas odbywającej się zabawy nauczycieli nie chciał wpuścić na salę pełniącemu służbę posterunkowego i usiłował go rozbroić; tylko obecności sędziego zawzięcia, że nie został aresztowany i osadzony w więzieniu. Co to za wychowawca, który stróża bezpieczeństwa usiłuje rozbrajać!

— Staraniem Kółki Rolniczej w Żydowie, w pow. gnieźnieńskim, uruchomiona zostanie w najbliższym czasie w budynku p. Urbańskiego mleczarnia.

— Kozłowska, znana w Witkowie i okolicy z procesów i zażaleń przeciwko policji, uznana została przez lekarzy psychiatrów za umyślnego chorego i dnia 24 września br. samochodem wywieziono do Zakładu Psychiatrycznego w Owieńskach.

* Zbaszyna. Posiedzenie rady miejskiej odbyło się 24. bm. w sali rady miejskiej celem dokonania wyboru ławnika do zarządu miejskiego w miejsce nauczyciela p. Wróbla, przeniesionego na stanowisko kierownika szkoły powszechnej w Bukn. Większość „sanacyjna” wybrała swego kandydata kupca p. Bednarka ze Zbaszyna.

— Walne zebranie Ogniska Zw. Nauczycieli Polskich odbędzie się 28. bm. o godz. 16 w szkole przy placu Wolności. W programie wybór nowego zarządu, oraz trzy referaty.

— W ub. niedzielę po południu odbyło się w ognisku zebranie Katolickiego Stow. Ml. Męskiej oddział Zbaszyna. W tym samym dniu odbyło się w ognisku w Chrośnicy zebranie K. S. M. Z. oddział Chrośnica.

— Na Dom Katolicki złożyli: 35 Róża Matek Zbaszyn — 10 zł, 9 Róża Matek Zbaszyn — (2 rata) 10 zł, 46 Róża Matek — 10 zł. Wszystkim ofiarodawcom należy się szczerze podziękowanie.

— Za kradzież narzędzi na szkole Witolda Lewandowskiego z Siłnej Nowej skazał sąd grodzki w Zbaszynie Bronisława Wisniewskiego na tydzień aresztu z zawieszeniem na 2 lata oraz ponoszenie kosztów sądowych. — Za kradzież drzewa na szkole Wierchowickiego, właściciela majątności Stefanowo, skazał sąd Kłója Jana na tydzień aresztu z zawieszeniem na 2 lata.

* Żnin. Od kilku dni grasuje w Leknie i okolicznych wioskach pomór świii, jak: czerwoni, różocy oraz cholery drobiu.

— Pod zarzutem podpalenia własnego gospodarstwa aresztowano w Cieczchu rolnika Braurza. Obecnie B. został zwolniony. — Również w śledztwie przebywał rolnik J. Kobyliński z Gorzykowa, który po 8 miesiącach śledztwa został zwolniony.

— W trzech dniach w Czerniejewie utworzył filię mleczarską właściciel mleczarni w Rogowie p. Ferlikowski.

— W Żniniu rozpoczął się 14-dniowy kurs inżynierski obrony przeciwlotniczo-gazowej dla pow. szubińskiego i żnińskiego. Kierownikiem kursu jest instruktor rejonowy wojewódzkiego okręgu L. O. P. P. p. Chmielewski, wykładawcami pp. prof. Piotrowicz i prof. Miracki.

25-lecie firmy „Merkur” w Gnieźnie

We wtorek, 1 października r. b. firma „Merkur”, właściciel p. Zygmunt Migdalek w Gnieźnie, przy ulicy Chrobrego, obchodzi 25-lecie założenia swego przedsiębiorstwa.

Stwierdzić należy, że firma od skromnych zaczątków z biegiem lat wyrosła do poważnego przedsiębiorstwa i cieszy się ogólnym zaufaniem. Pan Migdalek już w młodym wieku wstępuje w naukę do sklepu kolonialnego p. Krzyżankiewicza w Wrónkach, gdzie odbywa praktykę handlową. Do Gniezna przybywa w roku 1907 i już w roku 1910 zakłada palarnię kawy i skład cukierków.

Poza swym przedsiębiorstwem udziela się żywo na niwie społecznej i zawodowej. Dbający o narybek kupiectwa polskiego, przez szereg lat prowadzi sprężycie Tow. Młodzieży Kupieckiej, którego jest prezesem. Branza kolonialna za czasów zarobkowych znajdowała się w rękach niemiecko-żydowskich. Brak polskiego przedsiębiorstwa odczuł p. Migdalek, to też skoro Polska powstała, przyczynił się walcnie do założenia w roku 1919 hurtowego sklepu kolonialnego pod nazwą „Hurtownia Gnieźnieńska”, która jest jedną z najpoważniejszych placówek tej branży w Wielkopolsce.

Pracuje w ruchu społecznym, od roku 1920—1929 jest wiceprezesem, a od 1930 bez przerwy prezesem Tow. Kupców w Gnieźnie. Przez szereg lat zasiadał i bronił kupiectwa w komisji odwoławczej Izby Skarbowej w Poznaniu. Od szeregu lat jest radcą Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy, obecnie w Poznaniu, jest również członkiem zarządu Związku Tow. Kupieckich. Jest prezesem rady nadzorczej Banku Kredytowego w Gnieźnie, prezesem rady nadzorczej gazety gnieźnieńskiej „Lech”, był prezesem rady kasy K. K. O. miasta Gniezna, jest członkiem zarządu „Sokoła” i Stronnictwa Narodowego w Gnieźnie.

Od roku 1921—1933 był bez przerwy radnym miejskim, ostatnio jako prezes klubu radzieckiego Stronnictwa Narodowego.

Milem obejście, taktem i pomocą służy wszędzie, gdzie go do pracy społecznej wciągnięto.

Z tego powodu czujemy się do milego obowiązku przesłać na tej drodze serdeczne życzenia.

Naszych Szan. Abonentów w Kościanie zawiadamiamy iż główna agencja „Kurjera Poznańskiego” w Kościanie posiada p. Jan Tadeuszak, ul. Pierackiego 18 (kiosk). P. Tadeuszak jest upoważniony wyłącznie do przyjmowania abonamentu oraz zleczeń na ogłoszenia i reklamy.

* Odolanów. Towarzystwo św. Wincentego z Paula urządziło 25 b. m. nadzwyczajne walne zebranie celem dokooptowania brakujących członków zarządu. Dokooptowano pp. Jądwigę Wojciechowską i Zofję Dymaczową. W dalszym ciągu zalatwiono sprawy bieżące.

* Pleszew. Doroczne strzelanie tuż Bractwa Kurkowego o godność króla i rycerzy odbyło się w ub. niedzielę. Otwarcia strzelania dokonał wiceprezes p. Tadeusz Tuszyński. Strzelanie rozpoczął strzałem na cześć Najjaśniejszej Rzplitej zast. d-ocy 70 p. p. ppk. Kiszowski. Godność króla kurkowego zdobył p. Franciszek Szymkowiak, I rycerzem został p. Czesław Roszak, II p. Tadeusz Tuszyński, a królem żniwnym został p. St. Kojczak. O godz. 21 w sali Bursy Bractwa Kurkowego odbył się obiad królewski, w czasie którego przemawiali m. in. plk. dypl. M. Mozdynowicz, dyr. Szulczyński, budown. H. Janiak, Tuszyński, Roszak, Wl. Kozłowicz, St. Kojczak i inni. Po obiedzie odbyło się rozdanie nagród. Uroczystość zakończono zabawą taneczną.

— Przed sądem grodzkim w Pleszewie odbyła się rozprawa karna z oskarżenia prywatnego p. Kazimierza Pohla przeciwko Feliksowi Owczarkowi, oskarżonemu o rzucając fałszywy obelg pod adresem oskarżyciela. Po przesłuchaniu świadków sąd skazał Owczarkę za oszczerstwo i rozpiewanie fałszywych wieści na karę 3 miesięcy aresztu bez zawieszenia, 500 zł grzywny i ponoszenie kosztów postępowania.

— W niedzielę, dnia 29 b. m., wystawi Teatr Wielkopolski z Poznania w sali Bursy Bractwa Kurkowego operetkę w 3 aktach p. t. „Gejsza”.

— Za kradzież roweru skazani zostali Kulton Władysław, Krystofiak Stanisław z Krzywni, Witczak Władysław z Tomaszewa, każdy na 6 miesięcy więzienia. Za zniewagę Antoniny Łoksiówny skazał sąd grodzki w Pleszewie Majera z Kars na 5 zł grzywny lub dzień aresztu. Za kradzież żyta skazał sąd Kaźmierzczaka Jana z Kars na 6 miesięcy więzienia.

— W czwartek, dnia 3 października, odbędzie się w Pleszewie jarmark na bydło, konie i towary kramne.

— Na szosie Zegocin — Pieruszyce wydarzył się 23 b. m. nieszczęśliwy wypadek, który spowodował śmierć człowieka. Z Zegocina do Pieruszycy wozem jechał gospodarz Marcin Kaczmarek. W pewnej chwili konie spłoszyły się i gospodarz nie zdołał utrzymać równowagi na wozie, spadł z niego, uderzając głową o bruk. Nieszczęśliwy gospodarz poniósł śmierć na miejscu.

* Rawicz. W niedzielę, 29 b. m., o godz. 14 odbędzie się trzecie z rzędu spotkanie o mistrzostwo klasy C pomiędzy „Sokołem” i — K. K. S. II Kościan.

* Pakości. Zniesiony został pociąg osobowy wychodzący w niedzielę i święta z Pakości o godzinie 6.45 i powracający z Inowrocławia do Pakości o 14.01. Pociąg ten kursować będzie tylko w dni powszednie. Czynnii się starania, aby powrócił dla dogodności mieszkańców powyższy pociąg.

— Na zebraniu Hallerczyków, odbytym w dniu 22. bm. drh. prezes odczytał okólnik Chorągwi Pomorskiej. Poza tem uchwalono wziąć udział w uroczystości 10-lecia placówki Strzelno, połączonej ze zjazdem okręgowym.

— Na odbytym posiedzeniu rady miejskiej radni Klubu Narodowego złożyli wniosek prze-

Złoty jubileusz największej uczelni polskiej w Ameryce

Było to w lipcu 1885 r. Ruchliwy na terenie Detroit ks. Józef Dąbrowski, patrzył stroskanem okiem na coraz liczniejszą emigrację Polaków do Ameryki, którzy w latach 1870—1875 tłumnie tam napływali w poszukiwaniu chleba. Najczęściej znajdowali się bez opieki duchownej, pozbawieni własnych duszpasterzy i szkół, pochłonięci w zupełności znalezieniem nowych środków do życia. W takich warunkach groziła im utrata wiary i zapomnienie języka ojczystego, a z tem zatrata poczucia narodowego.

Ten ponury obraz przyszłości poddyktował ks. Dąbrowskiemu śmiała ale wielką myśl. Sprowadza z Krakowa Siostry Felicjanki, które właśnie Moskale były wypędzili. I tak w r. 1874 przybywają one do Ameryki. Przy ich pomocy zakłada pierwsze polskie szkoły parafjalne. Postanowił w nich kształcić polską młodzież, by ją przede wszystkim przygotować do wyższych studiów teologii. To był bowiem najbliższy cel wielkiego kapłana — Polaka. Zrozumiał, że dla ratowania tradycji i wierzeń drogich sercu każdego Polaka, trzeba biednym wychodźcom zapewnić należytą opiekę duchową.

Po takim przygotowaniu — za zgodą Rzymu — kładzie dnia 27 lipca 1885 r. kamień węgielny pod budowę upragnionego Seminarjum. Następuje teraz kilka twardych lat, wypełnionych troską o wzniesienie gmachu, a potem o zdobycie odpowiednich sił profesorskich. Niezmordowana jednak energia ks. Dąbrowskiego pokonuje trudności na tyle, że już w r. 1887 Seminarjum otwiera swe podwoje dla pierwszych 26 uczniów.

Z roku na rok liczba ta się wzmacnia. Rodzi się więc konieczność powiększenia gmachu. Równocześnie mnożą się przeszkody. Piętrzą się trudności. W dodatku sam twórca Seminarjum po błogostawionem życiu umiera w 1903 r. licząc dopiero lat 61.

Dzieło jednak, co z wielkiego poczęło się ducha i do wielkiej powołane było służby, znalazło godnych ordędowników. Po śmierci ks. Dąbrowskiego zostaje rektorem ks. Witold Buhaczkowski, który już poprzednio pełnił obowiązki wicerektora. Za jego rządów Seminarjum wchodzi w nowy okres rozwoju. Liczba uczniów dochodzi już do 250. Sprawa więc rozbudowy domu seminaryjnego staje się nagląca. W tym to czasie zmieszono Akademię wojewódzką w niedalekim od Detroit a pięknie położonym Orchard Lake. Budynki akademii oddano na licytację. Kupuje je za stosunkowo niską cenę ks. Buhaczowski. Odtąd szybki i piękny datuje się rozwój Seminarjum. Praca i kłopoty z tem związane wyczerpały i tak już chorego ks. rektora, który też wycofuje się z pracy. W 1916 r. rektorem zostaje ks. prałat Grupa, a po nim 1931 r. ks. prałat Kłowo. Temu ostatniemu przypadł w udziale trud i zaszczyt organizowania obchodu jubileuszowego z okazji 50-lecia istnienia tej jedynej w swoim rodzaju uczelni polskiej w Stanach Zjednoczonych. — Uroczystości te odbyły się od 6—9 sierpnia b. r.

Z Polski przyjechał na uroczystości jubileuszowe jako delegat Prymasa Polski, duchowego opiekuna wychodźstwa polskiego, ks. biskup Gawlina. Obecność jego dodała wiele blasku i znaczenia obchodom. W tych podniosłych dniach w cichym zazwyczaj Orchard Lake padały słowa wielkie i śmiałe, pełne dumy z dokonanego dzieła, ale i pełne wiary na przyszłość. I słusznie. Te 50 lat istnienia Seminarjum są żywym pomnikiem tężyzny duchowej naszego wychodźstwa w Stanach Zjednoczonych.

Uroczystości jubileuszowe ściągnęły wielu i wśród nich znacznych gości. Był obecny miejscowy ordynariusz, ks. biskup Gallagher, który w czasie sumy pontyfikalnej, celebrowanej przez ks. biskupa Gawlinę, wygłosił kazanie. Nie szczędził on słów uznania polskiemu Seminarjum. Uznanie to tem cenniejsze, że wypowiedział je nie Polak i ten, który przez długie lata zbliżał się do pracy się przypatrywał. Przybył także z dalekiej Kanady arcbp. Sinnott i bp. Gannon z Eric, wreszcie obaj polscy biskupi w Ameryce ks. bp. Bona i Plagens, nie licząc wielu prałatów i wybitnych księży. Wszyscy oni oddali hold polskiemu wychodźstwu Ameryki, które umiało na obcej ziemi przetrwać i zachować swoją wiarę, swego du-

cha i dać świadectwo polskiej kulturze.

Seminarjum polskie w Orchard Lake w czasie półwiekowego swego istnienia wydało już tysiące polskich działaczy. Poszli oni między lud wychodźczy podtrzymywać polskość. — Wielu księży i wybitnych inteligentów świeckich zdobyło w tym zakładzie wykształcenie i umiłowanie służby narodowej. Zastugą więc tej uczelni jest, że dziś nawet w trzecim już pokoleniu żyje jeszcze polskość, tętnią te same uczucia miłości kraju rodzinnego, jakie ich ojcom i dzieciom dyktowały wielkie czyny poświęcenia i ofiary. Polskość i wiara ciągle żywa i świeża w sercach i duszy wychodźcy w Ame-

ryce — oto owoc i zastuga, przynajmniej w znacznej mierze — Seminarjum w Orchard Lake.

Zamknęła się jedna karta historii tej zasłużonej uczelni. Teraz czeka ją dalsze zadanie. Marzeniem Polonii amerykańskiej jest, by ona mogła jak najwcześniej zamienić się w uniwersytet. Seminarjum polskie w Orchard Lake pozostanie nadal tem źródłem, z którego młodzież polska w Ameryce czerpać będzie wiarę i znajomość polskości. Uroczystości jubileuszowe przypomniły zasadę sp. ks. Dąbrowskiego, że tak długo zachowa się polskość w Ameryce, jak długo język polski i wiara katolicka będą w poszanowaniu wychodźcy.

Podniosłe dni lipcowego jubileuszu natchnęły ich znowu wiarą, że jak na amerykańskiej ziemi „Polska nie zginęła” tak i nie zginie. Oto dbać będzie Seminarjum Polskie w Orchard Lake.

Ks. ROMAN MIELIŃSKI.

COMPRIMÉS
VICHY-ETAT [TABLETKI]
DAJA SZKLANKE NATURALNEJ
WODY VICHY ZA 10 GROSZY

nr 15 481

Zaopatrzenie ludności u nas w wodę

Zaopatrzenie miast i osiedli w wodę przedstawia się w Polsce przeciętnie bez porównania gorzej, niż w krajach zachodniej Europy. Na 636 miast możemy naliczyć zaledwie 152 posiadające wodociągi, przyczem w większej części miast urzędzenia te są w stanie dalekim od doskonałości, a sieć wodociągowa b. często obejmuje tylko nieznaczny część terenu miasta. W Warszawie zaledwie 2/3 ulic zaopatrzone są w sieć wodociągową. Są nawet miasta, w których dostarczana woda nie odpowiada wymaganiom higieny, co niewątpliwie przyczynia się w dużej mierze do szerzenia się chorób przewodu pokarmowego.

Według ostatnich danych, stan zaopatrzenia w wodę filtrowaną miast niektórych województw przedstawia się następująco: w województwie poznańskim na 118 miast (przeważnie małe) o łącznej ludności 848 000 — 38 miast posiada wodociągi; w woj. warszawskim na 60 miast o łącznej ludności 1 776 000 tylko 5 miast posiada wodociągi. W woj. pomorskim na 34 miasta o łącznej ludności 339 000 — 24 miasta posiadają wodociągi; w woj. łwowskim ma 61 miast o 781 000 lud-

ności — 4 miasta posiadają wodociągi; w woj. stanisławowskim na 28 miast o 291 000 ludności — 4 miasta, w woj. białostockim na 49 miast o 396 000 ludności — 2 miasta, w woj. wileńskim na 15 miast o 263 000 ludności — 1 miasto.

W miastach, niezaopatrzonych w wodociąg centralny, zaopatrzenie w wodę odbywa się bądź ze studzien publicznych, bądź prywatnych. Ogólna liczba studzien w poszczególnych województwach przedstawia się następująco: poznańskie — 131 925 studzien (przeciętnie 11 osób na studnię), warszawskie — 160 775 (15 osób na studnię), pomorskie 49 992 (15,6 osób na studnię), łwowskie 165 324 (16 osób na studnię), stanisławowskie 70 670 (20 osób na studnię), białostockie 78 944 (19 osób na studnię), wileńskie 59 115 (18 osób na studnię).

Na terenie wiejskim w przeważającej liczbie wypadków spotykamy studnie niezmiernie płytkie, często o głębokości 2—3 metrów, z nieszczelnem ocebrowaniem i otwarte, a więc dostępne do bezpośredniego zanieczyszczenia. To też stan ich pozostawia bardzo wiele do życzenia.

ŻYCIE SOKOLE

Przed zjazdem sokolic wielkopolskich

Wywiad z wiceprezeską Dzielnic Wielkopolskiej, druchną Haliną Rozmiarkową

Za tydzień (dnia 6 października) odbędzie się zjazd druchen wielkopolskich z udziałem zaproszonych sokolic z wszystkich dzielnic Polski. W dzielnicowym Wydziale praca wre. Program zjazdu już jest ustalony. Kierowniczkę poszczególnych działów pracy przygotowują sprawozdania oraz programy pracy na rok najbliższy. Ostatnie lustracje organizacyjne okręgów odbędą się w niedzielę najbliższą. Odbywa je przeważnie niestrudzona w-przeszłość dzielnic i przewodni Dzielni wydziału sokolic, dchna Halina Rozmiarkowa. Dzielnie pomaga jej czl. D. W. S. dchna Jadwiga Kołodziejska, oraz przewodni. O. W. S. jarocińskiego, dchna Helena Sobczyńska.

Lustracje stanowią najważniejszą pracę przygotowawczą do zjazdu. Ciekawi ich wyników, pytamy o nie dchnę prez. Rozmiarkową.

— Wyniki tegorocznych lustracji — oświadcza dchna prez. R. — są dość poważne i można je uważać za duży krok naprzód w naszej pracy organizacyjnej. Przyjrzyliśmy się zbliska pracy gniazd i oddziałów, widzieliśmy ich dobre strony, dostrzegliśmy braki i niedociągnięcia, którym starałyśmy się zaradzić na miejscu. Resztę zrobią niewątpliwie, według naszych wskazówek, okręgowe wydziały sokolic, które są nam w naszej pracy dużą pomocą. Stojące na czele tych wydziałów przewodniczące, które są równocześnie przeważnie wiceprezeskami okręgów, w wielu wypadkach nietylko sumienia, ale i z wielkiem poświęceniem spełniają swoje obowiązki. Z lustracji — podkreśliła to trzeba — wyjeżdżaliśmy często podniesione na duchu gorącym umiłowaniem sprawy sokolej i ofiarnością dla niej, zarówno druchen starszych jak i młodszych. Wyjeżdżaliśmy z tem głębokim przeświadczeniem, że duch sokoli żyje, że duch ten żaden jest zapalać w

sercach ogień ofiarny i przykuwać je na życie całe do sokolic idealów. Mimo piętrzących się trudności i przeciwności trwamy i zadanie nasze spełnimy bez reszty i spełnić będziemy je do końca.

— Jakież są zamiary druchen na przyszłość, jaki program pracy wysunie zjazd?

— Nasz program pracy jest bardzo szeroki. Trudno go wyluszczyć w kilku słowach. Najpierw więc przygotowanie do zlotu związkowego w Warszawie w r. 1936 — a więc podniesienie naszego działu technicznego. Na zlocie w Warszawie musimy wystąpić w poważnej liczbie, jak również wykazać naszą sprężystość i sprawność fizyczną. To też pod hasłem — przygotowania do zlotu związkowego będzie odbywał się nasz zjazd tegoroczny.

Większą uwagę chcemy poświęcić w roku najbliższym naszym oddziałom żeńskim w gniazdach mieszanych — wszystkie oddziały muszą mieć opiekę druchen starszych i muszą porzucić wegetację dla rzetelnej pracy.

Dla podniesienia poziomu naszych szkolegów przeprowadzimy programowe szkolenie druchen, przede wszystkim — świeżo do organizacji naszej wstępujących; przeszkolenie to musi oprzeć się na ideologii i historii sokolej, tak chlubnej i pięknej, którą każda z nas jak pacierz znać powinna. Każda z nas musi być również przeświadczone w głębi serca o wielkiej wartości naszej organizacji, o jej pożytku i konieczności wyteżonej pracy dla wielkiej sprawy ogólnopolskiej. W tym kierunku pójdzie nasza praca kulturalno-oświatowa, przed którą otwierają się rozległe horyzonty. O tem jednak mówić będziemy dopiero na zjeździe w Inowrocławiu.

— Doroczne zjazdy druchen wielkopolskich odbywały się dotychczas stale w Poznaniu. Dlaczego druchny w bież. roku wybrały Inowrocław?

— Pytanie to słyszymy dość często. Odpowiedź nań taka łatwa. W myśl hasła: poznaj swój kraj — trzeba zwiedzać, trzeba wyruszać w dal. A któż, jak nie sokolice, mają być ruchliwi, przedsiębiorcze, zahartowane na trudy wycieczki — nie zrażające się przeszkodami. A przeszkody są i to dość duże — brak funduszy. Druchny jednak radzą sobie jak mogą, organizują np. wieczornice i dochód z nich przeznaczają na koszty podróży.

Spodziewamy się również, że zjazd w Inowrocławiu ożywi te najdalej od nas położone gniazda i oddziały i udostępni przyjazd na ten wielki dzień szkolenia sokolego wielkiej liczbie druchen. Poza tem Inowrocław najbliższy Pomorza — a od dawna planowałyśmy wspólny zjazd z Pomorzankami, które zaproszone przez nas przyjadą — tak się spodziewamy — bardzo licznie. Zjazd druchen tych dwóch dzielnic — wielkopolskiej i pomorskiej — które jedynie w całym Związku żyją zyciem samodzielnym i wskutek tego wykazują niezmiernie dużo inicjatywy i rozmachu, którego nikt nie kępuje — może nam przynieść dużo korzyści: ujednoczyć i pogłębić naszą pracę.

— A więc zjazd inowrocławski zapowiada się bardzo ciekawie.

— Dokładamy wszelkich starań, by był ciekawy, a przede wszystkim, by przyniósł jak najwięcej pożytku jego uczestniczkom i całej pracy organizacyjnej. To też mamy nadzieję, że delegatki wszystkich bez wyjątku gniazd i oddziałów stawiają się bardzo licznie nietylko z obowiązku, że nie będą szczędziły starań i kosztów, by przeżyć znowu jeden piękny dzień w drogiej każdemu sercu sokolem stolicy Kujaw, która jest kolebką sokolstwa wielkopolskiego. (L. Rem.)

Komunikaty przedjazdowe

PLENARNE ZEBRANIE DZIELN. WYDZ. SOKOLIC

Zebanie to z przedstawicielkami okręgowych wydziałów odbędzie się, jak już donosiliśmy, w sobotę, dnia 5 października w Inowrocławiu (godz. 16.30). Obowiązane są wziąć udział przewodniczące o. w. s. względnie ich zastępczyni oraz naczelniczki okręgowe, względnie ich zastępczyni. Mogą uczestniczyć również prezeski gniazd. Program przedstawia się następująco: 1. stwierdzenie obecnych; 2. odczyt. prof. z ostatniego zebrań; 3. sprawozdanie z odbytych lustracji o. w. s. i nasuwające się w związku z tem wskazówki pracy na rok najbliższy — ref. dchna prez. Rozmiarkowa; 4. referat dchny J. Kołodziejskiej na temat: „Konieczność ścisłej współpracy zarządów gniazd z wydziałami technicznymi”; 5. przygotowania do zlotu związkowego w Warszawie w r. 1936 — ref. dchna nac. dzieln. Kasprzakówna; 6. sprawy młodzieży — ref. dchna red. Remiszewska; 7. sprawy adm. „Pobudki Sokolej” — ref. dchna administ. Wolka; 8. sprawa organizacji sokolic; 9. wolne głosy i wnioski.

KONFERENCJA REFERENTEK DLA SPRAW MŁODZIEŻY

Obrazy odbędą się 5 października, po zebraniu plenarnem d. o. s. pod kier. przewodn. sekcji opieki nad młodzieżą dchny Remiszewskiej. Na konferencję tę obowiązane są przybyć wszystkie referentki okręgowe dla spraw młodzieży oraz p. o. referentki.

WIECZORNICA SOKOLA

W związku ze zjazdem odbędzie się w sobotę o godz. 20 w sokoln. wieczornica sokola, na której program złożą się przemówienia, śpiewy, deklamacje oraz popisy gimnastyczne i taneczne. Po wieczornicy spotkanie towarzyskie do godz. 24.

PROGRAM ZJAZDU

W niedzielę, dnia 6 października zjazd rozpocznie się o godz. 8 mszą św. w kościele św. Mikołaja. Program obrad jest następujący: 1. Hymn sokolj, 2. Otwarcie zjazdu, 3. Przemówienia władz, 4. Stwierdzenie obecnych, 5. Odczytanie protokołu, 6. Sprawozdanie d. w. s. za czas od ostatniego zjazdu: a) sprawozdanie sekretarki, b) skarbniczki, c) naczelniczki, d) przewod. sekcji opieki nad młodzieżą, e) adm. „Pobudki Sokolej”, f) przewodn. sekcji kulturalno-oświatowej, g) przewodn. sekcji gospodarczej, 7. Program pracy na przyszłość — dchny prez. Rozmiarkowa i J. Kołodziejska, 8. Wolne głosy, 9. Referat w-prez. dzielnic pomorskiej dchny Majowej, 10. Śpiew. Obiad o godz. 13, poczem o godz. 14.30 wyjazd autobusami do Kruświcy (przejazd w obie strony 1,40 zł). O godz. 17 zabawa taneczna.

ZNIŻKI NA ZJAZD

Druchny okręgu poznańskiego, udające się na zjazd do Inowrocławia, a chcące uzyskać niżkę 50%, muszą najpóźniej do dnia 2 października zgłosić do biura „Sokola”, Wały Zym. Augusta 10 imię, nazwisko oraz numer legitymacji sokolej. (c-r)

Przed strajkiem śląskim

Katowice. (Tel. wł.) W Kołach przemysłu węglowego utrzymują, że wybuch ogólnego strajku górników wszystkich trzech zagłębi węglowych w Polsce nie odbije się na zaopatrzeniu w węgiel ludności miast, gdyż na hałdach leżą duże zapasy węgla, które wystarczyć mogą na okres 3 do 4 tygodni.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Frontem do rzemiosła

Rozwój wielkiego przemysłu przyćmił rzemiosło. Zdawało się wielu, nawet światłym ekonomistom, iż w wieku pary i elektryczności jest miejsce tylko na pracę maszynową i masową, a rzemiosło i drobne warsztaty muszą ustąpić i zniknąć.

Złudzenie trwało dość długo. Rzemiosło w tym czasie bardzo ucierpiało. Tandeta, masowo produkowana, odbiła się dotkliwie na całych gałęziach rzemiosła.

Po latach triumfu wielkokapitałystycznej produkcji przyszło obecnie do obrachunku. Okazało się, że rzemiosło nie znikło. W latach kryzysu stało się jasnym, iż w wielu dziedzinach rzemiosło i małe warsztaty przemysłowe produkują taniej, niż wielki przemysł, a co ciekawsze i ważniejsze, to małe warsztaty lepiej wytrzymują kryzys i biedę, niż te wielkie przedsiębiorstwa przemysłowe. W latach ciężkich wielki przemysł żyje w wielu wypadkach kosztem ogółu obywateli i państwa.

Powoli rzemiosło wraca do znaczenia. Polska, kraj małych kapitałów, a dużej ilości rąk do pracy, ma wszelkie dane, aby rzemiosło stało się podstawą produkcji przemysłowej, poza — kopalnictwem, hutami itp., gdzie wielkość produkcji nie da się zmieścić w ramach rzemiosła.

Rzemiosło dochodzi do znaczenia nie tylko u nas.

Odwiedził Polskę ostatnio „Führer“ rzemiosła w Rzeszy niemieckiej Schmidt. W Warszawie wygłosił odczyt; opowiedział on o organizacji rzemiosła w Rzeszy i przy tej sposobności określił warunki porozumienia rzemiosła z przemysłem, państwem i samorządem w Rzeszy. N. p. przemysł wyrabia samochody, a rzemiosło je repara (fabryki nie prowadzą warsztatów reparaacyjnych). Gminne elektrownie dostarczają sieci i prądu — reparacja należy do prywatnego rzemiosła. W budownictwie cały szereg prac wykonują samodzielnie rzemieślnicy pod ogólną kontrolą architektów.

Ogólna instrukcja Rzeszy idzie w tym kierunku, iż rząd, gdy ma do wyboru przemysłowca lub rzemieślnika, daje pierwszeństwo rzemieślnikowi.

Trzeba, aby „nasi“ przypatrzyli się tej niemieckiej robocie. Daje ona wyniki dobre. Rząd może odbierać buty od fabrykanta albo od zrzeszenia szewców. Wojsko może dawać dostawy pośrednikom albo wprost rzemieślnikom i rolnikom.

Trzeba w gospodarce państwowej mieć program działania. Mają go jak widać Niemcy.

U nas w ciągu paru lat ostatnich rząd organizuje obozy junaków i junaczek, którzy mają zastąpić w pewnym zakresie rzemieślników. Warsztaty więzienne i szkolne, różne państwowe zakłady umundurowania itp. są już od lat wielu przejawem niezdrowym wręcz, a dla przemysłu szkodliwym.

Trzeba, aby czynniki państwowe i samorządowe przestawiły się na tor — rzemiosła. J. R.

Krótkie informacje gospodarcze

— W „Monitorze Polskim“ z dnia 26 września b. r. ukazał się okólnik min. skarbu w sprawie instrukcji o pomiarach statków morskich przy odprawie celnej.

— W sierpniu b. r. zaprotestowano w Polsce 118,7 tys. sztuk weksli na sumę 17,4 milj. zł.

— Przy wydziale handlu zagranicznego Izby przemysłowo-handlowej w Warszawie utworzony został specjalny referat dla spraw izb mieszanych, polsko-zagranicznych.

— Izba przemysłowo-handlowa w Gdyni tworzy dwa nowe wydziały izby: do handlu zagranicznego oraz do spraw związanych z rozwojem handlowym Gdyni i Pomorza.

— Wędzarnie gdynińskie sprzedają piklingi z świeżych śledzi sprowadzonych z Hamburga po 1,70 zł za skrzynekę, zawierającą 12 sztuk.

— W r. b. do początków września statki „Żegluga Polskiej“ przewiozły w ruchu przybrzeżnym 161 tys. osób.

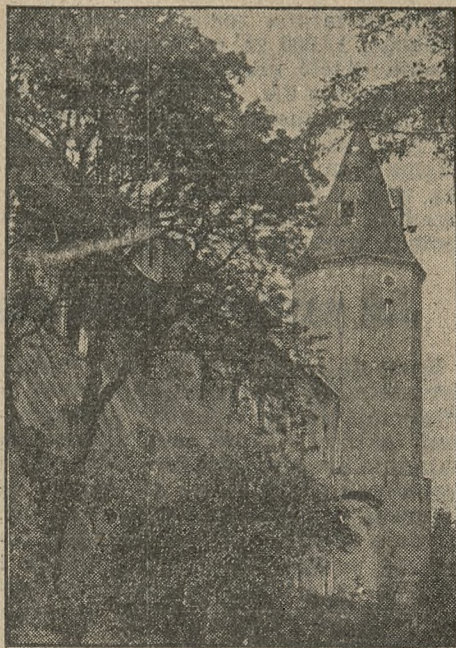
— Pierwsza wypłata podwyższonych rent z ubezpieczenia emerytalnego robotników z województw zachodnich (z wyjątkiem robotników rolnych) nastąpiła w dniu 1 września b. r.

— Jedną z firm poznańskich wyspecjalizowała się w przeróbce podwozi konnych na ogumienia pneumatyczne i szereg takich wozów już odstawiła. Osie i piasty do tych podwozi zostały wykonane w kraju. Firma ta pracuje obecnie nad stworzeniem modelu, według którego zamierza przerabiać cięższe wozy transportowe.

— W wielkim przemyśle włókienniczym Łódź czynnych było 46 fabryk (30 w przemyśle bawełnianym i 16 w przemyśle wełnianym), zatrudniających 54.600 robotników.

Dziś otwarcie wystawy rolniczo-ogrodniczej w Koźminie

W malowniczo położonym w dolinie rzeki Orli miasteczku Koźminie, liczącym blisko 6 tys. mieszkańców, nastąpiło w dniu dzisiejszym otwarcie cie-

kawej i ze wszech miar godnej widzenia wystawy rolniczo-ogrodniczej.

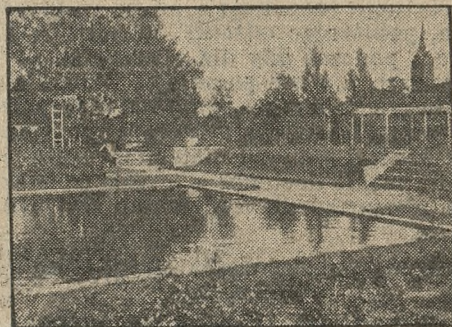
Miasteczko jakgdyby stworzone dla tej imprezy. Wyróżniając się swymi licznymi i dobrze utrzymanymi ogrodami, zdobyło sobie nazwę „miasta ogrodów“. Jasne mury zabudowań tonią w zieleni ogrodów i pięknie zalesionych łąk miejskich. Liczne promenady i miejsca spacerowe, publiczne korty tenisowe, place do gier ruchowych i t. p. ponadto kawiarnie, cukiernie, uprzyjemniają pobyt w tym miłym mieście.

Nowoczesne budynki obok licznych zabytków architektonicznych czynią miasto szczególnie interesującym. Stary kościół parafjalny, przebudowany z gontyni pogańskiej z X. wieku z romańskimi zabytkami i późniejszym przystrojem renesansowym zawiera wspaniałe ołtarz w rzeźbie gotyckiej z końca XV w. Ponadto kaplica Przyjemskich z licznymi zabytkami baro-

kowemi oraz drugi kościół parafjalno-poklasztorny z ozdobami barokowymi i rokokowymi. Wreszcie zamek Sapiechów z XIII w. o wielkiej gotyckiej baszcie, w którym właśnie znalazła pomieszczenie część wspomnianej wystawy. Druga część wystawy mieści się w Szkole Rolniczej oraz rozległych ogrodach botanicznych, gdzie znajduje się wonna różanka (rosanium), urocy ogród skalny (alpinarium) z niezwykle rzadkimi a pięknymi roślinami. Winnica, jedyna w swoim rodzaju na ziemiach Polski zachodniej, osobliwości cieplarniane, szlachetne drzewa i krzewy, rodzące smaczne owoce, oraz ozdobne rośliny o egzotycznych nazwach i bujnych kwiatach godne są zobaczenia i podziwu.

W nowo wybudowanej hali wystawowej o nowoczesnych formach, zajmującej 2000 mtr. kwadr. krytej przestrzeni, znalazły pomieszczenie liczne eksponaty świata zwierzęcego. W dn. 30 b. m. odbędzie się tam premjowanie klaczy i źrebiąt. Bydło rogate, trzoda chlewna, barany i owce, cielęta, kozy, króliki i in. zwierzęta będą wystawione w hali wystawowej podczas pozostałych dni wystawy. W dn. 3 października odbędzie się na targowicy miejskiej jarmark na konie i bydło.

Ponadto wystawa obejmie bogate działy: hodowli roślinnej, przemysłu pomocniczego i przetwórczego, pszczel-

nictwa i sprzętu bartniczego oraz — obrazuje życie i rozwój lokalnych organizacji rolniczych, ogrodniczych oraz przysposobienia do tych zawodów.

Wystawa trwać będzie do 6 października b. r.

być oczywiście droższa. Sytuacja skomplikowana została przez wyższe ceny zbóż, które muszą wywołać tem wyższą wyżkę ceny mąki. Ta okoliczność może się przyczynić do przewrócenia w wielkiej mierze projektu zwiększenia zużycia zbóż. (1)

(k) **Targi na jęczmień w Poznaniu zamknięte.** W czwartek nastąpiło zamknięcie 3-dniowych Targów jęczmiennych, odbywających się na terenie Targów Poznańskich. Tegoroczne Targi odznaczały się poprawą w stosunku do lat ubiegłych, zarówno co do obrotów, jak i ilości wystawców. Ogółem dokonano transakcyjnie prawie na 1000 tonn jęczmienia. Ceny uzyskane na Targu wahały się od 15.50 do 19 zł. Wyższe ceny płacili zazwyczaj browary, zakupujące surowiec wprost od producenta.

(k) **Nieurodzaj ziemniaków w Wielkopolsce i jego skutki.** Tegoroczny zbiór ziemniaków w Wielkopolsce wyniesie przeciętnie 40 do 50% zeszłorocznego zbioru, przyczem istnieją powiaty, w których zbiór spadnie poniżej 50%. Chociaż kłeska suszy, która spowodowała katastrofalny nieurodzaj ziemniaków w Wielkopolsce, nie dotknęła wszystkich województw, to jednak zarówno dla przemysłu spirytusowego, jak i dla przemysłu przetworów ziemniaczanych, które — jak wiadomo — skoncentrowane są przeważnie na terenie woj. poznańskiego, posucha jest czynnikiem, niedającym się załagodzić przez ewent. przywóz ziemniaków z innych dzielnic. Przy obecnych bowiem cenach koszty przewozu surowca ziemniaczanego z odległych województw, choćby ulgowe, przekreśliłyby wszelką kalkulację. W tych warunkach istnieje obawa, że przemysł spirytusowy nie tylko nie zdoła wyproduktować średniego kontyngentu eksportowego, lecz nawet nie zdoła w pełni pokryć zapotrzebowania wewnętrznego. Aby zaradzić tej ewentualności, czynione są energiczne starania o umożliwienie gorzelniom pędzenia spirytusu z żyta, co odbiłoby się korzystnie na cenie żyta, zarezerwowaloby surowiec ziemniaczany dla przemysłu przetworów ziemniaczanych i udostępniłoby gospodarce hodowlanej wartościową paszę jaką stanowi wywar żytni. (AZ)

Z ZAGRANICY

(z) **Zapasy złota angielskiego funduszu walutowego.** Prasa francuska podaje ze źródeł angielskich, że w końcu r. ub. znajdowało się w Londynie w posiadaniu funduszu walutowych angielskiego i amerykańskiego oraz w rękach prywatnych złota za 300 milj. funtów ang. W ciągu 8 miesięcy r. b. nadwyżka przywozu złota do Anglii wyniosła 71,5 milj. funt., o którą to sumę zapasy złota na rynku musiały się powiększyć. Przypuszczać zatem należy, że zapasy złota angielskiego funduszu walutowego są tak duże, iż stabilizacja funta byłaby możliwa, a ewentualny odpływ z Londynu złota, będącego w posiadaniu cudzoziemców, nie miałby większego znaczenia.

(z) **W Stanach Zjednoczonych wyluszczone mniej bawełny.** Według sprawozdania z dn. 23 września w Stanach Zjednoczonych wyluszczone do dnia 23 b. m. 2.318 tys. bel bawełny, co w porównaniu z latami ubiegłymi wykazuje spadek (3.131 tys. bel w 1934 r., 3.101 tys. bel w 1933 r.). Giełda nowojorska w dn. 24 b. m. zareagowała przy otwarciu na sprawozdanie to lekką wyżką kursów; mianowicie na grudzień notowano bawełnę w cts. za 1 lb. 10,55 wobec 10,53 przy otwarciu w dn. 23 b. m.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Oslabienie funta ang., lekka wyżka dolara.** Na wczorajszych giełdach walutowych zanotowano osłabienie funta szterlinga oraz lekką poprawę kursu dolara. Floren holenderski pozostał bez zmian w Warszawie, w Zurychu nieco osłabił, natomiast w Paryżu podniósł się, nie osiagając jednak kursu parytetowego. Pozostałe dewizy nie wykazały większych zmian.

(k) **Spadek wkładów w kasach oszczędności.** Miesiąc sierpień przyniósł spadek wkładów zarówno w P. K. O., jak też i w komunalnych kasach oszczędności. Ogólna suma wkładów w P. K. O. zmniejszyła się, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, z 882.753 tys. zł. na 31 lipca do 868.068 tys. zł. na 31 sierpnia r. b. W 364 komunalnych kasach oszczędności wkłady spadły ogółem z 688.611 tys. zł. do 684.588 tys. zł. W 2 niekomunalnych kasach oszczędności wkłady spadły ogółem z 35.325 na 35.165 tys. zł.

(k) **Przed I losowaniem wygranych II emisji 3 proc. pożyczki inwestycyjnej.** Urząd długów państwa zawiadamia, że zgodnie z obwieszczeniem min. skarbu z dnia 6 lipca 1935 r. (Monitor Polski nr. 196) publiczne wyspanie do kół losowych zwitków z numerami seryjnymi oraz zwitków z numerami obligacji II emisji 3 proc. premjowej pożyczki inwestycyjnej odbędzie się dnia 4 października 1935 r. o g. 10 rano w dużej sali konferencyjnej min. skarbu (ul. Rymska nr. 3). Pierwsze publiczne losowanie wygranych dla II emisji 3 proc. pożyczki inwestycyjnej odbędzie się dnia 5 października 1935 r. o godz. 10 rano w tym samym miejscu.

(k) **Jakiego zwiększenia zużycia zbóż należy oczekiwać?** Zwrośliśmy już uwagę na zmienione normy przemiałowe żyta i pszenicy na mąkę, które w myśl inicjatorów zmiany mają na celu przez zmniejszenie normy przemiałowej zwiększenie zużycia zbóż chlebowych. Jeden z ekonomistów rolniczych obliczył, że naskutek zmiany norm przemiałowych oczekiwać

należy teoretycznie zwiększenia spożycia żyta o 2.464.000 q., pszenicy o 1.340.000 q., które skonsumowane na rynku wewnętrznym czynią zbyt dużym wywiezieniem większej ilości zboża zagranicę i premjowania eksportu wielkimi ofiarami budżetowemu. Wobec mniejszej wydajności przemiału zwiększy się produkcja otrąb żytnich i pszenicznych, i to o 8.357.000 q. Jest wątpliwe, czy rynek wewnętrzny zdoła skonsumować tak wielką nadwyżkę otrąb, aczkolwiek ceny otrąb prawdopodobnie spadną. Możliwością zwiększenia konsumpcji żyta przez przemiał wyżej gatunkowej mąki jest również nieco problematyczny, zwłaszcza, że wyżej gatunkowa mąka musi

Można lepiej

Akwizytor

W jednym przynajmniej zawodzie niema bezrobocia — wprost przeciwnie, panuje w nim wieczne zapotrzebowanie. W gazetach pełno zaofiarowanych posad, dotyczących tego właśnie zawodu. Jest to zawód akwizytora.

Swoją drogą niema drugiego zawodu, który miałby podobne mętne oblicze. Któż bowiem nie pcha się do tego zajęcia? Emerytowani oficerowie i urzędnicy, którzy wolny czas poza łowieniem ryb i hodowlą kanarków poświęcają akwizycji, aby sobie jeszcze na hoku coś zarobić. Panowie różnego pochodzenia, którzy próbowali szczęścia w wielu zawodach i w końcu uczyli się akwizytorstwa jako ostatniego zawodu, który każdemu stoi otworem. I tak dalej. Ci ludzie mają zabawne pojęcie o akwizytorstwie. Wydaje im się, że do tego nie potrzeba mieć żadnego przygotowania i żadnych specjalnych kwalifikacji. Tylko trochę fantazji i elokwencji, reszta to głupstwo.

Taki „auch-akwizytor“ jest zazwyczaj źle wynagradzany i długo nie zagrzewa miejsca. Stąd ów wieczny kłopot i poszukiwania tak z jednej, jak z drugiej strony. Prawdziwymi białymi krukami są u nas akwizytorzy, którzy pozostawiają po sobie imponujące wrażenie. Takich spotykamy tylko w firmach, których pryncypalowie nie traktują akwizytora jak pierwszego lepszego urzędnika, lecz którzy widzą w nim swego najpierwszego żołnierza, walczącego na froncie o zlecenia i wpływającego na najbardziej bezpośredni sposób na losy przedsiębiorstwa. Wymagają od niego bardzo wiele, ale też płacą mu trzy razy tyle i więcej, niż szefowi buchalterji.

Tego właśnie dziewięćdziesiątych naszych pryncypałów nie rozumie. Oni wszyscy chcieliby mieć gotowych już genjuszów, ale za marne grosze.

W związku z tem nasuwa się jeszcze jedno. Mamy już u nas stałe kursy gry w brydza, łowienia ryb, prowadzenia rozmów salonowych i innych. Lecz nikt dotąd nie pomyślał o zorganizowaniu kursów lub jeszcze lepiej szkoły dla akwizytorów. Ten problem jest naprawdę bardzo palący. WU-EL

Czytelnicy mają głos

Nasza ankieta w sprawie wiarygodności hipotecznych

W dniu 30 września r. b. wygasa moratorium dla długów hipotecznych. Jakkolwiek prawdopodobne jest dalsze przedłużenie tego moratorium, postanowienia ustawy, na której się ono opiera, budzą wątpliwości i niezadowolone zarówno wśród wierzycieli, jak dłużników. Świadczą o tem głosy naszych Czytelników, nadesłane nam w wielkiej ilości, których część poniżej ogłaszamy.

Jakie fakty obiektywne uzasadniają potrzebę nowelizacji ustawy z dn. 29 marca 1933 r.?

Zagadnienie nowelizacji ustawy z dnia 29 marca 1933 r. „o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wiarygodności hipotecznych” (Dz. U. nr. 25, poz. 213) przedstawia się jako sprawa istotnie pilna i konieczna w świetle następujących faktów, których oczywistość uznać musi zarówno wierzyciel jak i dłużnik hipoteczny.

Nie należy przewlekać stanu niepewności!

Wprawdzie omawiana ustawa podważa zasady, na których opierało się zaufanie do operacji kredytowych o charakterze długoterminowym, jednak — wobec splotu okoliczności zarówno koniunkturalnych, jak i wynikających z postawy ustawodawcy wobec własności nieruchomości, szczególnie miejskiej — przyznać należy, że przejściowe moratorium hipoteczne, połączone z ustawowym obniżeniem stopy procentowej do 6 proc. p. a., było uzasadnione. Jeżeli bowiem ustawodawca, w ustawie o ochronie lokatorów, nałożył na własność nieruchomości miejskiej obowiązki wyjątkowe, to jest rzeczą słuszną, iż w obliczu powszechnego przesilenia gospodarczego przyznał jej również prawa wyjątkowe.

Niemniej jednak nie należy przeciągać do nieskończoności obecnego stanu zamrożenia wiarygodności hipotecznych. Cierpi na tem wierzyciel, którego aktywność gospodarcza została podcięta przez moratorium. Cierpi na tem również dłużnik, pozostając w niepewności o przyszłość posiadanego kredytu. Trzeba więc znnowelizować ustawę. W jakim kierunku — to już kwestja zapatrywania.

Upóźnienie kredytu niezorganizowanego

Omawiana ustawa jest charakterystycznym przykładem wyjątkowego upóźnienia wierzyciela, będącego w bezpośrednim stosunku z dłużnikiem. Taka postawa ustawodawcy doprowadza do tego, że bezpośrednio stosunki pomiędzy wierzycielem i dłużnikiem są uważane za najmniej chronione przez prawo. Powstała stąd tendencja do przerzucania wszystkich transakcyj na aparat kredytowy, co w konsekwencji grozi przeciążeniem aparatu kredytowego z jednej strony, zaś podrożeniem wzgl. nawet pozbawieniem — szczególnie średniego i drobnego — przemysłu i handlu dogodnego źródła

niezorganizowanego kredytu z drugiej strony.

Ustawodawca, szanujący prawa i interesy wkladców i właścicieli listów zastawnych i obligacyj, winien w wyższym niż dotychczas stopniu uwzględnić prawa i interesy kredytodawców, skuteczniających transakcje kredytowe poza obrębem aparatu kredytowego.

Uprzywilejowanie niektórych wierzycieli hipotecznych

Poważnym powodem utrudniającym udzielanie kredytu zabezpieczonego hipotecznie przez osoby prywatne — jest przepis art. 12 cyt. ustawy, który idzie w tym kierunku, że przepisy tej ustawy tak w zakresie obniżki odsetek do 6 proc. jak i utrudnienia w spłacie wiarygodności zabezpieczonych hipotecznie nie dotyczą wierzycieli pewnych instytucji (banków państwowych i prywatnych, zakładów ubezpieczeniowych itd.). Fakt ten powoduje, że w wypadku prowadzenia egzekucji odsetek drogą zarządu przymusowego, jedynie wyżej wspomniane instytucje zaspakajają swoje rozszczenie, pobierając odsetki nawet do 12 proc., podczas gdy dla wierzycieli prywatnych nic nie pozostaje. Dzieje się to oczywiście z krzywdą dla wierzyciela prywatnego, dla którego wypożyczony kapitał stanowi niejednokrotnie jedyne źródło dochodu w formie odsetek. Ta niesprawiedliwość winna być usunięta.

Ciężar jednostronnie ciążyący na wierzycielu

W myśl art. 11 ust. 2 omawianej ustawy na wierzycielu spoczywa ciężar dowodu, potrzebnego celem ustalenia zwiększonej zdolności płatniczej i możliwości gospodarczych dłużnika. Tutaj należałoby przewidzieć, że sądy z urzędu zasięgają mogą opinii o sytuacji dłużnika. Wskutek tego ciężar dowodu nie spoczywałby jednostronnie na wierzycielu; dzięki temu wierzyciel miałby większą swobodę korzystania z dobrodziejstw postanowienia art. 11, który uprawnia go do żądania od sądu uchylecia ustawowego odroczenia spłaty w tych wypadkach, w których „...zdolność płatnicza i możliwości gospodarcze dłużnika pozwalają mu na spłacenie kapitału wiarygodności”.

H. J.

Poznań.

Zbyt daleko idąca ingerencja państwa

Częste wkraczanie państwa w stosunki prywatno-prawne: dłużnika-wierzyciela, jest naprawdę objawem niepokojącym dla rynku kapitałowego. Hipoteka uważana była swego czasu za popularną i najpewniejszą lokatę wolnych kapitałów.

Dzisiaj ta pewność i popularność podważają wszystkie zarządzenia rządowe, które skierowane bywają najczęściej przeciw tej formie kredytu.

Przygodny korespondent „Kurjera Poznańskiego” projektuje upłynić kapitały, uwięzione w hipotekach, za pomocą radykalnej redukcji wiarygodności hipotecznych i przyspieszonego tempa spłaty. Zrealizowanie tego postulatu osiągnęłoby wręcz odwrotny skutek. Likwidacji bowiem tych zredukowanych wiarygodności dłużnik mógłby dokonać tylko nowymi pożyczkami. Czy autor sądzi, że znajdują się znów tacy naiwni, którzy po takiej operacji lokowałyby swoje oszczędności na hipotekach? Spłacone zaś wiarygodności nie wróca już tak szybko do życia gospodarczego i po takim doświadczeniu raczej ukryją się w pochłochach. A chyba do tego nie zmierzają autor.

Mamy przykład z oddłużenia rolnictwa, gdzie za jednym zamachem ubito kredyt dla rolnictwa. Wątpić trzeba, aby rolnikowi ktoś chciał dzisiaj pożyczyć swoje oszczędności.

Czyż ten odstrasający przykład miałby być wzorem dla miast, — przecież nawet Związek Właścicieli Nieruchomości na konferencji u ministra przeciwstawiał się wszelkim projektom oddłużeniowym, wychodząc z słusznej zasady, że to byłoby zabiciem kredytu.

Stwierdzić tutaj wypada, że większość właścicieli nieruchomości nie jest przeciążona. Obciążenie ich sięga najwyżej 50 proc. obecnej wartości.

Mógłbym przytoczyć liczne wypadki, gdzie obciążenie nie przekracza 10 proc. — 15 proc. — 30 proc. obecnej wartości nieruchomości, przytem terminy płatności tych wiarygodności hipotecznych upływają dopiero za lat kilka, nawet kilkanaście, więc z jakiej racji miałby korzystać z oddłużenia w tak minimalnym stopniu zadłużeni właściciele nieruchomości?

Najwięcej domagają się redukcji stosunkowo nieliczni spekulanci, którzy się przespekulowali, którzy zaciągali długi na lewo i prawo w nadziei na nową inflację i ci zawiedzeni dzisiaj krzyczą i proszą, aby zredukować długi. Oddłużenie ich przedstawia przeważnie 100—200 proc. wartości obecnej. Tym żadne ulgi nie pomogą, bo oni są i będą bankrutami. Bankrutów zaś państwo nie ma prawa bronić. Najspieszniejsza ich likwidacja wyjdzie nietylko państwu, ale i

społeczeństwu na użytek. Ubolewać należy tylko nad tymi wierzycielami, którzy im powierzyli swoje kapitały.

W końcu chciałbym nawrócić do niedawnej przeszłości, do czasów wojennych i powojennych; czy ztroszczył się jaki właściciel nieruchomości o swych wierzycieli hipotecznych? Czy dzielił się swym majątkiem stale wzrastającym z wierzycielem? Fortu-

na kołem się toczy; dzisiaj właściciel nieruchomości niema prawa domagać się redukcji długów, bo to jest sprzeczne z prawem moralnym. Uzdrawieniem stosunków gospodarczych nastąpi tem prędzej, im rząd rychlej zaprzestanie wkraczać w prywatne sprawy dłużnika-wierzyciela.

Fr. W.

Śrem.

Długi winny się zmniejszać równoległe ze spadkiem wartości domów

W 1929 r. nabyłem nieruchomość za cenę 29.000 zł. Nieruchomość ta przy kupnie obciążona została hipoteką w wysokości 18.000 zł, od którego to obciążenia płacić musiałem początkowo 12% a obecnie 6%. Od 1929 r. wartość mej nieruchomości spadła ogromnie i gdybym zamierzał ją dzisiaj sprzedać, otrzymałbym najwyżej 12.000 zł. Wynika więc z tego dobitnie, że w razie sprzedaży nie mógłbym nawet pokryć hipoteki, wynoszącej 18.000 zł, i niktby

nawet nie spieszył się z nabyciem mej nieruchomości.

Czyż zatem nie jest słuszne domaganie się obniżenia wysokości obciążenia hipotecznych w stopniu odpowiadającym spadkowi wartości nieruchomości, t. j. około 50%.

Wówczas każdy właściciel mógłby uczciwie i rzetelnie wszelkie obowiązki wobec państwa i społeczeństwa spełnić.

W. B.

Jak postępują z dłużnikami hipotecznymi banki?

Korzystając z ankiety na temat wiarygodności hipotecznych, proszę o zaznajomienie się z poniżej przytoczonymi faktami, które scharakteryzują dokładnie obecne położenie materialne nawet tych dłużników, którzy nie są zadłużeni u prywatnych wierzycieli, ale mają szczęście być dłużnikami instytucji państwowych, półpaństwowych i przez państwo uprzywilejowanych, powołanych dla wygody i dla użytku społeczeństwa.

Budując w roku 1924 jednorodzinny domek, złożony z 6 pokoiów i kuchenki, uzyskałem za pośrednictwem spółdzielni budowlanej, która tej budowie patronowała, pożyczkę w Banku Gospodarstwa Krajowego na ukończenie budowy. Po przeprowadzeniu obliczeń na miejscu budowy zdecydował Bank, że na mój domek można udzielić kredytu budowlanego w wysokości około 6.000 zł, gdyż dom ten większego obciążenia nie wytrzyma, faktycznie zaś po długich targach i przedstawieniach, wypłacono mi pożyczkę w wysokości 6.000 zł obiegowych, tytułem krótkoterminowego kredytu budowlanego, oprocentowanego na 15 proc. w stosunku rocznym plus jakiś procent administracyjny i t. d.

Po wykończeniu domu otrzymałem wezwanie do zapłaty powyższego długu, wzgl. do poczynienia zabiegów skonwertowania go na długoterminową pożyczkę hipoteczną, oprocentowaną na 8 proc. w stosunku rocznym, opiekującą na złote w złocie. Ponieważ złotego w złocie podówczas nie było i nikt nie wiedział, jak się ukształtuje przyszła wartość złotego, który równał się 5,23 za 1 dolar, ponieważ z drugiej strony w budowę wszyskie moje zasoby i oszczędności, nie miałem możliwości zwrócenia całej dłużnej sumy 6.000 zł naraz, zgodziłem się na skonwertowanie tego długu na długoterminową pożyczkę.

Zamiast 6.000 zł zapisano na moją hipotekę 8.300 złotych w złocie. Różnicę nadwyżki w kwocie 1.700 złotych w złocie wytłumaczono mi okolicznością, że dług ten może być spłacany listami zastawnymi Banku Gospodarstwa Krajowego, które można dostać na giełdzie po 80 za 100, które jednak Bank będzie musiał przyjmować po kursie 100 za 100 (powyższą możliwość spłaty listami zastawnymi później cofnięto, ale obciążenie z tego tytułu po-

zostało). Pożyczka ta miała być spłacana w 27 ratach półrocznych po 538,60 złotych w złocie, a to przy uwzględnieniu amortyzacji kapitału, odsetek, kosztów bankowych i administracyjnych, co wskutek spadku złotego równało się sumie około 930 zł obiegowych półrocznie.

Przytłoczony takim narzuconym mi przymusowo ciężarem, zacząłem płacić te raty z ciężkim trudem, a odpłaciwszy przez szereg lat po 950 złotych półrocznie (czasem kilka złotych mniej lub więcej), dowiedziałem się z końcem r. 1930 przypadkowo, przy przeglądaniu księgi wieczystej, że na mojej nieruchomości zapisano z powodu zmiany ustroju pieniężnego (rozp. Prezyd. Rzeczposp. dnia 5 listopada 1927) zamiast powyższych 8.300 złotych w złocie, sumę 14.276 nowych złotych w złocie, mimo, iż do tego czasu, jak świadczą kwity, odpłaciłem na uzyskaną pożyczkę w wysokości 6.600 zł kwotę 5.808,94 zł.

Do dnia dzisiejszego odpłaciłem z tych 6.600 zł kwotę 11.283,53 zł, a resztujący mój dług w Banku Gospodarstwa Krajowego wynosi dzisiaj kwotę 7.571,89 zł. Dowodami służyć na każde życzenie.

Gdy się uwzględni, że dolar od kilku lat utrzymuje się na parytecie takim samym, jak w czasie udzielania mi pożyczki, oraz że od tego czasu wartość nieruchomości spadła o 30 proc. i że komorne w nowych domach obniżyło się do 50 proc. i niżej, musi się przyjąć do przekonania, że jest to rażące pokrzywdzenie biedaków, którzy musieli zaciągać pożyczki, przeciwko któremu niema innej rady, jak skarga o lichwę i niesłuszne wzbogacenie.

Jak tu jednak skarżyć i procesować się biedakowi z taką potężną instytucją, mającą fundusze i środki na koszt procesu?

W notatkach gazet z ostatnich dni („Kurjer Poznański” z 20 bm.) pojawiła się wiadomość, że Związek Spółdzielni w Warszawie wniósł do ministerstwa skarbu memoriał, przedstawiający tę nędzę i konieczność redukcji długów takich, jak powyższy, czy redukcja jednak oprócz spółdzielni obejmie również i osoby prywatne, trudno przewidzieć, dalej jednak nie podobno ponosić takich ciężarów.

Poznań.

Prenumerator Kurjera.

Tani zakup na wystawie „Wnętrza Domu” w Poznaniu

Wystawa „Wnętrza Domu” w Poznaniu (5—13 października) i połączony z tem w pierwsze 3 dni wystawy doroczny targ ogrodniczy, stanowią niezwykle ciekawy temat dla każdego zwiedzającego. Ogromny popyt na meble ogłosił składy z towarów. To też wszelkie dawniejsze wyroby są wyprzedane. To co ujrzymy na wystawie „Wnętrza Domu” to produkcja ostatnich miesięcy według wzorów najbardziej zmodernizowanego gustu Francji, Niemiec i Anglii oraz naszych przedniejszych rysowników polskich. Przytem należy zaznaczyć, że wystawiają producenci, przeto istnieje możliwość dla prywatnego klienta i dla kupca osiągnięcia ceny z pierwszej ręki przy największym wyborze jaki sobie można wyobrazić

Co roku do każdego gospodarstwa domowego wchodzi na jesieni nowe sprzęty: stary dywan zamieniamy nowym, kupujemy nową lampę, zmieniamy abażury, kupujemy żardinierki na kwiaty, kompletujemy serwisy, porcelany i szkła, przyrządy kochenne, zmieniamy koldry, firanki, portjery i wogóle modernizujemy stare desenie, które obecnie już rażą w porównaniu z prostotą nowych. Wiele rodzin oszczędza na innych przyjemnościach, byle mieć pięknie i sympatycznie urządzone własne mieszkania. Całokształt tych wszystkich zakupów najtaniej można będzie osiągnąć przy największym wyborze na wystawie „Wnętrza Domu”.

Z życia organizacji gospodarczych

Plenarne zebranie Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu, wyznaczone na 30 bm. o godz. 11 w sali posiedzeń, zostało odwołane

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

WARSZAWSKIE ECHO PIĘTNASTOLECIA POZNAŃSKIEJ SZKOŁY ZDOBNICZEJ

Pamiętamy z czasu przedwakacyjnego bogatą wystawę którą urządziła dyrekcja Państwowej Szkoły Zdobniczej w Poznaniu, aby uczcić piętnastolecie istnienia uczelni. Znalazł ten pokaz echo poza Poznaniem, nie tak wszakże silnie, jakby można oczekiwać po wartości przedstawionych prac. Zobrazowały one konsekwencję, z jaką kierownictwo realizuje swój głęboko zakrojony program, a z drugiej strony wykazały, iż absolwenci naszej szkoły zajęli niejedno poważne stanowisko w zdobniczym polskim, że również zakładają własne warsztaty, podobnie zaś i uczniowie wcześniej zaczynają pracować na użytek pozaszkolny, wykonując pod okiem profesorów rozliczne zamówienia.

Obecnie zajął się rezultatami tej nauki wytworny miesięcznik warszawski „Arkady”. W ostatnim (5) zeszyście poświęciła redakcja naszej wystawie pięć stron. Szesnastą ilustracją przekazuje czytelnikowi prace Szkoły w różnych zakresach zdobnictwa, więc odlewy z brązu, rysunki, akwarele, dyplomy, plakaty, ogłoszenia,

prospekty, tkaniny, obicia, grafikę użytkową projekty wnętrza. Na tem jeszcze nie koniec. Redakcja zapowiada iż w następnym numerze zajmie się osobno ceramiką. Sąd „Arkady” o całokształcie nauki świadczy, że program, zreorganizowany i w nowym kształcie pomyślany przed dziesięciu laty przez dyrektora Maszkowskiego, znajduje uznanie bez żadnych zastrzeżeń. „Prace wystawione — piszą „Arkady” — dowodzą, że uczniowie wynieśli z nauki to, co jest jej głównym zadaniem: ogólne podejście artystyczne do swej pracy, a przede wszystkim rzetelną wiedzę rzemiosła i materiału. W sumie: dobre wyniki mądre prowadzonej szkoły”.

„Arkady” są w typie takim pismem, które się przechowuje i do którego się wraca. Ocena powyższa zostanie przeto trwałym śladem pracy organizacyjnej i nauczycielskiej, jaką spełniła Szkoła na swych obecnych drogach. Dobrze, iż tak się stało. W szeregu podobnych uczelni polskich, należało się naszej poznańskiej to wyróżnienie.

TEATR

Comedie Francaise w Pradze. Zespół Komedji Francaise przybywa niedługo do Pragi. Odegra w Narodnim Divadle jedną sztukę Moliere'a i jedną współczesną.

Gielgud, prawnik Aszpergerowej? Notowaliśmy nieraz fakty, związane z działalnością londyńską dwóch Gielgudów: Johna i Vala. John jest znakomitym aktorem, Val wybitnym powieściopisarzem i teraz dyrektorem słuchowisk w londyńskim radio. Powieści Vala Gielguda, mające typ dobrej artystycznej sensacyjności, mają prawie z reguły za bohatera Polaka, przedstawionego dodatnio i ujmująco. Obaj Gielgudowie są po mieczu potomkami generała Antoniego Gielguda, który po powstaniu listopadowym do Anglii był wyemigrował. Związani są z Polską i tem jeszcze, że ich rodzona ciotka, t. j. siostra ich ojca, wyszła za znakomitego krakowskiego malarza Teodora Axentowicza. Obecnie jedno z pism donosi, że według oświadczenia Johna Gielguda, uważa się on za spokrewnionego ze słynną tragiczną lwowską Aszpergerową. Że zaś po matce są Gielgudowie krewnymi znakomitej aktorki angielskiej Ellen Terry, przeto z dwóch stron niejako mają w żyłach krew teatralną.

Gielgudowie, którzy do swego pochodzenia polskiego zawsze się przyznają, zajęli w życiu artystycznym Londynu poważne stanowisko. Możeby kto z historyków teatru zainteresował się ich pokrewieństwem ze znakomitą lwowską tragiczką?

Teatr miejski w Częstochowie rozpoczął sezon „Ślubami Paniątkiem”. Dyrektorem jest p. Brodzkiowski.

Go grają w Kaliszu? Sezon zaczęto Kiedrzyńskiego „Grą serc”. Rolę główną gra p. Halina Cieszkowska (dawniej w poznańskim teatrze Nowym).

Staffa Wawrzyn, o którym była mowa w jednej z naszych korespondencji warszawskich jako o sztuce repertuarowej Reduty, nie jest nowonapisana, ale była grana we Lwowie w r. 1911. Zdaje się wszakże, iż inne sceny jej nie wystawiały, tak, że w każdym razie będzie zupełną nowością, gdy od jej premiery prawie ćwierć wieku upłynęło bez dalszych wznowień.

OCHRONA PRZYRODY

W obronie niedźwiedzi. Dr. Axel Munthe, autor słynnej i wzruszającej „Księgi z San Michele”, przeznaczył 100 000 koron duńskich na różne cele dobroczynne. Między innymi 5 000 koron „na ochronę niedźwiedzi przed ludźmi i zapewnienie im praw do życia”.

LITERATURA

„Nowa Książka.” Ukazał się zeszyt siódmy „Nowej Książki” czasopisma poświęconego krytyce literackiej i bibliografii. Obok artykułu wstępnego P. Hulki-Laskowskiego p. t. „Współczesna polska powieść kobieca” przynosi on obszerny dział recenzji, kronikę i bibliografię nowości wydawniczych. W dziale recenzji spotykamy nazwiska wybitnych specjalistów w różnych dziedzinach piśmiennictwa, jak: prof. J. S. Bystronia, J. Birkenmajera, prof. T. Lehr-Splawieńskiego, prof. S. Cywińskiego, prof. T. Piniego, prof. A. Brücknera, prof. R. Dyboskiego, prof. L. Niemcewskiego, J. Lorentowicza, prof. J. Steckiego, i innych. (1p)

SZKOLNICTWO

„Wychowanie obywatelskie. Nakładem Książnicy - Atlas, jako piętnasty tom „Biblioteki Przekładów Dział Pedagogicznych” ukazało się dzieło J. C. Almacka p. t. „Wychowanie obywatelskie”. Autor przedstawia w niej wprowadzenie do szkół w Stanach Zjednoczonych „nauki obywatelstwa”. Mimo odrębności środowisk amerykańskiego i europejskiego, pomysły wychowawcze omówione w książce przydad się mogą i na naszym gruncie. (sz)

MUZYKA

Tanie dni w Operze paryskiej. Od listopada do kwietnia daje Wielka Opera co soboty przedstawienia dzieł klasycznych i ogłasza na nie abonament. Sześć przedstawień kosztuje 186 franków ze wszystkimi opłatami. Widz otrzymuje za to krzesło na pierwszym balkonie, albo fotel parterowy, t. zw. fauteuil d'orchestre.

„Antyгона” Honeggera będzie wystawiona w zimie w Pradze w Narodnim Divadle.

W NASZYCH REGJONACH

W KARTUZACH ZOSTAŁA OTWARTA STAŁA WYSTAWA KASZUBSKA

Poeta i działacz kaszubski, długoletni redaktor „Gryfa”, dr. Aleksander Majkowski, udośćnił publiczności na stałe swoje bogate zbiory ludowe, urządzając „wystawę kaszubską — historyczno-kulturalną”. Wystawa mieści się w Kartuzach, przy ul. Piłsudskiego, w prywatnej willi dr. Majkowskiego.

W dwóch pokojach mieszczą się meble i hafty kaszubskie, obficie zaś jest rozłożona literatura kaszubska: czasopisma, wydawnictwa, utwory autorów kaszubskich, literatura naukowa o kaszubszczyźnie. Jest to z tego zakresu zbiór chyba najkompletniejszy, jaki istnieje. Cenny jest również komplet rycin, dający wgląd w ludowe ludownictwo kaszubskie. Liczne ilustracje i fotografie obrazują zabytki sztuki na Kaszubach, inny dział fotografii obejmuje najpiękniejsze okolice Szwajcarii Kaszubskiej. Ciekawe są ze względu na ich ogromną rzadkość i oryginalność — obrazy na szkle. Bogato zaopatrzone jest dział garncarski. Jest wreszcie kilka okazów stroju kaszubskiego (m. i. bogato haftowane czepki).

Jest to pierwsza tego rodzaju wystawa stała. Muzeum w Wdzydzach, które przed paru laty spłonęło, obejmowało w przeważnej części kulturę materialną Kaszubów — tutaj większy nacisk położony na kulturę duchową. Regjonalista znajdzie w tych zbiorach dużo ciekawego i cennego materiału, a będzie mógł ze złotu literatury kaszubskiej korzystać na miejscu, objaśnięć zaś udziela często dr. Majkowski osobiście. (A. B.)

Nowy „spisek” z Tatr pojawił się we wrześniowym numerze „Ziemi”. Spiskami nazywano w średniowieczu pisane przeważnie wskazówki o tajemniczych miejscach w Tatrach, gdzie „z pewnością” znajdują się skarby. Mogły to być zbrojnicze dudki w miedzianych kotlikach, mogły być „od duchów” strzeżone kamienie drogocenne i sztaby szczerzego złota. Dotychczas znaliśmy zaledwie trzy spiski: jeden wydany w 1849 roku przez Zejsznera, drugi w 1883 przez Kopernickiego, trzeci zaś w 1905 przez Radzikowskiego. Obecnie Stanisław Szczotka odnalazł w rękopisach Biblioteki Jagiellońskiej testament „niektórego Wydźgi, kiedy miał umrzeć”. Pochodzi on z 17 wieku i zawiera ciekawe wskazówki do poszukiwania skarbow, przeważnie w Tatrach. Czytamy więc o tajemniczym Zabiem Jeziorze ze znakami półmiesiącem na ścianie skalnej, o Kiezmaku, o Pawle ze wsi jakiejś za Nowym Targiem, który „wie dziurę i drzwi” przy jeziorze. Tatrzaniecy bywalcy z zacięciem przeczytają ten nowy przyczynek i skonstatują, że nasze biblioteki wciąż jeszcze są podobne do białych plam na mapie świata; odkrywa się w nich rzeczy nieznanne. (Dr. J. M.)

AMSTERDAM I OKRESY

Historycy literatury zjechali się w Holandji — Nad czym radzono? — Literatura i jej podział na okresy — Wspólna historia sztuk — Literatura jako następstwo pokoleń — Zrehabilitowane Średniowiecze, osłabiony Renesans — Barok i jego charakter — Jak dzielić literaturę polską? — Rezultaty zjazdu — Wskazania dla nauki polskiej.

W trzecim tygodniu b. m. obradował w stolicy Holandji — międzynarodowy drugi zjazd historyków literatury. Otworzył go rektor uniwersytetu miejscowego Zeeman. Przemówił przy otwarciu również prezes komisji międzynarodowej nowożytnej historii literatury Baldensperger jako organizator i dusza zjazdu.

Jeżeli pierwszy zjazd historyków literatury w Budapeszcie w r. 1931 miał za przedmiot rozważania metod literackiego badania, to obecny poświęcono wyłącznie zagadnieniu podziału na okresy historii nowożytnej europejskiej literatury. Pierwszy miał echo na lwowskim zjeździe im. Krasickiego, drugi wywołał również pewną reakcję i wśród polskich literaturologów. Brak było na zjeździe referatów rosyjskich z obozu formalistów czy marksistów, natomiast wybijał się udział nauki francuskiej, potem niemieckiej i włoskiej, wreszcie polskiej.

Pierwsze skrzypce objął oczywiście świetny paryski przedstawiciel historii literatury porównawczej, znakomity komparatysta Baldensperger. Słusznie zaznaczył, że przeszłość literacka narodów europejskich jest wspólną. Wypada tedy ujednostajnić podział na okresy i zbliżyć go do podziału na pokolenia, które wnoszą kolejno do literatury nowe natchnienia i kształty. Niemalęgo znaczenia jest i ewolucja społeczna, na którą, jak wiadomo i u nas, zwrócili uwagę zwłaszcza rosyjscy marksiści. Podział literatury na okresy ma charakter międzynarodowy, nawet nadnarodowy. Wymaga zatem międzynarodowej współpracy. Komparatyzm współczesny jest wogóle zdania, że istnieje wspólna historia sztuk, które objaśniają się i wspierają wzajemnie w różnych okresach rozwoju.

Znaczenia pokoleń w literaturze bronili ostro Wechsler, gdyż, jak mniema on, wnoszą one nowego ducha w każdą dziedzinę życia. Każde pokolenie ma swój sens i przeznaczenie, cel i prawo. Podział na okresy musi zaś jak dowodził Honkiss, liczyć się poniekąd z instynktami i jakby ukrytymi dążnościami ogółu. Nie istnieją właściwie granice między okresami: podziałem na nie kieruje wyłącznie i jedynie względ estetyczny, a nie polityczny, społeczny lub inny. Podobnie Weis podnosił ze szczególnym naciskiem znaczenie podświadomego ducha czasu w kształtowaniu okresów. W związku z tem Sorrento roztrząsał interesująco różnicę między Średniowieczem i Nowożytnością, Folkierski, zaś stając na stanowisku porównawczym zwrócił trafnie uwagę na współczesną rehabilitację Średniowiecza. Ona to osłabiła rolę kulturalną Renesansu, jak znów wnikliwsze zrozumienie wieku oświecenia obniżyło autorytet Romantyzmu. Obok Klasycyzmu, który przeważał szczególnie we Francji w XVII, rozwijała się w sąsiedniej Hiszpanji mistyka. Ona zaś nie była bez wpływu na romantyzm, utajony — jak dowodzi się teraz — już w baroku.

Sam Renesans uległ, dzięki uwagom Lebegue'a, lepszemu zbadaniu. Wyróżniono w nim dwa okresy: platoński i stoicki, czego dotąd nie zauważono. Przyjrano się też uważniej na kongresie takim zjawiskom, jak Barok i Rokoko. Tutaj punktem szczytowym, jak wogóle całego zjazdu, były spostrzeżenia genialnego syntetyka i biografy Cysarza. Barok złączono dziś, wedle niego, z pewnymi ośrodkami i literackimi rodzajami, a nadewszystko związano go z wiekiem pełnym dziwnego niepokoju (XVII) który np. co do plastyki osiągnął chyba maksimum piękna w plastyce holenderskiej. Renesans był bezwzględnie przyswojeniem literaturze form antykizujących. Barok wyróżnił wszędzie z niepohamowanej żądzy wyrażania siebie. Realizm Średniowiecza zmieszają się w nim z fanatyzmem zwalczających się dwóch religijnych obozów. Prawda Baroku nie jest ani metafizyką chrześcijańską, ani nie idzie za światopoglądem Antyku. Stanowi coś zmiennego, falującego, niesamowitego, osiąga też pełnię efektu u Rubensa i Rembrandta.

Podziałowi na okresy literatury pol-

skiej poświęcił swój referat niżej podpisany. Dotąd rozstrzygały w nim momenty pozaliterackie. Nie uwzględniano też zgola roli literackich pokoleń. Dziś, w miejsce historyzującego podziału na okresy, wypada wprowadzić podział na okresy, których granice wyznacza pojawienie się nowych pokoleń. Takich pokoleń pojawia się w Polsce coraz więcej w miarę jak zbliżamy się do epoki współczesnej. Dynamika tego rozwoju wymaga się zwłaszcza w w. XIX, choć nietrudno zauważyć w literaturze i pewną jedność, mianowicie ma ona charakter religijny a nawet mesjaniczny od początku.

Sprawą okresów w literaturze angielskiej zajął się wysoce uzdolniony paryski anglista Cazamian. Podkreślił on niepewność granic między okresami, uwydatnił rytmiczność rozwoju, pokazał związek przemian w literaturze z ewolucją społeczną. O romantyzmie na Węgrzech mówił Müller, dość u nas znany Wolzel określał istotę stylu biedermajerowskiego w literaturze.

W ogóle biorąc organizacja nauki o literaturze doznała w obradach amsterdamskich pewnego pogłębienia. W szczególności stanęło na wysokości zadania francuskie studjum literatury porównawczej, mające takich reprezentantów jak Baldensperger i van Tieghem, ale wyraziście zarysował się i niemiecki punkt widzenia, t. j. rozszerzenie porównania, na ogół sztuk — wyrażone przez Wolzla, Ermatingera, Cysarza. Wyniki zjazdu muszą pogłębić ujęcie metodyczne poszczególnych literatur narodowych, za niezrównanym przykładem Cazamiana i Wolzla. W takich przykładach jednoczą się różnorodne, na całość składające się postulaty należytego podziału literatury na okresy, więc zarówno socjologiczne ujęcie zjawisk, jak zrozumienie roli jednostek twórczych.

Jakżeż stąd nauka dla nas, dla polskiej historii literatury? Wielką i ważną. Do takich nowych ujęć jeszcze nam daleko. Wciąż jeszcze odświeżamy stare ruiny, przedrukujemy przedwojenne syntezy, pozabawione jedności, planu, nawet związku ze współczesnym stanem wiedzy. Zjazd amsterdamski był niezawodnie trochę za mało obsesany przez fachowców, odbywał się w atmosferze pewnego podniecenia, może wskutek naprężenia politycznego w dziedzinie międzynarodowej i groźnych powikłań kolonialno-wojennych Niemniej wykonał pracę ważną, stanął na stanowisku, że wiele poglądów należy zrewidować, a w podziale literatury na okresy zastosować system nowy, który z historyzmem dawnych podziałów nie ma mieć nic wspólnego. Ten sens i wynik obrad może przyczynić się i u nas do rewizji i kerkтуры zbyt długo już pokutujących zapatrywań.

Dr. Tadeusz Grabowski
Poznań.

W następnym Dziale: OBRAZY KTÓRE UMIERAJĄ przez Marjana Turwidą

Pisma nadesłane

„Nowiny Lekarskie”. Zesz. 13. Treść: Z. Goleczyński: „Novurit jako środek moczopędny”. — A. Miedzianowski: „O wadach rozwojowych pochodzenia skrzelowego”. — F. Widy: „Z kazuistyki uszkodzeń pochwy sub coitu”. — Z. Dziembowski: „Maść witaminowa „tranoza” w leczeniu ran i oparzeń”. — Przegląd piśmiennictwa lekarskiego. — Sprawozdania ze zjazdów i towarzystw naukowych. — Wiadomości różne. — Adr. Red. Poznań, Skarbowa 9.

„Przełęcz Pedagogiczna”. Nr. 13-14. Treść: Prof. Dr. Nawroczyński: „Wpływ wychowawczy Józefa Piłsudskiego”. — Licium ogólnokształcące. — Konferencja z P. Dyrektorem D-rem Mendvsem. — St. Sedlaczek: „Z Konferencji Skautowej w Stockholmie”. — J. Kornecki: „Zagadnienie promocji uczniów”. — Kolonie młodzieży szkół średnich nad morzem”. — Kolonia Nauczycielska Koła Warsz. T. N. S. W. — Z życia T. N. S. W. — Kronika. — Z żałobnej karty. — 221. Nowe wydawnictwa. — Adr. Red. Warszawa, Bracka 18.

Na marginesach książek

Literacka inwazja

Na dobre zaczyna niepokoić inwazja, jaką przedsiębierze literatura Rosji sowieckiej na terenie państw t. zw. kapitalistycznych. Polski rynek wydawniczy nie jest bynajmniej wyjątkiem. Największa procentowo ilość tłumaczeń powieści sowieckich wychodzi prawdopodobnie u nas, ale skłonnością do przyswajania sobie literatury sowieckiej zarażona jest i Francja, Anglia, Czechosłowacja. — Zwłaszcza Czechy. Nie można poprostu wziąć niedzielnego numeru większego czeskiego dziennika, aby nie było tam tłumaczenia fragmentu powieści sowieckiej, czy sowieckiej noweli. (Zresztą i u nas czasopisma bardzo chętnie drukują takie tłumaczenia.)

Księgarze, zwłaszcza większych miast wiedzą, że przekłady autorów sowieckich, to nie są pozycje martwe, t. zw. „cegły”, które zalegają półki w składkach po kilka lat. Powieści te idą, są czytane, w bibliotekach publicznych można je otrzymać, stosownie do upodobania: powieści obyczajowe, humorystyczne, fantastyczne, historyczne.

Sprawa szkodliwości wpływu, jaki mogą wywrzeć w tak wielkiej ilości wchłanianych powieści z za wschodniego kordonu, wymaga osobnego studjum, opartego na dokładnych badaniach socjologicznych. Wiele się u nas mówi o niebezpieczeństwie uroków materialistycznego pojmowania świata, lecz jakoś nikt nie kwapi się do przejrzenia tego kapitalnego zagadnienia wpływu ideologicznego przez literaturę. Niechaj tedy zajmują się tą ważną sprawą ludzie powołani i wypowiedzą swój pogląd. Mnie chodzi w tej chwili o co innego.

Rzecz prosta, nasuwa się pytanie, co jest tą siłą atrakcyjną, która powoduje taką wziętość powieści sowieckiej na rynkach europejskich. Trzeba przecież zważyć, że bardzo wiele trudnień, zdawałoby się, staje takiej popularności na przeszkodzie. Przedewszystkiem środowisko rosyjskie, które w wielu ludziach budzi niechęć przez specyficzną rosyjski styl życia, który w literaturze, również w dzisiejszej literaturze sowieckiej znajduje swój wyraz w pewnej obcości, inności ludzi i zdarzeń. Są czytelnicy, którzy z trudem tylko przebrnęli przez Dostojewskiego dla tych właśnie powodów, dość istotnych dla przeciętnego człowieka kultury zachodniej. A przecież i ta niechęć zostaje przewyższona.

Cóż to więc za wabik, który ma taką siłę sugestywną? Czy jest nią ideologia komunistyczna, która przemawia bardzo wyraźnie z każdej dzisiejszej rosyjskiej książki? To łatwe wytłumaczenie wydaje się jednak po bliższym zbadaniu nieistotne. Nie, nie tu leży powód. Głównym odbiorcą książki powieściowej jest mimo wszystko człowiek o przeciętnych aspiracjach czytelniczych, a tego, jeżeli zaintryguje jakaś obca ideologia, to raczej powierzchownie i napewno nie do tego stopnia, aby jej studjowaniu poświęcał wiele wysiłku.

Powód leży w samym charakterze współczesnej literatury rosyjskiej. Wpycha się ona dziś polskiemu czytel-

nikowi do ręki, mamy więc okazję przyjrzenia się jej i poczynienia porównań. Jest niewątpliwym faktem, że rewolucja rosyjska, burząc dawny układ stosunków wraz ze wszystkimi

zasadami i burżuazyjnymi przesadami, zburzyła również ową skomplikowaną estetykę literacką, która doznawała najprzedziwniejszych komplikacji w formie, a pod której ciężarem kraje zachodniej Europy doniedawna jeszcze się uginały. W Rosji słusznie, czy niesłusznie uznano wszystkie te komplikowane estetyzmy za przesadę nie wiedzącej, co z czasem począć, zra-

molalej burżuazji, a pisarzy swoich zagnano do prac niemal szkolnych, do jasnego i prostego opisu. Dziś z tego przypadkowego zresztą odkrycia ciągnie literatura sowiecka swój profit, zwłaszcza, jeśli chodzi o t. zw. szerokie masy czytelnicze.

Wszystko to prawda, literatura sowiecka dąży się w koniecznościach propagandowych, forsuje zgoła niezrozumiałe i obce hasła, ale przy tem wszystkim jest napisana zrozumiale. Oczywiście, zbytne uproszczenie pojęcia literatury i odrzucenie całej „mioderji” literackiej — przyniosło dziełu literackiemu niepowetowane szkody, zubożyła je, ujednostajniła, ale czytelnik o te skrzywdzone wartości nie dba. Jego nic one nie obchodzą. Jemu chodzi o anegdotę, ciekawą, o szybko biegnący nurt akcji. Jeśli się poza tem doda, że z pośród olbrzymiej masy wyrobników pióra, jaką posiada Rosja, wyłoniło się sporo naprawdę tegich talentów, które potrafią dać sobie radę nawet z nakazem uprawiania propagandy, i siłą swoich zdolności przewyżczyć je tak, że stają się niemal niewidoczne — łatwo już pojąć istotę powodzenia książki rosyjskiej na czytelniczych rynkach Zachodu.

Tkwi tu olbrzymie niebezpieczeństwo, któremu należałoby przeciwdziałać, uderzając oczywiście nie w samą literaturę, lecz w jej uboczne, społeczne skutki. Niema bowiem skuteczniejszej propagandy, jak przez ustawiczne, mimowolne powtarzanie pewnych hasel przy okazji rozrywki.

Lecz z opisanego powyżej faktu wysuwa się rzecz inna jeszcze, równie ważna i doniosła. Nie ulega już dziś wątpliwości, że kierunkiem artystycznym, który ustala się jako odpowiednik dnia dzisiejszego, jest realizm, zbliżający się do życia potocznego. Cała literatura świata przynosi dzieła w tym prądzie powstałe o wielkiej wartości niejednokrotnie.

Czas byłby przeciwstawić naporem i inwazji literackiej ze wschodu własną siłą, atrakcyjną, żywotną literaturę. Zakaz przekładów (jeśli to wogóle było możliwe) nic tu oczywiście nie będzie znaczył. Należy w miejsce ich dać rzecz równorzędną i równie atrakcyjną. Zgłaszanie takich żądań i gromkie pohukiwanie byłoby jałowe i niepożyteczne, gdyby ten rodzaj trzeba u nas dopiero było stwarzać. Tak nie jest. W ostatnich czasach pojawiło się sporo dzieł, nawskroś nowoczesnych, jeśli chodzi o technikę i temat, nieustępujących w niczem utworom obcym. Takim dziełem jest niedawno wydana książka Burka „Droga przez wieś”. Taką będzie Grabskiego „Kłamstwo”. Z natłoku wychodzących książek należy także pomyśleć wyławiać, notować i rozkolportowywać jak można najszerzej!

JÓZEF KISIELEWSKI

Wadliwa przemiana materji

rukuje organizm, skraca życie. Przy sklerozie, artretyzmie, reumatyzmie stosujcie sok czosnku marki F. F. Apteka Mazowiecka, Warszawa, Mazowiecka 10. Prospekty na żądanie bezpłatnie. ng 15 426

JESIEŃ SIĘ ZBLIŻA

Czuję cię w chłodne, rosą myte ranki,
jak idziesz zwolna do mnie, straszna pani.
Zjadam twój zapach z chlebem na śniadanie,
gdy cały pokój pachnie mi rumiankiem.

Zbliżasz się zwolna wielka, królująca,
muskasz wietrzykiem twarz, niby atlasem;
już mi to mówią słabe błyski słońca,
że twój majestat wynurza się z czasu.

Czuję cię, pani, jak ptak przerażony,
lecz, miast rozwijać, skrzydła swe opuszczam,
opadam nisko na ziemię zmęczoną
i, jak w jeziorach, przeglądam się w lustrze.

Uderzę skrzydłem o taflę lustrzaną
i w niej rozbiję siebie na kawałki.
Nie będzie mnie już. Będziesz ty, o pani,
a w tobie sens mój — już rozbity całkiem.

Nie będzie mnie już. Przyjdiesz ty, o pani,
wielka, wszechwładna, świat napelniająca,
i rozkrzyżujesz mnie i me kochanie
w więdnącym parku, na skoszonej łące.

Więc będę dziki i nieokiełznany
szalał w tej naszej rozkoszy jesiennej:
skomląc, szalejąc, zmęczony, złamany,
zawieszę ci się na szyję codziennie.

— Idziesz.
Przeczuwam cię w te chłodne ranki,
Kiedy wietrzykiem muskasz, jak atlasem,
gdy cały pokój pachnie mi rumiankiem, —
że twój majestat wynurza się z czasu.

JESIEŃ MOJA

Przychodzi zawsze — co roku ta sama —
złota — kochana — dobra — słoneczna —
przychodzi zawsze — do mnie — do mnie —
kocham ją — kocham — tak ogromnie —
moja na zawsze — moja odwieczna —
księżniczka z bajki — serca mego dama.

Przychodzi zawsze — co roku ta sama —
siada w ogrodzie — tuż, przed altaną —
to znów po kwiatach płynie — płynie —
krwawi swą pierś w astrów rubinie —
trąca mimozę wśród nich rozsianą —
sama tęczowa — barw kwiecistych gama.

Włóczę się za mną — krok w krok za mną sunie —
tęskni — ja również — tęsknimy razem —
włóczy się — sunie — trąca liście —
śmieje się — rosi lzy rzęsiście —
grzeje swem tchnieniem — cieszy obrazem —
i za mną idzie — za mną — sunie — frunie.

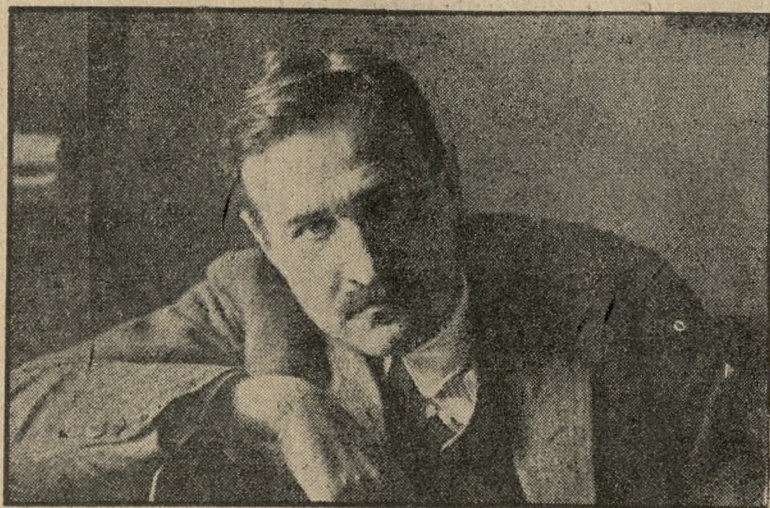
Przychodzi zawsze — co roku ta sama —
piękna — kochana — moja — wysniona —
kocham — dziczej — chucią wionę —
kocham — szaleję — tęsknię — płonę —
moja — kochana — dzika — szalona —
przychodzi zawsze — ta sama — ta sama — —

Poznań.

LEONARD TURKOWSKI.

„Pałac w Czajczycach”

Tajemniczą tę historję można by zatyłować: „Z Celebesu pod Radom”. Albo: „Córka malajskiego czarno-księżnika”. Albo podać ją z jakąś jeszcze sensacyjniejszą omastą. Wszelako Adam Grzymala - Siedlecki jest, jak wiadomo, pisarzem, dalekim od łatwych efektów. Raczej nałoży tłumik na mocne akordy, niżeli miał pe-

dałem ich brzmienie powiększać. Więc i tym razem dał okładkę skromną, nie właściwie nie mówiącą o pełnej napięcia akcji swego najnowszego opowiadania. Zato od wewnątrz skonstruował rzecz tak, że czytelnik będzie stawał co odcinka przed coraz

nową i coraz bardziej fascynującą zagadką.

Budowa tej powieści przywodzi na myśl owe chińskie kule z kości słoniowej, drażone tak misternie, że za otwarciem każdego pudełeczka staje przed coraz nowem, które z kolei

tak samo nową kulkę nam pokazuje. Samo wprowadzenie w „stan faktyczny” dokonywa się z właściwą Siedleckiemu artystyczną wziętością. W paru wierszach dowiadujemy się, jakim sposobem znalazła się w Czajczycach pod Radomiem panna van Staerts, pół-malajka rodem, a za mężem już w pół spolonizowana pani Karolowa Sworzewska. Zato jej rodzinne środowisko zarysowuje się przed nami nieco szerzej, zwłaszcza w punkcie najważniejszym i tajemniczym, jaki stanowią magiczne praktyki rasy żółtej i właściwości medjumistyczne, tak często wśród Malajów napotykaną.

Różne niespodziewane spotkania, jakich widownią staje się pałac w Czajczycach, dodając, pod piórem Siedleckiego coraz nową zagadkę do niespodzianek i tajemnic poprzednich. Tworzy się w ten sposób jakby magiczny łańcuch, na którego ostatnie, wiążące całość ogniwa, musimy czekać niemal do ostatnich kartek, jeżeli nie do ostatnich słów. Naprężenie to potęguje się wszakże w sposób zupełnie naturalny — wynika w sposób artystycznie konieczny z ząbwiąjących się o siebie faktów. Przypomina się w tej świetnej logice mi str z o s t w o, z jakim Siedlecki rozwija swoje sztuki teatralne, stopniując je po-

woli i dozując niejako wrażenie kropla po kropli, aż do punktu szczytowego. Oczywiście nie będziemy zestawiali na jednej linii tamtych dzieł Siedleckiego z temi jakby wywczasami literackimi, jakim zawdzięczamy „Pałac w Czajczycach”. Ale pisarz takiej klasy wybiła swoją wielką markę na wszystkim, co pod pióro bierze. W tem właśnie „klasa”.

Kto czytał „Samoseki” albo „Miechowca i Syna”, będzie tak samo pewien, że obok wejścia w poważne strony życia, zna dzie jako przeciwwagę wytworny humor, a często ironję, którą Siedlecki kontrastuje i rozświetla swoje opowiadania. Jest to jedna z cennych stron jego pisarskiego artyzmu, który sprawia, że temat, sam w sobie sensacyjny, układa się w dzieło, nacechowane literackim smakiem i zostawiające trwałe wspomnienie.

„Pałac w Czajczycach” pozyskaliśmy dla naszego odcinka powieściowego w wydaniu porannem i druk jego rozpoczniemy w październiku jeszcze, zaraz po ukończeniu obecnie drukującej się powieści. Jesteśmy pewni, że czytelnicy nasi będą z zapartym oddechem śledzili ten fantastyczny korowód niespodzianek, jaki znakomity pisarz im przygotował.

Listy z Bydgoszczy

Panna, bliźnięta i — wilk

Któżby się był spodziewał, że chłodna, trzeźwa, bardziej handlowa, niż sztukom hołdująca Bydgoszcz jest, ni mniej ni więcej, tylko — stolicą polskiej astrologii. Że, co drugi, a przynajmniej, co trzeci bydgoszczanin, to zapalony wróżbita i przepowiadacz z gwiazd. I to, nie taki — pierwszy lepszy, na Senniku Egipskim, czy kurjerkowych przepowiedniach p. Straży-Dzierżbickiego kształcony astrolog. Astrologi bydgoscy nie mają nic wspólnego z samozwańcami, prorokami i szarlatanami. Broń Boże! Astrologi bydgoscy są wszyscy porządnie zarejestrowani, policzeni i zapisani do wielkiej księgi Towarzystwa Astrologicznego, mającego swą siedzibę właśnie w Bydgoszczy. Każdy wielbiciel wiedzy tajemnej musi uczciwie i gotówką wpłacić wpisowe i opłacać regularnie składkę miesięczną. Inaczej — wyleją go z koła wtajemniczonych i skończona parada z gwiazdami i wróżeniem. Baran, Byk, Bliźnięta, Rak, Lew, Panna, Waga, Skorpion, Strzelec, Koziorożec, Wodnik i Ryby odwrócić się z niechęcią od wyrzuconego na łeb biedaka i w taki mu się niefortunny horoskop na niebie ułożą, że koniec z wygraną w loterii państwowej, czy choćby w ciąganiach Premjowej Pożyczki Inwestycyjnej. A co najgorsze, odbiorą biedakowi legitymację astrologiczną. I niczem się już wówczas nie będzie odróżniał od przeciętnego mieszkańca Bydgoszczy. Boć przecież, dzisiejsi mistrzowie wiedzy tajemnej nie noszą już uroczystych i barwnych szat, jak ich poprzednicy sprzed wieków. A szkoda! Jakby to się ożywiła szara ulica bydgoska! Co za rozkosz dla oczu i gawiedzi, gdyby wśród przechodniów ukazały się majestajycznie postacie astrologów przybranych w wysokie, spiczaste czapki, w powiewne, gwiazdami i złotem osypane szaty, z puhaczem na ramieniu, z lunetą pod pachą i z wielkim, czarnym kotem na smyczy. A tak, to cóż! Wielkiego mistrza Zodiaku od zwyczajnego łowcy gwiazd filmowych odróżnić nie możesz. Dzieśiątki razy mijasz na ulicy zarejestrowanych wróżbitów i proroków, którzy by ci na poczekaniu prognozę astrologiczną ułożyli, a po przepowiednię i po twój szczęśliwy numer loteryjny udawać się musisz do bylejakiej wróżki czy Sennika Egipskiego, drukowanego w Kołomyi. Wreszcie, życie całe możesz w Bydgoszczy przeżyć i nie dowiedzieć się wcale, żeś mieszkał wśród sławnych mistrzów wiedzy tajemnej w stolicy polskiej astrologii.

I istotnie, nigdybym się o tem wszystkim nie dowiedział, gdyby mi przypadek nie włożył do rąk Kalendarza Astrologicznego. Tajemniczą tę księgę wydało Polskie Tow. Astrologiczne w Bydgoszczy. Jest to już ósmy z rzędu tom. Potężny, stustronicowy tom. Z całą ciekawością wziąłem się do studjowania tego niezwykłego „almanachu wpływów kosmicznych”. — Będzie z czego kpić! — pomyślałem sobie z wielkim zadowoleniem, prze-

rucając straszliwie ilustrowane karty księgi czarnej wiedzy. Miły Boże! czegoż bo niema w tej księdze! A więc: — „Wykresy zmienności pogody” — obok — „Wyroków gwiazd o losach świata”. — „Tabela powodzenia na rok 1935” i — „Wpływ faz księżycy na sny” — „Palce jako wyraz psychiki ludzkiej” — i „Wpływ 12 znaków zodiaku na los człowieka”. Wreszcie, interesujący i pozyteczny dział ogłoszeń. Bo n. p. czy słyszeliście co kiedy o „tatwicznym zegarze szczęścia”? A tym-

czasem, jak poucza Kalendarz, jest to przyrząd bardzo pożyteczny. „Pozwala on każdemu jednym ruchem przekonać się o prawdziwości istnienia w eterze pięciu zasadniczych wibracji kosmicznych”. No cóż? czy nie cudowny aparat? Prof. Piccard już się nie potrzebuje w swych baloniskach fatygować do Stratosfery. Wystarczy nabyć sobie choćby kieszonkowy tatwiczny zegarek szczęścia, a za jednym ruchem znajdziemy się nitylko w stratosferze ale i w eterze.

A dalej — uczy kalendarz — wielki już czas, byśmy się orjentować nauczyli w gwiazdozbiornie. Bo wpływ takich nawet gwiazd jak Marlena, czy „boska” Garbo jest żaden w stosunku

do dziwów, które wyprawiają z nami „Panny”, „Bliźnięta”, „Barany”, „Byki” i „Strzelcy”. Bez znajomości tych znaków zodiakalnych i bez znajomości wpływów gwiazd szczęście „omnie nas spewnością”. Więc niema mowy o pięknym posagu bez pomocy „Panny”. Cudze „Bliźnięta” mogą mieć wielki wpływ na rozwianie się naszych planów małżeńskich. „Barany” i „Byki” natomiast mogą bardzo łatwo stawać nam w drodze do osiągnięcia wymarzonego celu. A już bez pomocy „Strzelca”, nie dojdziemy dziś do niczego.

Wiele jest w Kalendarzu takich i tym podobnych mądrości. Można by z tego kpić a kpić bez końca. A przecież, jest w tej zabawnej książce coś jeszcze, co nie pozwala na kpiarskie przejście nad nią do porządku dziennego. Nie o przepowiedniach pogody tu, oczywiście, myślę, ani nawet o horoskopach dla najwyższych dostojników państwa. Horoskop n. p. Marszałka Piłsudskiego nie udał się bydgoskim astrologom zupełnie. Pomylili się z kretelem. Natomiast jedno jest pewne. Autorzy kalendarza wierzą w swoje wróżby i prorocstwa. Kalendarz Astrologiczny nie jest obliczony na „lapichłopstwo”. Te wszystkie horoskopy, wróżby, przepowiednie — to wyraz naiwnych, ale bardzo szczerych tęsknot. Nauka tych tęsknot wciąż jeszcze zaspakając nie umie. Astronomia jest taka chłodna ścisła i mądra. A szary, znużony, spętany, zabięzony człowiek współczesny tęskni do gwiazd, do cudów, do obszarów dalekich i tajemniczych. Nie chce być wciąż tylko wilkiem gryzonym i gryzącym. I, choć się na gwiazdach zna — jak wilk na gwiazdach, to przecież zapisuje się do Towarzystwa Astrologicznego. I chodzi na zebrania, liczy gwiazdy, bada stosunki „Bliźniat” i „Panny” do „Marsa” i „Merkurego”, układa horoskopy i — wcale o tem nie wie, że w ten sposób uprawia bardzo dziecinną i prymitywną, ale niewątpliwie wzruszającą, bo szczerą — poezję.

MARJAN TURWID

rodowym w deklaracji, która delegacja polska złożyła na kongresie w Edynburgu podczas obrad nad możliwością stworzenia centrum sowieckiego.

Zakłopotana ta, upokarzająca i dziwna deklaracja pojawiła się na łamach poniekąd oficjalnego organu P. E. N. Clubu, w „Wiadomościach Literackich”. W. L. musiała zająć wobec tego odpowiednie stanowisko. I stąd nowy kłopot. Droga wyjścia się znalazła. Słonimski napisał cięte słowa w kronice tygodniowej. Ale jednocześnie „W. L.” zamieścił wielki entuzjastyczny artykuł p. Zachorskiej o sowieckim filmie. A w następnym numerze poświęcił im dwie wielkie strony nauce w Sowietach.

Słonimski w wspomnianej kronice powiedział m. in. „Ten kant z „Litieraturnoj Gaziety” był odpowiedzią na zapoczątkowane (!) przez nas zbliżenie kulturalne. To prawie jakby kto w odpowiedzi na wyciągniętą przyjaźnie rękę odrzucił wypchaną papierami rękawiczkę”. A właśnie „Wiadom. Liter.” uparcie w dalszym ciągu wyciąga rękę, chociaż już otrzymały „wypchaną papierami rękawiczkę”.

W NOTATNIKU

Świętochowski i Akademia Literatury

General Sosenkowski w wywiadzie, udzielonym p. Konrad. Wrzowski (Il. Kur. Codz.), poświęcił także obszerniejsze wspomnienie bytowskiemu (1905 r.) u Aleksandra Świętochowskiego, i jak to pod wpływem tegoż opowieści o Piłsudskim stał się zapalonym piłsudczykiem.

Wspomnienie to przedrukował „Czas”, dodając od siebie następujące uwagi. „Nie sposób w tem pięknym opowiadaniu nie pominąć tej roli historycznej, jeszcze jednej w swem bogatym życiu, jaką odegrał Aleksander Świętochowski. Jego wyklinany tylekroć pozytywizm (!) stał się podobno racją, dla której temu wielkiemu człowiekowi nie przyznano miejsca w Akademii Literatury Polskiej. Uważano go za patrona Bigłów, Wokułskich, Polanieckich i Ślimaków, odzierano z zasług dla Polski dzisiejszej. O ileż te zasługi były większe, bardziej wspaniałe, prawdziwie istotne, o ileż władztwo ducha szersze zataczało kręgi, niż to mogły docenić miernoty!”

Wynurzenia te „Czasu” zaopatruje „Prosto z mostu” w następujący komentarz: „Wiadomo dość powszechnie, że głównym przeciwnikiem powołania Świętochowskiego do Akad. Liter. był jej prezes, Wacław Sieroszewski, b. stypendysta Cesarskiego Rosyjskiego Tow. Geograficznego, który Świętochowskiemu nie może przebaczyć jego rzekomej „ugodowości” za czasów zaborczych i obecnego negatywnego stosunku do obozu pomajowego. Teraz więc „Czas” zwraca uwagę na wywiad z gen. Sosnowskim, z którego wynika, że jeden z głównych współpracowników marsz. Piłsudskiego został piłsudczykiem pod wpływem właśnie Świętochowskiego. Niema więc przeszkód...”

Tak, tak, głównym argumentem zatem, czy się komuś należy fotel akademicki, lub nie, — jest u nas nie poziom twórczości pisarskiej, ale stosunek danego pisarza do obozu pomajowego...

P. E. N. Club, „Litieraturn. Gazieta” i „Wiadomości Literackie”

Polscy Penklubści przeżywali ostatni wielki kłopot, i z zakłopotania tego wyrosła następująca deklaracja w „Wiadomościach Literackich”:

„Zarząd polskiego P. E. N. Clubu rozważał sprawę numeru sowieckiej „Litieraturnoj Gazety”, poświęconego literaturze polskiej. Numer ten wywołał wśród pisarzy polskich i w prasie żywe niezadowolenie, a to z następujących powodów: Redakcja „Litieraturnoj Gazety” otrzymała od pisarzy polskich w r. 1934 bogaty i różnorodny materiał w postaci artykułów, wierszy, fragmentów powieści i nowel, z możliwą wszechstronnością ilustrujący życie literackie i artystyczne dzisiejszej

Polski. Materiał ten przeleżał w tece redakcyjnej półtora roku, rzekomo z powodu trudności, związanych z przekładem tekstów polskich na język rosyjski. Wreszcie 18 lipca r. b. pojawił się wspomniany numer „Litieraturnoj Gazety”, ale w formie sprzecznej z zasadami wymiany dóbr kulturalnych między dwoma narodami. Numer ten bowiem nie nosi w nagłówku liczby porządkowej, którą by włączała do rocznika „Litieraturnoj Gazety” i, jak stwierdzono, wydany w ograniczonej ilości egzemplarzy, nie pojawił się ani w handlu, ani nie pokrył nakładu prenumeraty. Z materiału dostarczonego redakcja „L. G.” zużyła zaledwie część, fałszując w ten sposób obraz współczesnej Polski literackiej i artystycznej. Poza tem redakcja „L. G.” poprzedziła numer własnym artykułem, w którym zajęła się polemiką, niezawziętą, z poglądami, wyrażonymi przez pisarzy polskich w nadesłanych pracach.

„To stanowisko „L. G.” nabiera szczególnej jasności przez fakt, że wspomniany numer miał być — według własnego jej stwierdzenia — odpowiedzią na podaną publikację, ogłoszoną przez polski tygodnik literacki „Wiadomości Literackie”, który w r. 1933 wydał specjalny numer poświęcony literaturze sowieckiej. Numer ten, złożony w całości z materiału nadesłanego przez pisarzy sowieckich, pojawił się w objętości 28 stronic i folio, bogato ilustrowanych, gdzie nie opuszczono ani jednego drobiazgu, bez żadnych enuncjacji polemicznych i w nakładzie, przewyższającym nawet nakład normalny tygodnika, co udostępniło głosowi literatury sowieckiej drogę do najszerszych warstw czytelnictwa polskiego.

„Zważywszy przytoczone powyżej fakty, zarząd polskiego P. E. N. Clubu, organizacji, czuwającej nad zasadami wymiany dóbr kulturalnych i dążącej do ugruntowania w jak najszerszym zakresie porozumienia między literaturami poszczególnych narodów — czuje się zmuszonym zaprotestować przeciw tego rodzaju metodzie, jako niegodnym stanu pisarskiego. Nie obciążając odpowiedzialnością pisarzy sowieckich i ich zawodowych organizacji, gdyż być może sprawa ta nie dotarła we właściwym czasie do ich wiadomości, nie domyślają się innej przyczyny ich dotychczasowego milczenia oprócz tej, że zapewne głosy prasy i pisarzy polskich były im znane, zarząd polskiego P. E. N. Clubu ma prawo spodziewać się obecnie z ich strony opinii, która by nas przekonała, że ideał wzajemnej współpracy kulturalnej narodów nie jest im obojętny. Tę nadzieję zarząd polskiego P. E. N. Clubu opiera na dobrych stosunkach z pisarzami sowieckimi, potwierdzonych wielokrotnie w tych okazjach osobistego kontaktu i zamienianych na terenie międzynarodowym

Magdalena Samozwaniec

Wspomnienia z „Rabeego”

Po kilku tygodniach spędzonych w Rabce wiem już, że ta uroczysta miejscowość nie nazywa się tak od rzeki Raby, ale od rabeego. Żydzi są tu u siebie, a całe „Stone” — to jeden pensjonat żydowski przy drugim, których fronty wyglądają jak palestyńska „Ściana placzu”. Bachory żydowskie drą się, matki ich wrzeszczą na dzieci, żeby przestały nareszcie beczeć, wrzask, harmider, — istny Wschód! „Trefniśców kielbasianych” jest mało, idąc na spacer, widzi się co krok sklepiki mięsne z napisem „koszer”. „Skoszerowana” Rabka zamiast pachnąc górskim powietrzem, wionie Żydem, — i kto kiedykolwiek nie był antysemitą, musi się nim stać, posiadziawszy tu kilka dni.

Żyd w małopolskim miasteczku, to jeszcze nic takiego groźnego. Przyzwyczailiśmy się od ciałych pokoleń, że przejeżdżając przez Miechów, Słomniki, Radom, Jędrzejów itd. — z okropnych, brudnych kamieniczek nie wyjdzie na nas nic innego, jak sfera brudnych, żydowskich bachorów, jakaś stara Pejpelesowa w peruce, Salo Kobylensaft w wyswieconym hałacie, Jokke Pypes w jarmulce itd. itd. Żyd „kłapuje” świetnie z „kociemi łbanami” małego miasteczka, z kałużą pływającą

czekoladową strugą wzdłuż drogi, i z małymi śmierzdzącymi sklepikami. Ale Żyd w górach, rozwalony na mchowym dywanie lasu, Żyd wśród poziomek, borówek, grzybów, to jest coś contre-nature, coś, przed czem się dusza aryjska wzdryga.

— Żeby tylko ta pani Samozwaniec cało wyjechała z Rabki! — groziły mi zaocznie Żydki po moim odczycie o Rabce, który z wrodzoną odwagą wygłosiłam w lokalu „Pod Gwiazdą”. Po tem ostrzeżeniu, które powtórzyła mi właścicielka „Gwiazdy”, uciekam z „Rabeego” czempredzej, „sicher ist sicher”! Zginąć w tak młodym wieku (kobiety przez całe życie boją się, „że umrą młodo”), i to z łap tych czarnych „pejsolów” — „dziękuję ciębie, zjedz sam siebie”.

Dopiero, gdy byłam już w pociągu, odważyłam się wstąpić we mnie na nowo, i machając chusteczką, zęgnalam Rabkę okrzykiem: „A giten cześć!”

Rabka żyje z Żydów tak, jak Riwiera z Anglików, traktuje ich z wyrozumiałością, a niedługo na nielicznych katolickich sklepach będziemy mogli czytać napis, pendent do nicejskiego: „english spoken” — „hier spricht man jidisz”.

Miałam wziąć kilka kąpielii. Więc

przez wzgląd na oszczędność ominęłam klasę I, a poszłam do klasy II. W tej drugiej klasie jednak panuje nastrój jak na emigranckim okręcie, jadącym do Palestyny. Żydowskie matki, z biustami i bachorami na kolanach, drzemią — na prostych ławach, czekając swojej kolei. Z ponurych łazienek, wybiegają co chwila piszczące, żydowskie dzieci, o czarnych, kudłatych baranich głowach. Uciekam czempredzej z tego zdrowotnego piekielka do łazienek I. klasy.

Przechodząc z ponurych podziemi II klasy, trzeba przejść przez rodzaj korytarza, w którym leżą odpoczywające po borowinowych kąpielach i okładach, miłośnicy i miłośniczki zdrowia. Udęczone nadmiarem „zdrowia” ich twarze, zdają się szeptać: „moja boro-wina, moja boro-wina, moja bardzo wielka boro-wina...”

Żaden naród na świecie nie dba tak o swoje, i swoich dzieci zdrowie, jak Żydzi. Przed kranem z płynącą solanką stoi od rana cały ogonek, złożony przeważnie z samych Żydów, z dzbankami, szklankami, karafkami. Jakgdyby do jakiejś świętej sadzawki dąży oni do owego solankowego źródła, wierząc pobożnie, że woda ta wyleczy ich ze skrofulów, chorych gruczołów, garbów, krzywych nóg itd. Widziałam żydowską matkę, która swojemu noworodkowi w wózku pakowała przemocą do zaciśniętych ust łyżeczkę po łyżeczce owej słonej wody,

mówiąc czule: „pij, pi, a bischen — pij!”

Na Żydów w Rabce niewolno głośno wygadywać, tak jak podczas wojny w Krakowie, na Niemców i Wilusów. Pamiętam, jak jedna znana obywatelka krakowska została wówczas za nieprzychylnie zdania o Niemcach przez wojskowych zaaresztowana. Nie słychanych wprost protekcji musiała biedaczka użyć, żeby nie doczekać się za swój brak „patriotyzmu” wyroku śmierci. W „Rabeem” nieliczni Polacy, stale tam mieszkający, jedynie przyciszonym głosem ośmielają się wygadywać na groźną powódź żydostwa, które zalała całe Podhale. W rabczańskim „Towarzystwie Klubie” właścicielka owego klubu łagodnie ostrzegła mnie przed zagroźnym „psioczeniem” na Żydów. — Niedługo nikt nie będzie chciał z panią grać — rzekła pocziwie. W owym „Towarzystwie Klubie” zbiera się codziennie cała elita rabczańska żydowsko-polska, i choć „pogoda szaleje wkoło nas”, hupią w bridża w godzinach „entre cinq et sept”, przeznaczonych w innych krajach do miłosnych rendez-vous. W tym właśnie klubie byłam świadkiem bardzo zabawnego quiproquo:

— Pięć piw! — woła do przechodzącego kelnera mocno wygrany bridżysta.

— A ja mówię, szlemik w piki! — odpowiada mu na to jego partner, któremu bridż padł na uszy.

Wśród ludzi-ptaków

Kto morowiec — na szybowiec — Co to jest szybownictwo

(Od specjalnego wysłannika „Kurjera Poznańskiego“).

Ustjanowa, we wrześniu. Jesteśmy więc w Ustjanowej, małej wiosce podkarpackiej, na południe od Przemyśla. Obóz kierownictwa krajowych zawodów szybowcowych znajduje się kilka kilometrów od wsi, tuż przy torze kolejowym. W ładnie udekorowanym obozie znajduje się kilka budynków drewnianych, w których mieszczą się biura, stacja meteorologiczna, kuchnia, jadalnia, a nawet własna elektrownia obozowa. Dwa hangary, warsztaty do naprawy szybowców i wreszcie kwatery stanowią całość obozu.

Pół kilometra od obozu mieści się specjalne lotnisko, na którym lądują awionetki i samoloty, przywożące gości oraz przeznaczone do holowania szybowców. Na lotnisku tem będą więc również lądowały samoloty, które w niedzielę 29 bm. przylecą do Ustjanowej na zlot gwiazdzisty.

Samo lotnisko szybowcowe znajduje się na wzniesieniu — Żukowej — na wysokości 700 m. Tutaj kwatrują w drewnianych domeczkach, ciepło zbudowanych, uczestnicy zawodów, tu również znajduje się hangar dla szybowców. Starty odbywają się ze szczytu w kierunku południowym, a więc w przeciwnym do obozu. Jedyną niedogodnością terenową jest właśnie wdrapywanie się na ten szczyt, który od strony północnej jest dość stromy, a po deszczu w dodatku oślizgły. Dlatego też dla wciągania na szczyt szybowców urządzono specjalny wciąg linowy, poruszany ze szczytu motorkiem.

Widok ze szczytu jest cudowny. W dali między dwoma wzniesieniami srebrzy się, obecnie ubogi w wody, San. W dolinie widać domeczki, zagrody a naokoło pola już w większości zaorane, a gdzieś niedaleko las. Z prawej strony w dali widnieje Bezmiechowa, najwięcej dotychczas znane szybowisko i centrum wyszkolenia szybowcowego.

Jednym z paradoksów rozwoju lotnictwa był fakt, że nauczyliśmy się latać na samolotach bez silnika (t. j. szybowcach) dopiero wtedy, gdy podbiliśmy przestworza przy pomocy potężnych motorów, nieraz do dochodzących do siły kilku czy kilkunastu tysięcy kon mechanicznych.

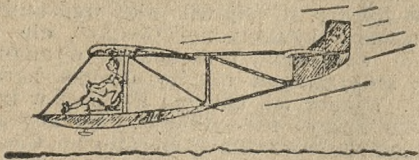
Okazało się, że mit o Ikarze, pomysły genialnego Leonarda da Vinci i tyłu innych nie były mrzonkami. W rzeczywistości wystarczyła trochę lepsza znajomość aerodynamiki i meteorologii. Wystarczyło spróbować, czy ten sam prąd powietrzny, który unosi ku górze bańkę mydlaną, piórko, skrawek papieru, czy słomkę, nie mógłby unieść uskrzydłonego człowieka. Po wielu próbach, gdy stworzono profil skrzydła o małym oporze czołowym a dużym wyporze, zagadnienie lotów bez silnika zostało rozwiązane i rozpoczął się żywiołowy rozwój szybownictwa.

Latanie na samolocie bez motoru polega poprostu na wykorzystywaniu prądów powietrznych, które, zaopatrzonych w skrzydła człowieka, wynoszą na kilka tysięcy metrów w górę, czy też niosą go na odległość kilkuset kilometrów od linii startu. Wystarczy znaleźć się z szybowcem w miejscach, gdzie rozgrzane powietrze, a tem samem lżejsze od normalnego, unosi się do góry, (tak zwane „prądy wstępujące“) i lot gotowy. Prąd ten przy samej ziemi bardzo słaby, nie może naturalnie „podnieść“ szybowca, trzeba więc mieć już kilkadziesiąt metrów wysokości w „zapasie“. Dzieje się to w ten sposób, że doczepia się szybowiec przy pomocy liny do samolotu. Startują razem, a potem, na pewnej wysokości, szybowiec

się odłącza od „lokomotywy“ i rozpoczyna lot samodzielny, względnie wyrzeka się szybowiec w powietrze przy pomocy liny gumowej.

Coś jakby wyrzucanie kamienia z pracy.

Ponieważ stosowanie napędu mechanicznego (samolotu wzgl. samochodu) pocąga za sobą znaczne koszty, szybownictwo uprawia się raczej na łagodnych zboczach, gdzie startuje się przy pomocy liny gumowej, i w pobliżu których są odpowiednie prądy powietrzne.

Przekrój szybowca wraz z pilotem w czasie lotu.

Pilotem szybowcowym może zostać każdy. Po zapoznaniu się z teorią latania i budowa szybowców, uczyć się musi wyczucia równowagi w powietrzu na t. zw. „szubienicy“. Wygląda to w ten sposób, że szybowiec razem z uczniem wieszka się na specjalnym urządzeniu i ustawia pod wiatr, który do tego celu jest konieczny. Uczeń musi nauczyć się utrzymywać szybowiec w równowadze przy pomocy sterów. Później przerabia się t. zw. „szuranie“, to jest ciągnięciem szybowiec z uczniem przy pomocy liny za szybko jadącym samochodem, względnie przy pomocy liny gumowej wyrzucą go się niewysoko nad ziemię, czyli robi t. zw. „podskoki“. Po opanowaniu tych warunków uczeń przystępuje do wykonania lotu po linii prostej o czasie trwania co najmniej 30 sekund. Wylądować musi naturalnie bez uszkodzenia szybowca.

Następuje teraz pasowanie na „rycerza powietrza“. Nowemu pilotowi najniższej, t. zw. kategorii „A“ wręcza się uroczystie dyplom pilota szybowcowego i specjalną odznakę.

Pionierską rolę w krzewieniu szybownictwa w Polsce odegrali inż.-pilot S. Grzeszyk i radca Adamowicz z departamentu lotnictwa cywilnego. W r. 1928 posiadaliśmy jeden szybowiec, jedno szybowisko i jednego pilota szybowcowego. Z końcem r. 1934, a więc po sześciu latach, posiadamy już 145 szybowców, 26 szybowisk i przeszło 1000 pilotów szybowcowych, którzy wykonali w tym roku 41.200 lotów. W bież. roku cyfra ta wzrośnie prawdopodobnie o jakieś 40 proc. Postęp nielada!

Rekordy w szybownictwie nie należą wprawdzie do nas, a nasze wyniki pozostają dosyć daleko w tyle za światowymi. Jednak to nie świadczy wcale o tem, że pod względem jakości materiału ludzkiego i sprzętu ustępujemy innym. O rekordzie w szybownictwie decydują przede wszystkim warunki terenowe i związane z nimi warunki atmosferyczne. Musimy się pogodzić z tem, że prawdopodobnie nigdy nie znajdziemy takich terenów szybowcowych, jakie mają Niemcy w Rhön, czy Rosjanie w Koktebele na Krymie. Zresztą rekordy nie są celem szybownictwa. Celem jest samo latanie i przygotowanie do pilotażu motorowego.

Zaznaczyć jednak należy, że piloci polscy w dziedzinie rekordów odegrali poważną rolę. Polski rekord odległości lotu w linii prostej (210 km), oraz wysokości ponad poziom startu (2100 m), posiada dawny pilot Aeroklu-

bu Akademickiego w Poznaniu, a później Aeroklubu Poznańskiego, Michał Offierski. Pilot ten, który wyszkolił się w Aeroklubie Akademickim, jest obecnie zawodowym instruktorem szybowcowym w Bezmiechowej.

I w dziedzinie rekordów kobiecych dominują poznanianki: pp. Wanda Modlibowska i Krystyna Ganowiczówna, obie wyszkolone w Aeroklubie Poznańskim. Pierwsza posiada kobiecy rekord długości lotu (9 godzin 30 minut), a p. Ganowiczówna jest pierwszą kobietą, która wykonała nocny lot na szybowcu, w czasie 5 godzin i 30 minut. Poza tem p. Ganowiczówna uzyskała w poniedziałek, 23 bm., wspaniały wynik w Ustjanowej, mianowicie rekord wysokości ponad poziom startu, bijąc rekord p. Yunga (Aeroklub Lwowski) „tylko“ o prawie 900 metrów, uzyskując 1800 m.

Nie każdy z czołowych pilotów szybowcowych może się na to zdobyć!

Brak dogodnych terenów hamował

P. Krystyna Ganowiczówna, która w poniedziałek ustaliła rekord wysokości, posiada kobiecy rekord lotu nocnego ustalonego w sierpniu.

w Wielkopolsce wybitnie rozwój tego pięknego sportu. Przed kilku laty próbowano zorganizować coś w rodzaju „szkoły szybowcowej“ na górze Balczyń pod Ostrzeszowem. Zbyt wielka odległość od Poznania i niezbyt dogodne warunki terenowe zmusiły Aeroklub Poznański do zaniechania dalszych prób w tym kierunku. Poprzestano więc na jednym kursie, na którym wyszkoliło się kilkanaście osób, w tem kilka pań.

Drugie dosyć odpowiednie, ale nie najlepsze miejsce w Mosinie „zajęło“ Kolejowe Przystosobienie Wojskowe, utrzymujące ścisły kontakt z Aeroklubem Poznańskim. Członkowie sekcji szybowcowej Aeroklubu Poznańskiego szkola się więc albo w którejś z „akademij szybowcowych“ w Bezmiechowej czy Polichnie, wzgl. początkujący w Mosinie czy też w Fordonie. Ostatnio Aeroklub Poznański zorganizował kurs lotów holowanych, w którym wziął udział szereg uczestników z terenu całej Polski. W klubie znajduje się kilka szybowców różnych typów, w tej liczbie wspaniały szybowiec wyczynowy typu „SG 3“, zbudowany w warsztatach poznańskiego Kolejowego Przystosobienia Wojskowego.

MOTOPIRIN-MOTOR

przeciw bólowi
ARTRETYCZNYM
REUMATYCZNYM
NERWOBÓLOWI

nr 14 987

Gibraltar, klucz do Morza Śródziemnego

Niewielki, bo zaledwie cztery i pół kilometra kwadrat powierzchni skrawek ziemi od wieków stanowił przedmiot licznych walk.

Skalisty półwysep znany był w zamierzchłych czasach jako jeden z dwóch „słupów Herkulesa“ pod nazwą Calpa. Drugi „słup Herkulesa“ tworzy skała Avila koło Ceuty, na wybrzeżu afrykańskim. Rzymianie założyli na Gibraltarze swoją kolonię — Julia Calpe. W latach 710—711 wódz Maurów, Tarik Ibn Zijad, wznosił na półwyspie twierdzę, którą przezwali Dżebel al-Tarik, skąd pochodzi obecna nazwa Gibraltar. O twierdzę tę toczono ciągle boje, wreszcie w r. 1462 dostała się w ręce Hiszpanji, której udało się przez 3 wieki zatrzymać ją w swym posiadaniu. W r. 1704 flota angielska zdobyła twierdzę, którą do dziś dnia W. Brytania dzierży w swych rękach jako „Klucz śródziemnomorski“. Wprawdzie Hiszpanja niejednokrotnie usiłowała, zarówno na drodze zbrojnej, jak i pokojowej, odzyskać Gibraltar, ostatnio nawet podczas układania traktatu w Wersalu w r. 1919, jednak bezskutecznie.

Skalisty półwysep Gibraltar o długości cztery i pół km. i szerokości zaledwie kilometr, połączony jest z kontynentem Hiszpanji i pasem ziemi szerokości 1 km. Na stronie wschodniej półwysep opada prawie prostopadłą do morza skałą wysokości 425 m. Teren półwyspu tworzą trzy szczyty: na środkowym, wzniesionym 392 m. ponad poziom morza, zainstalowano stację sygnalizacyjną, na szczycie zaś góry Punta de Europa znajduje się latarnia morska.

Charakterystyczną cechą półwyspu, jako terenu obronnego, jest skalistość wybrzeża, oraz wielka ilość pieczar, które stanowią naturalne schrony dla żołnierzy i dział.

Miasto Gibraltar opada malowniczo tarasami ku brzegom morza. Ludność, w liczbie 20 600, stanowią przeważnie Hiszpanie. Na terenie miasta znajdują się 4 kościoły katolickie, 1 protestancki, 2 sądy, 5 wyższych uczelni, 2 szpitale oraz teatr. W Gibraltarze wychodzą 4 gazety: dwie w języku angielskim, oraz 2 w hiszpańskim. O międzynarodowym znaczeniu miasta świadczy wielka liczba konsulatów, które w liczbie 32 urzędują w Gibraltarze.

Port Gibraltar zamyka wejście od strony morza Śródziemnego do cieśniny Gibraltarskiej, stanowiącej połączenie Oceanu Atlantyckiego z morzem Śródziemnem. Cieśnina mierzy w najwęższym miejscu 14,6 km, głębokość zaś wynosi od 350 do 750 m. Już od dawna istnieje projekt przeprowadzenia tunelu łączącego półwysep Pirenejski z kontynentem Afryki, jednak realizacja tego planu napotyka na wielkie trudności.

Doniosłe znaczenie Gibraltar jako punktu strategicznego podkreśla obecnie koncentracja floty wojennej W. Brytanji. W porcie znajdują się już m. in. 3 największe wojenne okręty Anglii, m. in. „Hood“ okręt-twierdza o pojemności 42 000 tonn.

Wdzięczny rekord

pobije, kto z okazji uroczystości rodzinnych, towarzyskich najczęściej zbierze na resztę kosztów budowy Pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu.

P. K. O. konto czekowe nr. 207 470.

Od lewej — start przy pomocy liny gumowej — Ciężka lina gumowa „wędruje“ z powrotem na start — Zdarzają się i „kraksy“, ale przeważnie bez poważniejszych następstw.

Skąd się wzięły rośliny ogrodowe?

Niezliczone ilości gatunków dzisiejszych roślin ogrodowych mają bardzo ciekawy rodowód. Ustalenie ścisłych granic we wszystkich kierunkach jest rzeczą trudną. Wiadomym jest, że jedne gatunki giną, a ich miejsce zajmują nowe, bardziej udoskonalone i przystosowane do dzisiejszych potrzeb. Kto śledzi historię rozwojową ogrodnictwa, ten z podziwem patrzy na sztukę hodowaną, która w ostatnich latach doszła do pełnego rozkwitu.

Tulipany.

Ogrodnictwo, oraz z tem związana znajomość roślin ogrodowych, była już znana w czasach starożytnych. Świadcza o tem różne opisy, malatury, rzeźby itp., które odnoszą się do roślin, hodowanych w ówczesnych ogrodach. Obok roślin uprawnych, drzew i krzewów, jak drzewa laurowe, mirtowe, oliwne, morwowe, dalej granaty i cyprysy, jabłonie, grusze, figi, orzechy, kasztany jadalne i migdały — spotyka się niewielką liczbę kwiatów. Zśród nich znane były róże, astry, narcyze, mieczyki cz. gladjole, laki, lilje, lewkonje i akanty. Wspomniane gatunki pochodzą z południowych części półwyspu, skąd wędrowały coraz dalej na północ. Należą tu prawdziwe akacje, krzewy cierniste Afryki środkowej (Accacia arabica lub vera), które dostarczają „gumy arabskiej”, jadowity oleander (Nerium oleander), tamaryndowiec o liściach podobnych do akacji (Tamarindus indica), którego kwaskowaty rdzeń ma zastosowanie w medycynie. Poza tem brzoskwinie, różne gatunki aloesów z gorzkim sokiem, stosowanymi jako środek przeczyszczający, palma daktylowa, cibora papiirusowa, zwana powszechnie papiusem, rosnąca w bagnach egipskich, z której wyrabiano pierwszy papier, cibora jadalna, chodowana często po naszych ogrodach, której bulwki przypominają smak migdałów, oraz piękne lotusy o jadalnych korzeniach i owocach, będące w Egipcie symbolem bogactwa.

Główną uwagę skupiano wówczas na rośliny przemysłowe, lecznicze, warzywne i korzenne, które często spotykano w ogrodach rzymskich. Wiele roślin przybyło do nas z Azji, jak tatarak o jadalnych ko-

chodniej Azji, a wiśnie sprowadził Lu-kullus z krain pontyjskich.

W połowie XVI wieku przeniesiono do ogrodów wiedeńskich przez Konstantynopol kasztany, bez lilak i tulipany. Busbeck, który jako poseł Ferdynanda I. bawił na dworze sultana w Konstantynopolu, zainteresował się żywo owymi kwiatami z czasów bizantyjskich, które przez Turków były uważane wówczas za drogi cenny skarb. Główną uwagę zwrócił tam Busbeck na bez lilak, tulipany, hiacyny, lewkonje i koronę cesarską (Fritillaria imperialis). Zabrał je stamtąd w r. 1562 do Wiednia do własnego ogródka, skąd rozeszły się po Austrii, Niemczech aż do Flandrii. Późniejsze badania wykazały, że ów lilak, który jest szczeniem wszystkich niemieckich, belgijskich i francuskich lilaków, rósł dziko w Serbii i Bułgarii, i nie ulega wątpliwości, iż stamtąd dostał się do ogrodów tureckich. Perski lilak przeniesiono do Europy dopiero w roku 1640. Podobnie przewiózł Busbeck nasiona kasztanowca z gór północnej Grecji do Konstantynopola w r. 1559, skąd powędrowały do Wiednia, a później i do Europy środkowej. Wielką radością było, kiedy w r. 1559 zakwitł pierwszy tulipan w Augsburgu. W niedługim czasie staje się tulipan rośliną ozdobną, dość pospolitą w Niemczech i Holandii. Wiadomo, że Holandia jest dziś krajem znanym z tulipanów, hodowanych na wielką skalę, których cebulki rzadszych gatunków sprzedają po kilkanaście tysięcy guldenów hol.

Według podania — wszystkie wierzby płaczące Europy pochodzą od jednej gałęzi, którą angielski poeta Aleksander

Magnolje.

Pope uratował z pędu, otrzymanego ze Smyrny. Na Awentynie w Rzymie znajdowało się w ogrodzie św. Sabiny drzewo pomarańczowe, które jest szczeniem wszystkich pomarańczęw w Europie. Drzewo to było podobno zaszczone przez św. Dominika w r. 1200. Pauzanjasz podaje, że w Grecji rosło nad Kefizosem drzewo figowe, któremu oddawano religijną cześć, i które uważano za matkę wszystkich fig greckich. Takich przykładów można by wskazać bardzo wiele.

Na ten okres przypada sprowadzenie roślin alpejskich, głównie pierwiosnków zwanych prymulami (Primula auricula i pubescens), przez Belgijczyka Cluzjusa który został powołany jako botanik dworski do Wiednia przez króla Maksymiljana II.

Z krain śródziemnomorskich przybywają do naszych ogrodów rezeda (z Egiptu), szczodrzenniec (Cytisus) zwany złotym deszczem, piwonja (z Chin i Japonji), lawenda, dostarczająca olejku aro-

matycznego, szafran (Crusius), znany w sztuce kulinarnej. Z Indji pochodzi bazylija (Ocimum), róża bengalska, matka naszych róż, przybyła w r. 1780 z Kantonu, niecierpek (Impatiens) oraz z Włoch

Chryzantemy.

kosaciec włoski (Iris florentina), którego kłącze sprzedaje się pod fałszywą nazwą „korzenia fiołkowego”. Sproszkowany z węglem drzewnym, służy jako proszek do zębów, lub ostrugany daje się dzieciom do gryzienia w okresie ząbkowania. Z Japonji zjawia się w r. 1788 hortensja, która swą nazwę otrzymała od podróżnika Commersona a na cześć uczonych astronomów Hortense Lepante, — dalej kamelja, przeniesiona przez jezuitę Cameli w połowie XVIII w.

Piękne i oryginalne kwiaty pochodzą z Chin, których kolonizacja przypada na XVIII w. Zaliczamy tu gwiazdosze czyli astry chińskie, chryzantemy, pierwiosniki i goździki chińskie. Z Afryki przybywają pelargonje, a Holandia dostarczyła prawie tylko mirtu.

W XVII w. nastąpił pewien zwrot w kolonizacji roślinnej, kiedy swe podwoje otwiera Ameryka. Przybywa do Europy dobrze nam znany ziemniak (przybysz nieco wcześniejszy, bo w r. 1565), którego owoce nadziemne zostały przez odpowiednią hodowlę przekształcone w pomidory — dalej tytoń, słonecznik, kururudzka, szczaw (Oxalis), przymiotno (Erigeron canadensis), sosna wejmutka, żywotnik zachodni (Thuja occidentalis) — wschodni pochodzi z Japonji (Th. orientalis), piękny tulipanowiec i jałowiec wirgiński. Z północnej Ameryki pochodzą azalie, floksy, tradeskancje, cynki (Zinnia), petunie czyli zawieratki. Meksyk dostarczył nam kaktusy, aksamitki (Tagetes) i pięknej georginji, którą w r. 1789 sprowadził profesor botaniki w Meksyku Wincenty Cervantes do ogrodu botanicznego w Madrycie, a ks. Cavanilles nazwał ją dalej na cześć szwedzkiego uczonego Jędrzeja Dahla. Humboldt sprowadził nasienie dajki do Europy z Meksyku, a prof. Wildenow w Berlinie nazwał ją znowu georginją na cześć uczonego Georgiego w Petersburgu. Z Ameryki południowej pochodzi ukońnica (Begonia), agawy, męczennica (Passiflora), wanilja i in.

Widzimy stąd, że i w krajobrazie, na pozór niezmiennym, widać prawo odwiecznej przemiany. Jak gwiazda na niebie, która wydaje się być niezmienna, ustępuje miejsca po tysiącach lat innej przewodniczącej, tak różne pokolenia ludzkie są świadkami różnych krajobrazów. Lecz poza tym obrazem wiecznej przemiany przyświeca nam jedno: — obraz wiecznego odradzania!

WITOLD ALKIEWICZ.

Tajemnice północnego Pacyfiku

Zagadkowe znikanie okrętów — Potworne wiry — Rozwiana legenda

Z polecenia rządu kanadyjskiego wysłany wkrótce do północnego Pacyfiku statek, którego zadaniem będzie rozwiązanie jednej z najbardziej tajemniczych zagadek tych obszarów morskich. Oto od szeregu lat giną tam w jakichś szczególnych okolicznościach okręty, po których ślad wszelki zanika, przyczem żadna stacja odbiorcza, ze statków tych nigdy nie pochwycała, wołania ratunkowego S. O. S.

Przed sześcioma laty po raz pierwszy zwrócono uwagę na fakt, że w czasokresie od września do lutego każdego roku, w północnych wodach oceanu Spokojnego dzieje się jakieś niesamowite rzeczy. Gdyby te większe lub mniejsze katastrofy morskie dotyczyły tylko jednostek japońskich flotyl rybackich, lub samotnych statków łowców wielorybich, operujących u wybrzeży cieśniny Beringa, to świat przeszedłby nad tem do porządku dziennego. Atoli dokładne dochodzenia w sprawie zaginionych w wspomnianych szerokościach statków ustaliły, że zdarzenia te nie mogły w żadnym wypadku mieć charakteru zwykłych katastrof okrętowych.

I tak: w r. 1928, 6300-tonnowy parowiec amerykański „Elkton” z ładunkiem cukru i orzechów kokosowych, opuścił wyspy Filipińskie. Od chwili kiedy „Elkton” przepłynął opodal portu Iloilo, kiedy więc po raz ostatni był z wysp Filipińskich widziany, wszelki ślad po nim zaginął. Parowiec brytyjski „Asiatie” „Prince” o wyporności 6700 tonn, wiozący zwykły ładunek, wyszedł w początkach r. 1929 z Los Angeles, biorąc kurs na Yokohamę. Okręt ten jeszcze w dniu 24 marca pozostawał w kontakcie radiowym z innymi parowcami. W pewnej chwili kontakt ten się urwał i odtąd „Asiatie” „Prince” zniknął z powierzchni mórz. W podobnie tajemniczych okolicznościach przepadł japoński statek towarowy o 6000 tonnach „Jouan Maru”, płynący w r. 1931 z ładunkiem zboża i skór, z Portland (Oregon) do Szanghaju. Ostatnio z parowca tego wysłana wiadomość radiowa opiewała, że na statku jest „wszystko w porządku”.

Los wyżej wspomnianych, a także wielu jeszcze innych okrętów, które wszystkie

bez wyjątku posiadały aparaturę radiową i doskonale wyszkolone załogi, pozostają dotąd ponurą zagadką. Czy wyprawie kanadyjskiej uda się zagadkę tę rozwiązać? Ostatnimi czasy, geologowie i badacze głębin morskich dopuszczali możliwość tworzenia się w skorupie ziemskiej dna morskiego pęknięć, wywołujących potężne wiry i prądy ssące o tak wielkiej sile, że byłyby one w stanie, nawet dużych rozmiarów statek wciągnąć w głębie wodna.

Jak słychać, do ekspedycji rządu kanadyjskiego przyłączy się znany kapitan John Wires, któremu, na mocy międzynarodowej umowy, powierzone zostało zadanie wylawiania tułających się po wszystkich morzach świata wraków okrętowych. Wraki te, stanowiące groźne niebezpieczeństwo dla żeglugi, są to kadłuby okrętów, opuszczonych przez załogę, przyczem niektóre z nich, zwane „okrętami-widmami” już czas jakiś spoczywały na dnie morza i później, z bliżej nieustalonych powodów, opuściły swój grób wodny, wypływając znów na powierzchnię morza.

Jeżeli więc szczątki zaginionych w północnym Pacyfiku okrętów błądzą gdzieś po tamtejszych obszarach, to kapitan Wiras, specjalista od wylawiania wraków, z pewnością je wysledzi, zbada i zniszczy. Wówczas „tajemnica północnego Pacyfiku” została by rzeczowo wyjaśniona, tak jak to miało miejsce z głosem legendarnym „morzem Sargasso”. „Sargasso” miało to być olbrzymie, redzone prądem morskimi mokradło, usiane płataniną gęstej roślinności wodnej, dla statku który w nią się dostał, nie było oczywiście już ratunku... Biolog dr. Anselm Keefe ustalił jednak że owe straszne morze roślinne istniało tylko — w bujnej wyobraźni niektórych marynarzy. Kr.

Pies filozofa

21 września 1860 roku, 75 lat temu, zmarł w Frankfurcie nad Menem Artur Schopenhauer. Znakomity filozof, zgorzkniały i złośliwy człowiek, miał swych bliźnich w małej estymie. Schopenhauer przychodził codziennie na obiad do restauracji „Englischer Hof”, gdzie staramnie i z namysłem wybierał dania. Aczkolwiek pogardzał światem i ludźmi, nie żywił wcale pogardy dla dobrej kuchni. Jako stały gość cieszył się Schopenhauer względami usługi, miał swój zarezerwowany stolik. Przychodził nie sam, w towarzystwie czarnego pudła, który odznaczał się również dobrym apetytem, jak jego pan. „Atma”, tak się wabił pudel, otrzymywał od swego pana porządniej porcję kości i mięsa. Atma — dziwaczna nazwa, przynajmniej dla psa — znaczy po indyjsku „dusza światła”.

Pewnego razu zjawił się Schopenhauer jak zwykle w południe w restauracji, zajął swoje miejsce, obstał obiad. Pies otrzymał też swoją porcję i zajął się gorliwie obgryzaniem smakowitych kości. Wtem wszedł do restauracji nowy gość, prowadząc ze sobą psa, wyżyła. Wyżel, ujrzawszy kolegę konsumującego smaczną i obfitą porcję, podbiegł do stołu i zamierzał sprzątnąć Atmie z przed nosa największą kość. Widząc to, Schopenhauer zerwał się z miejsca, złapał laskę i, wygrażając ją intruzowi, krzyknął: „Wynoś się, człowieku!” (em)

STYL HANDLOWY

„...W związku z listem WPP. z dn. 12 b. m., pozwalamy sobie obciążyć ich wysyła 700 kg. drutu, 2000 kg. ołowiu i 3000 kg. sztab żelaznych.” („Candide”)

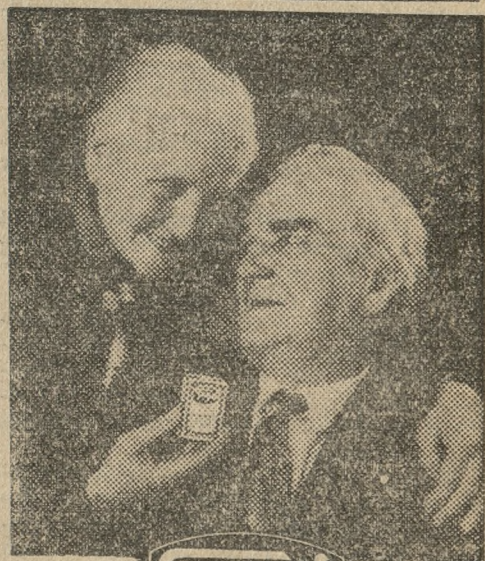
UPRZEJMY

Kupiec do natrętnego domokraczy:
— Gdybym miał tu służącego, kazałbym pana wyrzucić za drzwi.
— A ile mi pan da za sprowadzenie go?
 („Punch”)

Georginje cz. Dalje holenderskie — wielokwiatowe. Fot. K. Alkiewicz

rzeniach, kółkownica czyli kółk, mak polny, chaber bławetek, rzodkiew (łopucha), które — jako dzisiejsze chwasty — wkraśli się ze zbożem. Niektóre gatunki naszych zbóż pochodzą prawdopodobnie również z Azji. Prócz tego mamy stamtąd len, konopie, tatarak, goździk ogrodowy i szpinak. Z Chin przywędrował nasz groch zwyczajny i pieprzycza rzerzucha (Lepidium sativum); z Arabji fasola, łubin i lędźwian; z Persji dynie, ogórki i melony. Przez Kaukaz dostały się do nas z Indji proso, owies, jęczmień, żyto i pszenica. Winorośl przybyła z gór za-

Tabletki Togal stosuje się w:
cierpieniach reumatycznych, podagrze, grypie i przeziębieniu
w migrenie, bólach nerwowych i głowy.
Tabletki Togal przynoszą ulgę w tych cierpieniach
Oryginalne tabletki Togal są do nabycia we wszystkich aptekach

Pogadanka dla kobiet

Zajrzyjmy dziś do bielizny...

Nowości na jesień i zimę

Myliby się, ktoby twierdził, że pomiędzy modą bielżnianą minioną, a nadchodzącą drobne tylko i nieistotne zaznaczają się różnice. Jak wszystko inne bowiem, tak i bielizna ulega swoim przeobrażeniom w kroju, oraz modzie w doborze wystroju i barw. Najdosadniej oczywiście różnice w obowiązującej modzie występują w okresie pomiędzy porą letnią a zimową. Zima to okres herbatek i przyjęć towarzyskich; zrozumieli więc, że do tych celów służy bielizna specjalna, która zasadniczo inaczej się prezentować musi, niż ta, której używać się zwykło podczas zajęć sportowych lub wycieczek.

Musimy więc przede wszystkim zdać sobie sprawę, że najnowsza moda jesienno-zimowa usilniej, niż w latach ostatnich, kładzie nacisk na różne szczegóły bogatszego przybrania. Mimo wszystko Pani Moda liczy się z obecnymi, ciężkimi czasami, z kryzysem, i pragnie nam zaoszczędzić niepotrzebnych wydatków. I dlatego zastosowała „złoty środek”, pewnego rodzaju kompromis pomiędzy użyciem praktycznym a swoimi wymaganiami. Dzięki temu potrafili zastosować swe wymagania do charakteru zimowego nawet przy bieliznie sportowej i dnia powszedniego, wskrzeszając z dużym powodzeniem zębki, tak często dawniej wymiawiane. Właśnie ten drobny wystrój zębki zdobywa sobie nanow po szanowanie, podobnie jak suknie bufiaste, jak szyć jedwabia taftowe i sporo innych motywów mody czasów dawno minionych.

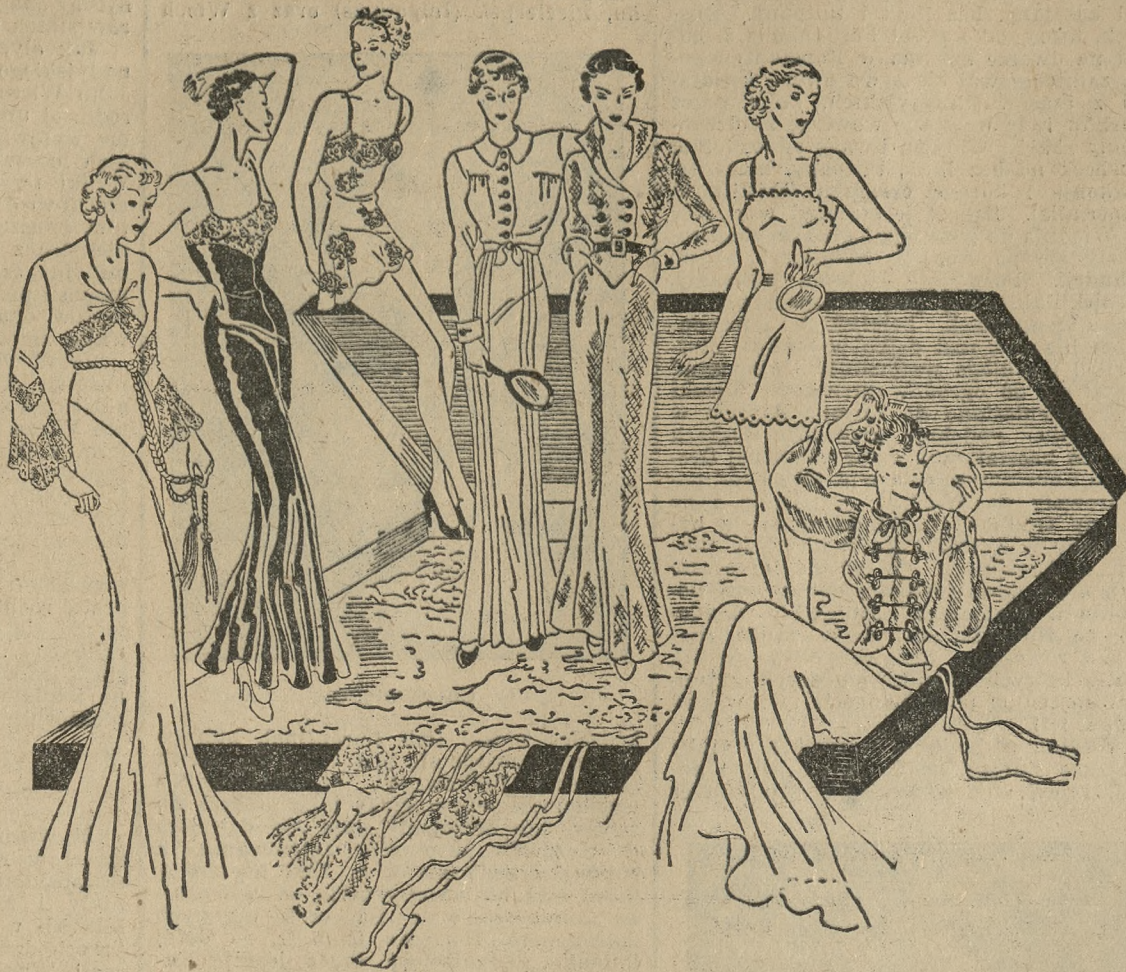
I przyznać trzeba, że takie obramowanie w drobne zębki — często z wyhaftowanymi w polu zębów groszkami — odpowiada doskonale naszemu dzisiejszemu smakowi. Przyczem posiadają one i tę zaletę, że łatwo się piorą, że prezentują się nawszkroś estetycznie i elegancko. Na rycinie przedostatniej widzimy właśnie taką ładną zębki-kombinację.

Również i na matinkach zaznacza się wielokrotnie wpływ dawno minionej mody. Naprzykład liczne będą modele szamerowane z bufiastymi rękawami (rycina ostatnia).

Bielżna wieczorowa, utrzymana prawie zawsze w kolorach pastelowych, dostosowanych ile możności do koloru sukni, będzie się odznaczała wzbogaceniem przybrań koronkowych, przybrania te nie będą się ograniczały wyłącznie do buzeów, lecz rozrzucone będą na całości niby inkustacja. Wygląd w ten sposób przybranej kombinacji wieczorowej przedstawia nam rycina trzecia.

Nowa moda wieczorowa, forytująca wszystko, co lśniące, efektowne i wspaniałe, wprowadza halkę taftową, tak, że w teatrze i na większych przyjęciach rozlegać się znów będzie ów charakterystyczny szelest, który przyczyną podobno był niejednego zawrotu głowy naszych romantycznych prądziadków. (Rycina druga). Taftowe te halki — pominiawszy górne wykończenie koronkowe — wolne będą od wszelkich przybrań, ale ku dołowi dość suto wypracowane, by odpowiednią podstawę stworzyły dla sukni stylizowanych, które przyniesie moda najbliższych miesięcy.

Ważną część bielizny — to koszuła nocna. Zaznaczyć muszę, że dochodzą tu do głosu dwa krańcowo przeciwnie poglądy. Gdy bowiem jedna strona wypowiada się za gładką, w

stylu męskim utrzymaną (rycina 4), — strona druga przedkłada modele bogato przybrane koronkami w części górnej, a ku dołowi nie w puszczone fałdy, ale przykrajane kłozowo; rękawy również kłozowe z przybraniem koronkowym (rycina pierwsza).

Pyżama zimowa, wykonana z flauszu lub dobrej flaneli — mimo konkurencji szlafrocza — rozpowszechnia się dzięki swej praktyczności w użyciu domowym porannem. Najnowsze dwurzędne modele — to tzw. pyżamy kadełkowe (rycina piąta). Główna część utrzymana w charakterze mundurkowym. Wyłogi i mankiety kolorowe, a guziki świecące. Wszystko to tworzy — przyznać musimy — całość bardzo ładną i efektowną.

Garnitur modnej sukni wizytowej.

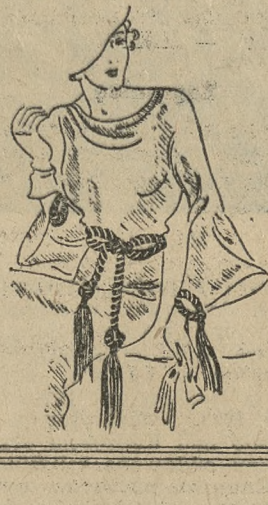
Ważną rolę przy sukni wizytowej gra garnitur, który należy też dobierać z największą starannością. Ostatnim wyrazem mody są garnitury skórkowe.

Kącik kosmetyczny

P. Zychlewiczówna. Z listu Pani wnioskuję, że naskórek na głowie ma Pani chory, naskutek czego następują po sobie objawy, o których Pani wspomina. Nadmierne tłuszczenie włosów wypływa z nienormalnego funkcjonowania gruczołów łojowych, dla tych wszystkich powodów należałoby zabrać się energicznie do przeprowadzenia odpowiedniej kuracji, aby na przyszłość uniknąć takich ewentualności jak zbyt częste mycie włosów (wystarczy w zupełności raz na tydzień) oraz najmniej chyba przez Panią pożądanego nieestetycznego wyglądu. Mycie w proszku, o którym Pani wspomina, jest przy Pani stanie włosów niezalecane, gdyż nadmiar sody, jaki wchodzi w skład tej substancji, może jedynie sprawę pogorszyć i jeszcze więcej skórę podrażnić. Łupież należy stanowczo usunąć, gdyż on to właśnie powoduje wszelkie niedomagania, o których Pani pisze. Na wzmocnienie powinna Pani używać specjalnego płynu. Ze względu na silny łojotok wolałabym też rzecz zobaczyć osobiście, aby poradzić Pani możliwie najdokładniej, jak się pozbyć tego defektu.

Na pierwszym rysunku widzimy kołnierzyk okrągły z obramowaniem skórkowym i takimi guzikami — na drugim rysunku mamy kołnierzyk trójkątny, obramowany futerkiem, — trzeci zaś środkowy, ukazuje nam okrągły kołnierzyk z kokardką gronostajową.

„Sznur habitowy”

wypłynął w ostatnim czasie jako godna uwagi nowość, ciesząca się dużym uznaniem.

Sznury te mają szerokie zastosowanie, w szczególności w zastępstwie paska, zakończone kutasami, przy modelach wizytowych i wieczorowych. Tu i ówdzie widać wysiłek w kierunku wypracowania sznurów tych jako przybrania, naprzykład przy rękawach. Kolor sznurów habitowych może być użyty w kolorze sukni, lub też kontrastowy; o ile zaś idzie o suknię wieczorową, może być przetykany nicią metalową. **Mery.**

P. Manikowska. Odpowiedź znajdzie Pani na swój list u p. Z., co do trwałej ondulacji to naogół nie wpływa to na włosy dodatnio, szczególnie jeśli zabieg ten powtarza się stale, a jak Pani wspomina już po raz piąty. Włosy słabe i miękkie do tego rodzaju operacji wcale się nie nadają, natomiast włosy gęste i grubsze po kilku takich zabiegach kruszeją i łamią się. Trwała ondulacja ma tę jednak dobrą stronę, że łatwo włosy się układają i nie tracą fal i z tych właśnie względów jest ten rodzaj fryzowania przyjęty przez ogół z wielkim uznaniem. W każdym razie radzę Pani narazie przerwać trwałą ondulację i wyleczyć włosy, bo jak wyjdą wszystkie to będzie gorzej i wtedy już nie pomoże.

P. H. Piościanka. Nadmierne owłosienie można skutecznie usunąć jedynie za pomocą elektrolizy. Wszelkie pośrodkie jak depilacja przy zastosowaniu odpowiednich proszków czy też zwykłego wrywania lub golenia nie dają żądanych wyników, raczej sprawę pogarszają.

P. Marciniakówna. Włosy należy myć raz na tydzień szamponem ziołowym, spłókiwać wodą z sokiem z pół cytryny; można również do ostatniej wody dodać

wywaru z szalwii, bądź rozmarynu. Dalszą odpowiedź znajdzie Pani u p. Z.

MG. KUNTZÓWNA.

Praca OPLG Kobiet

Na obszarze Wielkopolski powstała w ostatnich czasach cała sieć kół kobiecych Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwigazowej. Koła te niedawno istniejące, mają przed sobą do spełnienia bardzo doniosłą i niesłychanie ważną misję przygotowania kobiet polskich do obrony przed najgroźniejszym nieprzyjacielem, przed wrażym lotnikiem, trucizną chemiczną i ogniem, jakie nam na skrzydłach swych na wypadek wojny przyniesie.

My kobiety musimy się choćby w sposób ogólny zapoznać z problemem obrony. Przecież nikt inny tylko my zostaniemy w czasie wojny w naszych domach, opiekując się naszymi dziećmi, starcami i chorymi. My kobiety, broniąc dachu nad głową i życia naszego i najbliższych, bronić będziemy jednocześnie dobytku narodowego!

Postawmy sobie jednak pytanie, czy potrafimy to zrobić, czy czujemy się do tak odpowiedzialnej roli przygotowane?

Województwo nasze, tu na zachodzie Polski liczy przeszło dwa miliony mieszkańców, z czego połowę stanowią kobiety. L. O. P. P. z niezmiernym wysiłkiem zwalczając obojętność, nieuzasadnione uprzedzenie i lekkomyślność mas, zdołała na tutejszym obszarze utworzyć kilkanaście kół kobiecych, ale cóż to znaczy ten tysiąc czy nawet dwa tysiące kobiet zapisanych do L. O. P. P. wobec miliona!

Zerwijmy przeto z tą niczem nieusprawiedliwioną obojętnością, obudźmy czujność, zrozumiemy, że wkraczamy znowu w czasy bardzo niepewne i niespokojne, zrozumiemy, że pacyfizm wszędzie bankrutuje; zamiast narastania zgody i miłości bliźniego, coraz intensywniej pracują fabryki broni i innych środków masowego mordy. Zrozumiemy, że traktaty przyjaźni wtedy tylko posiadają walor, gdy stoją za nimi potężna armia i niezłomna wola obrony całego narodu.

Dlatego też zawczasu należy do obrony przed lotnikiem, ogniem i trucizną się przygotowywać, obrony tej poprostu nauczyć! Na to powstały koła kobiece, które zwracają się do polskich kobiet o masowe poparcie i udział w ich pracach. Zbliżający się okres jesieni i zimy musimy wykorzystać na to, aby poznać dokładnie sposoby obrony; a tego możemy się nauczyć tylko na kursach i ćwiczeniach przez koła kobiece organizowanych. Odkładanie troski o bezpieczeństwo na jutro — niebezpieczeństwa nietylko nie usuwa, ale wręcz przeciwnie, przybliża je do nas.

My kobiety polskie musimy stanąć na wysokości naszego powołania i jeżeli żołnierz polski, brat nasz, ojciec, czy syn dłoń z prośbą o pomoc i współpracę w obronie do nas wyciąga, dłoń tę musimy przyjąć i współdziałać. Dlatego też nie zaniedbujmy ani jednej wolnej chwili i weźmy się do dzieła. Wstępujemy do kół kobiecych L. O. P. P. i wciągamy wszystkie nasze bliskie znajome, które dotychczas tego jeszcze nie uczyniły. Pamiętajmy, że w jedności siła i że wspólnym, tylko wspólnym zdyscyplinowanym wysiłkiem, stworzymy naszą i naszych dzieci obronę!

Halina Z.

perfumy woda kwiatowa

CZANG de Lacart

o egzotycznym, mocnym, upajającym zapachu są niezbędnym uzupełnieniem toalety eleganckiej Pani.

Te 1700

Modne tkaniny

Reprezentacyjny Dom Mody
W. SCHUBERT

Poznań, St. Rynek 85/86.

Pr 5245-86,58

Losy od Langerera to Fortuna Miljonera
 LOSY do I klasy 34 loterji już do nabycia. ng 14468
KOLEKTURA JULJANA LANGERA, Poznań
 ul. Sew. Mie. Żytna 21 i ul. Wielka 5 — tel. 3-41

Poznań — Wrocław 2:0

Wczoraj rozpoczął się na kortach „A. Z. S.” przy ul. Noskowskiego międzynarodowy mecz tenisowy Poznań — Wrocław. Goście wystawili do gier pojedynczych i podwójnych panów, zawodników Fromlowitza i Nitschego (znanego już w Poznaniu z ostatniego turnieju międzynarodowego „A. Z. S.”). W singlu pań startuje Bittnerowa. Przyjechał również mistrz juniorów Śląska Niemieckiego Tramitz.

Barw Poznania w grach pojedynczych i podwójnych panów bronią Ignacy Tłoczyński i Spychała, w grze pojedynczej pań Golonkowa. Wczorajsze spotkania przyniosły następujące wyniki:

Tłoczyński — Nitsche (W) 8:4, 6:1, 6:1. W pierwszym secie gra była wyrównana, przyczem Nitsche stawał zacięty por. W drugim i trzecim secie Tłoczyński grał znacznie precyzyjnie wygrywając mecz bez większego trudu.

Spychała — Fromlowitz (W) 6:4, 6:4, 7:5. W pierwszym secie Spychała prowadził już 4:0, lecz Niemiec zdążył wyrównać

i dopiero po zaciętej walce oddał następną zęmy. W drugim i trzecim secie gra była zupełnie wyrównana. Spychała zdobywał zawsze prowadzenie, które Niemiec natychmiast wyrównywał. Dopiero w ostatnim decydującym gemie nabrał Spychała koniecznego spokoju i mecz wygrał.

Nadprogramowo spotkali się w walce pokazowej juniorzy Tramitz (Wrocław) i Tłoczyński Ksawery. R. zporządający większym repertuarem uderzeń oraz większą szybkością Tłoczyński łatwo rozstrzygnął spotkanie na swoją korzyść 6:1, 6:1.

Dziś, o godz. 15 dalszy ciąg zawodów, przyczem odbędzie się gra pojedyncza pań Bittner a Golonkowa i gra podwójna panów Nitsche i Fromlowitz — Tłoczyński i Spychała. (al.)

W niedzielę o godz. 10,30 odbędzie się gra mieszana i gra juniorów, o godz. 15 pozostałe gry pojedyncze Tłoczyński i Fromlowitz oraz Spychała i Nitsche.

na „Blekocie” po 5½ pkt., 9. rtm. Kapuściński na „Bizunie” 6 pkt.

Punktacja powyższa uwarunkowana jest jednak ukończeniem konkursu „Ujeżdżania konia” przez zwycięskiego w tej próbie jeźdźca. ((PAT))

Wielkie zawody konne w Katowicach. „Śląski Klub Jazdy Konnej” rozwijając dalej swoją żywą działalność, urządza w dniach 12, 13 i 15 października, zawody konne w Katowicach i w dniach 19 i 20, 10. br. w Chorzowie. Odbędą się liczne biegi i konkursy w skokach przez przeszkody przy udziale najwybitniejszych jeźdźców polskich, którzy bezpośrednio po dorocznych mistrzostwach Polski przybędą do Katowic.

Pięściarstwo

Kurs pięściarski organizowany przez „A. Z. S.” rozpocznie się w pierwszych dniach października. Kurs jest bezpłatny i prowadzony przez fachowych instruktorów. Zgłoszenia i zapisy w sekretarjacie „AZS” zamek wartownia w godzinach od 16,15 do 18. (kom)

„H. Cegielski” — „Warta” II. Przypominamy o mających się odbyć w dniu jutrzejszym o godz. 19,30 w hali gimnastycznej okręgowego ośrodka (wejście z ulicy Bukowskiej), zawodach o mistrzostwo drużynowe okręgu klasy A, między powyższymi drużynami. Ostatecznie walczą od wagi muszej do ciężkiej następujące pary: Skibiński — Koziołek, Dubisz — Dutkiewicz, Misiorny — Sipiński II, Dykczak — Ratajak, Wojewoda — Kruszyna, Matuszak — Florysiak, Klimecki — Karpiński i Adamczyk — Scholz. (kom)

Piłka nożna

Cztery brakujące terminy ligowe wyznaczone zostały następująco: na 13 października „Ruch” — „Polonia”, na 10 listopada „Cracovia” — „Warta”, na 24 listopada „Garbarnia” — „Wisła” oraz na 1 grudnia „Warszawianka” — „Wisła”.

Na dris' stolicy Wedla
 BOBOTA
 NIEDZIELA
 Pg 5400-62.403

wodnicze plany naszych gimnastyków przedstawiają się następująco: 27 października br. — mistrzostwa Polski w Warszawie.

W połowie listopada — pierwszy krok gimnastyki z udziałem zawodników niezgłoszonych. W programie dalszym przewidziany jest mecz z Jugosławją, która należy do najsilniejszych państw w gimnastyce.

Posiedzenie Polskiego Komitetu Olimpijskiego odbyło się w czwartek z udziałem kierowników drużyn olimpijskich.

Zebrań poświęcone było sprawozdaniem kierowników drużyn olimpijskich, którzy ostatnio składali dezyderaty co do pracy na przyszłość. Warto nadmienić, że złożone dezyderaty finansowe przekraczają znacznie możliwości Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

Ze złożonych sprawozdań na uwagę zasługujące sprawozdanie narciarskie, które stwierdza, że odbywający się obecnie w Krakowie przygotowawczy obóz narciarzy daje bardzo dobre wyniki, wpływając znacząco na polepszenie fizycznej kondycji zawodników.

Zebrań miało charakter orientacyjny. Wkrótce odbędzie się następne posiedzenie P. K. Ol., na którym powzięte zostaną uchwały, pozostające w związku ze złożonymi sprawozdaniami i dezyderatami.

ZDROWE PIĘKNE TANIE **OWOCOWE** **PARKOWE** **ALEJOWE** **IGLASTE** **BYLINY** **ORAZ ROZE** **SZKOŁKI** **GODZISZ** **A. i M. Kwaśniewskich** **Pod Zarządem Stefana Tokarza**

Drzewka i Krzewy **majątku** **Poczta SOBOLEW woj. Lubel.** **telefon 18.** **Info: macie** **Warszawa, telefon 2-2-33.** **Cenniki na sezon jesienny na żądanie gratis i franco.**

Niedziela na boiskach

W Warszawie

W Łazienkach w ramach międzynarodowych zawodów hipicznych odbędą się dwa ciekawe konkursy: potęgi skoku i konkurs Łazienek.

Na Dynasach rozegrane zostaną długodystansowe mistrzostwa kolarskie Polski na 50 km.

Na stadionie Wojska Polskiego odbędzie się międzynarodowy mecz szczyptorniaka Polska - Niemcy. Jako przedmecz tych zawodów odbędzie się o godz. 14 trójmecz kobiecy lekkoatletyczny „Warszawianka” — „Legja” — „Skra”.

Na stadionie „AZS” w parku im. Paderewskiego odbędzie się lekkoatletyczny trójmecz męski „Warszawianka” — „Policjny K. S.” — „AZS”. W ramach tego trójmecz odbędzie się eliminacje na 100, 300 i 5000 m. przed meczem z Węgrami

Na terenach Centr. Instytutu Wych. Fizycznego na Bielanych ogólnopolskie zawody pocztowego P. W.

Na prowincji

W Poznaniu mecz tenisowy Wrocław—Poznań.

W Łodzi mecz ligowy „LKS” — „Legja”.

W Krakowie mecze ligowe: „Cracovia” — „Śląsk” i „Garbarnia” — „Polonia”.

W W. Hajdukach mecz ligowy „Ruch” — „Warta”.

W Wilnie rewanżowy mecz półfinałowy o wejście do ligi pomiędzy „Czarnymi” lwowskimi a wileńskim „Smigłym”.

W Katowicach pierwszy finałowy mecz o wejście do ligi pomiędzy „Podgórzem” a „Dębem”.

W Bydgoszczy ostatni mecz

Ostatnie dwa dni wystawy ryb

egzotycznych i morskich w Palmiarni Parku Wilsona.

Wystawę akwarjów i terrarijów, ryb egzotycznych i morskich w Palmiarni Parku Wilsona zwiedziło dotychczas ponad 14000 osób w tem duża ilość wycieczek zagranicznych i szkolnych. Kto do tej pory wystawy jeszcze nie zwiedził, niechaj skorzysta z ostatnich dwóch dni jakie pozostają jeszcze do zamknięcia wystawy. W niedzielę, dnia 29 bm. jako ostatni dzień, wystawa otwartą będzie dla zwiedzających od godz. 9-tej rano do godziny 19-ej wieczór, poczem nastąpi zamknięcie wystawy.

dg 4225

o wejście do ligi w pierwszej grupie pomiędzy miejscową „Polonią” a „Legją” poznańską.

W Łwowie ma się odbyć finał drużynowych mistrzostw Polski w tenisie „Legja” — „LKT”.

Zagranicą

W Bytomiu rewanżowy mecz lekkoatletyczny pomiędzy reprezentacjami Śląska polskiego, Śląska niemieckiego i Wrocławia.

W Karwinie mecz pomiędzy reprezentacją polskich klubów w Czechosłowacji a reprezentacją piłkarską Katowic.

W Lens mecz „Warszawianki” z zespołem emigracyjnym.

Ciężka atletyka

„Sokół” — „HCP”. Niezwykle interesująco zapowiadają się niedzielne zawody zapaśnicze pomiędzy „HCP” i „Sokolem”. Są to zawody z cyklu drużynowych mistrzostw P. O. Z. A. Drużyna „HCP” sięgająca po zaszczytny tytuł mistrzowski, napotka w „Sokole” na przeciwnika niezwykle groźnego. „HCP” wystąpi ze Smółem, Tuszyńskim i Spychałą na czele. Nie jest wykluczony start zapaśnika wagi ciężkiej Elsnera. W „Sokole” walczyć będą niemiernie dobrzy zawodnicy jak: Łakomy, Jachimski, Hałupka i Praczyk. Ciekawe te walki odbędą się w sali ćwiczeń przy Zielonych Ogródkach o godz. 18,30. (kom)

Hippika

Wyniki konkursu ujeżdżania konia. W piątek odbywały się w ujeżdżalni I D. A. K. w Warszawie zawody w serii III w konkursie „Ujeżdżania konia”, w konkurencji krajowej.

W serii III prowadzi rtm. Kulesza na „Zagadce” 16 ½ pkt., 2. mjr. dypl. Lewicki na „Duncanie” — 17 pkt., 3. rtm. Kuchciński na „Nasturcji” — 17 ½ pkt., 4. por. Czerniawski na „Walnym” — 26 ½ pkt., 5. gen. bryg. Anders na „Regencie” II — 40 ½ pkt.

Dokończenie konkursu „Ujeżdżania konia” nastąpi w poniedziałek w Łazienkach. Rozegrana zostanie mianowicie próba B, w skokach przez przeszkody dla koni wszystkich trzech seryj.

Ponadto w piątek odbyła się w ujeżdżalni I D. A. K. dodatkowa próba konkursu „Ujeżdżania konia” o nagrodę p. Wilhelma Schoena. Do próby tej dopuszczone zostały jedynie konie, wskazane przez komisję sędziowską. Klasyfikacja jeźdźców w tej dodatkowej próbie przedstawia się następująco:

1. mjr. Lewicki na „Duncanie” 1 ½ pkt., 2. rtm. Kulesza na „Zagadce” 1 ½ pkt., 3. rtm. Kulesza na „Ab-del-Krimie” 2 pkt., 4. rtm. Kuchciński na „Nasturcji” 3 ½ pkt., 5. rtm. Kuchciński na „Buku” 3 ½ pkt., 6. por. Kuchciński na „Zuzannie”; rtm. Sokołowski Rojewicz na „Tulipanie” 4 p., 7. rtm.

Pływanie

Sekcja pływacka „Skoła” zawiadamia że w sobotę, 28 bm. o godz. 19 odbędzie się w sekretarjacie okręgu przy ul. Podgórznej 8, pierwsza schadzka, na którą wszystkich członków zaprasza kierownictwo sekcji. (kom)

Różne

Na stadionie miejskim w Poznaniu odbędzie się finał tegorocznego święta sprawności fizycznej w jutrzejszą niedzielę. W części popołudniowej święta odbędą się poza defiladą i pokazami następujące konkurencje sportowe: bieg na przełaj na dystansie 4500 m; sztafety: dla młodzieży szkół średnich, dla mężczyzn i kobiet, oraz wysięg kolarski dookoła Poznania. Początek zawodów i pokazów o godz. 16. Start do wysięgu kolarskiego o godz. 16,45.

Ze startu honorowego na stadionie miejskim, zawodnicy przejadą Łakowa, Wałami Jagielly, Raczynskich, Wielkimi Garbarami, Tamą Garbarską na szosę Szlągowską, gdzie nastąpi właściwy start. Trasa wysięgu biegnie przez Naramowice, szosę obornicką, szosę Okrężną, obok koszar 7 p. a. c. w stronę Sołacza, ul. Dąbrowskiego, szosą Okrężną, Dębiec, na Drogę Dębińską, gdzie będzie meta.

Konferencja prasowa w „Sokole” w Warszawie. W środę wieczorem w lokalu Warszawskiego T. W. odbyła się konferencja prasowa, zwołana przez zarząd „Sokoła” w związku z przygotowaniem gimnastyków do igrzysk olimpijskich.

Po powitaniu gości inż. Tan poinformował zebranych o aktualnej sytuacji gimnastyków polskich w porównaniu z klasą zagraniczną, poczem przedstawił zebrany wykaz odbytych i program przewidywanych obozów treningowych. Za-

Strzelanie

Nowy rekord świata. W międzynarodowych zawodach strzeleckich, odbywających się w Rzymie o mistrzostwo świata, zawodnik szwedzki Ullman ustanowił nowy rekord świata w strzelaniu z pistoletu dowolnego, uzyskując wynik 548 pkt. na 600 możliwych.

Poprzedni rekord należał do Szwajcara Zulaufa z wynikiem 542 pkt. i ustanowiony był niedawno w Sztokholmie.

Zapaśnictwo

K. A. S. im. Teodora Szteckera rozpoczyna z dniem 1 października kurs zapaśniczy pod kierownictwem b. mistrza Polski L. Grodzkiego. Lekcje odbywać się będą w poniedziałki i czwartki od godz. 20 — 22 w sali gimnastycznej szkoły Dokszałcającej, przy ul. Działyńskich. Zapisy kandydatów przyjmuje się każdorazowo na lekcji. (kom)

Eldorado
TUTKI DLA PANÓW
Solali
 200 szt. — gr. 45
 ng 15 134

Pozostałe mecze ligowe

Jeszcze 31 spotkań ligowych pozostało do rozegrania w tegorocznych rozgrywkach.

„Pogoń” prowadząca 21 punktami w tabeli ma jeszcze 5 meczów. U siebie z „Cracovią”, „Śląskiem” i „Garbarnią”, a poza Lwowem z „Wisłą” i „Wartą”.

„Warta” (18 pkt.) ma również 5 meczów, przyczem u siebie dwa z „LKS” i „Pogonią”, a poza Poznaniem z „Ruchem”, „Polonią” i „Cracovią”. W najbliższą niedzielę „Warta” gra w Wielkich Hajdukach z „Ruchem”. Wynik wywiesimy w oknie naszej administracji po godz. 18.

„Ruch” (18 pkt.) 6 meczów. W Hajdukach 4 („Warta”, „Cracovia”, „Polonia”, „Garbarnia”), a poza domem z „Wisłą” i „Warszawianką”.

„Warszawianka” (15 pkt.) jeszcze tylko 4 mecze, a mianowicie u siebie z „Ruchem” i „Wisłą”, a na wyjeździe ze „Śląskiem” oraz z „Legją” (na stadionie W. P.).

„Legja” (14 pkt.) 5 meczów. U siebie z „Cracovią” i „Warszawianką”, a poza Warszawą z „LKS”, „Wisłą” i „Garbarnią”.

„Garbarnia” (14 pkt.) 6 meczów, przyczem u siebie z „Polonią”, „Legją” i „Wisłą”, a poza Krakowem ze „Śląskiem”, „Pogonią” i „Ruchem”.

„LKS” (14 pkt.), 6 meczów, z czego trzy w Łodzi („Legja”, „Śląsk”, „Cracovia”), a poza Łodzią („Warta”, „Polonia”, „Wisła”), „Śląsk” (13 pkt.), 6 meczów, ale tylko raz u siebie („Warszawianka”) a 5 razy poza domem z „Cracovią”, „Garbarnią”, „L. K. S.”, „Pogonią” i „Polonią”.

„Cracovia” (12 pkt.), ma 6 meczów, a mianowicie w Krakowie dwa („Śląsk”, „Warta”), a poza Krakowem („Legja”, „Pogoń”, „LKS”, „Ruch”).

„Wisła” (11 pkt.), 7 meczów, z tych 5 u siebie („Pogoń”, „Ruch”, „Polonia”, „Legja”, „LKS”), na boisku „Garbarni” z „Garbarnią”, a tylko jeden wyjazdowy („Warszawianka”).

„Polonia” (8 pkt.), 6 meczów, z czego trzy w Warszawie („Warta”, „Śląsk”, „L. K. S.”) i trzy poza Warszawą („Wisła”, „Garbarnia”, „Ruch”).

KAPELUSZE: to każdemu wiadomo, że od 25 lat najkorzystniej kupuje się w firmie

TOMASEK i Ska-Pocztowa 9

REPARACJE: dowody: największy wybór tylko dobre gatunki a przedewszystkiem wzorowa i fachowa obsługa tanio — szybko i akuratnie. połączona z pracownią w własnym zakresie.

33 Loteria Państwowa

(Nieurzędowa i bez gwarancji).

Dalszy ciąg ciągnięcia z dnia wczorajszego.

CIĄNIENIE DRUGIE.

Po 50 zł na n-ry:

15 143 265 389 473 520 30 683 744 818 984
1086 89 203 374 99 419 12 64 69 540 97 655 785
880 99 2242 73 398 414 558 609 41 76 3079 156
282 99 494 705 825 40 921 29 4047 71 284 86
303 31 68 442 533 57 78 673 755 895 930 95
5172 257 303 61 703 83 941 6012 54 174 498 792
860 988 7083 128 87 224 303 40 89 439 55 742
897 925 8027 172 284 490 636 38 976 9023 40
70 284 329 434 562 918 19 10102 36 215 18 90
329 412 38 60 522 89 731 57 69 72 80 828 60
946 11074 179 218 58 304 65 12044 148 54 204
526 86 96 722 845 13331 50 588 630 813 26
14156 340 580 709 15004 404 30 580 619 86 729
88 16011 310 582 610 742 76 78 887 940 17038
949 28070 2832 412 992 29067 214 79 439 75 568
662 77 30069 515 686 915 69 31041 80 193 218
99 379 85 450 509 662 729 32078 135 241 58 337
56 438 559 611 97 737 33111 326 403 534 34126
606 712 836 35167 86 339 458 722 862 923 36111
80 217 386 450 75 808 11 922 94 37271 327 431
87 97 510 31 695 951.

38100 482 503 20 693 734 60 816 91 39051
129 319 29 735 59 836 87 40027 123 392 572 733
802 3 12 90 997 41016 116 354 510 44 780 42027
91 237 411 677 94 812 919 43033 87 95 125 241
69 440 66 793 934 44122 32 561 977 88 45035
87 426 35 606 711 880 46120 230 309 478 86 652
74 960 47000 74 118 269 668 809 43270 532
637 890 975 49025 170 386 91 484 789 806 14
59 906 50024 40 179 217 57 64 77 462 717 58
51322 693 713 22 86 859 943 52189 209 19 303
993 53018 29 44 169 367 73 786 54219 37 419
556 631 55048 93 325 96 438 533 51 73 812 933
63 56005 552 610 786 57025 182 217 371 561
58208 372 413 15 773 910 97 59197 217 353 518
797 947 74 60058 203 33 83 348 651 798 886
61205 33 73 407 566 797 892 6209 50 144 66 499
601 821 37 967 63131 262 361 667 752 911 64151
68 441 58 547 650 900 57 65389 448 531 652 810
19 904 66000 14 174 225 46 380 83 456 64 85
566 739 77 847 60 67120 387 672 68087 142 237
73 99 335 684 804 64 89 909 23 80 69112 28 403
99 642 56 878 79 70218 375 680 738 841 71305
454 90 759 82 987 72181 904 83 73224 62 444
912 74017 54 327 549 651 725 75151 78 79 309
80 885.

76101 485 668 69 807 17 26 980 77183 320
504 826 78025 145 334 435 902 79052 77 91 936
41 83 80128 59 222 315 74 886 983 81097 579
739 82002 259 61 390 652 91 881 95 910 80082
347 97 419 42 817 933 42 84124 35 73 203 38
497 524 900 85036 206 711 51 822 29 971 86014
345 509 53 620 40 79 965 87300 441 529 710 929
45 88179 386 495 500 686 822 56 991 89145 238
436 804 99 90108 46 616 88 820 34 901 91140
278 821 62677 806 93330 82 420 659 836 901 71
94078 310 29 75 632 875 95237 43 344 663 857
97 96137 70 556 678 97014 66 205 581 741 836
98112 25 29 66 214 98 571 626 902 99052 107
88 717 36 73 861 100053 79 124 240 99 366 478
734 42 101142 598 457 522 601 38 82 770 74 800
55 102123 38 87 320 90 403 635 103027 47 62
331 95 822 952 104144 409 671 714 854 914 49
91 105157 94 273 416 25 716 52 106088 162 569
107330 403 537 608 25 74 108054 149 51 440
529 40 58 97 766 897 901 41 109004 448 624 36
64 726 816 110476 507 41 766 824 111029 261
469 785 803 72 78 112116 234 428 704 72 970
13075 423 574 631 70 856 934.

114095 147 299 438 557 862 945 115085 174
209 333 684 968 116048 284 549 692 789 811 23
77 117135 430 644 83 118034 150 745 89 119077
169 393 525 647 93 751 806 930 72 120092 136
227 417 660 880 937 1 1885 971 122043 653 899
123039 200 316 710 906 12400 1 244 794 933
125009 44 350 577 667 705 42 72 83 826 59 909
126003 167 348 86 535 700 868 915 129169 98
253 585 640 763 130214 19 314 46 98 723 954
131222 629 964 132057 490 133005 13 22 46 75
103 84 384 533 871 134271 397 692 703 826
135037 392 704 873 97 935 136088 104 278 489
512 649 993 137001 47 107 8 593 880 85 138010
365 592 823 139105 60 485 516 714 140054 56
188 235 379 419 30 70 630 60 966 141130 405
654 777 82 142105 304 474 85 96 567 640 143092
285 713 75 144016 63 67 257 318 38 627 57 746
62 145332 854 96 925 146128 273 80 393 440 52

76 98 565 715 33 90 147012 119 85 224 57 75
458 581 644 69 858 71 920 34 81 148040 339 428
581 810 32 92 95 924 149197 275 567 757 84
912 150162 212 89 509 870 961 151076 93 98
712 815 943.

152280 431 782 976 153082 87 441 991 154136
58 269 664 895 155119 460 545 934 156293 456
607 791 872 157265 382 91 635 81 795 939 158154
60 279 432 58 531 617 924 159041 56 546 668
890 958 160004 15 31 37 493 619 161267 906
162057 83 153 78 266 359 414 508 720 34 814
048 163144 216 51 484 930 16406 128 275 304
482 509 661 984 86 165011 336 417 166110 99
347 90 421 528 69 865 72 972 167026 55 376 833
903 168192 351 169327 499 504 745 867 170509
803 171060 590 766 855 969 172176 244 67 306
21 498 556 669 707 38 173210 304 500 51 681
829 900 174318 51 53 559 617 37 776 175051
177 201 94 98 398 434 507 89 693 745 845 940
95 176064 69 85 503 67 88 766 929 177303 67
611 717 38 49 178449 601 179294 383 98 427
574 753 180182 284 816 955 71 181206 301 55
564 182021 118 260 329 406 65 546 915 87 183044
90 98 207 72 92 339 603 79 727 184615 778 837
88 948.

TRZECIE CIĄNIENIE

Po 50 zł na n-ry:

154 72 254 426 64 885 992 1456 652 2033
38 63 152 90 253 424 82 85 524 789 807 12 27
47 3523 661 854 916 4108 828 40 80 99 917
5233 391 429 68 626 48 730 933 6096 335 449
635 798 882 7005 67 272 367 502 946 8390 417
660 709 81 967 952 107 98 445 741 10370 560
666 793 11185 221 390 557 684 770 866 80 81
916 25 82 12098 110 30 66 237 388 512 649 835
94 945 94 13142 48 290 562 815 984 14010 308
14 426 516 87 940 64 15377 660 773 848 16710
39 91 97 890 17066 181 245 58 320 601 77 18470
591 609 28 41 57 817 934 19211 20003 135 91
403 19 561 667 69 727 809 941 21013 65 82 461
550 715 60 883 954 58 22287 304 582 853 977
23250 343 718 878 910 74 24044 211 54 303 421
502 99 895 25389 403 41 636 781 26306 31 563
710 28 868 923 57 27010 30 69 114 347 473 83
819 28129 241 381 403 659 74 94 973 79 99
29099 250 311 489 633 789 861 960 30092 512
54 56 874 31178 209 419 796 873 32184 340 440
98 789 914 48 33127 560 662 801 87 95 950 87
34084 88 260 434 595 640 749 801 35135 550
96 993 36042 542 838 37000 53 82 263 53 310
420 66 500 15 662 729 961.

38116 237 389 463 77 544 651 717 941 39030
83 162 250 401 10 82 538 613 716 40410 66 592
770 843 947 41056 689 42039 263 754 73 43107
373 416 567 604 62 65 44354 88 575 610 736 920
45001 22 30 215 429 41 542 682 727 46024 126
292 454 616 890 934 47096 157 254 715 84 804
62 968 48252 493 505 678 858 94 917 49212 13
522 670 718 957 50027 253 302 424 79 93 519
712 868 931 75 51094 200 72 339 731 879 52070
86 114 412 546 726 53251 613 701 968 54178 98
310 557 800 7 26 912 55261 404 787 869 56223
24 367 543 45 725 64 920 57030 604 740 924
58002 44 61 222 62 323 709 908 59184 229 51
583 837 60098 239 351 61468 82 716 934 62015
222 34 561 72 618 960 69107 219 312 635 87 704
64 64180 554 611 714 65530 44 620 714 21 955
76 60021 28 528 833 951 77 83 67009 210 89 413
37 848 993 68096 190 92 401 632 744 69012 158
229 68 886 70352 483 612 874 71104 253 769
963 72239 554 611 788 92 863 73005 71 554 700
990 74156 93 424 89 560 794 966 75043 99 287
800 45 69.

76344 645 745 898 72 77027 85 537 47 52
71 645 821 96 98 78028 256 444 69 709 819
79385 443 899 957 80110 257 408 11 544 670 94
721 912 81230 79 93 748 883 82451 63 87 565
76 692 823 83117 85 251 308 57 84012 303 42
87 569 669 980 85015 404 519 54 701 86066 81
261 559 688 87045 134 237 435 583 810 29 88073
113 34 86 502 88 659 372 914 89087 102 42 87
220 374 537 38 87 699 702 861 951 90582 936
73 91392 651 92218 20 642 854 920 93086 136
222 544 646 712 816 925 94231 774 869 934
95142 333 677 851 52 96044 390 579 617 877
97077 143 282 323 432 529 612 732 52 847 84
98166 879 913 99011 253 315 93 449 582 639 853
100130 50 263 388 413 621 786 929 101002 75
135 38 53 81 373 440 593 102004 240 50 493 659
97 819 64 103345 577 88 684 855 979 104006
283 330 404 33 778 818 970 105075 82 121 24
358 435 55 640 744 57 952 106134 488 540 970
107520 93 981 108134 244 76 81 605 16 707 21
109066 282 306 648 990 110182 237 368 474 625
88 727 47 972 111117 226 328 516 764 112108
37 73 869 113301 19 500 79 641 840.

114160 225 66 72 419 49 673 93 713 115019
86 280 325 63 435 51 53 86 510 17 868 116025
40 50 215 411 543 972 117106 16 595 915 118306
741 72 93 821 950 119001 200 64 305 547 611
877 120228 567 693 860 970 121043 108 447 671
949 122046 69 370 435 85 656 82 736 814 60 933

123011 363 75 88 462 95 614 740 801 69 124096
896 900 125129 474 126026 85 127 365 445 68
553 127036 67 143 286 402 691 824 915 128192
221 401 755 129030 43 264 517 52 883 98 130037
163 226 379 454 73 516 65 905 14 131265 328
456 581 881 132091 224 302 36 607 51 883 931
80 133216 35 98 372 425 29 505 763 826 998
134003 23 147 321 404 92 530 971 135139 284
547 136382 456 71 94 137248 366 89 439 570
791 138189 238 70 476 533 639 769 139069 204
406 539 857 79 140097 124 58 813 942 141340
59 418 44 848 142011 43 149 835 84 345 664 779
839 93 143186 370 563 144139 237 75 400 653
801 25 145402 678 146037 52 215 369 432 713
879 147817 65 937 55 85 94 148299 541 57 90
635 701 921 50 149093 491 523 49 660 934 150003
76 339 151210 350 760.

152053 110 86 330 909 153081 109 48 50 206
487 514 792 154552 676 789 155131 374 427 33
59 87 529 50 747 839 156111 514 628 988 157353
835 158050 217 351 92 407 14 36 566 159094 142
72 251 93 474 559 656 823 160045 162 483 616
99 765 870 92 951 161009 55 428 795 931 162053
433 835 988 163020 45 186 611 50 82 708 16
164168 90 212 99 330 574 737 823 88 165044 50
152 306 25 412 434 70 820 166001 391 468 932
167073 91 353 465 544 604 8 96 705 960 168327
648 71 870 169668 861 170540 867 77 171209
320 98 433 607 29 822 172006 345 71 401 37 511
37 704 37 898 806 986 173030 104 49 378 616 787
813 912 174068 101 204 56 354 96 431 87 567
175074 127 38 95 281 414 66 615 829 901 77
176370 516 92 177163 97 235 92 351 462 576
708 178072 137 51 84 335 433 613 71 179657 718
76 92 180126 313 50 434 672 776 986 181302 19
409 48 513 182379 540 83 823 27 183301 453 93
503 13 644 714 819 44 920 184175 311 509 58
803 14 939.

TEATRY

Z Teatru Nowego

Dziś i dni następnego wieczorami powtórzenie rozkaszanej komedji „Trafika pani generalowej“ W. Bus-Fekete w przekładzie Edyty Gałuszkowej, w premjowej obsadzie.

W niedzielę po raz pierwszy na popołudniowym przedstawieniu, po cenach znizowanych arcywesela okraszona melodyjną muzyką krotoczwila Anatola Krakowieckiego „Szemiale! — otwórz się...”

Mistrz Solski żegna się jutro z Poznaniem

Dziś i jutro ostatnie dwa dni gościnnych występów mistrza Ludwika Solskiego w Poznaniu w tragedji Fr. Schillera „Intryga i miłość“.

W niedzielę popołudniu o godz. 16 po raz ostatni „Judasz z Kariothu“ K. H. Rostworowskiego po cenach znizowanych.

Premjera doskonałej komedji „Wszystkie prawa zastrzeżone“ z gościnnym występem znakomitego artysty scen warszawskich Marjusza Maszyńskiego odbędzie się we wtorek.

Doniosłość planu 34 loterii

Za pośrednictwem ogromnej sumy, jaką w wysokości 56.248.800 zł wypłaca w ciągu roku loteria państwowa graczom tytułem wygranych, — jest społeczeństwo w możności w znacznej mierze łagodzić brutalne skutki obecnego groźnego kryzysu gospodarczego — i temsamem ożywić wywierając wpływ na pomyślny rozwój interesów.

Przytem Dyrekcja usilnie dba, aby plany loteryjne były zorganizowane jaknajkorzystniej. Plan 34 loterii, o znacznie zwiększonej ilości głównych wygranych, przedstawia się wprost imponująco:

Oto kolejne ich wyszczególnienie.	
1 x 1.000.000 zł	18 x 20.000 zł
10 x 100.000 zł	110 x 10.000 zł
19 x 50.000 zł	155 x 5.000 zł
14 x 30.000 zł	565 x 2.000 zł
11 x 25.000 zł	1.110 x 1.000 zł

To też loterie zagraniczne uznają widocznie nasze plany za doskonałe, skoro je naśladują.

Stefan Centowski.
zg 362/3

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

✠
Dnia 27 września 1935 r. zmarł, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najukochańszy ojciec, teść i dziadek, s. p.

Jan Stręk
przeżywszy lat 68. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 29. bm. o godzinie 16,15 z kostnicy Szpitala Miejskiego na cmentarz w Dębcu.
zg 11 883 W ciężkim smutku pogrążeni córki, synowie, zięćlowie i wnuki.
Poznań, dnia 28. 9. 35.

✠
Dnia 27 września 1935 r., zmarł członek-jubilat Towarzystwa naszego, s. p.

Antoni Michalak
Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 30. bm. o godz. 16 ze Szpitala miejskiego na stary cmentarz archikatedralny. O liczny udział członków w pogrzebie prosi
ng 14 167
Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu.

✠
W piątek, 27 września 1935 roku, zasnęła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza matczeka, siostra i szwagierka, s. p.
z Ofiarzyńskich

Anna Szymańska
Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 29. bm. o godz. 4,45 po południu z kostnicy na cmentarzu O. O. Zmarłych-wstańców, o czym zawiadamia
zg 11 894 w głębokim smutku pogrążony mąż z synami i rodziną.
Poznań, Warszawa, Pobiedziska.

Lekcji gry fortepianowej
udziela prywatnie
LUDWIK BROEKERE
Em. Prof. Państw. Konserwatorjum
OGRODOWA 12. zg 11 870 Od godz. 1 — 3.

Przeprowadziłem się
na ul. Szkolną 11 I przy pl. Św. Krzyskim naprzeciw Szpitala Miejskiego

Dr. med. Dziegiecki,
lekarz specj. chorób skórnych, pęcherza i wenerycznych. zg 11 879
Przyjmuję osobiście od 10—12 i 16—18 prócz środy po południu, w niedzielę i święta 10—11. Tel. 29-19

Dnia 28 września 1935 zasnęła w Bogu opatrzona Sakramentami św. nasza najdroższa matka i babcia s. p.

Marja z Glabiszów Gmurowska
przeżywszy lat 80.
Pogrzeb odbędzie się we wtorek 1-go października r. b. o godz. 16-tej z domu żałoby ul. Piotra Wawrzyniaka 37 na cmentarz Jeżycki. W ciężkim smutku pogrążeni
Poznań, 28. 9. 1935. **dzieci i rodzina.**
Osobnych zawiadomień nie wysyła się.
Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak, Poznań, Plac Nowomiejski 10. Telef. 10-46.

Miljony Szan. Klienteli
zachwycają się dziś cukierkami **Mleko-Malt** (tylko z napisem **KANOLD**)
niezrównanej bezkonkurencyjnej jakości.
KUP — SPRÓBUJ a przekonasz się.
Do nabycia w każdym składzie cukierków i delikatesów. Przy zakupie zważaj na napis renomowanej Fabryki **KANOLD** i odrzucaj bezwartościowe naśladownictwo!

Kanold Leszno Wielkp.
Fabryka Przetworów Cukrowych. dg 4 227

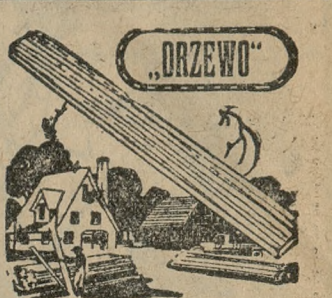
LOSY I. klasy 34 loterii
są już do nabycia w mojej kolekturze, która dzięki wielkiej ilości wysokich wygranych, cieszy się szczerą sympatią licznych stałych klientów.
Ciągnięcie I. klasy rozpocznie się w dniu 18 października br. Plan 34 loterii o znacznie zwiększonej ilości głównych wygranych, tak się obecnie przedstawia:

1 x 1.000.000 zł	18 x 20.000 zł
10 x 100.000 zł	110 x 10.000 zł
19 x 50.000 zł	155 x 5.000 zł
14 x 30.000 zł	565 x 2.000 zł
11 x 25.000 zł	1.110 x 1.000 zł itd.

Uwaga: Bezpłatne ciągnięcie losów na które w 34 loterii nie padła żadna wygrana odbędzie się 8 kwietnia 1936 r.
Zamówienia na prowincję załatwiam poście odwrotną.

STEFAN CENIOWSKI
KOLEKTURA POLSKIEJ PAŃSTWOWEJ LOTERJI KLASOWEJ
Telefon: 24-94. Poznań, pl. Wolności 10. P. K. O. 203-152.

Wypożyczalnia KSIĄŻEK
ostatnie nowości - abonament 1,50 zł m.
Wł. Wilak, Podgórna 10
i M. Focha 50

„DRZEWO”
Podłogowe deski, listwy podłogowe, wyłogi i t. p. Pg 53,50-38,57
Belki - kantówkę, szalówkę i łąty oraz deski stolarskie po cenach korzystnych poleca
Leon Żurowski,
skład drzewa i obróbka
Poznań, Raczyńskich 6-8 przy pl. Bernardyńskim
Telefon 10-87

Za marszantkę
wyczy się pani młoda w pierwszorzędnym interesie. Za kurs zapłaci. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 11 886

Administrację domów w Poznaniu
przyjmie właściciel nieruchomości były kierownik instytucji budowlanej, obeznany w sprawach podatkowych, hipotecznych, mieszkaniowych oraz w utrzymaniu budynku w dobrym stanie. — Oferty Kurjer Pozn. zg 11 881.

DRZEWO budowlane, stolarskie
poleca Składnica drzewa
G. Kowalkiewicz, Poznań, Strzelecka 14a Tel. 14-95
dg 8907

MAŁA KAWA 35 GR
w godz. niekoncert. do 5.
Śniadanko wiedeńskie 90 gr.
„ARGENTYNA”
Wielki wybór pism.

Dobry węch

mają tylko smakosze; oni natomiast poznają, czy do potrawy użyto najlepszych przypraw. Wszystko co pachnie sprawia przyjemność. Otwierając białyniarę niemniej mile łaskocze nos zapach świeżej białyni, niż zapach wybornej pieczeni. Doświadczona gospodyni poznaje w tej chwili, czy białyna była prana mydłem „Kollontay z pralką”. Mydło to jest bowiem silnie perfumowane w porównaniu z innymi mydlami do prania. Zawiera ono również glicerynę, która chroni ręce i dlatego używa się mydła „Kollontay z pralką” nie tylko do prania, lecz również do pielęgnacji ciała.

mydło z pralką
Kollontay
jest lepsze.....
N.269

Dziś w sobotę
o godz. 11-tej przed południem

ponowne otwarcie
CUKIERNI
Jan Wawrzyniak
Stary Rynek — nar. Wrocławskiej
Szanowną Publiczność i Sympatyków prosimy o łaskawe przychylne poparcie.
Z poważaniem
Stefan Wawrzyniak.
dg 4 242

Oszczędzisz białynę, czas
UŻYWAJAC
Henko
DO MOCZENIA BIELIZNY

Henko
Henke's Soda do prania i białyni
Bez chlorunku
czysty, opakowanie nie psunie

Rower
w dobrym stanie sprzedam. Poznań, Obornicka 184. zd 49 380

Aug. Hoffmann, Gniezno. Tel. 212
SZKÓLKI DRZEW I RÓŻ
Pierwszorzędne, największe zapasy gwarantowane odmiany zdrowych drzew owocowych, alejowych i krzaków. Niskie i pienne róże, konifery, rośliny na żywo-ploty etc.
Wysyła się do każdej stacji pocztowej i kolejowej. Odnaczone pierwszymi nagrodami. Katalog i cennik bezpłatnie.

Ogromne spustoszenie
wyrządziły ostatnio wiatry i deszcze szczególnie na
DACHACH
Naprawia takowe, pokrywa i smoli dobrze i tanio
IG. MANDOWSKI
Przemysł Polski Pokrywania Dachów i Pakryka Papy oraz Przetworów Smołowcowych
Poznań, Grobla 3 — tel. 34-69.
Pg 5760-56,234

KANCELARJĘ SWOJĄ
z ul. Sew. Mielżyńskiego 5
przenoszę z dniem 1. 10. r. b. na
Aleje Marcinkowskiego 26
Adwokat J. SŁAWEK
telefon 55-95
zg 11 889/890

Rozpoczynamy sezon **JESIENNO - ZIMOWY**

Po zaopatrzeniu w olbrzymie zapasy moich magazynów
Po sumiennem opracowaniu modeli
Po wyprodukowaniu najpiękniejszych fasonów

POLECAM TO — CO NAJMODNIEJSZE

Aby jak zawsze pozostać na wyżynie
Aby zadowolić gusta najwybredniejsze
Aby jeszcze więcej powiększyć olbrzymią ilość odbiorców

DAJĘ NAILEPSZE — PO NAJNIŻSZEJ CENIE

Ulstry w najmodniejszych fasonach i kolorach — Paleta na jedwabiu z najlepszych materiałów
Płaszczki lodenowe - impregnowane — Jupy w wszelkich gatunkach — Kurtki skórzane „Glacé”
i „Nappa” — Wykwintne ubrania w znanym dobrym kroju — Spodnie, golfy, brycze i inne
w olbrzymim wyborze. — **Odzież dziecięca — płaszczki i mundurki gimnazjalne.**
Pierwszorzędny dział miarowy — Modernizacja i poszycie futer.
Materiały na płaszczki i ubrania — najpiękniejsze desenia — najszlachetniejsze gatunki.

W. KONKIEWICZ

Poznań, Stary Rynek 8

Największa Mechan. Fabryka i Magazyn Wykwintnej Odzieży męskiej i dla chłopców
Sukna — Podszewki

ng 15 448

Kto zgadnie — gdzie tym razem milion padnie?

LOSY I. KL. są już do nabycia
ciężnienie 18 października
Znacznie zwiększone szanse wygrania,
109 143 wygranych na 195 000 losów.

GŁÓWNA WYGRANA 1.000.000.— zł

Nowa 34 Loteria przynosi poza dotychczasowymi
wygranymi znaczne powiększenie ilości średnich
wygranych i w ten sposób przybywa nam dodatkowo
14 wygranych po 30.000.— zł i
11 wygranych po 25.000.— zł a oprócz tego

bezpłatne ciągnięcie wielkanocne.
Losów z pewnością zabraknie. Kto pragnie wygrać,
nr 15 573/4 niechaj prędzej nabędzie los

w kolekturze F. Zygarełowskiego

Tel. 10-19. Poznań, ul. 27 Grudnia 12. P. K. O. 207 979.

Specyfiki ziołowe

Oskara Wojnowskiego

Ziola przeciwko cierpieniom narządów trawienia i wtroby
znak słowny „CHOGAL”
Ziola przeciwko cierpieniom przewodu pokarmowego
znak słowny „IROTAN”
Ziola przeciwko wymiotom oraz atonii kiszek
znak słowny „GARA”
Ziola przeciwko chorobom płucnym i błednicy
znak słowny „ELMIZAN”
Ziola przeciwko reumatyzmowi, artretyzmowi, podagrze
i ischiasowi znak słowny „ARTROLIN”
Ziola przeciwko niedomaganiom skrofulicznymi
znak słowny „TIZAN”
Ziola przeciwko chorobom nerek i pecherza
znak słowny „UROTAN”
Ziola przeciwko chorobom nerwowym i epilepsji
znak słowny „EPILOBIN”
znak słowny „SULFOBAL”
Kapsle siarkowo-roślinne
są do nabycia w aptekach i składach aptecznych.

BROSZURKI INFORMACYJNE Oskara Wojnowskiego
o specyfikach ziołowych wysyła **BEZPŁATNIE**

Oskar Wojnowski - Warszawa,
ul. Hortensja 3 m. 4

ng 15 425

KAFLE

do pieców, najlepszej jakości najnowsze
wzory w olbrzymim wyborze dostarcza
natychmiast

Gustaw Glaetzner

Poznań 3 — Jasna 19.

Pg 5716-89,84 Telefony 65-80 i 46-80.

FARBY LAKIERY

POKOSTY
Fabryki J. Perek, Leszno, po cenach fabrycznych tylko
Wodna 13, tel. 53-26, dawniej W. Garbary 39

Pokostyczysto lniany zł 1,65 za 1 kg Pokost zwykły lniany zł 1,40 za 1 kg
ng 14 608

SLEDZIE

Crownbrands - Matties - Medjum i Mattfall
w 1/2, 1/4, 1/8, 1/16 beczkach

ANGIELSKIE MATJASY w 1/2, 1/4, 1/8, 1/16 beczkach
w wielkim wyborze poleca ng 15 254

ST. BAREŁKOWSKI

Hurt Kolonialny

POZNAŃ, Woźna 18 Telefon 39-00 — 56 56

Specjalność: **SLEDZIE — RYŻ — KRUPY**

Nowa linja
lepsza akustyka
to tylko jedna z zalet tego nowego
aparatu, który ponadto posiada:

- Głośnik Telefunken-Nawi z parabolicznym stożkiem, o potężnym naturalnym tonie.
- Nowy rodzaj lamp o wielkiej trwałości i równomiernej pracy.
- Cewki o żelaznym rdzeniu, dające ultra-selektywność.
- Specjalny układ automatycznie wyrównujący czułość.
- Kontakty platynowe i srebrne, gwarantujące bezszmerowy odbiór.
- 3 zakresy fal — odbiór europejskich i zamorskich stacji.

4-LAMPOWY z 5ta PROSTOWNICZĄ
AMPLIFIKATOR TELEFUNKEN
MISTRZ TONU, PRECYZJI i FORMY

ng 15 446

KAŻDEMU PRZYPADNIE NAGRODA!

któ nadeśle dobre rozwiązanie
ejad góB naP omet — ejatsw onar otk

Za dobre rozwiązanie wymienionego przysłowia, przeznaczylimy celem zdobycia klienteli,
następujące nagrody:

1 Nagroda Maszyna do szycia	7 Nagroda Ubranie męskie
2 " Rower męski	8-15 " Obrazy olejne
3 " Kilim 150x200	16-20 " Teczki skórzane
4 " Patefon	21-25 " Torebki damskie
5 " Aparat radiowy	26-35 " Zegarki męskie
6 " Aparat fotograf.	36-50 " Kasety toaletowe

Prócz tego wiele innych nagród oraz wielka ilość nagród pocieszenia. Rozdzielenie nagród
odbędzie się pod nadzorem notariusza w terminie o którym zawiadomi się na piśmie. Nieznacz-
na opłata pocztowa przesyłki na koszt odbiorcy. Rozwiązanie należy przesłać jak najwcześniej
załączając ewentualnie znaczek na odpowiedź, która się w każdym razie otrzymuje. — Adreso-
wać: Dom Wysyłkowy „NIESPODZIANKA”, Kraków, Krowderska 56A. ng 15 410

JASNEJ SŁOŃCA

JEDYNA i NIEZASTĄPIONA
ZAPRAWA DO PODŁÓG.
ODŚWIEŻA ZNISZCZONE
POSADZKI, LINOLEUM i
FARBUJE MOMENTALNIE
BIAŁE PODŁOGI
NA MAHOŃ LUB ORZECH

ng 15 216

Poważne zagraniczne Towarzystwo Ubezpieczeń
poszukuje

wytrawnych i dobrze ustosunkowanych

inspektorów organizacyjnych

ze stałą pensją na teren województw P znańskiego
i Pomorskiego. Oferty z życiorysem i wymaganiami
należy kierować do Kurjera Poznańskiego dg 4 226

2 wozy meblowe

5 i 7 metrów, dobrze utrzy-
mane, sprzedam tańco.

Matuszyński, Bydgoszcz,
Gdańska 121. ng 15 606

A. Koszewski

Stary Rynek 61
sprzedaje najtaniej,
Okucia budowlane
Zamki do drzwi
Zawiasy
Klamki mosiężne
Rudry — Zasuwki
Zamki bezpieczne
Okucia do mebli
Gwoździe — Druty —
Nity
Szpadle — Widły —
Grabie
Narzędzia
Pg 5735-95.50

„Haftoplis”

wykonuje mereżkę okretke. —
Jziurki wykończenie szali fal-
ban plisowanie dekaturowanie
hafty monogramy tarcze umna
zjalne obciążanie guzików nad-
rabianie stóp podnoszenie oczek
terminowo najtaniej

Stary Rynek 6, tel. 28-10.

wejscie Wiankowa.
Pg 5 711-39.73

Polecamy DO BUDOWLI!

— Dźwigary, Żelazo —
Żelazo do betonu
Gwoździe i śruby

Okucia do pieców i kuchni

Kuchnie westfalskie

Kotły do pralni

Piece żelazne

Zamki i zawiasy do drzwi

i okien

Okna lano-żelazne

Siatkę ocynkowaną na płoty

Ceny najtańsze.

Cenniki na żądanie.

T. Krzyżanowski

Spółka z ogr. odp.
w Poznaniu, ulica Szewska 16.

Telefon nr. 30-38 i 36-90

ng 14 609

UBIKACJE

nadające się na fabrykę albo
składnicę, 500 m², winda, biu-
ro, parter, 1 i 2 piętro, bardzo
tan, czynsz. Małe Garbary
7a, telefon 62-17, tamże
składnica.

zg 11 892

Dla kapitalistów!

200 mórg gruntu, dojrzałych do
parcelacji, na granicy Poznania
sprzedam natychmiast korzyst-
nie. Zgłoszenia Kurjer Poznań-
ski z 11 885

Pan Weibski zna najkorzystniejsze źródła zakupu! **Mądry klient idzie jego śladami!**

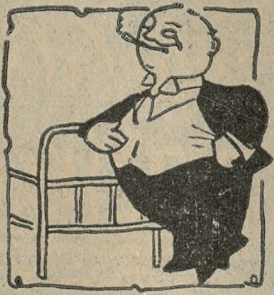

Zegarek na ręce, biurku lub ścianie. Sprawia radość, zdobi mieszkanie. Srebro, brylanty Weibski też kupuje. I na prezenty chętnie stosuje.

Proszę odwiedzić mój magazyn. abym mógł Państwu przedłożyć najnowsze modele zegarków kieszonkowych, narecznych, biurkowych, ściennych, sztućcy, srebra itp. wyrobów jubilerskich.

W. MAYER

wł. L. NALASKOWSKI, Nowa 11
Własny warsztat reperacyjny

Piękne łóżka metalowe, i lakierowane sprzety domowe. Weibski bardzo chwali sobie. Poleca je również i Tobie.

Nowoczesne łóżka metalowe, tapczany, leżanki, materace sprężynowe, białe meble. Asygnaty Kredyt.

SPRZĘT DOMOWY

św. Marcin 9/10.

Czeku radzę Ci szczerze; Pisz na eleganckim papierze. Weibski tem zrobil reklame I zdobywal każda dame.

Wszelkie przybory i galanterje piśmienna, zeszyty, przybory szkolne, zabawki, złote wieczne pióra od najtańszych do najdroższych.

FR. SZYMAŃSKI

Hurt. Pocztowa 31. Detal.
Najpoważniejsze przedsiębiorstwo na miejscu.

Patrz, jaki Weibski uśmiechnięty. I brzuszek ma wydęty. Bo ciepło ma mieszkanie — Niech żyje „Centralne ogrzewanie“!

Każde centralne ogrzewanie przez nas zainstalowane, może być dumą każdego właściciela domu. Jako wypróbowani fachowcy gwarantujemy za naszą pracę.

Stefan Radzimski

Wodna 13. Tel. 13-07.

Weibski dobrze wie, że w firmie Czysty nie rymy lecz torebki damskie, parasole, teki, walizy wiodą zwycięskie prymy.

Wiktor Czysty

Szkolna 11
Tel. 19-75

wis a vis szpitala
własna pracownia.

Jakem Weibski — to ci ręce. Ze to piękne tutaj wnętrza Zachwyca zawsze każdego. Nawet najbardziej wybrednego.

Zawsze chętnie witamy każdego interesanta, zwiedzającego nasze magazyny. Do niezgo go to nie obowiązuje. Wybór w meblach mamy wielki.

Centralny Magazyn Mebli

MARJAN BUŚKO
św. Marcin 59.

Na gwałt linie zdobyć muszę! Brzuszek sprawia mi katusze. Weibski przedko przybory kupuje I pilnie gimnastykuje.

Kto chce zaoszczędzić sobie rozczarowań, winien kupować artykuły sportowe jedynie w magazynie specjalnym. Jako doświadczeni fachowcy służymy naszym klientom zawsze radą niezawodną.

KA-DE-HA

Harcerska Spółdzielnia
Podgórze 10.

„Jak Cię widza tak Cię pisza“.

Niech ubrania w szafie nie wisza, Weibski chętnie garderobę zmienia, I często daje ją do czyszczenia.

Barwa czyści i farbuje wykonaniem swem czaruje.

Barwa-Kalamajski

Do twojego nowego ubrania Kapeluszeć być musi, bez gadania. Chcesz być (mówi Weibski) elegan-tem jak ja.

Kup sobie kapeluszeć raz—dwa.

Kapeluszeć: to każdemu wiadomo, że od 25 lat najkorzystniej kupuje się w f-ie

TOMASEK i SKA

Pocztowa 9
dowody: największy wybór, tylko dobre gatunki a przede wszystkim wzorowa i fachowa obsługa połączo- na z pracownią w własnym zakre- sie. Reparacje: tanio, szybko, aku- ratnie.

Dzisiaj, zaraz, a nie jutro Kup Twoj żonie piękne futro. Weibski wie co zdobi panie. Wiec się spiesz, mój Panie.

FUTRA, SKORY, LISY,

spody pod futra i wydry w wielkim wyborze i po tanich cenach poleca

JÓZEF DAWID

Magazyn futer
ul. Nowa 11 przy St. Rynku.

Tylko w Drogerji! kupuj mydła, kremy, pasty, pachnidła Weibski zapewnia Ci na słowo, że tam obsłuzą Cie fachowo.

Cały Poznań i okolica kupuje u Czepczyńskiego, bo wszyscy wiedzą, że tak wielkiego wyboru i niskich cen nigdzie nie znajda.

J. Czepczyński

Stary Rynek 8.
Oddział:
Uniwersum, Ratajczaka 38.

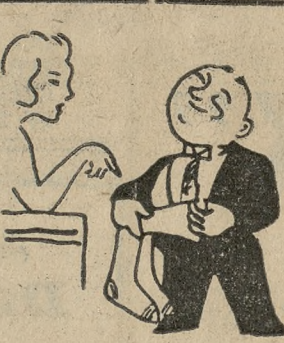

Ach, kawusia — nektar boski Usuw. mi z czola troski! Nigdy Weibskiego nie denerwuje. Bo tylko najlepsze gatunki kupuje.

Trzy zalety: Jakość — wydajność — aromat oto tajemnica popularności dosko- nalszych naszych kaw

St. Mitachowski

Fr. Ratajczaka 40.
Rok. zał. 1904. Tel. 16-04.

Rekawiczki i pończoszki jedwabne, To rzeczy mile i powabne. Z zachwytem patrzy pani Lala, Jak Weibski pończoszki zachwala.

Ne sezon jesienny polecam nowo- ści w swetrach, pulowerach, bieliź- nie, pończoszках, rekawiczках i in- nych drobiazżach dla Pań.

K. Łowicka

Fr. Ratajczaka 40.

Marzy Weibski — słucha radia. Jak to miło mieć je w domu. Chcesz mieć kontakt z całym światem, Posłuż się radio-aparatem.

Kup w najstarszej firmie facho- wej. Tam masz 100% gwarancje.

Poznańskie Towarzystwo Telefonów

z o. p. zał. w roku 1908
Poznań, ul. Piekary 16/17.
Dawniej ul. Jasna i Fr. Ratajczaka

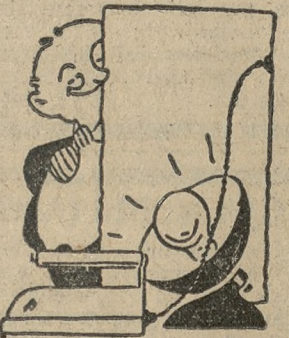

Jak wyborne keks smakuje! Weibski nim się delectuje, Świecne są też czekoladki, Marcepany i pomadki.

Wyroby pierwszorzędne zawsze świeże — jaknajtaniej w wielkim wyborze. Dobrze kupić — to w firmie PATYK kupiś.

WALERJA PATYK

Aleje Marcinkowskiego 6.
ul. 27 Grudnia 3.

Elektryka, magiczna siła. Nlejedno już gospodarstwo odmieniła. Wszystkim niech posłuży rada Weibskiego:

Używajcie prądu elektrycznego! Trudno sobie dzisiaj wyobrazić nowoczesny dom bez elektrycznych przyborów, które ułatwiają pracę, zapewniają czystość, upiększają mieszkanie.

W. NADACHOWSKI

Zarówki i art. elektro-techniczne.
Gołębia 4a pomiędzy Szkolna i Wrocławska. Tel. 41-23
Wielkie Garbary 21, tel. 33-39.

Co za to, ar. „samodziały“ Jaki trwały — doskonały! Czy znacie znanęc lepszego Od modniśla p. Weibskiego?

Ten tylko ładnie się odział, kto nosi leszczkowski samodział.

Skład „LESZCZKÓW“

27 Grudnia 10
dawn. Aleje Marcinkowskiego 17a.

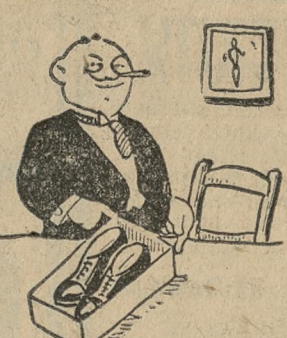

Czy nie cacko ten wazonik I ten porcelanowy slonik? Zaraz Was Weibski poinformuje. Gdzie on to wszystko kupuje.

Olbrzymi wybór porcelany i szkła stołowego, galanterji, sztućcy i sprzetów kuchennych.

„OZDOBA“

św. Marcin 4.

Zgrabny bucik — co za szyk. Zdobedziesz powodzenie w mig! Weibski słabość ma do bucików I kupuje je bez liku.

Najnowsze fasony bucików na je- sień i zime nadeszły. Modele na- prawdę eleganckie chętnie zaprezen- tujemy naszej klienteli.

J. Pańczak

św. Marcin 64.

Weibski w przyrodzie się lubuje. I wszystko fotografuje. O, jaki piękny jest świat! W lecie i zime miej foto-aparat.

Aparaty fotograficzne świato- wych marek oddaje na dogodnych warunkach ratalnych.

FOTO-GREGER

KAZIMIERZ GREGER
ul. 27 Grudnia 18

3 serie **PALTA** UBRANIA **FUTRA**
materialy z metra
Działy miarowe u szczytu doskonałości
Edmund Rychter **POZNAŃ** ul. Fr. Ratajczaka 2
 ul. Wrocławska 15
 ul. Wrocławska 14
OSTROW wlkp.

1910 **25 LAT** 1935
w służbie klienta!
 Z tej okazji urządzam sprzedaż jubileuszową,
 w której udzielam przy zakupie za gotówkę
10 - 15% rabatu
OBUWIE z mojej pracowni to wykwint kunsztu i artyzmu
 rzemieślniczego. — Pierwszorzędny materiał,
 najnowsze fasony, elegancja, trwałość i solid-
 ność wykonania, a równocześnie niskie ceny
 ustaliły już opinię: Co Rybelski — to Rybelski.
 Proszę łaskawie zobaczyć najnowsze modele
 moje wystawione w oknie i magazynie.
Jan Rybelski, Poznań, Al. Marcinkowskiego 23

WIELKOPOLSKA SPÓŁKA DZIERŻAWNA KONCERNU DR. ROMAN MAY
 SP. Z. O. O. w POZNANIU

ODDZIAŁ
„BLASK”

zawiadamia

P. T. Odbiorców o przeniesieniu biura z Poznania
 w dniu 26-go września r. b. do fabryki swej

POZNAŃ-STAROLEKA
 UL. STAROLEKA 1-2

Tel. 36-86 i 30-52

Tel. 36-86 i 30-52

nr 14 808

SUPER
ŻARÓWKI
PHILIPSA
 ZE SREBRZYSTYM COKOŁEM
 NAJOSZCZĘDNIJSZE
 SPOŚRÓD WSZYSTKICH
 DOTYCHCZASOWYCH ŻARÓWEK
PHILIPSA

Super-Arga
PHILIPS
 65 Dekalumen
 58 Watt 220 Volt

SUPER-ŻARÓWKI PHILIPSA
 AUTORYZOWANA SPRZEDAŻ

DO NABYCIA U AUTORYZOWANYCH
 SPRZEDAWCÓW NA TERENIE CAŁEJ
 RZECZYPOSPOLITEJ, ZAOPATRZONYCH
 W TEN ZNAK.

Tr. 1 764

Przyjmuję obecnie
 od godz. 10 — 12 i od 3 — 6.
Dr. Michał Aman
 choroby wewnętrzne zg 11899
 ul. Ratajczaka 13 m. 4. Telefon 51-96

Prof. Dr. Adam Straszyński
 specjalista w chorobach skórnych i wener.
 przeprowadził s'ę na ul. Bukowską nr. 1 (m. 16), tel. 10-12
 i przyjmuje od 4-6 po południu. zg 11 838

BATERJE
ANODOWE EMKA
NAJLEPSZE

150 wolt	zł 15,50	120 wolt	zł 11,50
100 wolt	zł 9,50	90 wolt	zł 7,50
60 wolt			

„Emka”
 właśc. Marjan Włodarczyk
 Zakł. Radjotechn. i Fotogr.
 POZNAŃ-WROCŁAWSKA 30
 TEL. 36-83
 nr 15248

Objekt fabryczny
 na sprzedaż (11.311 m²) z obszernymi zabudowaniami
 z kompletnym urządzeniem do fabrykacji smoly
 i papy dachowej, z budynkami mieszkalnymi oraz
 boczną koleją przy głównej arterji komunika-
 cyjnej na przedmieściu Poznania (Poznań-Staroleka).
 Objekt może być z łatwością dostosowany do innego
 rodzaju przemysłu. Warunki kupna dogodne.
Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego
 w Poznaniu, Aleja Marsz. Piłsudskiego 13.
 Pg 5 700-88.72

Wróciłem
 i przyjmuję od 10-13 i 15-18
 w zakładzie przeniesionym do własnego domu
 przy **ul. Wybickiego 2. Tel. 56-33**
 (jeden przystanek za Rynkiem Wildeckim)
K. Perkitny, dentysta
 nr 11 598

NAJMNIEJSZE
KOSZTY UTRZYMANIA
 powoduje wszystko - spalający
 kocioł do centralnego ogrze-
 wania pat. „Höntscha”
 Spalac w nim można różne tania opaly
Höntschi S-ka
 Sp. z o. o.
 Odlewnia kotłów grzewalnych
 Poznań-Rataje VI. nr 14310

POWAŻNEJ FIRMY
 zastępstwo na Warszawę przyjmie w przemyśle spo-
 żywczym, chemicznym, metalowym, włókienniczym
 świetnie wprowadzony **przedstawiciel handlowy.** —
 Oferty sub „Esper”: Biuro Ogłoszeń Teofil Pietraszek,
 Warszawa, Marszałkowska 115. ng 15 423

WIELKA LICYTACJA MEBLI (ANTYKI)
 W środę dnia 2 października br. o godz. 15-tej i dni
 następnę od godz. 9-tej d. i 18-tej sprzedawac będą w własnym
 Lokalu Licytacji Stary Rynek 46-47 na odpowiedzialność za-
 interesowanych najwięcej dającym za gotówkę z różnych li-
 kwidacji pochodzące przedmioty a mianowicie:
 5 kompl. saloniów, sekretarzy biblioteki, szafy, komody ka-
 napy stylowe Biedermajer, Flamańskie, Ludwik Filio i inne, sza-
 fe holenderska, zegar kurantowy, 3 duże lustra, lustro weneckie,
 kilka dywanów perskich, smyrcia i krajowe kilimy, około 60 róż-
 nych obrazów olejnych, kompletne jadalni, sypialni, i różne po-
 jedyncze meble etc.
 Lokal otwarty od 8 do 18-tej
BRUNON TRZECZAK
 zaprzysiężony i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na
 Województwo Poznańskie. Poznań Stary Rynek 46-7 tel. 21 26
 Przeprowadza otaksowania urządzeń domowych, poko ozych
 gosiodarczych, pozatem przeprowadzam licytacje na miejscu
 u zleceniodawcy lub zabieram przedmioty do własnego Lo-
 kalu Licytacji.

Najmodniejsze wełny
 na suknie, płaszcze i komplety
 oraz na ubrania i palta męskie
 Pg 5 325-7.69
W. Groszkiewicz, Stary Rynek 59
 Dywany, Chodniki, Firany, Płótna, Inletry, Kołdry wato-
 wane, puchowe, Podpinki. — Asgnaty Tow. „Kredyt”

Radio-Laboratorium
 Konrada Hartmana naprawia, przerabia solidnie aparaty
 radiowe, dźwiękowe wszystkich firm światowych. Projekty
 kosztorysy, pomiary, wystrojenia. krótkofalarstwo.
 zg 11 877
 Poznań, św. Marcin 56 II p

Kupując u nas!

kupujesz zawsze

Wyroby świeże, dobre i tanie

Bracia MIETHE

właśc. M. Kaczmarek
Poznań, Br. Pierackiego 8

Najstarsza Fabryka Cukrów i Czekolady

WINA WĘGIERSKIE

okazyjnie — za bezcen
dopóki zapas starczy sprzedaje

Masa upadłościowa firmy
HIPOLIT ROBIŃSKI
w Poznaniu, św. Marcin 23.

UWAGA

UWAGA

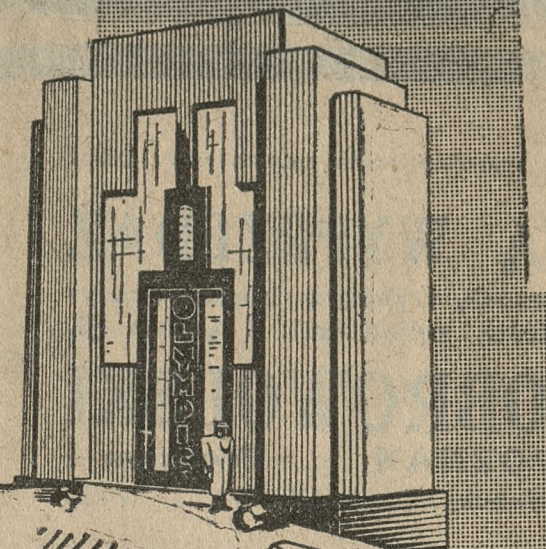
Dla krawca i krawczyni!

Zaprowadziłem nowy dział guzików i przy tej okazji
dla zareklamowania go i dania do wiadomości Szan.
Klijenteli udzielam za niniejszy kupon

33% rabatu

Koronowski, Stary Rynek 45
Bisuteria Paryska i skład modnych guzików.

Luksusowa podjopodróż

OLYMPIC 2

NOWY MODEL NA ROK 1936

Najwyższej klasy 4-lampowa superheterodyna z 5-tą lampą prostowniczą, 7 obwodów strojonych, „Cliche” jednogławkowe strojenie z optycznym wskaźnikiem. Automat przeciwzanikowy. Regulacja siły głosu i barwy dźwięku. Głośnik elektrodynamiczny najnowszej konstrukcji.

zł. 650.—

na dogodne raty

Sprzedaż: Block-Brun, św. Marcina 25 oraz w większych sklepach radjowych na prowincji.

P.Z.T. PAŃSTWOWE ZAKŁADY TELE- I RADJOTECHNICZNE

zł. 585.—

za gotówkę

KAZIMIERZ ENGLARD

**ENGLARD'S MAJESTIC BAND - PORAZ PIERWSZY W POZNANIU
NA OTWARCIE SEZONU!**

ENGLARD to fenomen muzyczny, uniwersalny bez konkurencji w całej Polsce, solista wirtuoz na 16 instrumentach

ENGLARD to jedyny w swoim rodzaju zespół o 4 harmonjach posiada w swoim zespole około 40 instrumentów, jak piła, wibrafon, ksylofon i t. d.

ENGLARD DLACZEGO POZNAŃ CZEKA Z NIEBYWALYM ZAINTERESOWANIEM NA WYSTĘPY MISTRZOWSKIEGO ZESPOŁU KAZIMIERZA ENGLARDA?

1. dotychczas występował stale tylko zagranicą i ostatnio w Warszawie i to 3-krotnie w Adrii, Oazie, Bristolu, Polonji itd., a więc najlepszych i najdroższych lokalach w Polsce,
2. żaden zespół, występujący dotychczas w Poznaniu, nie może się poszczycić tak doskonałymi engagement,
3. gdyż repertuar jest wprost rewelacyjny,
4. **WYSTĘPOWAĆ BĘDZIE JUŻ Z DN. 1 PAŹDZIERNIKA B. R.**

W ARGENTYNYE

ALEJE MARCINKOWSKIEGO 13

Nasza kawa słynie z dobroci
MAŁA KAWA 35 gr
w godzinach niekoncertowych do 5-tej
WIELKI WYBÓR PISM

Drzewka i Krzewy

owocowe
ozdobne
alejowe
róże
i konifery
w wielkim wyborze
polecają

A. i J. JESKE

Szkółki Drzew
Jelonek, poczta Złotniki k. Poznania
telefon nr. 3.

ng 15 132

Samochód

Praga 4 cyl. 4-drzwiowa lim.
Skoda Roadster 4 cyl. 22 K. M., jak nowy,
Citroen 4 cyl. 11muzyjna,
Minerwa Torpedo 4 cyl. 35 K. M.

poleca
Reprezentant Samochodów
Oświęcim-Praga
St. Sierszyński,
Poznań, Dąbrowskiego 30
Tel. 13-47 Pg 5747-39,78

DYWANY — CHODNIKI

FIRANY

**MATERJAŁY MEBLOWE
— I DEKORACYJNE —**

**NAJWIĘKSZY WYBÓR —
NAJNIŻSZE CENY**

BRACIA GÓRECCY

POZNAŃ, ul. Nowa 6

Telefon 18-40

Pg 5 761-39,92

Bank Ludowy w Chojnicach

poszukuje

rutynowanego bankowca

jako członka Zarządu.

Posada do objęcia od 20 października r. b. Oferty wraz z odpisami świadectw, piśmiennych referencyj i warunkami nadesłać w terminie do dnia 15 października r. b. na ręce niżej podpisanego. Nie uwzględnione oferty pozostają bez odpowiedzi.

Karol Wiśniewski

Prezes Rady Nadzorczej
Chojnice, ul. Człuchowska 3

dg 4 250

AUTOMOBILKLUB WIELKOPOLSKI

Stow. wpis. w Poznaniu

zwołuje na sobotę, dnia 19 października 1935 r. w lokalach klubowych przy ul. Fr. Ratajczaka 15 na godz. 18-tą

ROCZNE WALNE ZEBRANIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór prezydium.
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisyj.
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
- 4) Absolutorium dla Zarządu.
- 5) Wybór 5-ciu członków Komitetu, członków Sądu Klubowego i Komisji Rewizyjnej.
- 6) Wnioski statutem zgłoszone.
- 7) Wolne głosy.

W braku statutowych większości odbędzie się o godzinie 18,30 drugie Walne Zebranie, którego uchwały będą prawomocne bez względu na ilość obecnych. Wnioski do Walnego Zebrania winny być złożone w Sekretarjacie Klubu najpóźniej do dnia 5 października 1935 r.

Poznań, dnia 27 września 1935 r.

zg 11 884

AUTOMOBILKLUB WIELKOPOLSKI stow. wpis.

PHILIPS-RADJO MODELE 1936 r. poleca na dogodnych warunkach GRIMM SUK. i KAMIENSKI POZNAŃ 27 Grudnia 14 Tel. 57-27

Z powodu zwinienia mego przedsiębiorstwa, rozpoczynam z dniem 1 października r. b. CAŁKOWITĄ WYPRZEDAŻ wszelkich towarów jak pończoch, trykotów, bielizny, artykułów męskich, swetrów, rękawiczek i galanterji. MARJAN DOBROWOLSKI Poczta 4 POZNAŃ Poczta 4 OD GODZINY 1.30—3-ciej SKŁAD ZAMKNIĘTY dz 4255

ORYGINALNE PROSZKI "MIGRENO-NERVOVIN" z KOGUTKIEM SA ŚRODKIEM KOJĄCYM BÓLE ZASTOJOWANIE: BÓLE GŁOWY MIGRENA, NEURALGJA BÓLE ZĘBÓW GRYPA, PRZEZIĘBIENIA S O L E : A S T R E T Y C Z N E , S T A W O W E , K O S T N E I T . P . ŻĄDĄCE ORYGINALNYCH PROSZKÓW ZE ZN. FABR. KOGUTEK SPRZEDAJA APTEKI

MASZYNY DO SZYCIA z 160 gwarantowane syst. "SINGER" z wszelkimi przyborami do haftu, czerowania, mereżowania itd. Dostawa na koszt firmy. Ilustr. katalogi wysła bezpłatnie CENTRALA MASZYN, Kraków, Dietłowska 100 ng 15 450

OBWIESZCZENIE 3928/IV W środę, dnia 2 października 1935 r. o godz. 12 w Poznaniu, ul. Masztalarska 8 odbędzie się publiczna licytacja zastawionych ruchomości: Oryg. portrety olejne króla Stanisława Augusta, księcia Klemensa Waclawa i Moniuszki — dwa stare olejne obrazy oryg. wielka litografia Orłowskiego z r. 1826 — antyczna broń — antyczna porcelana — rozmaite przedmioty, srebrne ikona — szachy z kości słoniowej — kiel słońca — oryg. artyst. rzeźba w drzewie — antyczny gong — plakiety z brązu — pierwsze wyd. kompl. dzieł Rousseau'a z r. 1793 (37 tomów w oryg. opr.) z kilkadziesiąt miedziorytami — drugie wyd. kompl. dzieł Jean Paul'a z r. 1840 (33 tomy w oryg. opr.) kompl. 22 tomy niem. encyklopedji lekarskiej. Do obejrzenia w miejscu ogłoszenia 1 godzinę przed licytacją, która odbędzie się nieodwołalnie. Komornik Sądu Grodz. Władysław Trzeciak, Poznań, ul. Poczta 22, Rewir III. i V. tel. 17-05 ng 14719

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo. i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 3695, z 21025, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmują się do godz. 11.10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 11.00.

1. DOMY-PARCELE

Domy mieszkalno-handlowe położone w Starogardzie przy Rynku i głównych ulicach za 21 000 zł, 46 000 zł, 33 000 zł, 34 000 zł, 24 000 zł sprzedana na korzystnych warunkach Miejska Komunalna Kasa Oszczędności w Starogardzie, dz 4190
Parcele — Solacz przy tramwaju korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański dzgr 48 890
Willę dogodną komunikacją tramwajową kupię lub Puszczkowie, wpłata 12 tys. Spieszne oferty Kurjer Poznański dzg 48 938
Willę nową dwumieszkaniową, amortyzacyjną kupię, wpłata 8 000 zł. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 091
Administracji domu ewentl. za mieszkanie poszukuje urzędnik bankowy z wiadomościami prawnymi - administracyjnymi. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 49 112
Willę amortyzacyjną dwumieszkaniową komfortową ogrodem sprzedam, wpłaty 25 000. Oferty Kurjer Poznański dzg 48 830
Willa niewykończona 15 minut od tramwaju sprzedam. Adres Kurjer Poznański dzg 48 089
Kamienica prawie nowa 32 000, amortyzacja dochód 4 000. Informacje Kurjer Poznański dzg 48 489
Willa komfortowa 16 pokoi: ogród, osobny dom, garaż, ubikacje przemysłowe koło Matejki sprzedam 75 tysięcy, gotówką 60 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 49 209
Dom willowy, niewykończony, częściowo zamieszkały okazjnie sprzedam. Informacje Sielska 18, dzg 49 225
Willa wolna od stempla najpiękniejszej dzielnicy Poznania, 8 pokojowa, ogród sprzedam 40 000 gotówką właściciel. Zgłoszenia poważnych reflektantów Kurjer Poznański dzg 49 062
Domek lub willę ośrodkiem Poznaniu kupię, wpłata 7 000. Zgłoszenia podaniem ceny Kurjer Poznański dzg 48 635
Dom w Poznaniu w centrum miasta, z wolnym lokalem, w którym od najdawniejszych czasów mieściła się winiarnia, nędający się również na każdą inną branżę, na korzystnych warunkach na sprzedaż Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dzg 48 767
Zamienię motocykl na parcelę. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 48 860
Gdynia Rumia-Zagórze Tanie parcele budowlane w centrum nowej dzielnicy podmiejskiej. Plan zatwierdzony przez Komisariat Rządu wysła: Towarzystwo Terenowe, Gdynia, Starowiejska 58, dzg 49 250
Najtańsze parcele budowlane przy Osiedlu Warszawskiem bardzo korzystnie położone światło, wodociąg. Malecki, Droga Dębińska 11. Telefon 11-90. Pg 4564-28,9

2. PIENIĄDZ

Złote marki korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański dzg 48 789
Szukam wspólnika, tysiąc gotówki, dobra egzystencja. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 178
Wspólnik do destylacji z gotówką 500 zł — obrót 5 000 miesięcznie zaraz. — Oferty Kurjer Poznański dzg 48 919
Wspólniczki do składu robót ręcznych poszukuje pani. Oferty Kurjer Pozn. dzg 47 768
15 000 do 25 000 pożyczki poszukuje na dom w Poznaniu. Pierwsza hipoteka. Łaskawe zgłoszenia Offierski, Warszawa, Bednarska 6. Pg 5392-62,416
Urzędnik poszukuje pożyczki 200 zł, zastaw procent. Oferty Kurjer Pozn. dzg 49 439
Kawaler 3 000 zł poszukuje korzystnych propozycji. Oferty Kurjer Pozn. dzg 49 342
400 złotych pożyczki, dobry procent. Zgłoszenia Kurje: Poznański dzg 49 901.
Do wykonczenia domu czynszowego w najlepszym położeniu poszukuje 10 000 zł pożyczki; na 1 miesiąc. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 437
Restaurator nowy projekt restauracji, śniadalni przyjmie posiłek lub spótkę. Zgl. Kurjer Pozn. dzg 49 890.

3. LETNISKA I UZDROWISKA

Zaleszczyki „Lada“ nad Dniestrem. — wrzesień, październik, pokoje słoneczne, kuchnia i djeta pierwszorzędna. Tr 1712

4. OSOBISTE

Krem „Orlidal“ jest najidealniejszym środkiem kosmetycznym przeciw plegom
pryszczom słoik 2.50 i 1.30, sprzedam wszystkie drogerie. Firma „Orlidal“, Kantaka 8/9. Telefon 53-55. dzg 3 843
Zegarki obrączki ślubne i biżuteria. Wielki wybór i tanio.
Stefan Hubert, Poznań, św. Marcin 45 (po stronie Zamku), ng 14 376
Trwała ondulacja 7.50, 3 Maja 4, dzg 48 780
Manicure Podgórną 2, dzg 48 778
Renty niemieckie (Knappschaft) załatwiam i przyspieszam w Berlinie i Wrocławiu. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 49 571.
Przyjmę dziecko wychowanie, lepsza rodzina. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 378

Kto

dopomoże, pod jakimkolwiek warunkiem do ukończenia farmacji, studentowi ostatniego roku. Oferty Kurjer Poznański portj. 2499

6. OZENKI

Wszystkie Panie! suknie, płaszcze, futra zamawiają w znanym Salonie Mól Galązki Wrocławska 19, piętro, dzg 49 581
Kawaler lat 36, posiadający 20 tys. gotówki, poszukuje panny lub młodej wdowy bezdzietnej, wieku do 32., majątek do 20 tys. lub wżeni w realność — gospodarstwo. Fotografie dołączyć. Oferty „Kurjer Poznański“ ng 15 259
Kolosalny wybór zamożnych pań, wyjądzamaż. Informacje Młyńska 12 — 4 dzg 49 176
Urzędnik państwowy Warszawy kawaler, lat 32, inwalida z braku znajomości szuka panny celem ożenku. — Sprawy traktuje poważnie. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 187
Wspólniczki inteligentnej do restauracji 1 000 zł zaraz. Oferty Kurjer Pozn. dzg 49 018
Duszy prawdziwie bratniej szuka 33 letnia idealistka. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 024
Starszy samodzielny szewc szuka poważnej żony, panny lub wdowy, choćkolwiek gotówką do powiększenia warsztatu. Oferty Kurjer Pozn. dzg 49 026
Która przystojna panna do lat 25, kochająca wieś wyjdzie za kawalera ogrodnika, lat 26 i posiadającego gotówką pomoże złożyć własne ogrodnictwo. Zgłoszenia z fotografią, która się zwraca kierować do eksp. Kurjera Pozn. dzg 49 043
Brunetka Wielkopolanka, sierota, 25, wyjdzie za inteligentnego do 38. — Oferty Kurjer Poznański dzg 48 970
Panna lat 33, posiada dom, szuka męża na stałej posadzie. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 087
Inteligentna przystojna urzędniczka prowincja średnim wieku posiadająca przeszło 20 000 posłubiłaby kulturalnego pana z pewnością stanowisku po czterdziestce sfer inteligencji. Nieanonimny fotografia Kurjer Poznański dzg 48 084 — Pośrednictwo wykluczone.
2 000 panna lat 35, inteligentna, dobra znająca szycie, kupiectwo, gospodarstwo wyjdzie zamaż. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 056
Wdowa przystojna 36, mieszkaniem, ogrodem, pozna panna na stanowisku, cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański dzg 48 888
Panna przystojna, inteligentna, niebiędną wyjdzie za wyższego urzędnika państwowego. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 245
Emerytowany wyższy urzędnik państwowy, po sześćdziesiątce, prawego charakteru, posłubi pania miłą, wybitnych zalet duszy, materialnie dobrze sytuowaną. Zgłoszenia Kurjer Poznański dzg 49 555.

Lekarz

zapozna panne inteligentną, mądrą, cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer Pozn. dzg 49 252

Panna

inteligentna, posażna, zapozna panna na stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. dzg 49 298

Dyskretnie

pod gwarancją każdego wyswata tylko i jedynie — Biuro „Przyścisłość“ Poznań, Strzałowa 3 tel. 24-03. dzg 49 413/4

Kawaler

kupiec, średni blondyn, lat 26, cięczy i solidny, posiadający mniejszą gotówkę, z braku znajomości pragnie zapoznać odpowiednią partnerkę życia, posiadającą również choćkolwiek gotówkę celem założenia wspólnego przedsiębiorstwa oraz późniejszego ożenku. Panie racza złożyć fotografie do Kurjera Pozn. dzg 49 843

lekarzek dentyst.

dopomoże swym tytułem do otwarcia praktyki 27-letni, techniczny dentyst, posiadający 19 tys. gotówki plus kompletne urządzenie techniczne. Egzystencja w dobrej miejscowości zapewniona. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia „Par“ pod 56 235 Pr 5 745-56,235

Znajomości matrymonjalne

ułatwia dyskretnie, solidnie biuro „Wanda“, Szymańskiego 4 — 5, dzg 49 605

Sędzia okręgowy

bardzo przystojny, trzydziesto-wzrostu posłubi stosowną, posag mile widziany, lecz niekonieczny. Oferty z fotografiami (zwrot pewny) Kurjer Pozn. dzg 49 808

Panna

lat 26 bez majątku wyjdzie zamaż. Panowie inteligentni na posadzie zechcą oferty złożyć do Kurjera Pozn. dzg 49 691

Wdowa

mieszkaniem szuka starszego pana na stanowisku lub emeryta. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 391

Najbogatsze partje

panom w największym doborze poleca jedynie „Echo“ Poznań, Sw. Marcin 68, tel. 50-30. Zamięscowym prospekty darmo, dzg 49 778

Urzędnik

samorządowy, etatowy lat 29 pozna panna do lat 25 z choćkolwiek majątkiem, najchętniej z prowincji. Cel matrymonjalny. Łaskawe oferty z fotografią Kurjer Poznański dzg 49 964

Panienka

lat 27, inteligentna, pragnie zapoznać pana na stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański dzg 49 878.

7. SPRZEDAŻE

Młocarnia

Apple Buxbaum ca. 20 ctn. na godz., doskonałe czyszczo., cyl. sort. łożyska kulk. tanio do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański dzg 48 656

Parasole

ogrodowe słoneczne, deszczowe i wszelkie reparacje wykonuje Wytwornia Parasoli Wielka 27/29, dzg 2 664

Skład

rzeźnicki dobrze prosperujący — sprzedam od zaraz. Adres wskazuje Kurjer Poznański dzg 49 507.

Matrace

tapczany, garnitury klubowe, leżanki najtaniej wprost pracowni Wielkie Garbary 18 narożnik Woźnej, sutereny. dzg 49 835

Wózek

dziecięcy. — Za Groblą 2 m. 14. dzg 49 854

Motocykl

przyczepki, silniki, błotniki, Czerniak, Mickiewicza 18, dzg 49 830

Jadalnia

sypania — tapczany, inne meble „Komis“, Półwiejska 38 a. dzg 49 485

Krzesła

stoły restauracyjne „Komis“, Półwiejska 38 a. dzg 49 486

Dubeltówkę

kal. 16 kurkowa. Adres Kurjer Poznański dzg 49 517

Skład komisowy

w Bydgoszczy, pierwszorzędnym, lukratywnym, tanio sprzedam. — Oferty pod „Komis 44“ do Biura Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dworcowa 54. ng 15 461

Skład papieru

od 10 lat zaprowadzony sprzedam spowodu śmierci meża. Wrocławska 28/29. dzg 49 749

Radjoaparaty

uniwersalne, bateryjne. Poznańska 27 — 4. Telefon 76-17. dzg 49 656

Dom

na sprzedaż we Wrześni, ulica Główna, 2 składy, tylko za gotówkę. Tonn, Września, ng 15 469

Sprzedam

sypanki i kuchnie debowa tanio spowodu wyjazdu. Ogrodowa 16, m. 17. dzg 49 670

Restaurację

na ruchliwej ulicy korzystnie sprzedam. Adres Kurjer Poznański dzg 49 667

Futro

meskie spacerowe w bardzo dobrym stanie, kolnierz wydra, na wysoką figurę, Szewska 19, mieszkanie 2. dzg 49 675

Gościniec

i gospodarstwo rolne 17 mórg, inventarz żywy i martwy sprzedam względnie zamienie, najchętniej blisko Poznania. Oferty do Kurjera Poznańskiego dzg 49 448

Gdynia.

— centrum, skład kolonjalno-dekatesowy, dobrze zaprowadzony do sprzedania. Powód: choroba. Cena 13 000 złotych. Mar — Gdynia, pod „13 000“ ng 15 452

Nowe poprawione Stenografja

polska, Polski system stenografji prof. Stan. Korbla. We wszystkich księgarniach. ng 15 571

50 mórg

całości lub częściowo, Ławica, tani. Marcina 49, kolonjalka. dzg 49 404

Rowery

balonowe złotych 105.— Traugutta 23 mieszkanie 8. dzg 49 564

Młyn wodny

ziemia 30 mórg, zabudowania Poznań wprost od właściciela zaraz sprzedam. Oferty „Par“ pod 56 227. Pr 5 751-56,227

Waga
decymalna 1000 kg 150. — platforma lekka 90. — cztery koła robocze 30. — dwie skrzynie obrotowe 15. — Oferty Kurjer Poznański zgd 49 859

Fortepian
(skrzydło) światowej marki, pewną lokata kapitału. Zgłoszenia Kurjer Poznański zgd 49 779

Sprzedam
skład spożywczy, magiel mieszkaniec, centrum Poznania. Adres Kurje- Pozn. zgd 49 775

Prostotrymacze
dla dzieci szkolnych są konieczne dla zdrowia. Dom Sanitarny, Pierackiego 19. zgd 49 771

Sprzedam
100 beczek kiszonych ogórków. Jakaś prima cena niska. Adres Kurjer Poznański, zgd 49 963

Sprzedaj — Naprawa
wiecznych piór wszelkich systemów Skład Papieru. — Montownia Wiecznych Piór — Józef Czoznowski — Poznań, Ratajska 2. „Asygnaty Kredyt” zgd 3 104

Szkolne fartuchy
Mundurki — Berety — Koinierze marynarskie (Śwetry — Trykoty — Welny B. Okopińska Poznań, Pocztowa 1. zgd 3 844

Kapelusze damskie
wełnowe, filcowe, aksaminne **Modne czapki, berety**
Tanio! Wielki wybór! **Malczewski**
Poznań, Szkolna 13 oddział hurtowy Stary Rynek 94. zgd 3 855

Sprzedaje
kupuje meble maszyny inne rzeczy. Dom Komisowy, Podgórna 2. Pg 2896

Pianina Fortepiany
światowej sławy marki „Arnold Fibiger” „Kalisz (Dostawa „Polskiego Radia”) dostarcza do cenach fabrycznych Drygas, Poznań, Podgórna 10 a. Pg 4559, 60-26, 68

Skład
kolonialny 2 pokoje kuchnia, bardzo spiesznie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zgd 49 191

Drogerje
korzystnie sprzedam. Focha 29. zgd 49 008

Resztówka
piękna 150 móg z letniskiem w powiecie szamotulskim. pełnym ziemi, żywym i martwym inwentarzem nadkompletnym, piensworzędnej kulturze, spowiedni choroby właściciela spiesznie sprzedam, wpłata 40 000. Oferty Kurjer Poznański zgd 49 012

Automaty do amerykańskiego białdu

Rekord
najtaniej Caesar **Mann**
Poznań, Rzeczypospolitej 6. ng 13 184

Pianina
i fortepiany polecą najlepszą i największą fabryka w Polsce. Dostawa Państwowych Konserwatorów Muzycznych. — B. Sommerfeld, Poznań, pl. 27 Grudnia 15. ng 12 967

Dobra egzystencja i lokata kapitału
Dobrze prosperujące przedsiębiorstwo branży elektrotechnicznej, radiowej i t. p. w większym mieście powiatem natychmiast do oddania. Potrzebny kapitał 15 000—20 000. Oferty Kurjer Poznański zgd 48 547

Ogrodnictwo, gospodarstwo
42% móg z pięknym domem kilkopokojowym, z martwym i żywym inwentarzem, w centrum Płakowa pod Poznaniem sprzedam natychmiast z powodu wyjazdu. Cena 45 000 zł gotówka. — Wygodna komunikacja autobusowa (30 gr.) 5—7 minut jazdy do miasta. Oferty do Kurjera Poznańskiego zgd 48 528

Skład
dewocyny, papier, dobrym punkcie korzystnie sprzedam, Wodna 1 zgd 48 642

Pianina
nowe, używane gwarancja. dogodnie warunki. Betting, Leszno. zgd 3996

Kapelusze
modne **Czapki**
różne fasony **Szale**
nowości **Pulowery**
modnych desenach kupisz najtaniej tylko firmie **Józef Pluciński,**
Pocztowa 2 zgd 4083

Marmury
białe i kolorowe **Carrara,**
Przemysłowa 27. Tel. 60-49. zgd 4076

Komisowa sprzedaż mebli używanych
kompletnych ośoi oraz oddzielnych sztuk uskuteczna szybko tanio, sumiennie tylko **Poznański Dom Komisowy**
Dominikanska 8, tel. 24-42. Pg 5241-37, 22

Pianina
dobrze, solidne o ładnym tonie, niedrogie, można nabyć w korzystnych warunkach jedynie w firmie „Lira”, ul. Podgórna 14. zgd 4069

Guziki, klamry, klipsy
w wielkim wyborze. **Andrzejewski**
Szkolna 13. zgd 4 043

Tapczany
fotele, leżanki, gwarantowanej jakości, najkorzystniej w fachowca. Worcławska 13. zgd 4122

Maszyny do pisania
nowe i okazynie z gwarancją **Kochanowicz S-ka**
Plac Wolności 13 obok Komendy Policji. Pg 5695-33, 61

Wózki
wybór, tanio. Trabczyńska, Pierackiego 11, podwórze. zgd 42 772

Samochód
otwarty 4—5 osobowy 32 konny tania sprzedam. Garaże „Polo” Nr. 10, Drużbackiej 2, między 11—12. zgd 47 296

Fiat
mały sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zgd 48 351

Działkowy
ogródek korzystnie sprzedam. — Poznań, D. Włda 2 — 4. zgd 48 253

W Poroninie
dotykającym Zakopanego sprzeda nowy jednopiętrowy budynek murywany z marmarzem przy głównej szosie bezpośrednio przy stacji kolejowej wolny, nadający się na prowadzenie sklepów, restauracji, pensjonatu, hotelu — adwokat Dr. Franciszek Skiba, Kraków, ul. Baszowa L. 24. zgd 7179

Modne Kapelusze Koszule Krawaty
tanie. M. Paszek, Poznań, Wrocławska 30. zgd 47 879

Maszyny do pisania
małe i duże, nowe i używane, największy wybór, najniższe ceny gwarancja Skóra S-ka Aleje Marcinkowskiego 23. ng 15 407

Ogródek działkowy
na Włdzisz sprzedam. Szewska 14 m. 4. zgd 47 796

Samochód
otwarty, ekonomiczny, po generalnym remoncie na nowych oponach korzystnie sprzedam. Dąbrowskiego 18. zgd 48 239

Fabryka
mydła i proszków do prania w Poznaniu dobrze zaprowadzona na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zgd 47 710

Sprzedam
radio sieciowe, ośmiolampkowe, żelazko elektryczne, imbrk elektryczny, mandolina, żelazka krawieckie. Św. Józefa 3, m. 5. Zgłoszenia 15—18. zgd 49 157

Samochód
ciężarowy 2½ tonnowy, jak nowy sprzedam. Dąbrowskiego 33, garaż. zgd 49 162

Jęczmienia browarnego
czyszczarnie z tryjerami i sortownicami tanio okazynie sprzedam. Sobański, Szafarkiewicz, Poznań, Wenejańska 6. zgd 49 188

Młyńskie
urządzenie w całości lub częściowo tanio sprzedamy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zgd 49 189

Bron wszelka
naprawia fachowo warsztat puźszkarski. J. Szymkowiak, Św. Marcin 27. zgd 49 166

Samochód
4 osobowy „Ara” 450. — złotych sprzedam. Zgłoszenia Perun, Poznań, Marszałka Focha 4. zgd 49 742

Miedziany aparat destylacyjny
o wydajności 14—15 ltr. zacierną na godz. o mocy spirytusu 92% fabryczno nowe korzystnie do oddania. Oferty Kurjer Poznański zgd 49 021

Kocioł narowy
95 m² 8 atm. 53 m³ 8 atm. — sprzedam tanio. Oferty Kurjer Poznański zgd 49 022

Waga
15 kg nowa. Wskaże Kurjer Poznański zgd 48 988

Kawiarnię
skład pieczywa sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zgd 48 993

Samochód
Fiat 520 limuzyna w pierwszorzędnym stanie. Władomości Plac Nowomiejski 6, skład spożywczy zgd 48 997

Wóz
helka i ziemie inspektowa sprzedam. Adres Kurjer Poznański zgd 48 940

Wóz
na sprzedaż korzystnie. Poznań, Warszawska 9 a. zgd 49 002

Obrazy
olejne, dywany okazynie. Stary Rynek 44, wejście z Wóznicy „Komis”. zgd 48 928

Jadalnie syplalnie, gabinety
oraz meble pojedyncze wszelkiego rodzaju nowe używane **Pianino**
czarne krzyżowe tanio wyprzedaje **Magazyn Mebli**
Podgórna 6 zgd 48 917

Kilka
ubrań, płaszcz zimowych sprzedam. Orzeszkowej 13, m. 5. zgd 48 912

Skład
spożywczy, pokój, kuchnia w śródmieściu, bezkonkurencyjny — spiesznie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zgd 48 960

Skład
papieru tytoniu sprzedam. Adres Kurjer Poznański zgd 49 093

Śrutownik
sieczkarka odpowiednie na majątek okazynie. Bączkowski, 3-go Maja 5, m. 10. zgd 49 101

Cegły
trwała dostarcza Cegielnia Suwalski, Focha 72, telefon 60-70 zgd 49 106

Radjo
4 lampowe akumulatorem, głośnikami. Piekary 13 b, m. 21. zgd 49 107

Lokomobile
Lanz, Wolff, Badenia, Flöther i inne tanio. Nitsche i Sp. fabryka maszyn, Poznań, ul. Kolejowa 1—5. zgd 48 115

Piekarnia
w Jarocinie blisko rynku, spowodu zmiany stosunków rodzinnych na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zgd 48 154

Sprzedam
dobrze prosperujący skład kolonialny i nabiału. Kozłowska, Września, Rynek 7. zgd 48 246

Duży wybór świeczników żydowskich
przystępne ceny Caear **Mann,**
Poznań, Rzeczypospolitej 6. ng 14 401

15 móg ogrodu
z ładnym, kilkopokojowym domem z zabudowaniami gospodarczymi z martwym i żywym inwentarzem we wsi ogrodniczej w Płatkowie tuż przy Poznaniu za gotówkę 25 tysięcy sprzedam. Wygodna i częsta komunikacja autobusowa z szosa Obornicka. Oferty do „Kurjera” Poznańskiego pod zgd 48 529

Boxa
psa 1½ roku ostrego sprzedam. Wierzbicice 43 — 1. zgd 48 945

Okazyjnie
biała sypialka. Strzelecka 14 a, parter. zgd 49 214

Futra
lisy, czy skóry kupuj tylko u Dobrowolskiego, Marcina 1. Dlaczego? bo wybór wielki i najtaniej. zgd 49 064

Pionjalke
z mieszkaniem od zaraz sprzedam. Adres Kurjer Poznański zgd 49 075

Ciężarówka
3 tonnowa marki Citroen w generalnym remoncie oraz autobus Ford po remoncie, nowa karoserja na reklamówkę etc. na sprzedaż. Fr. Rzenka, Śmigiel. zgd 48 586

Motor
12 konny za bezcen. Rzenyk, Tarnowo Podgórne. zgd 48 576

Mebłe
najtaniej wprost z fabryki — **Szczaniacki,**
Tama Garbarska 3. zgd 48 725

Maszyna
do szycia, meble na sprzedaż. Matejki 48/49, fryzjer. zgd 48 850

8 i pół
morgi, Poznań na parcelacje sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zgd 48 856

Drogerja
w Grudziadzu dobrze zaprowadzona prosperująca na sprzedaż. — Cena 8000 zł gotówka. Oferty Pat, Grudziadz „Drogerja”. ng 14 491

Rzeźnictwo
kompletne urządzenie, skład, — warsztat, — mieszkanie bardzo ruchliwa ulica sprzedam zaraz. Cena 5 500. — Oferty Kurjer Poznański zgd 49 195

Płaszcz damskie dziewczęce szkolne
polecą najkorzystniej gotowe, miarowe Szuster, Stary Rynek 76, pietro, naprzeciw odwachu. Przyjmuje asygnaty „Kredyt”. zgd 49 173

Fortepian
tanie. Adres Kurjer Poznański zgd 49 255

Mebłe kuchenne
wprost wtyorniej najkorzystniej sprzedaje Konecki, Piaskowa 8. zgd 49 962

Opony najlepszych marek
najkorzystniej firma Jabłoński, Dąbrowskiego 18, Zadać ofert. zgd 3695

Okulary — Binokle
dokładnie według przepisów lekarskich wykonuje **najtaniej**
Zakład optyczny, Gawlikowski, Św. Marcin 57. zgd 4252

Gustowne kapelusze damskie
nowości jesienne po znanych niskich cenach polecą w wielkim wyborze Felicia Kaminkowa, ul. Szkolna 6. zgd 49 336

Foksterjery
młode na sprzedaż. Romana Szymańskiego 7, skład. zgd 49 333

Pierze - puch
najtaniej polecą Stpaślaw Dyczkowski, Poznań, ul. Wierzbicice 13. — Najnowsza czyszczalnia pierza. zgd 48 951/2

Skład rzeźnicki
Św. Marcin warsztatem i dwoma ubikacjami wynajmie. Jaroszyk, Poznań, Chwaliszewo 24. zgd 49 029/30

Mebłe kuchenne
najtaniej. Łakowa 4 a, stolarnia. zgd 49 286/7

Rabarberu, truskawek
większa ilość odjam. Heyder, Fabryczna 3 a — 16. zgd 49 650/1

Najlepszy rower
najniższa cena **Św. Marcin 55**
Fachowa obsłuz. ng 15 453/4

Podłoge
szalówkę, kantówkę, drzewo stolarskie tanio polecą G. Kowalkiewicz skład drzewa, Poznań, ulica Strzelecka 14 a. tel. 14-95. zgd 49 746/7

Pończochy Skarpetki Rękawiczki
piękne — dobre — tanie duży wybór — solidny towar **A. Szymański**
Św. Marcin 1, przy placu Światokrzyskim. — Specjalny magazyn pończoch i rękawiczek ng 14 364/5

Skład
towarów krótkich i piśmiennych dobrze prosperuje z mieszkaniem. Adres Kurjer Poznański zgd 48 177/8

Parkietowe posadzki
dostarcza solidnie i fachowo znana firma **Koraszewski i Marweg**
Poznań, Plac Wolności 14 a. zgd 3239/40

Mebłe
najtaniej polecą **Baranowski,**
Poznań, Podgórna 12. Pg 5323

Okucia
do drzwi anaby mos. kpl. od 2.70 do okien oliwy mos. kol. 5.75. do piecy kpl. 9.50. zamki meblowe 20 gr.

Zamki bezpieczne
wzożliwie. śruby, nity narzędzia. Stanisław Wewiór, Poznań Św. Marcin 27, założone 1897 tel. 34-31. ng 14 9012/3

Skład
papieru, tytoniu, ruchliwy punkt sprzedam. Acres Kurjer Pozn. zgd 49 361

Przy żyłakach
i rozszerzeniu żył polecamy nasze pończochy elastyczne gumowe. Dom Sanitarny, Pierackiego nr. 19. zgd 49 770

Dywan
4x3, magiel domowy. Pierackiego 15 — 8. zgd 49 769

Platforma
70 cent. do sprzedania. Borucki, Starolecka 47. zgd 49 915

Maszyny
meska i czapek. Wrocławska 13, mieszkanie 11. zgd 49 914

Marmelada
owocowa 47 i 57. Powidla 70. Syrop jadalny 45. Syrop z miódowym smakiem 42 grosze za pół kilo. L. Sledziński, Wronecka 17, St. Rynek 12, Wielka 15, St. Rynek 35 (wejście z Wiankowej). zgd 49 934/35

Sprzedam
platforme zaraz koniem ul. Mostowa 22. zgd 49 317

Motocykl
przyczepka sprzedam. Dąbrowskiego 25. zgd 49 308

Skład
delikatesów, spożywczy, mieszkaniem. ezystencja, centrum 5 000 sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zgd 49 275

Rower
korzystnie. M. Focha 169 — 3. zgd 49 274

Przepisowy płaszcz mundurkowy gimnazjalny
polecą Fabryka Konfekcji damskiej **Wildowa - Syn**
Wodna 1 n 14 378

Płaszcz ostatnie modele
Ceny dostępne dla wszystkich, bo wprost z Fabryki konfekcji damskiej **Wildowa - Syn**
Wodna 1 Asygnaty kredytowe! ng 14 379

1 silnik
prądu stałego, mocy 5 KM przy 1000 obratach na min. dla napięcia 440 V włącznie rozrusznika, 1 silnik
prądu stałego, mocy 5 KM przy 1350 obratach na min. dla napięcia 440 V włącznie rozrusznika. Powyższe silniki, używane lecz w beznagannym stanie, są korzystnie do nabycia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zgd 46 368/9

300
rozbranych samochodów zakup, sprzedaj używanych części samochodowych, podwozia mleczarskie Autosklad, Dąbrowskiego 59, tel. 46-74. zgd 4128/9

Wózki
dziecięce, dla lalek, wielki wybór niskie ceny. Asygnaty „Kredyt” Pogorzelski, Poznań, Wodna 7. zgd 4046/7

Połowczyk
1½-roczy na sprzedaż. Wronecka 17, m. 4. zgd 49 930/31

Oryginalny salon Ludwika XVI, złocony
bardzo piękny, dobrze utrzymany okazynie. **Gabinet mahoniowy nowoczesny**
najlepsze wykonanie tanio. **Elegancki gabinet orzechowy kombinowany**
nowoczesny, bardzo ładny, okazynie. **Nowoczesna sypialnia brzozu kanadyjska**
pierwszorzędne wykonanie okazynie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5757-39, 40

Książki
powieściowe, naukowe, całe biblioteki kupuje i sprzedaje najkorzystniej Księgarnia — Antykwariat, Pierackiego 20. Obszerne dzial mł. Bogata wypożyczalnia. — Ostatnie nowości. — Abonnement miesięczny 1.50 zł. zgd 49 488

Dog
niemiecki, roczny, tanio na sprzedaż. Graniczna 1 m. 3. zgd 4230

Sypialnię
kuchnie, garnitur klubowy, zegar ścienny. Stolarnia M. Focha 67. zgd 49 712

Najkorzystniej Płaszcz, — Ubrania, Spodnie, Jupy
mundurki szkolne kupiesz **Głogowski,**
Poznań, Jeziuczka 9. Asygnaty „Kredyt” zgd 49 349

Zamienie
motorówkę w dobrym stanie gotowa do jazdy na samochod lub sprzedam. Oferty „Par” 39, 82 Pg 5 748-39, 82

Mebłe używane
wszelkiego rodzaju polecą okazynie Dom Komisowy, Wronecka 6/8. zgd 49 621

Skład
kolonialno - delikatesowy dobrze zaprowadzony centrum sprzedam Adres Kurje- Pozn. zgd 49 811

Pianino
Carl Beck okazja 490. — skład pianin Krolopp i Ska Podgórna 14. zgd 49 409

Okazjal
Obraz szkoły flamandzkiej, — skrzynka muzyczna tanio. Sieroca 5/6 — 5. zgd 48 869

Sprzedam
skład z mieszkaniem, pieczywa, nabiału. Cena 800. Poznań, Kanakowa 17 m. 10. zgd 49 798

Samochód
Essex limuzyna mało używany w bardzo dobrym stanie korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zgd 49 660

Alfa — Szkolna
nałożnik Jaskółce **Klamry — Klipsy Guziki — Żurnale**
oraz wielkim wyborze **podarki imiennowe**
ceny niskie. zgd 49 462

Najnowsze płaszcz, suknie
polecą **M. Malinowski**
Największy specjalny magazyn konfekcji damskiej. — Poznań, Stary Rynek 57. Przyjmuje asygnaty „Kredyt”. zgd 4256

Limuzyna
„Jevet” dobrze utrzymana 34 000 km., sprzedam tanio gotówka 2 500 zł. Skotarczak, Kraszewskiego 9 a. zgd 49 627

Willa
w Pleszewie, wszelkim komfortem, parkiet, ogród, stajnia, natychmiast za 13 000 zł na sprzedaż. Zgłoszenia Jasicki, Leszno, Nowy Rynek 15. ng 15 470

Okazjal — Gdynia
willa w dobrym położeniu, dochód 540 zł, cena 35 000, gotówki 30 000, reszta B. G. K. Parcela 700 m² w dobrym położeniu, cena 8 000, Józef Kujawa, Gdynia, 10 Lutego 17, m. 7. Biuro Pośredniczo-Handlowe. **tel. 37-05**
ng 15 467

Radjo
prądowe - bateryjne okazynie. — Wierzbicice 38, m. 1. zgd 49 554

Wózek
dziecięcy biały, Gen. Umłńskiego 7 a, m. 28, między 10—11. zgd 40 549

Maszyna
damska jak nowa czelento okrągłe 165. — Ogrodowa 6 — 4 II wejście. zgd 49 837

Osiem mórg
przy Poznaniu, ładnie położone, tania. Nobierański, Dominikańska 3, telefon 24-42. Pg 5759-39, 91

Jadalnie dębowa bardzo tanio! Urządzenie składowe
towarów krótkich tanio. **Salonik Ludwika Filipa**
dobrze utrzymany okazynie. **Garnitur klubowy**
gobelinie okazynie. **Jadalnia dębowa 225, — Jadalnia dębowa**
zestarem, Beckera, dobrym stanie, okazynie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5758-39, 89

Urzadzenia
składowe każdej branży, gablotki **Stoły**
kawiarniane marmurowe, kanapy, krzesła. Dąb

Motocykl
350 cm³, 4 taktowy. Ratajczaka 10. - Elektrotechnik. zdg 48 491

Tygiel
drukarski ewtl. pod motor kupie. Oferty Kurjer Pozn zdg 48 772

Cieżarówkę
3-4 tonn. z przyczepką, lub bez w dobrym stanie kupie. Oferty Z. Włodarczyk, Konin, wojew. Łódzkie. zdg 48 658

Kupię
kolonialkę do 1500. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 151

Maszynę
Singera kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 152

Plaszcz
damski kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 167

Turbine
wodna około 40 koni dobrym stanie kupie okazynie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 015

Regały
składowe, bufety kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 034

Cukiernię
lub restaurację kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 936

Studentka
kupi plaszcz zimowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 920

Student
kupi ubranie, plaszcz zimowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 911

Kupię
kiosk. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 123

Kupujemy
każdą ilość ziemniaków jadalnych fabrycznych, marchwi jadalnej, pastewnej, Bączkowski i S-ka. Ziemiopłody, Poznań, 3 Maja 5 telefon. 19-69. zdg 49 102

Kupię
używane futerko 3/4 lub kurtkę, karakulę lub seal. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 118

Poszukuje
maszyn do ciecienia papieru i młynka do mielenia psianki. - Zgłoszenia Edmund Staniszewski Krotoszyn. zdg 48 212

Jadalnię
okazynie kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 810

Poszukuje
sie Linde, słown. języka polskiego Seyda kompl. lub niekompl. Na przełomie dziejów tom I. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 044

Szope cynkowa
używana zbieralna kupie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 49 240

Gabinetowy
Focha 38, mieszkanie 7. zdg 49 242

Ford
lub Chevrolet osobowy otwarty wzgl. ciężarowy kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 237

Kartofle
wagonowo jadalne kupie. Cena Kurjer Poznański zdg 49 339

Dom
rentowny wpłace 25 tys. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 991

jezioro
i około 20 morgi ziemi. Ratajczakowa, Laskowo, poczta Szamocin. zdg 49 169/70

Lawkę
stolarska kupie. Poznań, Górna Wilda 104 stolarnia. zdg 49 327/8

Bechsteina
lub Blüthnera kupie Oferty Kurjer Poznański zdg 49 295

Kocioł
do pary pół atmosfery, dobrym stanie kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 816.

Fortepian
krótki kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 718.

Dom
centrum, składy, dochód 8500.- sprzedam 75.000, wpłaty 35.000. Kossmann, Fredry 6. zdg 49 356

Fotele
stół okrągły, biblioteka, biurka debowe. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 598

Książki
używane oraz znaczki kupuje stale „Słonecznik”, antykwariat, Dąbrowskiego 2. zdg 49 629

Maszynę
do pisania kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 765

Skład
kolonialny delikatesowy, mieszkaniem, śródmieściu kupie zaraz za gotówkę. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 640

Radjo
na prąd tania kupie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 455

Meble używane
kupuje, zamienia, sprzedaje okazynie. Dom Handlowy, Wroniecka 6/8. zdg 49 644

Kupię
motor 1 1/2 konny, prąd stały. Jezycka 42, Jezierni, właściciel. zdg 49 655

Kupię
2 szafy, stół, leżankę. Księgarnia, Ślusarska 7, telefon 58-41. zdg 49 613

Pianino
kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 616

Samochód
karetka 4 cyl. Ford 1932 lub 2 cyl. Tatre oryginalna limuzyna albo Fiat 508 w pierwszorzędym stanie kupie za gotówkę. Oferty „Par”, Al. Marcinkowskiego 11, pod 56.219 Pg 5754-56.219

Basen
do nafty kompletny używany kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 850

Winschester
szturcer lub brauning większy kaliber kupie. Wroniecka 17, mieszkanie 4. zdg 49 932/33

Perski dywan
duży kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 630.

12. DO WYNAJĘCIA

Pięciopokojowe
I piętro od zaraz. Długa 3 (Zielone Ogródki), gospodarz. dg 4197

Tylko **„Be-Em-Es”** zdg 38 668

Siedmiopokojowe
Matejki 48, zdg 47 382

Trzy
pokoje komfort Focha 126, stróż. zdg 47 266

Do
wynajęcia 2 pokoje, kuchnia od gospodarza, willi, przystanek tramwajowy, czynsz zgóry. Solacz, Mazowiecka 6, gospodarz. zdg 47 735

Mieszkania
czynsz miesiieczny. Młyńska 12, m. 4. zdg 49 177

Mieszkania
poszukujesz spiesz do najsolidniejszego biura

„Jur”
Piekary 26, zdg 49 190

5 pokoi
III piętro. Wiadomość Patrona Jackowskiego 36, m. 6. zdg 49 168

3
pokoje mieszkanie z garażem lub bez wynajmie właściciel. - Aleja Wielkopolska 67. zdg 48 937

3
pokoje duże słoneczne komfortowe I. Jeżyce, meblami odstepie. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 922

Dwa
pokoje kuchnia 45 zł. zwrot kosztów. Chelmońskiego 10, stróż. zdg 49 119

Dwupokojowe
wolne od podatku Rolna - Łąpowa. Informacje Grzeszkowin, Plac Sportowy 1. zdg 49 143

Dwunokojowe
wolne od podatku, Marynarska 4. Informacje Szubert. zdg 49 146

Olbrzymi
pokój, kuchnia wygody wolny. Luboń przy dworcu właściciel Taberski. zdg 48 804

Dla PP. Emerytów!
W pięknym położeniu, niedaleko miasta (10 minut) wydzierżawie zaraz duże 3 pokojowe mieszkanie z balkonem, czynsz według umowy. Łaskawe zgłoszenia: J. Lange, Miłostaw, ul. Poznańska 7. zdg 48 063

2 pokoje
próżne lub z meblami, centralne ogrzewanie od 1 grudnia do wynajęcia w willi, I. ptr. tuż przy Parku Moniuszki, widok na ogród. 10 minut pieszo na Plac Wolności, 5 minut pieszo do Opery. Aleja Wielkopolska 11, druga wila na lewo od mostu. zdg 48 580

Trzypokojowy
okolica Rynek Łazarski. Właściciel, Śniadeckich 16 - 6. zdg 48 955

Trzypokojowe
komfortowe, słoneczne bez opłatkiowania, wolne 1. 10. Emilii Szczanieckiej 5. zdg 49 648

Puszczykówo
willa Helena przy dworcu, elektryczność, trzypokojowe. zdg 49 051

Dwupokojowe
z kuchnią od zaraz. Ratajczaka 1. a - 108. zdg 49 055

Trzypokojowe
komfortowe, słoneczne, balkonem właściciel. Aleja Hetmańska 11. zdg 48 726

Domek
w Rogoźnie 5 pokojowy, ogródek etc. 1 lub 2 mieszkania zaraz. - Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 874

3 pokoi
kuchnia zaraz, biurko szafa. - Plac Działowy 8, stróżka. zdg 49 264

3 - pokojowe
mieszkanie wynajmie Dziennik, Wierzbicice 3. zdg 49 260

Pięcionokojowe
Wilsona słoneczne, komfort I. pięcie, właściciel. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 261

Pokój
kuchnia Żabikowo, Białkowskiego 13. zdg 49 329

Pokój
kuchnia, gospodarza, rok zgóry. Warszawska 135. zdg 49 337

Dwupokojowe
mieszkanie Główna 35. Rynek wynajmie zaraz gospodarz. Zgłoszenia dozorca. zdg 48 902/3

Trzypokojowe
komfortowe słoneczne, bezpodatkowe, 12 minut przystanek. Ostroroga właściciel Staszka 3 m. 1. zdg 49 315

Trzypokojowe
słoneczne, kuchnia. Teczowa 16, parter. zdg 49 284

Trzypokojowe
I piętro, słoneczne 2 balkony. - Staroleka, św. Antoniego 45. zdg 49 283

2 pokoje
i kuchnia do wydzierżawienia. Cześć dzierżawy zgóry, ul. Chocimska 112. ng 15 475

Pięciopokojowe
przy Zamku od pierwszego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 719.

4 pokojowe
mieszkanie komfortowe willa wydzierżawie. K. Jarochońskiego 52. zdg 49 748

3-pokojowe
2 mieszkania słoneczne z komfortem bez podatku, ewtl. parterowe ze składem, a 1 piętro z 4 pokojem, przy ul. Palacza od 15 paździenika do wynajęcia. Wiadomość Spokojna 20/22 m. 5. dg 4 231

Pokój
kuchnia umeblowane wraz łazienką wynajmie. Solacz, Podolska 25. zdg 49 840

5 i 7
pokoi do wynajęcia. Waly Jana III 10, mieszkanie 2. zdg 49 652

„Informator”
poleca mieszkania. Skarbowska 1. (dom ogrodowy). zdg 49 576

2
pokoje kuchnia gazowa willa rok zgóry 800 zł samotny. Marynarska 17 parter gospodarz. zdg 49 740

Pokój
kuchnia rok zgóry. Grudzieńec 70 gospodarz. zdg 49 733

Dwa
pokoje kuchnia, willa, zaraz wydzierżawie. Solacz, Ślaska 11. Pg 5 722-56.201

Trzypokojowe
wysoki parter ul. Górki 12 gospodarz. zdg 49 418

Pięciopokojowe
słoneczne z wygodami, Ostroroga 27. zdg 49 509

Trzypokojowe
Półwiejska I piętro front. 390 kosztu, reflektanci emeryci. - Ogrodowa 6 - 4 II wejście. zdg 49 836

Mieszkanie
duży pokój. Zgłoszenia tel. 33-42. zdg 49 829

Restauracja
z przyległym trzypokojowym mieszkaniem zaraz do wydzierżawienia. Kościelna 42 stróż. zdg 49 428

1 pokojowe mieszkanie
i ubikacją handlowa odstepie. - Libelta 13 - 2. zdg 49 422

Mieszkania
3-4-pokojowe, komfort, nowy dom, od 1 listopada. Prusa 14. zdg 49 641

Mieszkanie
4-pokojowe z balkonem, I. piętro blisko tramwaju od 1. 10. lub 15. 10. do wynajęcia. Słoneczna 12 a. zdg 49 649

Sześciopokojowe
III ptr., zaraz, Długa 4, przy Zielonych Ogródkach. Zgłoszenia u stróża. zdg 49 757

„Be-Em-Es”
27 Grudnia 19

Pięciopokojowe
Czteropokojowe zdg 49 658

Czteropokojowe
komfortowe, I piętro, zaraz do wynajęcia. Zupańskiego 16, dozorca. zdg 49 697

5 pokojowe
I. piętro, mieszkanie komfortowe, słoneczne, piecami, renowacją od zaraz wynajmie. Siemiradzkiego 2, przy Parku Wilsona. zdg 49 458

2 mieszkania
po pokoju i kuchnia przy Starym Rynku do wynajęcia. Oferty z podaniem stanowiska i referencji do Kurjera Poznańskiego zdg 49 466

Do wynajęcia
pokój kuchnia, Górczyn, Kopalin 25. zdg 49 767

Siedmiopokojowe
narożnik Nowomiejskiego pewnemu płatnikowi zaraz wynajmie. Telefon 30-61. zdg 49 893

Centrum I.
Siedmiopokojowe zdg 49 893

Sześciopokojowe
Czteropokojowe zdg 49 648

3-pokojowe
komfortowe, Jeżyce, przy Rynku kosztu światła, renowacji urzędnikowi. Zgłoszenia Kurjer Poznański dz 4 219

Pokój
kuchnia zaraz, Adamski, Winia-ry, zaraz Piatkowskiej. zdg 49 401

Dwa
kuchnia, Winlary zaraz 45.- Oferty Kurjer Poznański zdg 49 565

13. SZUKA MIESZK.

3-pokojowego
lepszego, słonecznego, centrum poszukuje dobrze sytuowani nożownicy. Zgłoszenia telefon 18-47. zdg 48 175

Mieszkania
śródmieście nowoczesne 6-5 pokoi poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 47 658

1-2
kuchnia od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 010

Urzędnik
kierownicze stanowisko szuka 3 do 4 komfort. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 028

Poszukuje
mieszkania 3-4 pokojowego okolicy śródmieścia, St. Rynku lub Al. Szelagowskiej ewentl. z przejęciem mebli, może być też willa jednomieszkaniowa, czynsz place zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 032

Emeryt
poszukuje 2 pokoi kuchnia, łazienka. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 48 931

Mieszkania
komfortowego 3-4 pokojowego śródmieście, wyższy urzędnik. - Oferty Kurjer Poznański zdg 48 914

Kolejarz
samotny szuka od gospodarza w śródmieściu pokoju z kuchnią. - Oferty Kurjer Poznański zdg 49 139

Urzędnik
szuka 2 lub 3 pokojowego mieszkania, może przyjąć administrację domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 098

Poszukuje
2 pokoi, kuchni, sutereny lub parter okolicy Jeżyce. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 108

Puszczykowie
stałe trzypokojowe poszukuje. - Oferty Kurjer Poznański zdg 49 115

2-3
pokoi wzrost od gospodarza niewyżej II. piętra okolicy Placu Nowomiejskiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 500

Samotny
urzędnik poszukuje zaraz 1-2 pokoi kuchnia, cena do 40 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 950

Mieszkania
3, 4 pokoje, parter lub I piętro śródmieście poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 204

5-6 pokoi
na kancelarię, mieszkanie, dobry, pewny płatnik. Fredry 1 - 16. zdg 49 213

1-2
czynsz 1/2 roku zgóry, pośredn. wyklucz. urzędnik Oferty Kurjer Poznański zdg 48 227/8

3-4
poszukuje w śródmieściu Opto-Orliki. Zakład Optyczny, św. Marcina 77. zdg 49 311

Pokoju
z kuchnią lub bez gospodarza poszukuje młode małżeństwo. Place zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 267

Poszukuje
lokalu lub 4 pok. mieszkanie na cele organizacyjne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 374

3-4
pokojowego mieszkania komfortowego wprost od gospodarza - Jeżyce, Łazarz, poszukuje lekarz. Szczegółowe oferty Kurjer Pozn. zdg 49 590

1
lub 2 pokoje z przynależnościami poszukuje w śródmieściu. Dzierżawa ewentualnie pół do 1 roku. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 745

Dwu
lub jednopokojowego mieszkania od zaraz rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 751

Poszukuje
2-3-pokojowego mieszkania, w śródmieściu, od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 669

Ładne, 3-pokojowe mieszkanie
poszukuje spokojny, regularnie placący lokator. Ewtl. wpłata zgóry. Oferty Kurjer Poznański ng 15 474

Urzędnik państwowy
poszukuje 2-3 pokoi okolicy śródmieścia, Łazarza, Jeżyce od 15-go paździenika. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 558

Urzędnik państwowy
szuka dwu-trzypokojowego, śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 556

Urzędnik
2-3 pokojowego kuchnia, możliwie śródmieściu lub okolicy, pewny płatnik, bezdzietni. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 545

Dwupokojowego
poszukuje urzędnik państwowy do 70 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 523

2, 3
pokoje z kuchnią i wygodami poszukuje pewny płatnik. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 689

3 pokojowego
komfortowego, I piętro, śródmieście poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 698

„Informator”
mieszkań poszukuje. Skarbowska 1. (dom ogrodowy). zdg 49 577

Pokoju
kuchnia śródmieściu młode małżeństwo, gospodarza, czynsz zgóry, posada stała. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 672

2
pokojowego, z łazienką, ewentualnie bez, wprost od gospodarza, place rok zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdg 49 463

4-5
pokoi lokalowych dla biur Stowarzyszenia od 1. 10. poszukujemy w centrum. Oferty Kurjer Poznański dz 4 220

Który
z szlachetnych gospodarzy przyjmie bezrobotną rodzinę 7 osób (5 drobnych dzieci) na stróżstwo z reparacją. Jedroszewski, Szewska 18. zdg 49 967

14. ZAMIANA MIESZKANIA

Pokój
kuchnie, Jeżyce, na dwupokojowe kuchnię, Jeżyce, Solacz. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 339

3
pokoje kuchnia, Rynek Łazarski na 2 pokoje lub skład kolonialny. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 754

Zamienię
2 pokoje kuchnie w śródmieściu na portierstwo. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 49 370

15. POKOJE UMEBL.

Pokój
lub dwa próżne dla pana lub pani utrzymaniem na Komandorji. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 773

Słowackiego
41 - 11, elektryczność, tania. zdg 49 774

3 Maja
6, m. 9, czysty. zdg 49 777

Klatki
W. Świętych 8 - 8. zdg 49 945

Frontowy
dwuosobowy. Marcina 24, m. 5. zdg 49 802

Matejki
67 - 9, dwom solidnym panom. zdg 49 870

Duży
ładny i jednociosobowy utrzymaniem. Kręta 23, m. 7. zdg 49 921

Inteligentnym
Grunwaldzka 23 - 4. zdg 49 900

Grottgera
14 - 3. zdg 49 899

Aleje
Marcinkowskiego 1 - 9, dwuosobowy, jedno, utrzymaniem tania. zdg 49 898

Słoneczny
małżeństwu cena przystępna. - Strzelecka 3 b - 7. zdg 49 891

Pokój
umeblowany także małżeństwu. Dolna Wilda 2 - 4. zdg 49 892

Pokój
intelig. panu (urzędnik). Dąbrowskiego 10 - 15 front. zdg 49 847

Na stałe<

Pokój
utrzymaniem szkolne panienki.
Pocztowa 12 — 12. zdg 49 457

Utrzymaniem
bez. ulica Asnyka 1 — 3.
zdg 49 459

Pokój
dobrze umeblowany. Grobla 5. —
m. 9. zdg 49 482

Matejki
67. mieszkanie 2. zdg 49 510

Grobla
5 — 3. zdg 49 500

Trzem
panom. małżeństwu piecykiem.
Poznańska 27 a. II. Szolc.
zdg 49 530

Dwuosobowy
Marcin 22. skład papieru.
zdg 49 516

Ciepły
słoneczny. Fredry 4. II.
zdg 49 496

Pokój
biurkiem. telefonem. osobne wej-
ście. Ratajczaka 14 — 22 a —
(parter). zdg 49 405

Dwuosobowy
Focha 55. m. 6. zdg 49 432

Jednocosobowy
tanie. Nowomiejski 10 b — 5.
zdg 49 408

Dwuosobowy
solidnym. elektryczność. Wielkie
Garbary 2 — 10. zdg 49 324

Dwuosobowy
Rzepeckiego 22 — 5. zdg 49 325

Dwuosobowy
łazienka. pianina. Cieszkowskie-
go 7 — 11. zdg 49 870

Dwuosobowy
Wielkie Garbary 5 — 12.
zdg 49 904

Śródmieściu
jedno-dwuosobowy wygodami.
Kreta 12 — 5. zdg 49 955

Pokój
2 panom św. Wojciecha 25. III.
prawo. zdg 49 501

20,—
Ogrodowa 12. m. 20. zdg 49 505

Pokój
frontowy utrzymaniem — bez. —
Kreta 24. — 4. zdg 49 512

Pokoik
Ratajczaka 11 a — 70. zdg 49 510

Dwuosobowy
duży. niekrepujący zaraz. Dzia-
łyńskich 9. m. 7. zdg 49 508

Pokoik
ciepły dla solidnego pana. Mosto-
wa 4 a. m. 5. zdg 49 506

Cieszkowskiego
1 — 3. zdg 49 511

Pokój
Klatki. Półwiejska 37 — 11.
zdg 49 548

Pokoik
Czesława 17 a — 18. zdg 49 561

Pokój
duży. pokoik. Podgórna 4 m. 10.
zdg 49 540

Klatki
frontowy. elektryczność. Chwał-
szewo 69 m. 10. zdg 49 538

Reya
1 — 12 klatki. zdg 49 830

Czysty
centralne ogrzewanie. solidnemu
panu lub pani z utrzymaniem
wynajme. Młyńska 3 m. 8.
zdg 49 838

Skarbowa
5 — 6 I telefon. frontowy. elean-
gancki. panom — małżeństwu.
zdg 49 831

Pokój
wynajme zaraz. Mickiewicza 5
— 9. zdg 49 828

Mielżyńskiego
22 I m. 7 pokój. zdg 49 826

Duży
elegancki utrzymaniem lub bez
fortepian. Św. Wojciech 27 — 47.
zdg 49 776

Pokój
umeblowany. Piękary 18 — 11.
zdg 49 807

Dwuosobowy
Orzeszkowej 5. zdg 49 869

Dwuosobowy
jednocosobowy. niekrepujący sta-
łym. Kraszewskiego 4 — 6.
zdg 49 867

Studentom
Kraszewskiego 13 — 4. zdg 49 866

Dwuosobowy
słiczny. Jackowskiego 9 — 10.
frontowy. słoneczny. zdg 49 865

Elegancki
duży jedno — dwuosobowy wsze-
lkiemi wygodami. Wierzbicice 35
m. 6. zdg 48 379

Czysty
dwuosobowy. Śniadeckich 15. —
m. 12. zdg 48 402

Stroma
26 — 5. zdg 47 850

Komfortowy
elektryczność. niekrepujący. Po-
znańska 27. m. 6. zdg 48 614

Pokój
umeblowany z elektryką do wy-
najęcia od 1-go października. —
Aleje Marcinkowskiego 1. m. 8.
(dom narożnikowy). zdg 48 558

Jackowskiego
21. mieszkanie 11. słiczny. dwu-
osobowy. też utrzymaniem.
zdg 48 740

Pokój
2 osobowy utrzymaniem dla mło-
dzieży uczące się. dom kultural-
ny. Wielkie Garbary 18. m. 4.
zdg 48 844

Centrum
jedno-dwuosobowe utrzy-
maniem. Kreta 22. m. 8. zdg 48 626

Duży
słoneczny. niekrepujący solidne-
mu panu. Wrocławska 13 — 8.
zdg 48 670

Wygodami
Szyperka 3 — 9. zdg 48 660

Frontowy
dla pani. Rzeczypospolitej 3. m. 6
rodz. 12—3 i 5—8. zdg 47 838

Pokój
utrzymaniem pana wynajme. —
Matejki 43 m. 7. zdg 48 071

Pokój
duży centralne. kapele. telefon.
Waly Zygmunta Starego 6. m. 7.
od 2—5. zdg 49 148

Dwuosobowy
Składowa 12 — 9. zdg 49 150

Pani
Łakowa 16 — 7. zdg 49 153

Nowomiejski
9. m. 7. Jedno-dwuosobowy. cał-
kowicie częściowym utrzyman-
ciem. zdg 49 155

Kochanowskiego
24 — 1. Jedno-dwuosobowy. nie-
krepujący. elektryczność.
zdg 49 156

Pokój
ładny. świeżo remontowany z u-
trzymaniem bez dla pań. Ogro-
dowa 10. m. 3. zdg 49 158

Inteligentne
na wspólny utrzymaniem — bez.
tanie. W. Garbary 44 — 10.
zdg 49 159

Pokój
Graniczna 13. m. 11. zdg 49 184

Mickiewicza
1 — 4. zdg 49 185

Pokój
frontowy. Maleckiego 13. m. 5.
zdg 49 186

Pokój
Grobla 1 b — 8 (narożnik Gar-
bar). zdg 49 175

Pokój
Śniadeckich 9 — 8. zdg 49 009

Dwuosobowy
Śniadeckich 23. m. 1. zdg 49 033

Pokój
Śniadeckich 11. m. 13.
zdg 49 037

Pokój
do wynajęcia zaraz. Chwałszewo
73. m. 10. zdg 49 039

Matejki
63 a. m. 7. zdg 48 964

Dobrze
umeblowany. ogrzewaniem cen-
tralnym. utrzymaniem — bez. —
Wielka 7 — 6. zdg 48 072

Ogrodowa
11. m. 8. pokój umeblowany —
frontowy. słoneczny. zdg 48 973

Pokój
Wielkie Garbary 96. m. 21.
zdg 48 974

Słoneczny
elegancki willi blisko centrum ta-
nie. Al. Wielkopolska 10. parter
zdg 48 970

Pokój elegancki
jednej osobie zaraz wynajme. —
Focha 27. m. 18. zdg 48 980

2
umeblowane frontowe utrzymaniem
kuchni. łazienki. Grunwaldzka
20 a. m. 2. od 6—7. zdg 48 981

Panu
na stanowisku frontowy. Dzia-
łyńskich 3. m. 4. zdg 48 984

Dwuosobowy
słoneczny. duży. centralne. łazienka
pełne utrzymanie. Bukowska 1
m. 18. przy Jasnej. od 4—8.
zdg 48 986

Dwuosobowy
Grunwaldzka 5 — 6. zdg 48 980

Jeżyce
Dąbrowskiego 57. m. 3. dwuosob-
owy. niekrepujący wynajme.
zdg 48 992

Pokój
Łakowa 7. m. 9. zdg 48 995

Umeblowany
Szwajcarska 15 a — 8. zdg 48 998

Pokój
klatki umeblowany frontowy —
słoneczny bez pościeli panu. —
Górna Wilda 50. m. 11.
zdg 49 003

Wspólny
dla pań. Św. Marcin 16. m. 21.
zdg 49 006

Pokój
panom. Szwajcarska 16. m. 19.
zdg 48 929

Paniom
słoneczny balkonem. Słowackiego
34. m. 10. zdg 48 930

Umeblowany
Słowackiego 27. wejście plac
Asnyka 1. mieszkanie 2.
zdg 48 927

Słowackiego
38. mieszkanie 9. zdg 48 926

Czysty
niekrepujący. Kantaka 5. m. 13.
zdg 48 925

Klatki
Wroniecka 6/8. m. 15. zdg 48 910

Pokój
używanie kuchni. Polna 30 — 1.
zdg 48 909

Dwuosobowy
niekrepujący panom. Mostowa 2.
m. 9. zdg 48 959

Dwuosobowy
frontowy. elektryczność. Rybakł
10 — 10. zdg 49 120

Dwuosobowy
elegancki pierwszorzędne utrzy-
manie. Kreta 6. m. 7.
zdg 49 121

Pokoik
Stroma 7 — 5. zdg 49 124

Dwuosobowy
Poznańska 28/30. m. 8. zdg 49 126

Pokoje
inteligentom. Młyńska 2. m. 7.
zdg 49 127

Pokój
panu na stałe posadzie. Piękary
7. m. 7. zdg 49 129

Eleganckie
Jeden, dwa panom. Focha 72 — 6
zdg 49 130

Szkolna
10 — 12. frontowy. fortepian.
zdg 49 135

Wrocławska
30 — 22. dwuosobowy.
zdg 49 137

Trójce
solidnym. Śniadeckich 9. parter
lewo. zdg 49 147

Frontowy
panu. Szamarzewskiego 13/15.
m. 13. zdg 49 092

Kopernika
3. m. 5. frontowy. zdg 49 099

Frontowy
Niegolewskich 2 I. lewo.
zdg 49 104

Korzystnie
Matejki 1. mieszkanie 4.
zdg 48 110

Pokój
utrzymaniem lub bez. Ogrodowa
19. m. 7. zdg 48 181

Dwuosobowy
Śniadeckich 9 — 11. zdg 48 201

Pierackiego
19 — 6. zdg 49 940

Dwa
pokoje. Focha 49 — 7.
zdg 49 939

Kulturalnemu
duży. frontowy. wygodny. Towa-
rowa 20 — 3. zdg 49 804

Dwuosobowy
Poznańska 59 — 3. narożnik Jas-
nej. zdg 49 864

Pokój
Plac Nowomiejski 9 — 6. wolny.
zdg 49 814

Panu
duży. niekrepujący. elektryczność
łazienka. Wielka 16 — 3.
zdg 49 537

Dwa
łączne front. Bukowska 5. m. 8.
zdg 49 567

Klatki
Piotra Wawrzyńska 24 — 3.
zdg 49 566

Frontowy
utrzymaniem. bez zaraz. Szew-
ska 11. m. 4. zdg 48 949

Wrocławska
38. m. 34. zdg 49 201

Dwuosobowy
Żupańskiego 8. m. 4. zdg 49 202

Pokój
ciepły. ładny. 25. — Wierzbicice
32 — 8. zdg 49 206

Ogrodowa
10 — 4 panom. małżeństwu.
zdg 49 210

Pokój
umebl. dla 2 panów. Młyńska 12.
m. 11. zdg 49 215

Pokój
Łakowa 19. m. 8. zdg 49 217

Sympatyczny
frontowy. ciepły. Focha 84 — 8.
zdg 49 218

Pokój
dwuosobowy elektryczność. Po-
znańska 27 a. I prawo.
zdg 49 220

Czysty
niekrepujący. Wielkie Garbary 50
m. 10. zdg 49 222

Pokoik
młodemu małżeństwu. Śniadec-
kich 11. m. 10. zdg 49 223

Komfortowy
pani. Jasna 8 — 4. zdg 49 226

Pokój
Wierzbicice 41 b — 4.
zdg 49 234

Tani
Drużbackiej 1 a. m. 6.
zdg 49 052

Jedno
dwuosobowy. Matejki 57 — 8.
zdg 49 063

Panu
Marcin 48. mieszkanie 13.
zdg 49 071

Klatki
niekrepujący frontowy panu. Ró-
żana 11 — 29. zdg 49 072

Jedno-
dwuosobowy dobrem utrzy-
maniem. Ratajczaka 15. m. 3.
zdg 49 073

Śniadeckich
21 — 5. zdg 49 074

Pokój
osobnym wejściem. Adres Kurjer
Poznański zdg 49 076

Pokój
Steinke. Grotzera 2 — 9.
zdg 49 077

Pokoik
elektryczność. Polna 1. m. 16.
zdg 49 078

Pokoik
centralne. elektryczność. Adres
poda Kurjer Poznański
zdg 49 080

Elegancki
jeden lub dwuosobowy obiadam.
Ratajczaka 9 — 10. zdg 49 081

Pokój
frontowy. jednoosobowy. oglądać
od godziny 5. Niegolewskich 2.
m. 4. zdg 49 082

Elegancki
niedrogi. łazienka. Bukowska 31.
m. 11. zdg 48 975

Pokój
zaraz. Jackowskiego 43. miesz-
kanie 6. zdg 48 650

Pokój
Wierzbicice 11 — 9. zdg 48 681

Pokój
łazienka. Focha 74. m. 4.
zdg 48 603

Pokój
panu. Poplińskich 12 a. m. 11.
zdg 48 731

Stroma
2 a. parter. zdg 48 755

Dwuosobowy
frontowy. wygodami. czysty. Sło-
wackiego 35 — 5. zdg 48 757

Niekrepujący
obiady. Różana 23 — 4. zdg 48 843

Dwuosobowy
niekrepujący. Zielona 3 — 5.
zdg 49 196

Niekrepujący
urzędniowi. Kraszewskiego 4.
m. 9. zdg 49 198

Ogrodowa
13 — 15. zdg 49 239

Elegancki
Łakowa 16 — 6. zdg 49 253

Pokój
elektryczność. Łazarz. Kossaka 21
mieszkanie 4. narożnik Wyspiań-
skiego. zdg 49 265

Grudnia
18 — 8. utrzymaniem. bez.
zdg 49 332

Paniom
na wspólny. Pocztowa 20 — 15.
zdg 49 335

Frontowy
Kopernika 10 a. I. zdg 49 334

Kuchenką gazową
czysty. słoneczny pokój umeblo-
wany. światło elektr. Nowy Ry-
nek 14/15. m. 10. zdg 48 539/40

Elegancki
niekrepujący stałym przyjeźdnym.
Górna Wilda 13 — 8. zdg 49 318

Podgórna 10a
mieszkanie — front inteligentne-
mu panu. zdg 49 316

Frontowy
elektryczność. Szamarzewskiego
15 m. 3. zdg 49 314

Jedno-dwuosobowy
27 Grudnia 5 — 19. zdg 49 294

Pokój
niekrepujący. Ratajczaka 11 a —
m. 117. zdg 49 289

2 panów
na pokój. Wierzbicice 19 — 24.
zdg 49 285

Ratajczaka
31 — 5. większy meblami. bez
mały skromny zdg 49 282

Frontowy
dla 1—2 panów. Matejki 2. m. 6.
godz. 17—21. zdg 49 340

Elegancki
obiadami lub bez I piętro. Rataj-
czaka 11 a. m. 85. zdg 49 273

Śniadeckich
23 m. 3. zdg 49 271

Śniadeckich
21 — 4 jednej. dwom. zdg 49 270

Dwuosobowy
Skryta 5 m. 3. zdg 49 268

Pokój
Mielżyńskiego 2. m. 6.
zdg 49 259

Niekrepujący
św. Marcin 22 — 9. zdg 49 258

Pokój
tanie. Marcina 33. m. 9.
zdg 49 300

Umeblowany
pokój centralnym ogrzewaniem
odnajme. Młyńska 4. m. 4.
zdg 49 484

Plac
Bernardyński 1 — 4. zdg 49 352

Dwuosobowy
Górna Wilda 42 — 7. zdg 49 351

Klatki
komfortowy jedno-dwuosobowy.
balkonowy. tapczan. łazienka.
Gajowa 4 — 9. zdg 49 345

Duży
ładny pokój wynajme. panom. —
Matejki 3 m. 4. zdg 49 637

Wielkie
Garbary 6 — 5. zdg 49 412

Pokoje
utrzymaniem. bez u samotnej.
Kraszewskiego 5 — 5.
zdg 49 395

Niekrepujący
Ga. Koscińskiego 17 a. m. 8.
zdg 49 567

Pokój
osobne wejście umeblowany na
biuro lub mieszkanie Plac Wolno-
ści. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 49 926

Urzędnicze, studentce
(dwom) słoneczny. czysty. tanie.
Marcinkowskiego 19 — 7.
zdg 49 925

Działyńskich
2 — 2. zdg 49 928

Jedno-
dwuosobowy. umeblowany. 3 Ma-
ja 3 a — 15. zdg 49 927

Młyńska
12 a — 10. zdg 49 959

Przyjeźdnym
Wrocławska 13 — 11.
zdg 49 910

Gabinet
przyjemny lub osobno. Piękary
15 — 5. zdg 49 907

Skarbowa
18 — 3. panu. zdg 49 913

Ładny
(telefon). Piękary 9 — 2.
zdg 49 916

Jedno-
dwuosobowy. słoneczny. utrzy-
manie. Focha 35. m. 4. zdg 49 919

Pani
Pierackiego 15. m. 8. zdg 49 768

Ogrodowa
19 — 2. zdg 49 634

Frontowy
Półwiejska 31 — 7. zdg 49 633

Pokój
Al. Marcinkowskiego 23 m. 21 III
p. oficyna. zdg 49 632

Plac Wolności 17
wejście klatki schodowej. ładny.
centralne ogrzewanie. inteligent-
nemu I ptr. m. 30. Majchrzako-
wa. zdg 49 601

Pokoje
utrzymaniem. osobne wejście. —
Cieszkowskiego 7. wysoki parter.
zdg 49 725

Spokojnym
Waly Jagielly 2 a — 25.
zdg 49 709

Tanio!
ogrzewaniem panom. Słowackie-
go 38 — 9a. zdg 49 715

Przecznica
4—5 słoneczny frontowy.
zdg 49 717

Klatki
jedno-dwuosobowy. Aleje Mar-
cinkowskiego 24 — 35.
zdg 49 716

Pokój
pokoik. Ratajczaka 11 a. m. 106.
wejście 7. zdg 49 718

Klatki
Marcina 29 m. 3. zdg 49 720

3
Maja 7 m. 13 ładny frontowy.
zdg 49 741

Małżeństwu
Józefa 9 a — 11. zdg 49 857

TAJEMNICA NASZEGO POWODZENIA

Model 1935/36

**NIEDOŚCIGNIONY KRÓJ · NAJNOWSZE FASONY
OLBRZYMI WYBÓR · NAJNIZSZE CENY.**

Włókniarstwo *Odzież nasza chlubą Polski!*

**ZAUFANE ŹRÓDŁO ZAKUPU
wykwintnej odzieży męskiej,
sukna i podszewek.**

**W. Lewandowski i S^{ka}
POZNAŃ**
Stary Rynek 55 - Telefon 1299

ZNACZKOWY
KURK

Frontowy
Ogrodowa 2 — 7. zdg 49 354

Panienki
na pokój przyje. Wielka 9 m. 16. zdg 49 353

Ciepły
frontowy dwuosobowy wygodami. Zupańskiego 19 — 12. zdg 49 370

Romana
Szymańskiego 8 — 4. zdg 49 376

Pokój
Śniadeckich 6a m. 4. zdg 49 375

Pokój
niekrepujący parter elektryczność do wynajęcia. Za Bramką 7 m. 1. zdg 49 597

Niekrepujący
panu. Skarbowska 14 m. 7. Pg 5 750-56.233

Duży
frontowy w dobrym domu solidnym. Ratajczaka 15. m. 4. zdg 49 497

Śniadeckich 16 — 9
jeden. dwuosobowy, centralne. zdg 49 440

Czysty
łazienka, elektryczność. Strzelecka 31 — 6. zdg 49 467

Cieszkowskiego
6 — 6, jedno, dwuosobowy. zdg 49 464

Wielka
28 — 7. zdg 49 569

Panienkom
Matejki 66 — 4. zdg 49 572

„Informator“
poleca pokoje. Skarbowska 1. (dom ogrodowy). zdg 49 578

Współlokatorka
utrzymaniem. Bukowska 9 — 4. zdg 49 602

1
— 2 osobowy. Poznańska 28/30 — m. 9. zdg 49 603

Pokój
Szymańskiego 4 — 5. zdg 49 604

Solidnemu
Mostowa 3 — 18. zdg 49 607

Skromny
czysty elektryczność. Łazarski Rynek 2. m. 3. zdg 49 593

Centrum
dwuosobowy, obiady. Wąły Kościuszki 7 — 5. zdg 49 594

Pokój
Staszica 12. m. 8. zdg 49 810

Nowy
Rynek 14/15 — 6. zdg 49 410

Jedno-
dwuosobowy inteligentnym. — Ogrodowa 19 — 3. zdg 49 799

Panom
Nowa 7. dom ogrodowy. I m. 3. zdg 49 822

Elegancki
bardzo duży, bardzo dobrym utrzymaniem zaraz do wynajęcia. łazienka, telefon. Stary Rynek 73 — 4 Pałac Działyńskich. zdg 49 831

Pokój
Skryta 1 m. 1. zdg 49 681

Dwuosobowy
Śniadeckich 3 m. 7. zdg 49 763

Pokój
utrzymaniem lub bez ewtl. 2 osoby. Działyńskich 9 m. 6. zdg 49 733

Czysty
dobrze umeblowany. Pocztowa 10 m. 7. zdg 49 737

Mały
pokój elektryka centralne. Wroblecka 6/8 m. 12. zdg 49 732

Solidnym
elektryczność, łazienka. Strzelecka 14 — 5. zdg 49 603

Tani
pokój. Ratajczaka 11a 2 wejście m. 23. zdg 49 461

Pokój
niemniej wynajmie Spokojna 20 m. 13. zdg 49 472

Frontowy
jedno lub dwuosobowy. Grottegra 4 m. 6. zdg 49 471

Wielkie
Garbary 49 — 3. zdg 49 470

Dla
2 panienek. Marcin 22 — 32. zdg 49 469

Niekrepujący
Rybaki 20a — 8. zdg 49 475

Dwuosobowy
Piekary 20/21 — 5. zdg 49 478

Ładny
elektryczność. Woźna 13 — 9. zdg 49 451

Dwuosobowy
utrzymaniem obiady. Plac Bernardyński 1 — 5. zdg 49 420

Osobny
2 panów pań lub małżeństwu. Szewska 12 m. 6. zdg 49 413

Utrzymaniem
Marcinkowskiego 2 — 6. zdg 49 399

Dwuosobowy
Focha 41. m. 16. zdg 49 392

Skarbowska
1 m. 16, jedno-dwuosobowy. zdg 49 390

Pokój
wynajmą. Małe Garbary 4 — 8. zdg 49 386

Pokój
elektryczność, ciepły. Wielkie Garbary 1 — 8. zdg 49 385

Niekrepujący
Józefa 3 — 10. zdg 49 547

Solidny
Czesława 10 — 8. zdg 49 544

Pokój
Al. Marcinkowskiego 26 — 5. zdg 49 542

Pokój
umeblowany odnowiony, centrum dla 1 lub 2 samotnych. Grochowa Łaki 3, mieszkanie 7. zdg 49 550

Pokój
utrzymaniem. Wąły Jana 12 — m. 13. zdg 49 532

Pokój
dwie osoby. Piekary 7 — 8. zdg 49 533

Pokój
Pierackiego 8 — 12. zdg 49 503

16. SZUKA POKOJU

Pokoju
umeblowanego, słonecznego, blisko Opery poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 48 580

Studentka
poszukuje czystego, jasnego, ciepłego pokoju (fortepian), chętna W. Kr. Jadwigi. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 014

Jednoosobowego
niekrepującego 25 lat student. — Oferty Kurjer Poznański zdg 49 020

Szukam
pokoju niekrepującego w śródmieściu. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 48 978

2
siostry studentki poszukują taniego pokoju. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 939

Student
pokojem na Solcu. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 128

Umeblowanego
pokoju niedrogi, spokojnego, centralne ogrzewanie, poszukuje student. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 49 873

„Informator“
poszukuje pokój. Skarbowska 1. (dom ogrodowy). zdg 49 579

Dwuosobowego
centrum, fortepianem, centralnym, wygodami, kulturalnym domu, szuka 2 panów. Oferty Kurjer Poznański pod ng 15 465

Pokoju
śródmieściu, 30 września. Absolv. med. portj. 2408

Krawcowa
pokoju na parterze. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 755

Próżnego
pokoju poszukuje urzędniczka. — Oferty Kurjer Poznański zdg 49 861

Słonecznego
balconem, elektrycznością, centralnym, łazienka. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 49 849.

Student
szuka pokoju utrzymaniem używalnością pianina. Natychmiastowe oferty Kurjer Poznański zdg 49 954

Próżnego
samotna. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 100.

Poszukuje
pokoju niekrepującego, eleganckiego, centrum, centralne ogrzewanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 144

Pokój
opalem światłem 30 zł okolica Zamku. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 034

Dwa
pokoje umeblowane niekrepujące, telefon. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 109

Przyjezdni
małżeństwo dwoje dzieci poszukuje umeblowanego pokoju ewtl. utrzymaniem. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 48 501

Studentka
poszukuje pokój. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 542

Małżeństwo
z 3 mies. dzieckiem, inteligentne na stanowisku szuka od 1. 10. dużego ładnie umeblowanego lub 2 pokoi z swobodnym użytkowaniem kuchni ewentl. fortepianem nie wyżej II ptr. Oferty cenę podać Kurjer Poznański zdg 48 954

Pokoju
na Łazarski 20 — panie. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 953.

Studentka
poszukuje od 15. 10 małego, słonecznego pokoju w kulturalnej rodzinie. blisko Uniwersytetu. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 236

Zamienię
3 pokoje kuchnie, centrum, na 2 pokoje kuchnia Jeżyce. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 636.

Umeblowanego
suchego, słonecznego, pierwsze piętro, używalność kuchni, obiady, w inteligentnym domu poszukuje małżeństwo małym dzieckiem, okolica Słowackiego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 136

Urzędniczka
pokoju próżnego (ewtl. pokój kuchnia) bliżej śródmieścia 15. 10. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 197

Szukam
dwa próżne pokoje z użytkowaniem kuchni od zaraz — śródmieściu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 331

17. LOKALE

Kawiarnia
w centrum Poznania z powodu wyjazdu zaraz tania na sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn. zdg 48 675

Lokale
duże, jasne. Stary Rynek I. ptr. najlepsze położenie, wydzierżawi gospodarz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 46 913

Lokal
biurowy obszerny, przy Placu Wolności do podnajęcia na okazyjnych warunkach, tel. 87-97 od godz. 9 do 2 popołudniu. zdg 47 701

2 pokoje
parter, centralne ogrzewanie, na biura lub cichy przemysł. Aleje Marcinkowskiego 7. m. 6. zdg 48 010

3 pokoje
I. na biura, tuż przy placu Wolności wynajmie gospodarz. Oferty Kurjer Pozn. — zdg 48 024

Handel
wino-kołoniálny, centrum Warszawy, czyste od 54 lat z mieszkaniami, bogato zaopatrzony, z towarami lub bez — odstąpię. Mokotowska 73, Bieltawin. ng 15 124

Dwieście
do trzysta metrów ubikacje zadzierżawie, nadające się na stolarnie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 256

Lokal
handlowy Główna 85. Rynek wynajmie zaraz gospodarz. Zgłoszenia dozorca. zdg 48 905/6

Warsztat
składnicę i biuro śródmieściu wydzierżawie. Adres Kurjer Pozn. zdg 49 041/2

„Informator“
wskaże składy, biura, ubikacje. Skarbowska 1. (dom ogrodowy). zdg 49 580

2
pokoje frontowe na biura odstąpię. Aleje Marcinkowskiego 21. mieszkanie 8. zdg 49 568

Próżny
skład z przyległym pokojem wydzierżawie zaraz ul. Chełmińska 3. gospodarz. zdg 49 539

Skład
duży z ubikacjami św. Marcin wynajmie. Zgłoszenia Jaroszyk. Chwaliszewo 24. zdg 49 832

2 ubikacje
cał 140 m² nadające się na każdą branżę do wynajęcia. Zgłoszenia gospodarz, ul. Poznańska 27. zdg 49 325

Poszukuje
składu z mieszkaniami z podaniem ceny. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 700

Poszukuje
ubikacji parterowej, może być w podwórzu 200—400 miejsc na St. Rynku lub Jeżycach. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 805

Garaz
Maras. Piłsudskiego 1, stróż. zdg 49 942

Ubikacje
przemysłowe większe, mniejsze korzystnie do wydzierżawienia. Koronarska 20 lub telefon 12-42. zdg 49 936/37

Trzy
ubikacje jedna 6 m 20 pierwsze piętro, ul. Długa 11, na cele przemysłowe lub handlowe do wynajęcia. zdg 49 024

18. DZIERŻAWY

Wynajmę
plac zabudowany na każde przedsiębiorstwo. Wiadomość Aleje Marcinkowskiego 6 m. 7. zdg 48 723

Koncesja
na wyszynk wódek wolna, tylko poważni reflektanci. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 216

Piekarni
dzierżawę poszukuje. Oferty podaniem warunków upraszam — Rynkowski, Opalenica, Br. Pierackiego 41. zdg 49 574/5

Domek
6 pokoi, ogród 2 morgowy tuż nad Wartą blisko Puszczykowska zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 319

Majątki
pięćset, czterysta, trzysta dwieście stopiećdziesiąt morgowe inwentarzem właścicieli okazynie wydzierżawie. Nowak, Poznań, Krajeńska 15, tel. 16-89. zdg 49 514

Ogród
owocowo-warzawy, ca 2 morgi wydzierżawie ogrodnikowi. Dabrowskiego 90 administrator. —

Piekarnia w Zbąszyniu
z mieszkaniami, w centrum miasta, natychmiast do wydzierżawienia wprost od właściciela. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod ng 15 471

Panna
poszukuje filii piekarskiej na własny rachunek. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 49 447

Piekarnia
śródmieściu tania do objęcia. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 842.

22. ZGUBY

Nagrody
10 — swrot pochwy drewnianej od parasola, portjer. Ratajczaka 1. zdg 49 481

23. ROZMAITE

Gorsety
Biustonosze poleca Pracownia Gorsetów „Wanda“ Firma chrześcijańska. Ratajczaka 27 parter. zdg 49 458

Futra
damskie, męskie, wszelkie skóry stale na składzie. Magazyn futer

Z. Goździelewicz
Podgórna 10 Pracownia kuśnierska na miejscu dzg 9297

Fotografie
portrety, Bracia Pecherys. Aleje Marcinkowskiego 8. dz 2 963

Kursy kosmetyczne
i masażu leczniczego doktorów medycyny Zofii i Feliksa Rostkowskich. Warszawa. Mokotowska 51. telefon 899-29, uprawniają do otwarcia gabinetu kosmetycznego i masażu. Zapisy trwają. Przyjmuje się również praktyki celem uzupełnienia wiedzy kosmetycznej i wyrobu kosmetyków. Mieszkanie zapewnione. ng 13 924

Kapelusze damskie
najmodniejsze fasony, najniższe ceny tylko firma „Jadwiga“. Podgórna 10 a. Pg 5346-37.10

Jasnowidz
Handlu — Twórcą filmu „Przyszłość“ autor dzieł okultystycznych, snawca ezoteryczna wschodniego, odgaduje zapomocą prodniem, odgaduje zapomocą niemieniowania. Huijycznego niemieniowania Lido wszystko, usuwając tajemnice niepowodzenia w kierunku loterii, miłości chorób, kradzieży. Na zasadzie klucza wibracyjnego, wybiera szczęśliwe losy, gwarantuje wygrana. Od mroku prowadzi ku światłu 100.000 — 20.000 — wiele innych wygranych to jego dzieło. Horoskopy naukowo opracowane. Tysiące podziękowań. Nadesłaj datę urodzenia — słoty znaczkami. Kraków. Długa 27/9. ng 15 303

Uwaga!
karty do gry, fajki, przybory do palenia korzystnie. Dybicki, hurtownia, Wroclawska 1. dz 4169

Akuszarka
Krajewska Strzelecka 2 przy Świątokrzyskim przyjmuje, udziela porady, pomocy. Pg 5357-56.217

Przepisuje
maszyną. „Jur“, Piekary 26. zdg 49 183

Sławna chiromantka
grafolog - fizjognomistka z długoletnią doświadczonej praktyką naprowadza badań naukowych, zdumiewająco przepowiada losy loteryjne, przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Liczne serdeczne podziękowania. Przyjmuje od 10-1 i od 5-8 wieczorem. Fr. Ratajczaka 15. m. 10. I. Pietro. II wejście w pasażu Apollo prawo po schodkach. zdg 49 193

Panie
zainteresowane przyjmują, udzielam porad, pomocy. Akuszarka Kowalewska, Jaskowa 14. zdg 49 111

Przyjdź!
znam Twoja przyszłość. Piłsudskiego 5 — 8. Wróżka. zdg 47 868

Akuszarka
Kicka przyjmuje Poznańska 42. zdg 49 054

Sztandary
paramenty kościelne, robótki, — artystyczna pracownia Serebryńska, św. Marcin 9. zdg 48 633

Salon
mód damskich wykonuje solidnie tania szybko. Garnarska 3 — parter. zdg 43 333

Kuśnierka
modernizuje futra fachowo, tania Zielona 3 — 6. zdg 49 293

Wóz reklamowy
z koniem zamienie na samochód osobowy lub reklamowy z dopłatą. Zgłoszenia tel. 50-88. zdg 49 522

Swetry
i wszelkie prace włóczkowe ręcznie. Strzelecka 20 m. 14. zdg 49 355

Radjo odbiorniki
uniwersalne, przeróbki, modernizacje wykonuje „Radjotol“ św. Marcin 22. zdg 49 761

Stachu
wrataj. W. L. zdg 49 521

Dom misyjny
przyjmuje starców i emerytów na dożywocie. Osobne pokoje, doskonały wikt, opieka troskliwa. Informacje: tel. 6-33-14 — Rektora Zeromskiego 49 — 1. Warszawa. ng 15 576

Koldry
przerabia, poszywa. Smoczyńska, Kwiatowa 8. zdg 49 384

Ściśle
warszawskie obiady, kolacje — 3 dan 80 gr. tylko w kuchni warszawskiej. Skarbowska 4. zdg 49 545

Futra
plaszcz, kostiumy suknie, wykonuje tania. Kreta 24 — 4. zdg 49 513

Pończochy - skarpetki
dobre tania tylko w firmie „Haftoplis“ Stary Rynek 6 (Wiankowa) Pg 5772-59.74

Obiady
i kolacje prywatnie pierwszorzędne. Pocztowa 28. zdg 49 941

Krojel
Zniżyłem ceny. Tomaszewski, Pocztowa 1. zdg 49 902

Znana wroźbiarka Adarelli
Przepowiada z cyfr, kart, reki. Przyjmuje także niedziela, święta. Podgórna 18, mieszkanie 10 — front. zdg 49 320

Szyje
garderobe dan ska, dziecięca, tania. Podgórna 3, mieszkanie 8, parter zdg 49 456

Chiromantka
Piłsudskiego 4. m. 12. zdg 49 496

Prywatnie
obiady, kolacje na czystym maśle jada się najsmaczniej i tania. Zydowska 2/3, m. 3. zdg 49 674

Futra
najtaniej naprawie, modernizacja i nowe wykonuje fachowo. — Ratajczaka 11 a, 6 wejście parter m. 92. Pg 5753-56.220

Magazynuje
towary tania Składnica sucha bocznicą kolejową, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 852

Pracownia kuśnierska
wykonuje wszelkie prace, wchodzące w jej zakres. Wszelkie skórki do nabycia. Olejniczak, Jezuicka 1 — 6. zdg 49 906

Artystyczne
zdjęcia wykonuje naprzeciw Opery. Nyszczyń. zdg 49 848

Rękawiczki
ręczne szyte wykonuje miarowo. Modele. Wybór skór. Dabrowskiego 57 — 4. zdg 49 820

24. NAUKA

Wyższe kursy języka angielskiego
pod protektoratem Towarzystwa Polsko-angielskiego rozpoczynają się 1 października. Pięty rok istnienia! Kierownik: Dr. Arend. B. A. (Lond.). lektor uniwersytecki. Zapisy codziennie piątek — ósmej, Rzeczypospolitej 9 (Szkoła im. Kopernika). dr 4150

Kursy Handlowe
Ludomira Sawickiego, pl. Wolności 2, m. 8. Nowy kurs rozpoczyna się 1 października. Pg 5729-39.23

Szkoła tańców Szorskiego
Pierackiego 12. telefon 38 08. W poniedziałek rozpocznie się kurs dla osób starszych. zdg 47 128

Kursy Handlowe Preissa
Skarbowska 11 nowy kurs 1 października zdg 47 978

Jakania
oraz wszelkich wad wymowy oduczają radkalnie raz na zawsze swoim własnym wypracowanym systemem, który już wyleczył setki ludzi. Dużo świadectw. Lange-Wnukowski, Dabrowskiego 34. m. 15. dom ogrodowy, ptr. 5-7 codziennie. zdg 48 461

Szkoła tańców Szczerkówny
Pocztowa 23. zdg 48 550

Kursy
stenografii pisaną maszyną kserografii Tyran-Zaworskiej Strzelecka 33. zdg 49 397

Studentki
udzielają korepetycji, wszystkie przedmioty. Samopomocowa Organizacja Studentek, Al. Piłsudskiego 7, pokój 2. zdg 41 613

Kursy
stenografii, pisaną maszyną, kserografii. Poznańska 28/30. m. 10. zdg 43 366

Française
diplôme donne cours et leçons. S'inscrire de 3 à 8. Działyńskich 2, m. 1. zdg 49 017

Bridża
kto nauczy. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 035

Niemieckiego
lekcyj i konwersacji udziela akademik niemiecki. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 038

Konwersacji
niemiecko-polskiej poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 918

0,50
niemieckiego udziela gruntownie dipl. nauczyciel niemiecki. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 085

Szkoła Tańców, plastyki
Baletmistra Szczerka. Młyńska 3. zdg 48 901

Syn
uczniwych rodziców szuka nauki w zawodzie cukierczym lub za kupa. Zgłoszenia J. Gajewicz, Miłostaw. ng 15 441

Kursy
stenografii, pisanie maszyną rozpoczyna 3 października. Poznań Kantaka 1 — 6. zdg 49 140/1

Niemka
poszukuje lekcyj polskiego pierwszorzędne tłumaczenie, gramatyka. Cena. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 309

Korepetytor
1 i 2 gimn. niemieckiem potrzebny za pokój. Wierzbicie 24b m. 19. zdg 49 661

Uczennice
na pokój słoneczny i piętro obok gimn. Mickiewicza, opieka, utrzymanie smienne. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 606.

Lekcje
skrzypiec. Wojciecha 21, m. 8.
zdg 49 531

Nauka
kroju, szycia
systemem profesora Lewańskiego.
Tomaszewski. Poczta 1.
zdg 49 903

Niemieckiego
francuskiego, łaciny, włoskiego
gruntownie 10 zł miesięcznie. Ra-
tajczaka 13, mieszkanie 12.
zdg 49 429

Matematyki
łaciny student. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 49 896

Kursy
książkowości wieczorne od 1
października. Kromczyńska, ul.
Ogrodowa 16, m. 5. zdg 49 643

Dyplomowana
udziela lekcji fortepianu, teorii,
taniec. Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 563

Kursy
książkowości, stenografii, pisa-
nia maszyna, Ogrodowa 16.
zdg 49 642

Szkoła Tańców
Wituskowskich. Kurs trzeciego.
Pierackiego 19. Pz 5752-56, 222

Kroju
szycia, dobrze, tanio zamieszko-
wym stacją, Kantaka 5 — 18.
zdg 49 908

26. SZUKA POSADY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych.

Rządca
gospodarczy, kawaler, lat 28, —
szkoła roln. 8 rok praktyki nie-
przerwanej, chlubnymi świadectwa-
mi, poleceniami, dobry hodow-
ca, ekonomiczny gospodarz, obecnie
2 lata na niewypowiedzianem
stanowisku, zmieni posadę jako
kawaler lub żony. Oferty Kur-
jera Poznańskiego zdg 4003

Buchalterka-bilansistka
pierwszorzędne referencje poważ-
nych firm, znajomość różnych sys-
temów szuka posady. Oferty
zdg 4044 Kurjer Poznański. Poz-
nań, św. Marcin 70.

Kupiec
młody, lat 20, poszukuje posady
w branży kolonialnej lub w skła-
dzie żelaza od 1 października lub
później. Zgłoszenia Jan Kociołek
Parliniec, pow. Mogilno, ng 15 404

Biuralistka
biegła w wszelkich pracach: sten-
ografia polska, niemiecka, maszy-
na, książkowość koresponden-
cja polska, niemiecka, francuska.
Wolna od 1. 10. Poważne referen-
cje. Oferty Kurjer Poznański
zdg 48 490

**Maszynistka-
korespondentka**
rutynowana z dobrą referen-
cjami szuka posady. Zgłoszenia
do Kurjera Pozn. zdg 48 613

Dziewczyna
pierwszorzędnie polecona, zdolna,
uczciwa, ze znajomością gotowa-
nia, własna ręka, przyjmie po-
sadę do dzieci lub całej rodziny.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 48 570

Ekspedjentka
szkoła wydziałowa, kilkoletnia
praktyka szuka posady. Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdg 48 659

Wdowa
po inżynierze, lat 50 równego
charakteru, obowiązkowa, gospo-
darna, obejmuje zarząd większego
domu lub pensjonatu. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 45 716

Bilansista
rutynowany poszukuje pracy. —
Prowadzi księgowość godzinowo
już za 20 zł miesięcznie. Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdg 46 160

Chemik
absolwent Politechniki, dobry
praktyk oraz propagator nauki,
poszukuje odpowiedzialnej posady.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 46 217

Absolwent
W. S. H. Język niemiecki i fran-
cuski po wojskowej szuka posady.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 47 892

Dentysta
uprawniony, dobra siła szuka po-
sady. Miejscowość obojetna. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 48 090

Szofer
12 lat praktyki, szkoła mechanicz-
no-lotnicza szuka posady szofera-
mechanika lub strzelca-polowego.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 48 335

Panienska
ukończona szkoła wydziałowa —
handlowa szuka posady. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 016

Oddam
syna na praktykę do pierwszo-
rzednego fryzjera za wynagrodze-
niem. Oferty prosię skłaść do
Kurjera Pozn. zdg 48 266

Nauczycielka
egzam. długoletnia praktyka, —
kopw. francuska, niemiecka, mu-
zyka, małym wynagrodzeniem od
1 października lub później szuka
posady. Oferty Kurjer Poznański
zdg 48 507

1 000,—
złotej kaucji, poszukuje posady
kasjera lub innej, lat 30. Oferty
Kurjer Poznański zdg 48 947

Posiadam
1 500,— poszukuje restauracji w
dzierżawę lub na rachunek —
wdowa. Oferty Kurjer Poznański
zdg 48 946

Szofer
przyjmie posadę na taksówkę. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 48 943

Dziewczyna
samodzielna, uczciwa i pracowita
poszukuje posady z gotowaniem.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 40 200

Posługi
z gotowaniem przed lub po połud-
niu. Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 203

Posługi
na przed lub po południu poszu-
kuje. Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 207

Sierota
z prowincji dobrymi świadectwa-
mi szuka posady do prac domo-
wych. Oferty Kurjer Poznański
zdg 48 691

Sierota
22 lata, szuka pracy z szyciem i
prasowaniem bielizny. Łaskawe
oferty prosię Kurjer Poznański
zdg 48 620

Młodsza
dziewczyna uczciwa dobrze pole-
cona szuka posady jako służąca z
praniem. Oferty do Kurjera Po-
znańskiego zdg 48 645

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem po-
szukuje posady zaraz. Oferty
Kurjer Poznański zdg 48 649

Inteligentna
działa, przyjmie posadę propa-
gandzistki zarząz. Zgłoszenia Kur-
jer Poznański zdg 48 682

Kasjerka - ksiązkowa
z dłuższą praktyką nawskroś eu-
mienna, wszelkie prace biurowe
poszukuje posady. Dobre referen-
cje. Oferty Kurjer Poznański
zdg 48 687

Rutynowany
obrońca poszukuje posady admi-
nistracji domów, minimalne wyn-
agrodzenie. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 48 203

Uczciwa
dziewczyna z gotowaniem do
wszystkiego prac szuka posady od
1. 10. 35. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 48 216

Dziewczyna
uczciwa poszukuje z gotowa-
niem do wszystkiego tylko do
starszych osób. Oferty Kurjer
Poznański zdg 48 217

Wieżska
dziewczyna, uczciwa poszukuje
posady z gotowaniem w
lepszym domu. Oferty Kurjer
Poznański zdg 48 219

Kucharka
szuka posady w restauracji od 1.
znajomość bufetu zimny i pieczenie
ciast, długoletnia praktyka. Oferty
Kurjer Poznański zdg 48 185

Kucharka
sprzątająca szuka posady. Oferty
Kurjer Poznański zdg 48 706

500 zł
kaucji złożyć, obejmując posadę
inkasenta, woźnego. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 48 533

Szukam
posady gotowaniem za małym
wynagrodzeniem. Oferty Kurjer
Poznański zdg 48 741

Dziewczyna
gotowaniem do wszystkiego szuka
posady 1. 10. Oferty Kurjer
Poznański zdg 48 737

Gospoia
młodsza z gotowaniem do wszyst-
kiego poszukuje posady. Oferty
Kurjer Poznański zdg 48 735

Absolwent medycyny
poszukuje posady, zastępstwa,
ewtl. przedstawicielstwa nauko-
wego jako propagandzista. Oferty
Kurjer Poznański zdg 48 612

Dziewczyna
poszukuje posady z gotowaniem
do wszystkiego do 1—2 osób. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 48 635

Kucharz
ogrodnik z dobrymi świadectwa-
mi, mała rodzina, szuka od 15. 10.
posady. Wymagania skromne. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 48 864

Poszukuję
posady inkasenta lub stróża ka-
ucją 150,—. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 47 822

Starsza
uczciwa z gotowaniem poszukuje
posady. Oferty Kurjer Poznański
zdg 48 851

Cukiernik
poszukuje posady, miejscowość
obojetna. Łaskawe oferty Kurjer
Poznański zdg 48 847

Dziewczyna
ze wsi poszukuje miejsca do
wszystkiego lub dzieci od 1. 10.
35 r. Oferty Kurjer Poznański
zdg 48 822

Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego
szuka posady od pierwszego. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 48 634

Służąca
młoda szuka posady od 1. lub 15.
paźdź. Zgłoszenia Kurjer Poznań-
ski zdg 48 878

Dziewczyna
starsza uczciwa i pracowita po-
szukuje całodziennych posług. —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 48 879

Szofer - mechanik
mistrz kółski, maszynista, pod-
krywacz koni, wojskowy szuka po-
sady zaraz lub później. Oferty
Kurjer Poznański zdg 48 189

Dla
znakomitej gosposi, która pięć
lat wzorowo zawsze u nas pracow-
wała, szukam posady u samotnej
osoby lub samotnych parafeta. —
Chorzemski. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 49 211

Służąca
z gotowaniem do wszystkiego szu-
ka posady. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 49 212

Kreślarz techniczny
poszukuje pracy w wykonywaniu
rysunków technicznych stale lub
też sezonowo. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdg 49 235

Przychodnia
czysta, uczciwa, poszukuje posady.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 237

Poszukuje
posady do szycia lub też do
wszystkich prac domowych. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 050

Młodsza
krawcowa poszukuje posady. —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 49 053

Urządnik
gosp. w średnim wieku oszczędny
solidny rolnik obecnie do 4. 10.
w Poznaniu szuka posady, dobre
świadectwa i referencje, wymaga-
nia skromne. Łaskawe oferty
Kurjer Poznański zdg 49 057

Bielżniarka
pierwszorzędna szyć domu, poza
domem, szuka pracy. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 061

Maszynistka
biegła pisząca maszyną „Orzeł”
tylko po niemi, poszukuje popo-
zięcia godzinowo. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 49 066

Inteligentna
panienka sierota umiejąca szyć
robotki, gotować władza językiem
polskim, niemieckim, szuka po-
sady do wszystkiego lub dzieci.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 087

Posługaczka
szuka posługi. Oferty Kurjer
Poznański zdg 49 069

Dziewczyna
starsza wiejska szuka posady
samodzielnej do wszystkiego, do-
brze polecona. Kwiatowa 2, m. 18
zdg 49 094

Służąca
z gotowaniem poszukuje posady
najchętniej jadłodajnia od 15. 10.
35. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 49 758

Panienska
inteligentna ukończona szkoła
handlowa poszukuje jakiegokol-
wiek pracy. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 49 498

Panienska
poszukuje jakiegokolwiek posady
za kaucją. Łaskawe oferty Kur-
jer Poznański zdg 49 350

Panienska
jako początkująca do składu po-
szukuje posady. Oferty Kurjer
Poznański zdg 49 696

Uczciwa
dobrem gotowaniem, świadectwa-
mi szuka posady. Miejscowość
obojetna. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 49 699

Krawcowa
dobrym krojem praktyka poszu-
kuje posady domach, wyjedzie na
wieś. Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 724

Dziewczyna
samodzielnym gotowaniem szuka
posady. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 49 711

Kelner
poszukuje posady lub bufetu za
kaucją. Zgłoszenia Kurjer Poz-
nański, Gniezno 161. ng 15 457

Dziewczyna
dobrze polecona samodzielna szu-
ka pracy. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 49 591

Posługi
z gotowaniem z dobrą poleca-
niami poszukuje. Zgłoszenia Kur-
jer Poznański zdg 49 823

Krawcowa
pierwszorzędna szuka posady —
dom poza dom. Chlapowskiego 7
m. 13. zdg 49 706

Pokojuowa
szuka posady w Poznaniu lub na
prowincji pensjonatu, hotelu. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 739

Dziewczyna
do wszystkiego prowincji poszu-
kuje posady zaraz małym wyn-
agrodzeniem. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 49 653

Pianista
pianinem szuka posady zaraz.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 48 753

Z
kaucja panienska bardzo przystoj-
na i miła szuka posady do składu
miejscowość obojetna. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 113

Panienska
bardzo sympatyczna szuka posady
najchętniej do składu, miejsc-
owość obojetna, kaucja. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 114

Krawiectwa
damskiego pragnie się wyczyć.
Reflektuje na naukę 3 letnia. T.
Nowacka, Poznań 11. Osiedle.
zdg 48 881

Szofer
slusarz zna wszelkie prace przy
maszynach parowych, kawaler, z
prowincji poszukuje posady. W-
zdy 500 gwarancji. Oferty Kurjer
Poznański zdg 48 883

Sekretarz
adwokacko - notarialny
długoletni kierownik biur ad-
wokacko-notarialnych posiadający
chlubne świadectwa, jest na-
tychmiast do dyspozycji. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 631.

Dziewczyna
czysta z prowincji średniem go-
towaniem szuka posady. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 479

W charakterze
uczni
do składu biawatów i konfekcji
poszukuje miejsca maturzysty.
Łaskawe oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 49 444

Panienska
średniem wykształceniem i krótk-
ką praktyka szuka posady do
dzieci. Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 415

Gospodyni
samodzielna z dobrej rodziny szu-
ka posady do samotnej lub wdow-
ca dziećmi od 1. października.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 49 307

Urzędniczka
szuka posady biurowej. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 48 028

Siostra
operacyjna, długoletnia prakty-
ka specjalnie w ginekologii —
przyjmie posadę od zaraz. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 136

Technik dentystryczny
poszukuje posady, 3 lata dobrej
praktyki oraz nauka zagranicą,
wykonuje wszystkie prace wcho-
dzące w zakres techniki denty-
strycznej, starannie i dobrze. Ła-
skawe oferty Kurjer Poznański
zdg 49 138

Panienska
skromna poszukuje posady do
składu i prac domowych od za-
raz. Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 088

Piekarz - cukiernik
posiadający wstęchnoną kwalifi-
kację samodzielna praktyka,
kawaler, poszukuje posady, chet-
nie wyjeżdż. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 49 229/30.

Biuralistka
poszukuje jakiegokolwiek pracy
biurowej. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 49 134

Kucharka
szuka posady. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 48 643

Dziewczyna
z gotowaniem i szyciem szuka
posady. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 49 059

Krawcowa
działa poszukuje szycia po do-
mach 2 zł. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 49 095

Posługi
całodzienne poszukuje. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 027

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem szuka po-
sady 1. 10. najchętniej samotnej
osoby. Oferty Kurjer Poznański
zdg 48 961

Sierota
poszukuje posady, uczciwa, za-
fana, długoletnie świadectwa do
wszystkiego lub jako przycho-
dnia. Oferty Kurjer Poznański
zdg 48 963

300,—
kaucji złożyć za otrzymanie ja-
kiegokolwiek posady, kawaler, lat
23, przemysłowiec. Oferty Kurjer
Poznański zdg 48 977

Poszukuje
posady kasjerki - buchalterki —
złotej kaucji. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 48 941

Piekarz
znający dobrze cukiernictwo szu-
ka posady. Zgłoszenia Agencja
Kurjera Poznańskiego, Szamoto-
ły. zdg 48 935

Posady
poszukuje z gotowaniem wszel-
kich prac domowych za skrom-
nym wynagrodzeniem. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 000

Sumienny
robotnik znający każdą pracę po-
szukuje posady kaucją. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 001

Krawcowa
poszukuje posady po domach. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 312

Francuzka
jako wychowawczyni szuka po-
sady. Górna Wilda 102 — 11.
zdg 49 277

Poszukuję
posługi z gotowaniem od 1. 10.
1935. Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 296

100 zł kaucji
da ekspedjentka za jakakolwiek
posadę, dzielna, dobrze polecona.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 299

Książkowy
samodzielny bilansista z znajomo-
ścią wszelkich systemów księgo-
wości, również składa książki
handlowe, pisze maszyną szuka
posady. Łaskawe zgłoszenia
Szwajcarska 12 a, m. 11.
zdg 49 494

Gospodyni
znająca wszystko, przyjmie po-
sadę u osób samotnych najchę-
tniej na wsi. Posiadam dobre
świadectwa. Zgłoszenia do Ku-
rjera Poznańskiego zdg 49 007

Chłopiec uczciwy
pragnący pomóc matce wdowie
poszukuje jakiegokolwiek pracy.
Łaskawe oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 48 916

Inteligentna
panna z praktyką kilkulatnią w
wychowaniu dzieci, zna wszelkie
robotki, może zastąpić pania do-
mu, prosi o posadę tylko do le-
pszego domu, wyjedzie chętnie.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 48 682

Uczeń
może się zgłosić. Warsztat bla-
charski, Poznań, ul. Dąbrowskie-
go 64 m. 25. zdg 49 683

Panienska
do piekarni lub interesu szuka
posady z kaucją 400 zł. Oferty
Kurjer Poznański zdg 48 893

Maszynistka
z długoletnią praktyką szuka po-
sady. Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 244

Służąca
dobrem gotowaniem, zna kuch-
nię warszawską, szuka posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 254

Wdowa
inteligentna szuka posady gospo-
dyni do samotnej osoby, choć za
małym wynagrodzeniem. Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdg 49 251

Posługaczka
nawskroś uczciwa, zafana szu-
ka posługi od godz. 11 lub później
Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 238

Posługaczka
uczciwa poszukuje posługi na ca-
ły dzień. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 49 262

Poszukuję
posługi za pokój. Oferty do Ku-
rjera Poznańskiego zdg 49 326

1 000,—
kaucji bankowej złoży młody in-
teligentny biuralista, piszący ma-
szyną, dobry rysownik (także na
wskówkach powielarskich) za
jakąkolwiek posadę. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 48 956

Fryzjerka
kursistka z dłuższą praktyką po-
szukuje posady od 1. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 125

Portjerstwa
poszukuje. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 49 480

Portjer - służący
z uczelwej rodziny poszukuje pra-
cy. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 49 515

Posługi
raz tygodniu lub prania poszu-
kuje. Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 833.

Biurowa
z ładnym charakterem pisma,
znająca książkowość, pisząca bie-
gle na maszynie szuka posady za-
raz. Zgłoszenia Kurjer Poznań-
ski zdg 49 880.

Poszukuje
portjerstwa z centralnem ogrze-
waniem, może złożyć kaucję. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 407

programy radiowe

ZAGRANICZNE

Poniedziałek, dnia 30 września.

Radio Paris — 20,45 koncert kameralny i pieśni. Koenigs-sterhausen — 12,0

Zadać w aptekach i drogeriach Fabryka UNIVERSUM, Poznań, ng 14 874

Gospodni
kucharka do restauracji lub parafstwa poszukuje posady z dobrymi świadectwami. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 944

Samodzielna
uczciwa, dobre długotnie świadectwa przy zmianie dwóch, trzech osób, tylko najlepszym domu. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 969

Panienska
szuka posady do dzieci, umiejąca szyć, dobrem świadectwem, najchętniej Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 920

Dziewczyna
szuka posady do wszystkiego, cokolwiek gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 911

Drogerzysta
lat 24, dyplomowany, z egzaminem Fonceza, obznajomiony z działem fotograficznym, z dobrymi referencjami poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 909

Linotypiści
poszukują pracy niżej taryf. lub na obliczke. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 276

Dziewczyna
na wskroś uczciwa z dobrem gotowaniem, praniem, poszukuje posady do października. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 929

Szukam
posady z gotowaniem, praniem, długotnie świadectwa. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 49 960

Szukam
posady samodzielnej kierowniczką na gospodarstwo wiejskie. Specjalnie hodowla drobiu na większą ilość. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 952

Starsza
służąca samodzielną gotowaniem szuka od 1. 10. posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 803

TEATRY

Poznań, sobota, 28. 9.
TEATR POLSKI — Dziś „Intryga i miłość”, gościnny występ Ludwika Solskiego.
Niedziela, 29. 9. o godzinie 8: „Judasz z Kariothu”.
Niedziela, 29. 9. o godzinie 8: „Intryga i miłość”.
TEATR NOWY — Dziś „Trafika pani generalowej”.
CYRK STANIEWSKICH: Dziś: 2 przedstawienia o godz. 4.30 po poł. i 8.30 wiecz. Ceny po połudn.

KINA

Poznań, sobota, 28. 9.
APOLLO: „Idziemy po szczęście”.
CORSO: „Miasto pod Terorem”.
GONG: „Czy Lucynda to dziewczyna”.
GWIAZDA: „Złodziej serc”.
METROPOLIS: „Fedora”.
OŚWIATOWE T. C. L.: — „Drewniane krzyże” oraz „Czarowny sen”.
RENAISSANCE: „Dzielny chłopiec” oraz „Synowie Pustyni”.
SLONCE: „Powrót Frankensteina”.
SFINKS: „Zuzu”.
SWIT: „Poco pracować” z Filipem i Flapem.
TECZA-Lazarz: „Roześmiane oczy”.
TECZA-Wilda: „Wiktor czy Wiktorja”.
WILSONA: „Gorzka Herbata Generała Jen”.

Handlowiec

kupiec lat 26, poszukuje odpowiedniej posady zaraz lub później. Kilkoltnia praktyka, znajomość księgowości. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 886.

Dziewczyna

dobremi świadectwami poszukuje posady do lepszego domu od 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 875.

Córka sędziego

z 3-letnim synkiem szuka posady na wieś za pokój z utrzymaniem, ewentualnie do samotnych. Energiźna, pracowita. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 894.

Pani

z dobrego domu, młoda z kilkoletnią praktyką, dobrego gotowania, umiejąca prowadzić wzorowo gospodarstwo domowe poszukuje odpowiedniej posady jako zastępczyni pani domu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 976.

27. WOLNE MIEJSCA

Posadę dostaniesz

posiadając praktyczną znajomość języków. Metoda „Argos” nauczy się angielskiego, francuskiego, niemieckiego, włoskiego, bez pomocy nauczyciela, w ciągu kilku miesięcy. Prospekt wysła księgarnia Stanisława Goldmana, Kraków, Szewska 17. Pg 5578-70.105

Fryzjerka

znająca dobrze wodną ondulację potrzebna. K. Jasiński, Katowice, ul. Plebiscytowa 25. zdg 48 654

Dentysta

uprawniony poszukiwany mężczyzną. Warunki — Oferty Kurjer Poznański zdg 47 406.

Potrzebna freblanka

z dobrym niemieckim, ewentualnie muzyką do sześciolletniej dziewczynki od zaraz. Sosnowiec-Saturn-Gebien. zdg 48 961

Ekspedjentka

z kaucją potrzebna. Dąbrowskiego 57, kawiarenka. zdg 48 971

Dziewczyna

potrzebna. Genslerowa, Łazarz, Kopczyńskiego 63 a. zdg 48 987

Posługaczka

dobrze polecona potrzebna. Wąly Jagielly 3, m. 9. zdg 49 131

Poszukuje **okręgowego reprezentanta**

na bezkonkurencyjny artykuł dla zwierząt domowych (proszek do tucia itp.). Tylko osoby Panowie, którzy organizacje skutecznie przeprowadzać mogą i na skład towaru kilkaset złotych posiadają, zechcą się zgłosić: pod „WK 401” do Tow. Reklamny Międzyn. Katowice, Pl. Marsz. Piłsudskiego 11. Tg 1763

ZASTĘPCÓW

wprowadzonych poszukuje renomowana fabryka likierów, a to jednego na województwo Poznańskie i jednego na województwo Pomorskie. Wymagane zabezpieczenie na inkaso. Reflektanci, mogący wykazać się dobrymi wynikami pracy w tej branży, zechcą skierować oferty do Kurjera Poznańskiego pod zg 4206.

Inteligentnej akwizytorce

poszukuje poważna firma. Zgłoszenia piśmienne Kurjer Poznański ng 15 316.

Potrzebny

kierownik samotny w wieku 30 do 40 lat z kaucją z 1000.— do kawiarni i restauracji tylko fachowcy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 48 948

Kucharka - gospoia

pierwszorzędna z praktyką, potrzebna, lepszy dom, mniejsze miasto. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 942

Dziewczyna

z dobrem samodzielnym gotowaniem zgłosić się pl. Wolności 7 m. 5, między 12—15. zdg 49 199

2 ekspedjentki

do cukierni, tylko siły fachowe, potrzebne na wyjazd. Oferty z odpisem świadectw do Kurjera Poznańskiego zdg 49 221

Uczennica

potrzebna. Matejki 48/49, fryzjer zdg 48 849

Panienska

lat 16 pomoc w składzie potrzebna. Kolejowa 55, m. 1. zdg 49 247

500.—

miesięcznie można zapracować, moja ulepszona maszyna, poręczniejsza „Polski Rekord”. Zadać prospekt, Rezerwa Kozia 12. zdg 49 297

Polacy używają tylko polskiego wyrobu

GAJA przyprawę do zup w efektywnych butelkach. **GAJA** ekstrakt buljonowy w szkl. słoikach i kostkach. Do nabycia w sklepach spożywczych.

Prosimy odwiedzić nasze stoisko na Poznańskiej Wystawie Zw. Obr. Przem. Polskiego od 22. 9. — 6. 10. 35.

Mgr. R. GAJ i S-ka, Poznań
St. Rynek 91 Telefon 11-78

Intensywny

podróżujący zaprowadzony kolonialkach, piekarniach na torebki, papiery pakowe. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 48 113

Monter - blacharz

potrzebny od 1 października. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 243

Pracowitego

inkasenta na prowincję do kolony propagandowej. Kaucja bankowa, Polski Przemysł, Aleje Marcinkowskiego 14 — 7. zdg 49 387/88

Służąca

uczciwa poszukuje posady od 1-go Oferty Kurjer Poznański zdg 49 263

Kroju

szycia dwa miesiące także wieczorami udziela Wąly Jadwigi 3a m. 9. zdg 49 278

Pomocnik

malarski na okna potrzebny. Melarowicz, ul. Półwiejska 41. zdg 49 269

Stenotypistka

polsko-niemiecka, biegła również w księgowości potrzebna. Pisemne oferty z świadectwami do Kurjera Poznański zdg 49 526

Uczennicę

rok do szycia. Mickiewicza 34 — 5 zdg 49 635

Inteligentne

uczennice do krawieczyny mogą się zgłosić. Garncarska 9 m. 7 II piętro. zdg 49 714

Panienska

do dziewczynki pięcioletniej z wyręcaniem pani domu, tylko zamierzona, dobrze polecona, — zdrowa potrzebna od października. Pensja 30 zł. Proszę zwrócić kopie świadectw, wiek — Dwór Skoraczew, poczta Mchy. dg 4 260

KOLA ERBE

przy zmęczeniu fizycznym i umysłowym

Dziewczyna

młodsza, uczciwa, wykwiłtne gotowanie z usługą na stałą posadę od zaraz potrzebna. Zgłoszenia Bukowska 33 m. 4. zdg 49 558

Robotnik

do koni z dobrymi świadectwami. Grobla 28, m. 2. zdg 49 703

Mamki

poszukuje od zaraz, Poznań, ul. Przemysłowa 34, m. 9. zdg 49 679

Dziewczę

do dzieci, polecona, z dobrego domu, przychodnia. Szewska 39, mieszkanie 2. zdg 49 676

Panienska

do dzieci, robotki, trochę szycia, dobre referencje do Grodziska, Drowa Mikolajczykowa, Osobice; Poznań, Marsz. Focha 41, II. piętro prawo, poniedziałek od 14 do 18. zdg 4 262

Furmana

jednym koniem platforma, rozwozki węgla pore zimowa dziennym wynagrodzeniem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 895

Poszukuje

bufetowej, znajacej Expresso. Zgłoszenia Cukiernia, Al. Marcinkowskiego 28. zdg 49 917

„FENIKS” Restauracja — Śniadnia Fredry 12 dla Smakoszków

zg 11 896

Robotnik

młody z dobrymi świadectwami magazyn biawatów Zamkowa 4. zdg 49 704

Chłopaków

starszych obeznanych z obsługą gości kawiarnianych przyje — kaucją 100 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 736

28. ROZRYWKĄ

Uniwersal-ny odbiornik na prąd stały i zmienny, 5-lampowy (wł. prost. i opor.) górnie nad masową — produkcją solidnością wykonania, wyposażeniem w najnowsze udoskonalenia radiotechniki. Absolutna eliminacja stacji lokalnej. — Niezrównana czułość, selektywność zasięgu kilkudziesięciu stacji i zdumiewająca piękność tonu! Prospekt i demonstrację na żądanie.
„Radjofon”
Sp. z o. o. Zakłady Radiotechniczne, Poznań, św. Marcina 57
Telefon 32-02. Nasze laboratorium wykonuje modernizację i naprawy odbiorników rzeczywicie fachowo i tanio! zdg 49 149

Zuzu
Zywiołowa królowa „Czarna Wenus” „music-hallów”
Józefina Baker
Kinoteatr „Sfinks”. zdg 49 338
Poco pracować?
W kinoteatrze „Swit” z Filipem i Flapem po raz pierwszy w Poznaniu. ng 14 463/4
Londyńska
Maszalarska poleca swym byłowalcom miły wieczór, koncert artystyczny. zdg 49 525
Bożek
Mórz Południowych Fay Wray. Kino Wilsona. zdg 49 841

Ekspedjentka

z brzozy towarów krótkich, kwalifikowana, zaraz potrzebna. Górna Wilda 48. dg 4 218

Ekspedjentka

dzielna z brzozy rzeźniczo-wedliniarskiej potrzebna od 1. 10. Zgłoszenia Gniewowski, Bydgoszcz, Grunwaldzka 77. dg 4 263

Panienska

inteligentna do obsługi gości potrzebna zaraz. Kowalewska, Sew. Mielżyńskiego 3, m. 12. zdg 49 600

Uczciwa

skromna, polecaniami, gotowaniem, spaniem — bez. Zgłaszac od niedzieli 5-7. Śniadeckich 6a — 7. zdg 49 827

Fryzjerka

stała. Szamarzewskiego 10. zdg 49 657

Dziewczyna

potrzebna na wyjazd, Wilda, ul. Spólna 13, Radłowska. dg 4 264

Przychodnia

gotowaniem, czysta. Ratajczaka 11 a — 103. zdg 49 662

Technika dentystę

poszukuje celem współpracy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 704

Dwie

ekspedjentki bufetowe tylko siły fachowe kaucja bankowa 200 zł. Zgłoszenia cukiernia Europejska 5 — 7. zdg 49 735

BLUSKI (Pulowery) KAMIZELKI wełniane najkorzystniej z firmy „PANI”

Aleje Marcinkowskiego nr. 13, Al. Marcinkowskiego 16, tel. 54-91. zdg 3 719

RADJO, baterje, akumulatory, wszelki radjosprzęt, kupisz najtaniej w firmie „Zarówka”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 16, tel. 54-91. zdg 11 887/8

Humor zagraniczny

MEBLE

**PIĘKNE WZORY
NAJNIŻSZE CENY
SOLIDNE WYKONANIE**

W. NOWAKOWSKI i SYNOWIE

**FABRYKA: G. Wilda 134
WYSTAWA: ul. Kantaka 1**

UWAGA: Na obecny sezon wykańczamy nasze nowe modele i zapraszamy do obejrzenia wystawy przy ul. Kantaka 1 bogato zaopatrzonych magazynów fabrycznych.

Pokojowa

która służyła w większych domach, mogąca się wykazać dobrymi świadectwami i referencjami, potrzebna zaraz do willy w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 48 229

Kuchmistrzini

samodzielna Kasyno oficarskie, Ławica. zdg 49 142

Fachowiec

z brzozy handlu trzoda chlewna i bydlęm do sprzedaży komisowej, siła samodzielna, przez poważna instytucję w Kongresówce od zaraz poszukiwany. Oferty z szczegółowym życiorysem, referencjami, wysokością wymaganego wynagrodzenia kierować do Biura Ogłoszeń Piętaszek do Warszawy, Marszałkowska 115, pod „Dobry fachowiec”. ng 15 424

Ekspedjentka

do cukierni lub z pomocą do innych prac. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 133

Uczeń

potrzebny. „Elektromechanika”, Marcina 14. zdg 48 522

Marszantkę

samodzielna oraz dzielna ekspedjentka do konfekcji, przyjmie zaraz. Wildowa Syn. Wodna 1. zdg 48 967/8

Uczennicę

do kroju i szycia potrzebne. Poznań, Niegolewskich 8 — 17, Kielewowa. zdg 49 551/52

Marszantki

młodsze samodzielne. Poznań, ul. Fredry 6 skład 1. zdg 49 586/7

Posada

stała kasjera z gotówka 1000 złotych od 1 października 1935 do objęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 496/491

Panienska

inteligentna do lekkich zajęć popołudniowych. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 983

Dziewczyna

na wskroś uczciwa z dobrymi polecaniami, bardzo dobrem gotowaniem, prasowaniem sztywnej bielizny potrzebna od 1. 10. Zgłoszenia Focha 23 m. 6 od 14—16. zdg 49 310

Służąca

potrzebna bez spania. Wielka 16, III. zdg 49 534

Służąca

10 miesięcznie. Skarbowska 20, m. 8 zdg 49 853

Ekspedjentki

branży pończosznico - trykotowej potrzebne. Zgłoszenia tylko piśmienne.

Marjan Dobrowolski

Pocztowa 4 zdg 49 965

Dziewczyna

do dziecka na popołudnie potrzebna. Wroniecka 17, mieszkanie 4. zdg 49 938

Podróżujący

jako wspólnik 600 zł do wytwórni czekoladek. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 923

Uczennica

krawieczyny potrzebna. Cieszkowskiego 8 m. 1. zdg 49 371

Zastępcy

zdolnego na Poznań i okolice poszukuje od zaraz Małopolska wytwórnia brzydzy lipiowski. Zgłoszenia pod „Zastępca” do Biura ogłoszeń Stattera Kraków. ng 15 449

Co futro — to **Edmund Rychter** — co palto — to **Edmund Rychter** — co ubranie — to **Edmund Rychter** Poznań, Ostrów Wielkop.

Przedpłata na miesiąc październik 1935 r. za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji z 3.20, w agencjach w mieście z 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu z 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie z 4.14, kwartalnie z 12.40 pod opaską miesięcznie w Polsce z 7.50, w innych krajach z 9.50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkostronnych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-78, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedziele, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr., na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr., na stronie czwartej (lub piątej) 100 gr., na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr., przed wiadomościami potocznymi 200 gr. wyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.00, w nocy wypadkach do godz. 22 a stróża, do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do g. 11.10, w dni przedświąteczne do godz. 11.00, większe długiej według możliwości. Drobne ogłoszenia najwyższe 100 słów w tem 5 nagłówek; słowo nagłówek. (tłuste) 25 gr., każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycy, wydawnictwo nie odpowiada.

P. K. O. Poznań nr. 200 149